

Notater

KOSTRA:
Arbeidsgrupperapporter 2008

Avdeling for økonomi, energi og miljø/Seksjon for miljøstatistikk/

Avdeling for personstatistikk/Seksjon for utdanningsstatistikk/Seksjon for helsestatistikk/
Seksjon for leveårsstatistikk

Avdeling for næringsstatistikk/Seksjon for samferdsels- og reiselivsstatistikk/Seksjon for
primærnæringsstatistikk

Avdeling for nasjonalregnskap og finansstatistikk/Seksjon for offentlige finanser
Emnegruppe:00.00.20

KOSTRA: Arbeidsgrupperapporter 2008

Forord	2
Barnehager	3
Grunnskolen	7
Kommunehelsetjenesten	11
Pleie og omsorgstjenester	19
Sosialtjenesten	27
Introduksjonsordningen	34
Barnevernet	38
Vann, avløp og renovasjon/avfall (VAR)	44
Fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø	70
Kultur	94
Kirkelig sektor	98
Samferdsel	101
Bolig	114
Brann- og ulykkesvern	124
Landbruk	130
Eiendommer	146
Tannhelsetjenesten	156
Videregående opplæring	159

Førord

KOSTRA-prosjektet (Kommune-Stat-Rapportering) hadde to hovedformål:

- Gjennomgang av det faglige innholdet i rapporteringen fra kommune til stat, med sikte på forenkling og samordning og på at rapporteringen skal gi relevant styringsinformasjon.
- Etablering av en elektronisk rapporteringskjede som omfatter elektronisk innrapportering fra kommunene og publisering av nøkkeltall om den kommunale virksomheten på Internett.

Prosjektet ble avsluttet 1. juli 2002, og KOSTRA er for lengst over i driftsfasen. Oppdatering og vedlikehold skjer ved en årlig gjennomgang av rapporteringsinnholdet i regi av arbeidsgrupper med representanter fra Statistisk sentralbyrå, Kommunal- og arbeidsdepartementet, de aktuelle fagdepartementer, Kommunenes Sentralforbund og ev. andre brukere.

Dette notatet omfatter rapporter for 2008 fra KOSTRAs arbeidsgrupper. Rapportene vil bli gjenstand for behandling høsten 2008.

For nærmere opplysninger om KOSTRA henvises til nettstedene <http://www.ssb.no/> og <http://kostra.dep.no/>

Til: Samordningsrådet, KOSTRA
Fra: Arbeidsgruppen for KOSTRA-barnehage

Arbeidsgrupperapport 2008 KOSTRA-barnehage

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen for KOSTRA-barnehage har ansvaret for KOSTRA skjema 16, "Årsmelding for barnehager per 15.12.". Regnskapsfunksjoner som er tillagt arbeidsgruppen er:

201 Førskole
211 Styrket tilbud til førskolebarn
221 Førskolelokaler og skyss.

Arbeidsgruppen består per juni 2008 av:

Elin Såheim Bjørkli (leder)	SSB Seksjon for utdanningsstatistikk
Hossein Moafi	SSB Seksjon for utdanningsstatistikk
Espen Ottesen Vattekar	SSB Seksjon for offentlige finanser
Erik Solum	Kunnskapsdepartementet
Annelise L'Orange Ekstrøm	Sarpsborg kommune (KS)
Otto Leirbukt	Kommunal- og regionaldepartementet
Geir Hovland	KS, Rådgiver SST Tønsberg kommune
Jorunn Ongstad	Fylkesmannen i Østfold
Bjørn Gaarder Johansen	Oslo kommune, bydeler
Guri Hustad	Fylkesmannen i Hedmark

Et av de tidligere arbeidsgruppemedlemmer fra Kunnskapsdepartementet har gått ut i alderspensjon og erstatter vil komme. Steinar Hansen fra KS/ASSS-samarbeidet har vært med i gruppa som observatør, men har nå sluttet i KS.

Statistisk sentralbyrå ivaretar leder- og sekretærfunksjonene for arbeidsgruppen. Det er avholdt to arbeidsgruppemøter i løpet av rapporteringsåret 2007/2008 og noen av arbeidsgruppemedlemmene har deltatt på møter og seminarer i KOSTRA sammenheng.

Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppene skal:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008

1. Etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming skal arbeidsgruppene vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008.
2. Gruppene skal se nærmere på de publiserte kvalitetsindikatorerne på respektive områder, og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med et særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet.
3. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
4. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.
5. Effektiviseringsnettverkene til KS skal gis anledning til å gi innspill om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
6. Arbeidsgruppa for barnehager skal arbeide videre med rapporteringsrutinene og se på mulighetene for å tilrettelegge for filuttrekk på barnehager for de kommuner som ønsker dette.
7. Arbeidsgruppene skal vurdere behov for revisjons- eller kontrollhandlinger fra revisor på de skjema eller uttrekk som sendes fra kommunen eller fylkeskommunen, og eventuelt hva som bør være innhold og omfang i slike handlinger.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

I løpet av året har arbeidsgruppen hatt to arbeidsgruppemøter og har ellers hatt kontakt per e-post i saker der det har vært relevant. Arbeidsgruppen har ikke utviklet nye indikatorer i løpet av året, men har kvalitetssikret dataene i KOSTRA, et arbeid som pågår kontinuerlig. Arbeidsgruppen har også lagt en plan for videre arbeid med kvalitetsindikatorer og har fått informasjon angående hvordan vi som KOSTRA-arbeidsgruppe skal forholde oss til arbeidet med universell utforming.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen har ikke noen spesielle endringer å melde nå, men vi vil igjen presisere ønsket om å kunne hente nasjonale tall fra nivå 3 i KOSTRA.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Det ble ikke gjort noen endringer i skjema 16 for 2007, men det ble for første gang gjennomført online-rapportering for alle kommuner. Populasjonen hentes fra SSBs bedrifts- og foretaksregister, men det er også mulig å legge inn opplysninger for barnehager som ikke har preprintede opplysninger på forhånd.

3.2 Kontroller i skjema

Det ble ikke lagt inn nye kontroller i skjemaet.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Innrapporteringen ble for første gang gjennomført med online-løsning for samtlige bydeler/kommuner. Svalbard fikk også anledning til å rapportere via KOSTRA-portal, men Svalbard er ikke med i KOSTRA-publiseringen. I likhet med tidligere år var svarprosenten 100 for skjema 16. Så lenge det er knyttet øremerkede tilskudd til skjema 16, er det uproblematisk å innhente opplysninger. Ved publisering av foreløpig tall 14.03 hadde alle kommunene sendt inn oppgaver og 6 616 barnehager med 249 479 barn i barnehage ble innrapporter (inkludert Svalbard). Til publisering av endelige tall 16.06 hadde vi 6 622 barnehager og 249 815 barn med barnehageplass.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Data som SSB mottar fra skjema 16 overføres jevnlig til Asplan Viak som gjør tallene tilgjengelige for fylkesmannen i eget saksbehandlingsprogram. Hovedsakelig blir opplysninger som det er knyttet statistilskudd til revidert hos fylkesmannen, mens SSB reviderer de andre opplysningene. Før publisering må datagrunnlaget hos fylkesmannen og hos SSB samkjøres, noe som er en tidkrevende og noe usikker metode. Dette arbeidet med samkjøring av datasett regner vi med at faller bort ved overgang til ny innrapporteringsløsning for barnehagedata.

3.5 Publisering

På barnehageområdet har det ikke vært noen endringer i publiseringen, kun presiseringer og bedring av forklaringer. Det har for første gang blitt publisert egne konsern-faktaark. For barnehageområdet har ikke konsern stor utbredelse.

3.6 Brukerreaksjoner

Det er mange brukere som etterlyser muligheten for å hente nasjonale tall fra nivå 3 i KOSTRA. Selv om konsern-faktaark var nye av året, har vi ikke fått noen brukerreaksjoner på disse.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Gruppen har ingen forslag til endringer til kontoplanen.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Kunnskapsdepartementet startet høsten 2007 arbeidet med utvikling av ny løsning for innrapportering av barnehagedata. Denne innrapporteringsportalen (www.basil.no) vil bli benyttet ved rapportering av barnehagedata per 15.12.2008. Informasjon som rapporteres vil i første omgang være det samme som siste rapportering, men rapporteringsløsningen vil bygges ut og videreutvikles og en må på sikt se på mulighetene for filuttrekk i innrapporteringsløsningen. Gruppen har også et ønske om å innhente data på ventelister for å få et fullstendig bilde av barnehagedekning.

6. Ønskede endringer i faktaark

Som meldt i forrige rapport mener vi funksjonaliteten i faktaarkene bør bli bedre på nivå 3. Når brukere skal ta ut tall for hele landet må de først velge de variabler de ønsker tall for, deretter må de velge alle kommunene i landet, overføre dette til egne databehandlingsverktøy og summere antallet for alle kommunene. Dette mener gruppen er tungvint og etterlyser derfor en mulighet til å ta ut gjennomsnitt eller summen for hele landet med en gang.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Kvalitetsindikatorer på barnehageområdet er:

- Andel barn 1-5 år med barnehageplass
- Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år
- Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år
- Andel barnehager med åpningstid fra 0 inntil 6 timer per dag
- Andel barnehager med åpningstid fra 6 inntil 9 timer per dag
- Andel barnehager med åpningstid fra 9 inntil 10 timer per dag
- Andel barnehager med åpningstid 10 timer eller mer per dag
- Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent førskolelærerutdanning
- Andel assistenter med førskolelærerutd, fagutd, eller annen pedagogisk utdanning
- Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m²)

Arbeidsgruppen for KOSTRA-barnehage vil revurdere disse indikatorene høsten 2008.

8. Annet

I forbindelse med overgang til ny innrapporteringsløsning for barnehager (BASIL) vil det bli en del ekstra arbeid for å få til en løsning som sikrer rutinene ved overføring av data fra BASIL til KOSTRA. I programmet for faktaark-administrasjon vil det også være nødvendig å gjøre en del tilpasninger fra håndtering av KOSTRA-data inn til eksterne data inn.

9. Referanser

10. Vedlegg

Vedlegg 1. KOSTRA-Skjema 16. Årsmelding for barnehager per 15.12.2007.

Til: Samordningsrådet i KOSTRA
Fra: Arbeidsgruppa KOSTRA grunnskole

Arbeidsgrupperapport 2008 KOSTRA-grunnskole

2. Innledning

1.1 Arbeidsgruppas ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppa har ansvaret for følgende områder:

Funksjon 202 Grunnskole
Funksjon 213 Voksenopplæring
Funksjon 214 Spesialskoler
Funksjon 215 Skolefritidstilbud
Funksjon 222 Skolelokaler
Funksjon 223 Skoleskyss
Funksjon 383 Musikk- og kulturskoler

Arbeidsgruppa består per juni 2008 av:

Elin Såheim Bjørkli (leder)	- Statistisk sentralbyrå
Coretta Saugstad	- Statistisk sentralbyrå
Hossein Moafi	- Statistisk sentralbyrå
Hilde Antonsen	- Utdanningsdirektoratet
Gro Kamfjord	- Utdanningsdirektoratet
Else Marie Kværnes	- Askim kommune (KS)
Roald Fremstad	- Fylkesmannen Oslo- Akershus
Kari Anne Osborg	- KS
Geir Halstensen	- KS
Otto Leirbukt	- Kommunal- og regionaldepartementet

Statistisk sentralbyrå ivaretar leder- og sekretærfunksjonene for arbeidsgruppen. Det er avholdt to arbeidsgruppemøter i løpet av rapporteringsåret 2007/2008 og noen av arbeidsgruppemedlemmene har deltatt på møter og seminarer i KOSTRA sammenheng.

Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppene skal:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.

- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008

1. Etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming skal arbeidsgruppene vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008.
2. Gruppene skal se nærmere på de publiserte kvalitetsindikatorerne på respektive områder, og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med et særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet.
3. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
4. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.
5. Effektiviseringsnettverkene til KS skal gis anledning til å gi innspill om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
6. Arbeidsgruppa for barnehager skal arbeide videre med rapporteringsrutinene og se på mulighetene for å tilrettelegge for filuttrekk på barnehager for de kommuner som ønsker dette.
7. Arbeidsgruppene skal vurdere behov for revisjons- eller kontrollhandlinger fra revisor på de skjema eller uttrekk som sendes fra kommunen eller fylkeskommunen, og eventuelt hva som bør være innhold og omfang i slike handlinger.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

I løpet av året har arbeidsgruppen hatt to arbeidsgruppemøter og har ellers hatt kontakt per e-post i saker der det har vært relevant. Arbeidsgruppen har ikke utviklet nye indikatorer i løpet av året, men har kvalitetssikret dataene i KOSTRA. Arbeidsgruppen har også lagt en plan for videre arbeid med kvalitetsindikatorer og har fått informasjon angående hvordan vi som KOSTRA-arbeidsgruppe skal forholde oss til arbeidet med universell utforming.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Grunnskoler har ikke eget KOSTRA skjema, men innhenter eksterne data fra GSI. Tellingstidspunkt er 1. oktober hvert år. Utarbeidelse og videreutvikling av GSI er et samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet og SSB.

3.2 Kontroller i skjema

Per i dag finnes det kontroller innenfor GSI systemet, men ikke tverrgående mellom tjenestedata og regnskapsdata. Det er ønskelig å få et system som fanger opp uoverensstemmelser mellom disse, og kanskje mellom årganger. I dag er det kun manuelle kontroller som er i bruk.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

GSI-data revideres kontinuerlig i perioden fra 1. januar til frigivning av endelig grunnskolestatistikk 28. april. Det er derfor en relativt lang periode hvor fylkesmenn, kommuner og grunnskoler har anledning til å korrigere tjenestedataene. SSB har også mulighet til selv å rette i datamaterialet, i samarbeide med skoler/kommuner/fylkesmenn. For regnskapsdataene oppleves de generelt som gode.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Grunnskoleområdet har ikke eget revisjonssystem. Tjenstedataene blir korrigert i GSI før overføring til KOSTRA.

3.5 Publisering

På grunnskoleområdet har det ikke vært noen endringer i publiseringen, kun presiseringer og bedring av forklaringer. Det har for første gang blitt publisert egne konsern-faktaark. For grunnskoleområdet har ikke konsern stor utbredelse.

Etter publisering av foreløpige tall 14. mars viste det seg at indikatoren ”Gjennomsnittlige grunnskolepoeng” var feil. Det var brudd i tidsserien fra 2006 til 2007. Dette skyldes at metoden for beregning av grunnskolepoeng er endret. T.o.m. 2006 ble grunnskolepoeng beregnet som summen av elevenes karakterer i 11 fag. F.o.m. 2007 summeres alle tallkarakterene og deretter deles på antall karakterer. Dette gjennomsnittet, med to desimaler, multipliseres med 10. Indikatoren ble korrigert før publisering av endelige tall 16. juni

3.6 Brukerreaksjoner

Selv om konsern-faktaark var nye av året, har vi ikke fått noen brukerreaksjoner på disse. Brukerreaksjoner for KOSTRA-tallene dreier seg om alle indikatorer, men i år spesielt angående kvalitetsindikatoren gjennomsnittlig grunnskolepoeng. Indikatoren kan sammenlignes mellom regioner, men ikke mellom år.

Det er mange som etterlyser å kunne hente landstall på nivå 3 i KOSTRA. Brukerne må hente data på kommunenivå for så å kunne summere dette i egne databehandlingsverktøy til landstall.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har ingen ønsker om endringer.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

KOSTRA-grunnskole henter sine data fra GSI (Grunnskolenes informasjonssystem) og har ingen ønsker om endringer.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Faktaarket er omfattende og kan for mange være vanskelig tilgjengelig. Vi vil fremdeles arbeide for å gjøre begrepsbruk og presentasjon ryddigere.

6.2 Ønskede endringer

Arbeidsgruppen har ønske om at man skal kunne hente landstall og fylkestall fra nivå 3 i KOSTRA.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Det har tidligere vært et ønske om å kunne benytte resultater fra nasjonale prøver til kvalitetsindikatorer i KOSTRA. Dette har til nå ikke latt seg gjennomføre fordi SSB ikke har hatt grunnlagsdataene til utarbeidelse for offisiell statistikk. Det er nylig fattet vedtak i SSB v/Direktørmøtet om at SSB går inn for å innhente resultater fra nasjonale prøver med hjemmel i Statistikkloven og da benytte dataene til utarbeidelse av offisiell statistikk. Dette åpner for muligheten til også å benytte dataene i utvikling av nye kvalitetsindikatorer for KOSTRA-grunnskole.

Kvalitetsindikatorer på grunnskoleområdet per i dag er:

- Gjennomsnittlige grunnskolepoeng

- Overgang til videregående skole
- Andel av 6 åringer som forstetter i SFO andre
- Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.til 7.årstrinn
- Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.til 10.
- Antall elever per datamaskin
- Andel ansatte i SFO med lærerutd, førskoleutd eller fagutd i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Arbeidsgruppen for KOSTRA-grunnskole skal gjennomgå alle indikatorer høsten 2008.

KOSTRA 2007

Rapport fra arbeidsgruppe for kommunehelsetjenesten

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens sammensetning

Fylkesmannen/Helsetilsynet i Troms	Birgit Heier Johansen
Statens helsetilsyn	Gunstein Sundene
Kommunal- og regionaldepartementet	Alexander Wiken Lange
KS	Kari Rolstad
KS, Tolga kommune	Kjetil Brodal
KS / Hamar kommune	Halvor Haug
Sosial- og helsedirektoratet	Michael Kaurin
Sosial- og helsedirektoratet	Elin J. Sæther
Sosial- og helsedirektoratet	Bente Moe
Sosial- og helsedirektoratet	Jan Tvedt
KS / Oslo kommune	Grethe Sundby
Bergen kommune	Brynjar Skaar
Statistisk sentralbyrå	Kari Kraakenes
Statistisk sentralbyrå	Åsne Vigran
Statistisk sentralbyrå	Bjørn Gabrielsen
Statistisk sentralbyrå	Julie Kjelvik
Statistisk sentralbyrå	Dag Abrahamsen
ASSS/KS (observatør)	Margareth Belling

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Gruppen har ansvar for å utvikle skjema for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjonen innenfor følgende KOSTRA-funksjoner:

- 120 Administrasjon (årsverk i kommunehelsetjenesten)
- 232 Forebygging, skole- og helsestasjonstjeneste
- 233 Forebyggende arbeid, helse. Denne funksjonen delt opp i to undergrupper:
Miljørettet helsevern og annet forebyggende arbeid.
- 241 Diagnose, behandling og re-/habilitering.
- 253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon (lege- og fysioterapeutårsverk)

Ett skjema dekker tjenesterapporteringen for disse funksjonene:

Skjema 1 Personell og virksomhet i kommunehelsetjenesten

I tillegg hentes enkelte årsverkstall fra NAVs Aa-register og en del tall fra NAVs Fastlegeregister.

1.3 Avholdte møter i arbeidsgruppen

Det ble avholdt ett møte i rapporteringsperioden, 9. april 2008, delvis sammen med pleie- og omsorg i overlappende saker.

Referater fra arbeidsgruppemøtene er lagt ut på

<http://www.ssb.no/kostra/kommune/kommuneref.html#ref>

2. Oppsummering og anbefaling

De største foreslåtte endringene:

- Spørsmål om organisering av fysioterapitjenesten fjernes (pkt 3-3)

- Oppdatering av tekst om aktivitet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten (pkt 4-4)
- Ja/Nei-spørsmål om skolehelsetjeneste ved skoler fjernes (pkt 4-5 b og c)
- Spørsmål om samarbeid mellom helsestasjon og andre enheter forenkles (pkt 4-6)
- Spørsmål om videreutdanning fjernes og erstattes med registerdata som kilde for statistikken (pkt 6-2)
- Spørsmål om samhandlingsavtaler mellom kommunene og helseforetak foreslås tatt inn
- Fra 2009 publiseres årsverkstall for kommunehelse totalt i faktaarkene. Kilde: AA-registeret

Ellers bare mindre justeringer i spørsmål og faktaark.

Datainngang

Ved publisering 16. juni 2008 mangler én kommune, Gloppen (1445).

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Forslag til endringer av skjema 1 ble vedtatt av arbeidsgruppa i møte 9. april 2008. I forkant av møtet hadde Helsedirektoratet sendt forslag til endringer hvorav flere ble vedtatt.

3.2 Innsamling av data (rapporteringen)

	Skjema 1
Forventet	445
Mottatt 11.06.2008	444
Svarprosent 09.04.2008	95,0
Svarprosent 16.06.2008	99,8
Svarprosent 2007	100,0
Svarprosent 2006	97,8
Svarprosent 2005	99,3
Svarprosent 2004	99,1

Det ble foretatt en purrerunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema) og to purrerunder fra fagseksjon. For å få inn de siste 5-6 skjemaene, ble det brukt e-post og telefon til rådmannen. Ved publisering manglet fortsatt skjema fra én kommune.

3.3 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjon og kontroll har gått som normalt.

For data om førstegangs hjemmebesøk til nyfødt innen 2 uker etter hjemkomst (pkt 4-4) har SSB innført en ekstra kontroll i år. Antallet sammenlignes med antall fødte og dersom antallet hjemmebesøk er høyere enn antall fødsler spørres kommunen om dette. Tidligere har det vært flere kommuner med dekningsgrader for hjemmebesøk (som er en kvalitetsindikator) på langt over 100 prosent. Den nye kontrollen kan ha bidratt til at antallet hjemmebesøk i 2007 er lavere enn i 2006.

3.4 Publisering

Ingen store endringer i publiseringen. Noen tidligere publiserte indikatorer er fjernet grunnet fjorårets endringer i skjema.

Arbeidsgruppa vedtok i møtet i april 2008 å publisere årsverkstall for kommunehelsetjenesten totalt første gang den 16. juni 2008. SSB har behov for mer tid til å trekke ut tall og definere disse størrelsene. Publiseringen vil bli forskjøvet til 2009 (se avsnitt 5.7).

3.4 Brukerreaksjoner

Det er relativt få tilbakemeldinger fra brukere av dataene. Kommunene kontakter SSB stort sett når noe mangler, noe som tyder på at de vet hvor tallene finnes. Noen spørsmål fra helsemyndighetene.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Ingen endringer

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 3-3 Organisering av fysioterapitjenesten

3-3. Organisering av fysioterapitjenesten	
Finnes det i kommunen/bydelen fysioterapeut(er) med fast lønn eller med avtale om driftstilskudd per 31.12.?	☐ Ja ☐ Nei
Hvis nei, svar på følgende spørsmål:	
Har kommunen/bydelen lyst ledige stillinger/hjemler for fysioterapeuter i løpet av fjoråret?	☐ Ja ☐ Nei
Har kommunen/bydelen organisert tilgang på fysioterapi i kommunen/bydelen, for eksempel ved interkommunalt samarbeid?	☐ Ja ☐ Nei
Har kommunen/bydelen organisert tilgang på fysioterapi utenfor kommunen/bydelen, for eksempel ved interkommunalt samarbeid?	☐ Ja ☐ Nei

5.1.1 Forslag til endring

Spørsmålene foreslås fjernet.

5.1.2 Bakgrunn for endring

Data blir ikke brukt i publisering, er ikke etterspurt og dekkes delvis av pkt 3-2 Antall timeverk av fysioterapeuter.

5.2 4-4. Aktivitet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten

4-4. Aktivitet i helsestasjonstjenesten og skolehelsetjenesten
Målrrettede helseundersøkelser gjelder den enkelte, og innholdet bestemmes individuelt av opplysninger om den enkeltes bakgrunn og tidligere og nåværende helsetilstand. Målrrettet helseundersøkelse har i tillegg en informativ og pedagogisk målsetting. For definisjoner av begreper i spørsmålene under vises det ellers til "Veileder for helsestasjons- og skolehelsetjenesten" fra Statens helsetilsvn. IK2617. 2/98

5.2.1. Forslag til endring

Innledende tekst endres og oppdateres i tråd med forskriftens ordlyd av 3. april 2003 nr. 450 side 3 til:
"Tilbudet skal omfatte helseundersøkelser, både somatiske og psykiske -, rådgivning, veiledning, opplysningsvirksomhet rettet mot gravide, spedbarn, småbarn og skolebarn/ungdom, samt miljøarbeid mv." Veileder til forskriften angir faglig standard for de ulike aktivitetene.

5.2.2 Bakgrunn for endring

Ny veileder for helsestasjons- og skolehelsetjenesten av 2003.

5.3 4-5 Forebyggende helsetjenester til ungdom 14-20 år per 31.12

Har kommunen/bydelen per 31.12. i drift, evt. tilgang til gjennom interkommunalt samarbeide:			
	Antall		
a. Helsestasjon for ungdom			
b. Skolehelsetjeneste ved alle grunnskoler		☐ Ja ☐ Nei	
c. Skolehelsetjeneste ved alle videregående skoler		☐ Ja ☐ Nei ☐ Har ikke videregående skole	
Hvis nei i b. eller c., hvorfor ikke?			

5.3.1. Forslag til endring

Ja/Nei-spørsmål om skolehelsetjeneste ved grunnskole og videregående skole fjernes (pkt 4-5 b og c)

5.3.2 Bakgrunn for endring

Data blir ikke brukt i publisering og SSB har registrert lite interesse for disse opplysningene. I tillegg er det få kommuner som ikke oppgir å ha skolehelsetjeneste, og kommunene er stort sett de samme fra år til år..

5.4 4-6 Samarbeid med andre aktører

Har helsestasjons- og skolehelsetjenesten etablert rutinemessig forpliktende samarbeid (med formelle avtaler, regler og rutiner) med relevante kommunale aktører som:		
Barnehage	☐ Ja ☐ Nei	
Skole	☐ Ja ☐ Nei	
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	☐ Ja ☐ Nei	
Barnevern	☐ Ja ☐ Nei	
Sosialtjeneste	☐ Ja ☐ Nei	
Offentlig tannhelsetjeneste	☐ Ja ☐ Nei	
Teknisk etat	☐ Ja ☐ Nei	
Annet	☐ Ja ☐ Nei	
Hvis annet, vennligst spesifiser		
Har helsestasjons- og skolehelsetjenesten etablert rutinemessig forpliktende samarbeid (med formelle avtaler, regler og rutiner) med spesialisthelsetjenesten (2. linje-tjeneste) som:		
Habiliteringsteam	☐ Ja ☐ Nei	
Barne- og ungdomspsykiatriske avdelinger	☐ Ja ☐ Nei	
Andre sykehusavdelinger	☐ Ja ☐ Nei	
Annet	☐ Ja ☐ Nei	
Hvis andre sykehusavdelinger/annet, vennligst spesifiser		

5.4.1. Forslag til endring

Arbeidsgruppa foreslår å fjerne spørsmålene om samarbeid, punkt 4-6. Det er ønskelig å forenkle spørsmålene til å gjelde samarbeid med instanser utenfor kommunen. Kategoriene som skal stå igjen er *Offentlig tannhelsetjeneste, Habiliteringsteam, BUP og Andre sykehusavdelinger*.

5.4.2 Bakgrunn for endring

Data blir ikke brukt i publisering og SSB har registrert lite interesse for disse opplysningene. Nye spørsmål om kommunens samarbeidsavtaler med helseforetak skal i stedet inn i skjema (se avsnitt 5.6).

5.5 6-2 Tverrfaglig videreutdanning

6-2. Tverrfaglig videreutdanning	
	Hvor mange personer med universitets-/høgskoleutdanning (registrert i skjema 1, del 2,3, 4 og 5) har tverrfaglig videreutdanning i:
Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, psykisk helsearbeid	
Videreutdanning i sykepleie, psykiatrisk sykepleie	
Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, eldreomsorg/aldersdemens/ gerontologi	
Videreutdanning i sykepleie, onkologi(kreftomsorg)	
Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, habilitering og rehabilitering	
Videreutdanning i vernepleie, målrettet og metodisk miljøarbeid	
Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, arbeidsmiljørettet helsevern	
Videreutdanning i vernepleie, rusomsorg	
Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, rusproblematikk	

5.5.1. Forslag til endring

Spørsmål om videreutdanning fjernes og erstattes med registerdata som kilde for statistikken. AA-registeret kobles opp mot Norsk utdanningsdatabase (NUDB) for informasjon om videreutdanninger innen helse- og sosialfag. For leger, tannleger og optikere mottar SSB fil med godkjente spesialister fra Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH).

5.5.2 Bakgrunn for endring

I publiseringen benyttes tallene hovedsakelig til statistikk over videreutdannede innen psykisk helsearbeid. Med register har man individdata og hver ansatt telles kun én gang. Tall for 2007 viser at tallene fra skjema og register er tilnærmet like for indikatoren *Videreutdanning i psykisk helse (komhelse+plo)*, men at delsummene på områdene har større variasjon. Det er knyttet usikkerhet til skjematallene og kommunene har en viss oppgavebyrde. Saken var også oppe i 2006 uten at arbeidsgruppa vedtok overgang. I arbeidsgruppemøtet 9. april 2008 ønsket Helsedirektoratet mer tid på avgjørelsen. SSB har i ettertid oversendt tidsserier og dokumentasjon, og Helsedirektoratet har tilsluttet seg vedtaket om overgang.

5.6 Nytt punkt om samhandling, jfr. Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet

5.6.1. Forslag til endring

Det vises til følgende dokumenter:

- AVTALE Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet mellom Helse- og omsorgsdepartementet og Kommunenes Sentralforbund, inngått 21.juni 2007
- VEILEDER For inngåelse og videreutvikling av lokale samarbeidsavtaler mellom kommuner og regionale helseforetak/helseforetak, kom i Oktober 2007

Vi foreslår følgende to spørsmål som oppfølging av dette:

1. Hvor mange skriftlig samhandlingsavtale(r) finnes mellom kommunen og regionale helseforetak/helseforetak. Dette jf. Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet m/veileder, mellom Helse- og omsorgsdepartementet og KS.

Antall:.....

For at en avtale skal telles med her må avtalen minimum omtale følgende forhold:

Beskrive samarbeidsorganer; hvem deltar og hva er organets myndighetsområde.

Både representanter fra tjenesteytende nivå, administrativt

nivå og politiske/styrende organer bør være representert i disse organene.

Fastsette møteregelmessighet.

Beskrive arenaer og prosesser for brukermedvirkning.

Utvikle prosesser og arenaer for håndtering av uenighet.

Avklare dato for ikrafttredelse av avtalen, varighet og opplegg for evaluering.

Avtalen skal beskrive rutiner for ansvarsdeling mellom kommune og helseforetak på aktuelle områder.

2. Kryss av for hvilke(t) av følgende områder som er dekket av avtalen(e):

- Psykisk helse
- Rusmiddelområdet
- Rehabilitering og habilitering
- Helsetjenester til eldre
- Helsetjenester til barn og unge
- Svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorg
- Utskrivnings- og innskrivningspraksis

Områdene er ikke gjensidig utelukkende. Samme avtale kan dekke flere felt, da skal det i så fall krysses for flere områder.

5.6.2 Bakgrunn for endring

Økende fokus på samhandling mellom første- og andrelinjetjenesten på helseområdet.

Førstelinetjeneste er primærhelsetjenester som tilbys av kommunene. Andrelinjetjenesten er

spesialisthelsetjenester som tilbys av helseforetakene. Områdene er valgt ut fordi de er særlig viktige områder å ha god samhandling om.

5.7 Ny publisering av årsverk for kommunehelsetjenesten

5.7.1 Forslag til endring

AA-registeret brukes som kilde til følgende nye indikatorer:

Grunnlagsdata i KOSTRA faktaark (nivå 3):

- Avtalte årsverk i kommunehelse (register+skjema)

Nøkkeltall i KOSTRA faktaark (nivå 2):

- Avtalte årsverk i kommunehelse per 10 000 innbyggere (register+skjema)

5.7.2 Bakgrunn for endring

Per i dag publiseres ingen årsverkstall for kommunehelse totalt i KOSTRA. Indikatorene vil bli publisert første gang i 2009. Personellregister kan imidlertid ikke gi tall for leger og fysioterapeuters tilknytning til kommunen, så indikatorene vil måtte bruke skjematall for å supplere med årsverk for disse gruppene.

5.8 Nye spørsmål om individuell plan

Helsedirektoratet vil i tillegg fremme en sak om inkludering av spørsmål om individuell plan for personer med psykiske lidelser og langvarige og sammensatte behov for tjenester. Helsedirektoratet skal utarbeide et notat som blir sendt SSB. Notatet vil bli sendt Samordningsrådet samtidig med rapporten fra KOSTRA arbeidsgruppen innen 30. juni 2008.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Arket synes å fungere tilfredsstillende.

6.2 Ønskede endringer

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen

6.2.2 Nye nøkkeltall

Se avsnitt 5.7:

Grunnlagsdata i KOSTRA faktaark (nivå 3):

- Avtalte årsverk i kommunehelse (register+skjema)

Nøkkeltall i KOSTRA faktaark (nivå 2):

- Avtalte årsverk i kommunehelse per 10 000 innbyggere (register+skjema)

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Det ble lansert 4 kvalitetsindikatorer 15.06.2007. To av disse er felles med pleie- og omsorgstjenestene, da disse er overlappende.

- Åpningstid ved helsestasjon for ungdom. Sum timer per uke
- Andel nyfødte med hjemmebesøk
- Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem (også i plo)
- Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem (også i plo)

For åpningstid fungerer ikke gjennomsnittsberegninger og aggregering av bydeler grunnet vektingsalgoritmen som brukes i KOSTRA. Det må jobbes med dette for å finne en egnet løsning.

For hjemmebesøk ble det i kvalitetsseminar pekt på dekningsgrader langt over 100 prosent. Dette er det kontrollert for i revisjonen i år (se avsnitt 3.3).

7.2 Psykisk helsearbeid

Helsedirektoratet arbeider med et eget skjema som skal dekke kommunenes samlede psykiske helsearbeid i tillegg til KOSTRA og rapporteringen på de øremerkede tilskuddene. HOD har bedt Hdir om at psykisk helse dekkes gjennom KOSTRA, og emnet vil inngå som eget KOSTRA-skjema fom. 2009 som rapporteres og publiseres i 2010.

KOSTRA 2008

Rapport fra arbeidsgruppe for pleie- og omsorgstjenester

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Fylkesmannen/Helsetilsynet Møre og Romsdal	Marie Eide	marie.eide@fmmr.no
Statens helsetilsyn	Gunstein Sundene	gsu@helsetilsynet.no
Kommunal- og regionaldepartementet	Alexander Wiken	alexander.lange@krd.dep.no
KS	Lange	Anne.Tondevold@ks.no
KS (los-bistand)	Anne Tøndevold	Geir.halstensen@ks.no
KS / Hamar kommune	Geir Halstensen	halvor.haug@hamar.kommune.no
Helsedirektoratet	Halvor Haug	helle.gran@shdir.no
Helsedirektoratet	Helle Gran	mlu@shdir.no
Helsedirektoratet	Mari Anne Lundberg	jat@shdir.no
Helsedirektoratet	Jan Tvedt	pas@shdir.no
Helsedirektoratet	Pål Strand	Ase.loset@uke.oslo.kommune.no
KS / Oslo kommune	Åse Løset	kjell.wolff@bergen.kommune.no
Bergen kommune	Kjell A. Wolff	kkr@ssb.no
Statistisk sentralbyrå (regnskap)	Kari Kraakenes	vig@ssb.no
Statistisk sentralbyrå (personell)	Åsne Vigran	bga@ssb.no
Statistisk sentralbyrå (IPLoS)	Bjørn Gabrielsen	kje@ssb.no
Statistisk sentralbyrå (kommnehelse)	Julie Kjelvik	bsu@ssb.no
Statistisk sentralbyrå (pleie og omsorg)	Brith Sundby	dra@ssb.no
Statistisk sentralbyrå (pleie og omsorg)	Dag Abrahamsen	eva.rinnan@trondheim.kommune.no
ASSS/KS (observatør)	Eva Rinnan	

1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Gruppen har ansvar for å utvikle skjema for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjonen innenfor følgende KOSTRA-funksjoner:

- 234 Aktivisering og støttetjenester overfor eldre og funksjonshemmede
- 253 Pleie, omsorg, hjelp og re-/habilitering i institusjon
- 254 Kjernetjenester knyttet til pleie, omsorg og hjelp til hjemmeboende
- 261 Institusjonslokaler (drift av bofunksjonen for eldre og funksjonshemmede i institusjon)

Hovedtallene for tjenestebrukere innhentes fra og med 2007-årgangen fra IPLoS-registeret (<http://www.ssb.no/iplos/>)

I tillegg hentes årsverkstall fra SSB's Helse- og sosialpersonell (registerbasert sysselsettingsstatistikk, som bl.a. bygger på NAVs Aa-register og SSBs Nasjonale utdanningsdatabase (NUDB)).

2 skjemaer dekker tjenesterapporteringen for øvrig:

4. Pleie- og omsorgstjenester - samleskjema [bokmål](#) [nynorsk](#)

5. Institusjoner for eldre og funksjonshemmede [bokmål](#) [nynorsk](#)

Samlevedledning for tjenesterapportering fra kommunene (ny versjon 15.01.2008) [her](#)

Retningslinjer til inndeling av kommunal virksomhet i Enhetsregisteret og innmelding av ansatte i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret [her](#)

(Skjema 6 Pleie- og omsorgstjenester til hjemmeboende gikk ut i 2007, og erstattes nå av IPLoS-rapportering)

1.3 Avholdte møter i arbeidsgruppen

Det ble avholdt ett heldagsmøte i rapporteringsperioden 10.04.2008, delvis sammen med kommunehelse i overlappende saker dagen før. Videre er det gjennomført to møter hhv. 15. og 29.05.2008 vedrørende definisjoner innen botilbud.
(Referat på http://www.ssb.no/kostra/kommune/referat/botilbud_plo_def_20080616.doc)

Referater fra arbeidsgruppemøtene er lagt ut på
<http://www.ssb.no/kostra/kommune/kommuneref.html#ref>

2. a) Arbeidsgruppens oppsummering og anbefalinger

Personellregister

Pga. at det ble gjort forbedringer i datauttrekket for 2007, ble personelltall for 2005 og 2006 oppdatert i forbindelse med juni-publiseringsen.

Datainngang

Suksessen fra 2007 ble gjentatt i år, ved at vi mottok data fra alle kommuner for alle skjemaer i pleie og omsorg til publiseringen 15.06. Det er vårt inntrykk at IPLOS-innføring har redusert arbeidsbyrden betraktelig for den gjenværende rapportering i KOSTRA-skjema 4 og 5.

b) Kommet til etter arbeidsgruppens behandling

IPLOS

Grunnet diverse problemer vedrørende datakvalitet/-inngang på IPLOS, besluttet HelseDirektoratet/SSB å utsette publisering av foreløpige tall for 2007 til høsten 2008.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

På grunn av IPLOS-innføring, ble skjema 5 "Institusjoner for eldre og funksjonshemmede" vesentlig redusert (alle beboerinformasjon utgikk), og skjema 6 "Pleie- og omsorgstjenester til hjemmeboende" gikk helt ut. Spørsmål fra skjema 6 som ikke gikk på mottakerdata, i tillegg til kjønns- og aldersfordeling av beboere i bolig med tilknyttet personell hele døgnet, ble overflørt til skjema 4 "Pleie- og omsorgstjenester – samleskjema"

3.2 Innsamling av data (rapporteringen)

	Skjema 4	Skjema 5	IPLOS
Forventet	446	1329	445
Mottatt 30.05.2008	446	1329	438
Svarprosent 30.05.2008	100	100	98,4
Svarprosent 06.03.08	95,7	97,6	97,1
Svarprosent 15.02.08	86,3	90,7	77,5
Svarprosent 2007	100	100	
Svarprosent 08.03.07	96,6	96,0	
Svarprosent 2006	99,1	99,5	
Svarprosent 2005	99,6	99,5	
Svarprosent 2004	99,8	98,1	

Det ble foretatt en purrerunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema) og to purrerunder fra fagseksjon. For å få inn de siste 5-6 skjemaene, var det nødvendig med telefon til rådmannen.

3.3 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det er forventet at IPLOS-innføring vil medføre brudd i mange tidsserier. Det ble ikke mer spørsmål enn forventet ved at mange spørsmål forsvant, men vi har registrert at enkelte kommuner har fylt ut institusjonsbeboere i skjema 4 – beboere i heldøgns bolig – siden de ikke fant dette i skjema 5. For 2008-rapporteringen tar en derfor sikte på ytterligere anmerkninger for å unngå slike feilutfyllinger.

3.4.1 Publisering

IPLOS

Grunnet kvalitetsmangler i 2006-årgangen, ble det i 2007 besluttet å basere 2006-tallene i KOSTRA på skjemainnsending, ikke IPLOS. Høsten 2007 ble det gjennomført ny innsending av IPLOS-data (for 2006) fra de aller fleste av landets kommuner. Statistikk fra denne innsendingen ble publisert i begynnelsen av 2008: http://www.ssb.no/emner/03/03/20/notat_200803/notat_200803.pdf.

KOSTRA faktaarkene for pleie- og omsorgstjenester (funksjon 234, 253, 254) blir f.o.m. 2007-årgangen basert på IPLOS. Kommunene har gjort en stor innsats for å kunne levere IPLOS data for 2007. Kommunene har fått tilbakemelding fra SSB der resultater fra KOSTRA-skjema er sammenstilt med IPLOS-data for de ulike omsorgstjenestene.

Sammenstillingen har vist betydelig kvalitetforbedring siden innsendingen høsten 2007, slik at en fant det forsvarlig å publisere ureviderte tall 14.03.2008. Dette gjaldt da kun de IPLOS-variabler som kom til erstatning for allerede eksisterende KOSTRA-variabler.

Utover året 2008 har det imidlertid blitt avdekket en del kvalitetsproblemer. Dels skyldes dette manglende registreringer fra kommunens side, men det har også blitt avdekket feil og uklarheter knyttet til eksport av data fra de lokale fagsystemene kommunene benytter. De siste problemene av denne type ble meldt av systemleverandøren så sent som i begynnelsen av juni 2008. Justeringer av dette fagsystemet gjennomføres i løpet av juni 2008, men dette var for sent for å kunne rekke publisering av KOSTRA faktaark 16. juni. Statistisk sentralbyrå kom derfor, på et faglig grunnlag, til at presentasjon av foreløpig statistikk fra IPLOS utsettes til høsten 2008. Det ble dermed ikke presentert indikatorer som baserer seg på statistikk fra IPLOS registeret i KOSTRA juni-publiseringen.

Det presiseres at problemene skissert over ikke har betydning for statistikk basert på tradisjonelle summariske data fra KOSTRA skjema 4 og 5 eller personelltall basert på registeruttrekk. Indikatorer basert på informasjon fra disse ble derfor som normalt publisert i KOSTRA 16. juni.

Av sensitivitetshensyn blir alle IPLOS grunnlagstall som er mindre enn 5, eller indikatorer som bygger på IPLOS grunnlagstall mindre enn 5 ikke vist ("prikkes").

97 % hadde sendt inn data til mars-publisering, 95 % lesbare (noen hadde bl.a. annet sendt inn feil årgang og i tillegg fantes det data med XML-format-feil). SSB fikk først og fremst forespørsler om pinkode fra kommunene, svært få tekniske problemer.

Ved sammenligning av IPLOS data for 2006 og 2007 mot KOSTRA 2006 er det en klar bedring (tabell 1)

Avvik mellom resultater fra KOSTRA og IPLOS. 2006 og 2007. Avvik i prosent fra KOSTRA

Tjeneste	2006	2007
Trygghetsalarm	-14,5	-8,6
Matombringing	-31,6	-28,4
Avlastning - utenfor institusjon	-43,9	-29,4
Omsorgslønn	-33,4	-15,8
Støttekontakt	-26,0	-15,2
Brukerstyrt personlig assistent	-25,1	-3,8
Hjemmesykepleie og praktisk bistand	-16,9	-7,8
Beboere i boliger	-44,0	-9,7
Dagopphold i institusjon	3,7	4,7
Heldøgnsbeboere i institusjon	-7,0	-2,0

Tabell 1: IPLOS 2006 og 2007 mot KOSTRA 2006

En del kommuner har foreløpig ikke full innsikt i bruk av eget fagsystem. Det er tilfeller at IPLOS gir riktigere tall enn KOSTRA pga fagsystemene regner feil. Hdir har fulgt opp leverandører der fagsystemet ikke er ferdigstilt/har alvorlige feil eller mangler.

Innføring av IPLOS innebærer et brudd i tidsseriene. I utgangspunktet ble derfor ikke tall for 2006 vist i mars-publiseringsen, slik at en unngikk sammenligninger av tall som ikke var sammenlignbare, med påfølgende fare for konklusjoner på feil grunnlag. Ved publiseringen av foreløpige tall vil en imidlertid vurdere om noen av variablene/indikatorne er så sammenlignbare at det er forsvarlig å vise en kontinuerlig tidsserie.

Tilkommet etter arbeidsgruppens møte i april:

På oppdrag fra HOD arbeider SSB med en analyse av overgangen KOSTRA-IPLOS for om mulig kunne nivåjustere historiske tall med basis i IPLOS.

Personellregister

I forbindelse med mars-publiseringsen ble det oppdaget referanseukens plassering bidro til ikke reelle endringer i årsverk mellom år. Tidligere var referanseuka uka med 1. november. Ved å endre uttaket til 3. uke i november, unngår man en uke som i varierende grad fra år til år, får med dager fra to måneder. Det viste seg at dette påvirket årsverk knyttet til timearbeidere og midlertidig ekstraarbeid for fast ansatte. Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk kom med nye tall for 2005 og 2006 på kommunenivå, som ble publisert i juni 2008.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Feil betegnelse på funksjon 234

I KRDS oversikt på

<http://www.regjeringen.no/upload/KRD/Vedlegg/KOMM/kostra/Hovedveileder%202008%2026022008.pdf> kalles funksjon 234

Aktivisering og **servicetjenester** overfor eldre og funksjonshemmede.
Det rette skal være
Aktivisering og **støttetjenester** overfor eldre og funksjonshemmede.

(Jfr. rapport fra 2006, http://www.ssb.no/emner/00/00/20/notat_200641/notat_200641.pdf)

4.2 Behandles senere, her til orientering

Helsedirektoratet har fremmet et forslag om å endre f234 og f254 fra å inneholde begrepene kjernetjenester og støttetjenester til å gå tilbake til begrepene hjemmetjenester og aktivisering, men at tjenestene som ble lagt til hhv kjernetjenester og støttetjenester blir som foreslått i rapporten av 26.05.06 og vedtatt i arbeidsgruppa. Det foreslås mao. bare endring i betegnelsene. Dette forslaget kom imidlertid så sent at det ikke var tid til behandling. Forslaget behandles derfor på neste møte i arbeidsgruppen.

Det vurderes også om rengjøring må trekkes ut av funksjon 253, etter at renhold ble tatt inn i funksjon 261. KOSTRA arbeidsgruppe for pleie og omsorgstjenester peker i denne forbindelse på den svært uheldige situasjon at fagarbeidsgruppen ikke har blitt kontaktet ved funksjonsendringer som angår fagområdet. Helsedirektoratet er bekymret for at dette kan skape usikkerhet i forhold til bl.a. kompetanseløftet. SSB skal ta ut tall for å synliggjøre hvor mange årsverk som blir flyttet i løpet av høsten 2008.

5. Ønskede endringer i skjema

5.1. Skjema 4 p2 Tverrfaglig videreutdanning

5.1.1 Forslag til endring:

p2 Tverrfaglig videreutdanning fjernes

5.1.2 Bakgrunn for endring:

En samlet arbeidsgruppe har kommet fram til at tiden er moden for å innhente opplysninger om videreutdanning fra register. Etter en grundig vurdering og avveining etter arbeidsgruppemøtet i april har Helsedirektoratet konkludert at også området psykisk helsearbeid blir ivaretatt ved en overgang til register. Foruten en så stor arbeidsbyrde som skjemautfylling av dette punktet representerte at det var all grunn til å tvile på kvaliteten, gir registerdata nye muligheter med hensyn til hva som til en hver tid skal trekkes ut, og det er mulighet til å gå tilbake i tid ved evt. nye uttrekkskriterier. Sammenligning register-skjema sammenfalte dog bra på de fleste utdanninger dersom en la sammen tallene fra skjema 1 kommunehelsetjeneste og skjema 4. Ved registeruttrekk kommer en rundt problemene som oppstår ved ulik organisering i kommunene, spesielt på området psykisk helsearbeid.

5.2. Skjema 4 p6 tjenestetilbud:

5.2.1 Forslag til endring:

tekstendring og ekstra kolonne

Endring av utfører-tekst

Dagens tekst

Ja, driftet kommunalt/interkommunalt	Ja, driftet privat	Ja, kjøpt fra annen kommune/bydel	Nei
--------------------------------------	--------------------	-----------------------------------	-----

Foreslås endret til:

Ja, drevet av egen bydel/kommune	Ja, drevet interkommunalt	Ja, drevet av private	Ja, kjøpt fra annen kommune/bydel	Nei
----------------------------------	---------------------------	-----------------------	-----------------------------------	-----

5.2.2 Bakgrunn for endring:

Ut i fra den faktiske organiseringen og for å kunne kartlegge ren kommunal drift ser en behovet for å skille ut interkommunal virksomhet som egen kolonne. Samt en liten språklig nyansering; ”driftet” foreslått endret til ”drevet”.

5.3. Skjema 4 p. 8 Heldøgnsbemannet bolig

5.3.1 Forslag til endring:

Betegnelse forslås endret fra ”Heldøgnsbemannet bolig” til ”Bolig med fast tilknyttet personell”, med følgende definisjon:

1. Beboer har inngått husleiekontrakt og betaler husleie for leiligheten.
2. Enheten oppfyller kravene til å kunne skilles som egen enhet i Enhetsregisteret/Bedrifts- og foretaksregisteret. Hovedprinsippet er at en skal dele kommunen inn etter hva slags type virksomhet som drives (næring) og etter beliggenhet (fysisk adresse).
3. Bygning/bokompleks/samlokaliserte boliger/bofellesskap/bokollektiv med fast tilknyttet personell (dvs. tjenestested i den aktuelle enhet) **hele** døgnet:
  - Det må være minst en ansatt tilstede hele døgnet (eventuelt med unntak av perioder hvor det ikke er beboere til stede).
  - Det godtas at personell i boligen tar kortvarige tilsynsrunder i nærliggende institusjon/bokompleks.
  - Det regnes ikke som virksomhet med fast tilknyttet personell dersom personellet oppholder seg i nærliggende institusjon/bokompleks og kun tar tilsynsrunder til aktuell enhet.

Del 3 tas inn i spørreskjema, resterende i veiledning, sammen med definisjon av bolig med personell tilknyttet deler av døgnet for å vise helheten. Det presiseres dessuten at ”alle beboere i bolig eller institusjon også registreres i IPLOS. I KOSTRA-skjema skal kun beboere i bolig med fast tilknyttet personell hele døgnet rapporteres.”

5.3.2 Bakgrunn for endring:

På bakgrunn av diskusjoner på arbeidsgruppemøtet, ble det nedsatt en undergruppe som skulle se på diverse definisjoner vedrørende botilbud. Her var Helsedirektoratet, KS, Trondheim og Bergen kommuner, SSB samt brukerorganisasjonene FFO og SAFO deltakere.

Gruppen kom etter hvert også fram til at ”**bolig med fast tilknyttet personell**” var en bedre betegnelse enn ”heldøgnsbemannet bolig”, og også den som blir brukt i næringskode i bedrifts- og foretaksregisteret. En skiller på heldøgns tilknytning og tilknytning deler av døgnet.

5.4. Skjema 5 p. 2 Opplysninger om institusjonen

5.4.1 Forslag til endring:

Dagens definisjon

Med ovenstående betraktninger foreslår arbeidsgruppen da følgende institusjonstyper:

- 01 = Somatisk sykehjem (regulert etter lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3)
- 02 = Kombinert aldershjem og somatisk sykehjem
- 03 = Somatisk sykehjemsavdeling kombinert med statlig virksomhet (sykestue og/eller fødehjem, psykiatrisk avdeling m.m.)
- 04 = Aldershjem/med heldøgns omsorg (regulert etter lov om sosiale tjenester § 7-5, jf. forskriften § 7-2)
- 06 = Boform med heldøgns omsorg og pleie (regulert etter lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3)

05 = Barnebolig (regulert etter lov om sosiale tjenester § 7-5, jf. forskriften § 7-2.)
10 = Avlastningsbolig/avlastningsinstitusjon
(regulert etter lov om sosiale tjenester § 7-5, jf. forskriften § 7-2.)

foreslås endret til:

01 = Sykehjem eller boform med heldøgns omsorg og pleie (regulert etter lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3)

02 = Kombinert aldershjem og sykehjem

03 = Sykehjemsavdeling kombinert med statlig virksomhet
(sykestue og/eller fødehjem, psykiatrisk avdeling m.m.)

04 = Aldershjem/med heldøgns omsorg

(regulert etter lov om sosiale tjenester § 7-5, jf. forskriften § 7-2)

05 = Barnebolig (regulert etter lov om sosiale tjenester § 7-5, jf. forskriften § 7-2.)

10 = Avlastningsbolig/avlastningsinstitusjon

(regulert etter lov om sosiale tjenester § 7-5, jf. forskriften § 7-2.)

13= Privat forpleining, opphold hos privatpersoner (regulert etter lov om sosiale tjenester § 7-5, jf. forskriften § 7-2.)

5.3.2 Bakgrunn for endring:

Også forslag fra ovenfor nevnte undergruppe, sitert:

a. Boform med heldøgns omsorg og pleie

Ettersom det ikke finnes konkretiseringer av boform med heldøgns omsorg og pleie verken i lover eller forskrifter, kun at disse skal sidestilles med sykehjem, hersker det mye forvirring om hva som er forskjellen. Kommunene er svært usikre her. Da det kun dreier seg om noen få hundre plasser, foreslås det å legge disse institusjonene inn under kategori 01 Sykehjem, som da bør hete "Sykehjem og boform med heldøgns omsorg og pleie". For ytterligere å redusere forvirringen, droppes også ordet "somatisk" foran sykehjem. Ved innrapportering føres plasser i de ordinære sykehjemmene på "sykehjemsavdeling", mens boformplasser føres under "annen avdeling". Som i år kan vi nok her risikere at vi også vil få med boliger, idet en sammenblander boform med bolig, men her vil vedtak i IPLOS være til hjelp ved å avsløre feilrapporteringer.

b. Barnebolig og avlastningsbolig/-institusjon

Særlig i år har vi støtt på mange tilfeller som er blanding av barnebolig og avlastning. Helsetilsynet opererer også uten skille på de to. Det finnes imidlertid rene avlastningsboliger/-institusjoner for voksne. Ved å se på vedtak i IPLOS, finner en ut om det dreier seg om avlastning eller barnebolig, eller om det er avlastning for voksne. I utgangspunktet bør NACE-kode settes til den type som har majoriteten av plasser.

c. Privat forpleining.

Det er behov for å opprette en egen institusjonstype "Privat forpleining". I veiledning utdypes at dette gjelder hjemlet opphold hos privatpersoner, på gård ("Grønn omsorg") o.l. Dette tilbudet gjelder ikke spesielle diagnoser, som antydnet i overskrift.

5.4. IPLOS: "Institusjonalisering" for øvrig

5.4.1 Forslag til endring:

For å kunne skille ut de plasser i boliger som ikke kommer inn under boliger med fast tilknyttet personell, men som er samlokaliserte med institusjon eller bokollektiv, foreslås det å innføre en egen avkrysning i IPLOS:

Boligen er en del av ordinær boligmasse (Ja..... Nei...)

I veileder vil det utdypes hva som menes med ordinær boligmasse (boliger i et vanlig bomiljø, uten noen tilknytning til institusjoner eller hjemmesykepleiekontor, vakt-rom osv).

5.4.2 Bakgrunn for endring:

Brukerorganisasjonene har i lengre tid ønsket å kunne differensiere mellom de som bor i institusjon eller institusjonslignende bolig, i forhold til de som har bolig i ordinær boligmasse.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Stort sett meget positive kommentarer, tross stort omfang og uoversiktlig. Nye IPLOS-indikatorer vil dog øke kompleksiteten ytterligere. Endrede publiseringsløsninger vurderes løpende.

6.2 Ønskede endringer

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

6.2.2 Nye nøkkeltall

Nye nøkkeltall basert på IPLOS vurderes av Helsedirektoratet/SSB ut ifra datakvalitet og sensitivitet, og med innspill fra KS.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

6.2.3.1 Forslag til endring:

a) Lønnsutgifter pr. kommunalt årsverk **korrigert**, pleie og omsorg endres til

Lønnsutgifter pr. kommunalt årsverk **fratrukket fravær**, pleie og omsorg

b) Årsverk **korrigert** i brukerrettede tjenester pr. mottaker endres til

Årsverk **fratrukket fravær** i brukerrettede tjenester pr. mottaker

På i-knapp og i fotnoter framkommer det at fravær ugjøres av legemeldt sykefravær og foreldrepermisjon.

6.2.3.2 Bakgrunn for endring:

Konsistens med KOSTRA faktaark S Sysselsetting i kommunene

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Ingen endringer i påvente av IPLOS-gjennomgang høsten 2008

Arbeidsgruppen er ellers svært godt fornøyd med publiseringsløsningen av kvalitetsindikatorer slik de nå fremstår i eget faktaark.

8. Vedlegg

4. Pleie- og omsorgstjenester - samleskjema [bokmål](#) ▶

5. Institusjoner for eldre og funksjonshemmede [bokmål](#) ▶

Rapport til Samordningsrådet 2008

- sosialtjenesten

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	28
1.1 Arbeidsgruppens sammensetning og ansvar	28
1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)	28
1.3 Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2007	29
2 Oppsummering og anbefaling	29
2.1 Oppsummering	29
2.2 Arbeidsgruppens anbefalinger	30
3 Evaluering av siste rapportering	30
3.1 Utarbeiding av skjemaer	30
3.2 Kontroller i skjema	30
3.3 Innsamling av data (rapporteringen)	30
3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll	31
3.5 Publisering	31
3.6 Brukerreaksjoner	31
4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)	31
4.1 Bakgrunn for ønskede endringer	31
4.2 Forslag til endringer	31
5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk	31
6 Ønskede endringer i faktaark	32
6.1 Generell vurdering av faktaarket	32
6.2 Ønskede endringer	32
7 Videreutvikling av KOSTRA	32
7.1 Kvalitetsindikatorer	32
7.2 Funksjon 243	33
7.3 Funksjon 273	33
8 Annet	33
9 Referanser	33
10 Vedlegg	33

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens sammensetning og ansvar

Arbeidsgruppen for sosialtjenesten har i perioden 2007/2008 bestått av følgende representanter:

Björg Løken Western	Arbeids- og velferdsdirektoratet/statistikk og utredning
Flemming Johnsen	Sarpsborg kommune
Unni Grebstad	(Tidligere) Sosial- og helsedirektoratet
Jan Oddum	Arbeids- og velferdsdirektoratet/levkår og sosiale tjenester
Odd Vegsund	Kommunal- og regionaldepartementet
Sverre Nesheim	Helsetilsynet
Magne Hustad	Kommunenes sentralforbund
Veslemøy Hellem (observatør)	Kommunenes sentralforbund
Åse Løseth	Oslo kommune
Inger-Margrethe Juvshol	Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Corretta Saugstad	Statistisk sentralbyrå
Harald Tønseth	Statistisk sentralbyrå
Agnes Aaby Hirsch	Statistisk sentralbyrå

Arbeidsgruppen har blitt utvidet med to nye medlemmer, representanter fra NAV (Arbeids- og velferdsdirektoratet) og Sarpsborg kommune. Jan Oddum tar over etter Unni Grebstad fra tidligere sosial- og helsedirektoratet. Corretta Saugstad har tatt over etter Kari Anita Solaas Paulsen. I tillegg har Torild-Irene Kårstad fra Statistisk sentralbyrå deltatt på møtene. Agnes Aaby Hirsch er ny leder av arbeidsgruppen fra august 2007.

Statistisk sentralbyrå har ivaretatt leder- og sekretærfunksjonene. Det er avholdt to arbeidsgruppemøter i løpet av rapporteringsåret 2007/2008.

Arbeidsgruppen har ansvar for utvikling innenfor følgende funksjoner:

- 242 *Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid*
- 243 *Tilbud til personer med rusproblemer*
- 273 *Kommunale sysselsettingstiltak*
- 281 *Økonomisk sosialhjelp*
- 276 *Kvalifiseringsordningen (ny funksjon, november 2007)*

Tre skjemaer dekker tjenesterapporteringen for sosialtjenesten og de tilhørende funksjonene. Fire skjemaer fra og med 2009:

- Skjema 7 *Personell og virksomhet sosialtjenesten per 31.12*
- Skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp*
- Skjema 12 *Stønadssetser økonomisk sosialhjelp. Rapporteres pr. 31.12*
- Skjema 11C *Registreringsskjema for kvalifiseringsstønad (nytt skjema f.o.m. 2009)*

1.2. Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Hovedelementene i mandatet for arbeidsgruppene i KOSTRA er for 2007:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for

styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.

- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessing og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.

1.3. Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008

Opgavene er videreført fra mandatet for 2007:

1. Etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming skal arbeidsgruppene vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008.
2. Gruppene skal se nærmere på de publiserte kvalitetsindikatorene på respektive områder, og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med et særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet.
3. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
4. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.
5. Effektiviseringsnettverkene til KS skal gis anledning til å gi innspill om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
6. Arbeidsgruppa for barnehager skal arbeide videre med rapporteringsrutinene og se på mulighetene for å tilrettelegge for filuttrekk på barnehager for de kommuner som ønsker dette.
7. Arbeidsgruppene skal vurdere behov for revisjons- eller kontrollhandlinger fra revisor på de skjema eller uttrekk som sendes fra kommunen eller fylkeskommunen, og eventuelt hva som bør være innhold og omfang i slike handlinger.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Rapportering av data for 2007 har blitt gjort online for alle skjemaene (7, 11 og 12). Innrapporteringen har gått bedre enn året før. Det har blitt flere kontroller i kontrollprogrammet hos kommunene før levering av skjema 11, noe som har gjort at revisjonen hos SSB har blitt mindre tidkrevende og dataene som har kommet inn har hatt bedre kvalitet. Revisjon av skjema 7 og 12 kom litt seint i gang fordi metadata som var nødvendig til oppdatering av GenRev var blitt fjernet.

Endelige tall for økonomisk sosialhjelp ble publisert med DS 17. juni, dette er rekordtidlig. Ved endelig publisering hadde alle kommuner levert skjema 12, alle kommuner og bydeler hadde levert skjema 7, mens det manglet tall fra to kommuner for skjema 11.

Det er blitt jobbet med å utvikle et nytt skjema som skal fange opp mottakere av kvalifiseringsstønad. Ordningen trådte i kraft november 2007. Data om stønadssum og stønadmåneder for 2008 er ivarettatt gjennom ekstra spørsmål i skjema 11. Arbeidsgruppa foreslår et nytt skjema 11C for å fange opp

mottakere av kvalifiseringsstønad fra og med 2009 (se vedlegg). Dette får også konsekvenser for skjema 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten*, der årsverk på funksjon 276 blir en ny kategori.

Ved årets KOSTRA-publiseringen ble det innenfor sosialtjenesten publisert to nye kvalitetsindikatorer, andel sosialhjelpsmottakere med individuell plan, og andel sosialhjelpsmottakere med koordinator for individuell plan.

2.2. Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen mener det er viktig å få på plass et nytt skjema 11C for å sikre statistikk om mottakere av kvalifiseringsstønad. Forslag til nytt skjema er vedlagt. Spørsmål og kategorier er ferdig utarbeidet, men mulig det vil bli enkelte endringer i ordlyd og rekkefølge utover sommeren/tidlig høst.

Oppgavebyrden for kommunene med et slikt nytt skjema vil ifølge arbeidsgruppa ikke bli nevneverdig stor, da dette er informasjon kommunen allerede sitter på. Veiledning til skjema 11C vil bli utarbeidet i løpet av sommeren/tidlig høst.

Når det gjelder rapportering om universell utforming, mener arbeidsgruppa det er mest hensiktsmessig å ha ett felles skjema for alle kommunale tjenestebygg. Arbeidet med dette bør gjøres i en felles gruppe slik at alt blir koordinert, ikke i hver enkelt fagarbeidsgruppe. Måling av universell utforming som spesielt er aktuelt for sosialhjelpsmottakere vil arbeidsgruppa jobbe mer med til neste år, men konkluderer ikke noe i denne omgang.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjemaer

Skjema 7 og 12 for 2007 og skjema 11 for 2008 har blitt utarbeidet av fagseksjonen ved Torild-Irene Kårstad. Dette har fungert veldig bra, da fagseksjonen har hatt bedre kontroll med å gjøre endringer i skjemaene. Det ble litt liten tid til å teste skjemaene.

3.2. Kontroller i skjema

Kontrollene i skjemaene 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten* og 12 *Stønadssatser økonomisk sosialhjelp* er ikke endret fra fjorårets innrapportering. Kontrollene som benyttes er i hovedsak sum kontroller, logiske kontroller og kontroller for manglende utfylling av obligatoriske felter. Noen av kontrollene fungerer kun som advarsler, og gjør det mulig for kommunene å gå videre i skjemaet uten å svare. I revisjonen kontrollerer man mot fjorårets tall i både skjema 7 og skjema 12.

For skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp* har de fleste kommunene egne fagsystemer. Det er utarbeidet et kontrollprogram som kommunene skal benytte i forbindelse med online-innrapportering. Flere av kontrollene for 2006-skjemaet er blitt lagt som kontroller kommunen får ut på lister før innsending til KOSTRA, slik det var beskrevet i fjorårets rapport. Dette har ført til mindre arbeid med revisjon for 2007-tallene. Det tar likevel fortsatt mye tid å få tilbakemelding fra kommunene når de har sendt inn feil data.

Til tross for innebygde kontroller og kontrollprogram er det fremdeles behov for relativt mye intern revisjon på alle skjemaene på fagområdet. Det går derfor med mye ressurser til revisjon.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Innrapporteringen av de ulike skjemaene for sosialtjenesteområdet har stort sett gått bra for 2007 rapporteringen. Det har vært bedre kvalitet på de innsendte skjemaene (i fjor var det mange spørsmål som sto ubesvart fordi fagsystemene ikke var oppdatert). Kontrollene om at både kommunenummer, årstall og recordlengde må være riktig, samt ikke godkjenning av ugyldige tegn, har bidratt til dette. Mange kommuner har gitt positiv tilbakemelding på online-løsningen. Likevel er det fortsatt en del som trenger direkte veiledning for å få rapportert.

Ved publisering 15. juni 2007 manglet det data for skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp* fra to kommuner, mens innrapporteringen var fullstendig både for skjema 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten* og skjema 12 *Stønadssatser, økonomisk sosialhjelp*. Fagseksjonen oppdaget at Tromsø ikke hadde levert riktige bare noen dager før KOSTRA-publiseringen 16. juni 2008. Det ble likevel tid til å få inn riktige tall fra Tromsø før endelige tall ble publisert.

Ved KOSTRA-publiseringen 16. juni 2008 var alle tall for sosialhjelp ferdig revidert. Endelige tall for økonomisk sosialhjelp 2007 ble publisert 17. juni 2008. Tallene har aldri vært publisert så tidlig før.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjonen av skjema 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten* har ikke vært like krevende som i fjor fordi sum-kontrollene har fungert. Revisjon av skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp* har også vært mindre tidkrevende. Unntak har vært spørsmål om type trygd, noe som ikke hadde kommet med i filuttrekket til en del kommuner.

3.5. Publisering

Spørsmålene som gjelder gjeldsrådgivning, både fra skjema 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten* og skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp* er publisert første gang med 2007-tallene. Det er også publisert to nye kvalitetsindikatorer: Andel sosialhjelpsmottakere med henholdsvis utarbeidet individuell plan og oppnevnt koordinator for individuell plan. Ved 15. mars ble disse publisert som andel av mottakere som hadde rett på individuell plan. Dette ble endret ved 16. juni publiseringen etter anbefaling fra arbeidsgruppen. Vurdering av hvem som har rett på individuell plan er et skjønnsmessig spørsmål, og arbeidsgruppen mente derfor alle sosialhjelpsmottakeren burde være nevner i indikatoren. Oslo kommune har ikke svart på spørsmål om individuell plan på grunn av problemer med fagsystemet.

3.6. Brukerreaksjoner

De fleste kommunene har vært positive til overgang til online-løsning. Likevel en del kommuner som har hatt problemer med tekniske løsninger. Det har fungert bra med fortløpende meldinger på KOSTRA-portalene, og det er viktig med gode brukerveiledninger.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønskede endringer

Det er ikke ønsket nye funksjoner eller arter for sosialtjenesteområdet.

4.2. Forslag til endringer

Det er ikke ønsket nye funksjoner eller arter for sosialtjenesteområdet. Funksjon 276 Kvalifiseringsprogrammet ble innført fra november 2007.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Arbeidsgruppen foreslår følgende endringer:

- Nytt skjema 11C *Registreringsskjema for mottakere av kvalifiseringsstønad* for å få statistikk om mottakere av den nye kvalifiseringsstønaden (se innhold i skjema i vedlegg). De kommunene som benytter seg av fagsystem vil også kunne benytte seg av fagsystemet for å rapportere inn skjema 11C. Det meste av innholdet i skjemaet er avklart, men det vil bli jobbet videre med kategorier og presisering av begreper utover sommeren, i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV).

- Skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp*.
  - Spørsmål om viktigste kilde til livsopphold. Kategorien Supplerende stønad fra Folketrygden endres til Supplerende stønad (kort botid).
  - Fjerner spørsmål om stønadsperiode og stønadssum for kvalifiseringsstønad da dette fanges opp i det nye skjema 11C.
  - Fjerner spørsmål om mottakeren har rett til individuell plan. Dette er et skjønsspørsmål og har ingen funksjon i de to kvalitetsindikatorerne som publiseres om individuell plan.
- Skjema 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten*, inndeling av årsverk etter KOSTRA-funksjon. Ny funksjon 276 Kvalifiseringsprogrammet inkluderes som kategori.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Generell vurdering av faktaarket

Arbeidsgruppen mener at faktaarket dekker sosialtjenesten på en tilfredsstillende måte.

6.2. Ønskede endringer

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Det er på dette tidspunkt ikke planlagt å fjerne nøkkeltall for området i forbindelse med publiseringen av 2007 dataene.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Det vil være aktuelt å legg inn noen nye nøkkeltall og grunnlagsdata for 2008 publiseringen i forbindelse med nye spørsmål i skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp* som gjelder mottakere av kvalifiseringsstønad. For 2008 registreres stønadssum og stønadsperiode på skjema 11. Det vil være samme informasjon som registreres om sosialhjelpsmottakere i dag.

6.2.3 Endring av innhold i eksisterende nøkkeltall

Det er på dette tidspunkt ikke planlagt å endre innholdet i eksisterende nøkkeltall og/eller grunnlagsdata for sosialtjeneste området i forbindelse med publisering av 2008 dataene.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Følgende kvalitetsindikatorer publiseres nå på fagområdet, basert på arbeidet som er gjort i en egen arbeidsgruppe for kvalitetsindikatorer (se rapporten for 2007) :

- Kommunal stønadsnorm
- Stønads lengde
- Andel langtidsmottakere
- Brukerundersøkelse
- Andel sosialhjelpsmottakere som har fått utarbeidet individuell plan
- Andel sosialhjelpsmottakere som har fått oppnevnt koordinator for individuell plan

Videre publiseres tilgjengelighet (åpningstid/tefontid) som grunnlagsdata. Tidligere er det diskutert å ha dette med som en kvalitetsindikator, men arbeidsgruppen har foreløpig ikke konkludert med å bruke denne. Dette vil bli vurdert for neste års publisering.

7.2. Universell utforming

Arbeidsgruppen har brukt et møte til å diskutere dette. Arbeidsgruppen mener det er mest hensiktsmessig å ha ett felles skjema for alle kommunale tjenestebygg. Arbeidet med dette bør gjøres i en felles gruppe slik at alt blir koordinert der, ikke i hver enkelt fagarbeidsgruppe. Måling av universell utforming som spesielt er aktuelt for sosialhjelpsmottakere vil arbeidsgruppa jobbe mer med til neste år, men konkluderer ikke noe i denne omgang.

7.3. Funksjon 243

Som en del av prosjektet *Gjennomgang og utvikling av sosialstatistikken* (pågående prosjekt som er finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet) blir denne funksjonen gått grundigere gjennom. Harald Tønseth (SSB) ser på hvilke områder av statistikken denne funksjonen blir berørt.

7.4. Funksjon 273

På samme måte som i fjor har ikke arbeidsgruppen jobbet særskilt med denne funksjonen.

8. Annet

Oppfølging av kvalifiseringsstønadene vil bli en sentral oppgave fremover, dette er også en del av ovennevnte prosjekt *Gjennomgang og utvikling av sosialstatistikken*. Det pågår også et samarbeid med Husbanken for å vurdere hvorvidt KOSTRA er en egnet datakilde til å registrere bostedsløse og vanskeligstilte på boligmarkedet. KOSTRA-skjema 13 (Bolig) er også en del av dette.

Arbeidsgruppen har tidligere diskutert om andre aktører bør delta i gruppen. I år har NAV blitt med, i tillegg til Sarpsborg kommune.

9. Referanser

Ikke relevant.

10. Vedlegg

- 1) Skjema 7 for 2008
- 2) Skjema 11 for 2009
- 3) Skjema 11C for 2009
- 4) Skjema 12 for 2008

Rapport til Samordningsrådet 2008 - introduksjonsordningen

Bjørn Mathisen
Statistisk sentralbyrå juni 2008

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	35
1.1 Arbeidsgruppens sammensetning og ansvar	35
1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)	35
1.3 Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008	35
2 Oppsummering og anbefaling	35
2.1 Oppsummering.....	35
3 Evaluering av siste rapportering.....	36
3.1 Utarbeiding av skjemaer	36
3.2 Kontroller i skjema	36
3.3 Innsamling av data (rapporteringen).....	36
3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll	36
3.5 Publisering	36
3.6 Brukerreaksjoner.....	36
4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)	36
4.1 Bakgrunn for ønskede endringer.....	36
5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk.....	36
5.1 Bakgrunn for ønskede endringer.....	36
5.2 Annet.....	36
6 Vedlegg	37

1. Innledning

1.1. Arbeidsgruppens sammensetning og ansvar

Det har så langt ikke vært en formell arbeidsgruppe for skjema 11 B, siden man ved oppstart vurderte skjemaet kun skulle bestå midlertidig i noen få år. Planen var at IMDi Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) relativt fort skulle overta som datakilde for deltakelse i introduksjonsordningen. Dette er fortsatt den overordnede målsettingen, men dekningsgrad og kvalitet i registeret har foreløpig ikke vært tilfredsstillende. For det mer generelle arbeidet med introduksjonsordningen har det vært en referansegruppe med representanter fra AID, UDI og IMDi.

Det er tatt initiativ for å få opprettet en ordinær KOSTRA arbeidsgruppe.

1.2. Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)

- Referansegruppen har hatt fokus på videre analyser av deltakere i introduksjonsordningen deltakelse i arbeids- og utdanningsliv og mindre fokus på selv rapporteringen via skjema 11b.
- Videre har referansegruppen fokusert på alternativer til rapportering via Kostra da det er opprettet et eget register for deltakelse i introduksjonsordningen, Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), som på sikt er planlagt å avløse Kostraskjema 11b.
- Referansegruppen har i perioden ikke hatt innspill/forslag til endringer i skjema 11b.

1.3. Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Introduksjonsprogram og -stønad til nyankomne innvandrere ble innført som obligatorisk ordning for kommunene fra og med 1. september 2004. Introduksjonsloven fastsetter rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere og deltakelse i introduksjonsprogrammet gir den enkelte krav på å motta introduksjonsstønad. Med virkning fra 1. september 2005 fastsetter introduksjonsloven rett og/eller plikt til delta i 300 timer med opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Formålet med introduksjonsloven er å styrke innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.

Rapporteringen for 2005 var den første hvor skjema 11b *Registreringsskjema for introduksjonsstønad* publiseres på et eget faktaark. Dette er enn så lenge eneste rapporteringskilde for kommunene mht til den enkelte innvandrers gjennomføringsgrad av ordningen.

Det ble innsamlet data for området også i 2004 men grunnet usikkerhet rundt kvaliteten av dataene ble disse ikke publisert. Tallene for 2005 kan derfor ikke sammenlignes med tidligere år.

Opplysningene som innhentes på skjema 11 b skal som nevnt på sikt rapporteres i Norsk Introduksjonsregister (NIR). Kommunene må innrapportere via 11 b til NIR data blir tilfredsstillende som kilde. Videre har NIR bare registrert personer som har blitt bosatt etter 1.9.2005. Et fullgått introduksjonsløp er i utgangspunktet toårig og deltakere som startet ordningen før 1.9.2005 må registreres via 11 b. NIR har ikke heller ikke økonomiopplysninger - dette må på plass før 11 B kan fases ut og avløses av NIR. Dette er en problemstilling som SSB, AID og IMDi i felleskap må avklare.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Utarbeiding av skjemaer

Skjema er identisk med skjema som ble brukt i 2006 med ett unntak. For variabelen status ved utgang av året er svaralternativet ”Avbrutt på grunn av utdanning” tilføyd. Da det er knyttet en viss usikkerhet til hvor lenge vi skal innrapportere via 11b har vi ikke prioritert å arbeide med utvikling av skjemaet.

3.2. Kontroller i skjema

Til tross for innebygde kontroller og kontrollprogram er det behov for noe intern revisjon.

3.3. Innsamling av data (rapporteringen)

Innrapporteringen av skjema for introduksjonsordningen har i det store og hele gått bra for 2007-rapporteringen. Oppfølging/purring av kommunene forvanskes av at ikke alle kommuner har introduksjonsprogram. Det er derfor arbeidskrevende å finne ut hvem som ikke har lever og hvem som ikke skal levere data. Videre har kontakten med kommunene blitt forvansket av at ansvaret for introduksjonsprogrammet er plassert forskjellig sted fra kommune til kommune. Mange kommuner har et flykningekontor mens hos andre ligger ansvaret for eksempel i NAV eller i et kommunalt foretak. Den pågående omorganiseringen i NAV har også vært en utfordring i forhold til å finne riktige kontaktpersoner.

3.4. Bearbeiding/revisjon og kontroll

Brukbar tilbakemeldning på feillister/tilbakemeldingslister tilsendt kommunene.

3.5. Publisering

En egen DS over deltakere i ordningen ble publisert 20. juli 2008. Fokus i DSen var på lands- og fylkesnivå, samt på endring fra året før. Det henvises til kommunetall i KOSTRA og statistikkbanken.

3.6. Brukerreaksjoner

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1. Bakgrunn for ønskede endringer

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Vi må se nærmere på om det må inn flere svaralternativer under type tiltak/kurs. Videre vil vi vurdere å justere benevningene på alternativene for status ved utgangen av året.

5.1. Bakgrunn for ønskede endringer

5.2. Annet

Med utgangspunkt i dataene fra 11b koblet mot andre register publiserte vi i november rapporten Monitor for introduksjonsordningen 2007. Rapporten følger deltakere i introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere etter avbrutt eller avsluttet program og beskriver deres grad av integrering i arbeidslivet året etter. Opplegget er tenkt å være en årlig monitor hvor vi kan følge kohorter med personer som går ut av programmet. Hovedfokus fremover vil være på endring. Ikke bare endring i

grad av deltakelse i arbeidsmarkedet fra ett kull til neste, men vi vil også følge opp kullene i årene fremover med en løpende statusrapportering. Denne første rapporten skiller seg derfor fra de senere ved at den gjør opp status på arbeidsmarkedet for introduksjonsprogramdeltakerne på kun ett tidspunkt, og dermed blir et utgangspunkt for å måle utviklingen i årene framover.

6. Vedlegg

Legger ved

- a) Prosjektbeskrivelse for Registrering av introduksjonsstønad, kartlegging av deltakelse, analyse og monitor
- b) Monitor for introduksjonsordningen

Rapport til Samordningsrådet **2008**

KOSTRAs arbeidsgruppe for barnevern

1) Innledning

Arbeidsgruppa for barnevern har gjennomført to møter i løpet av våren 2008. Representantene fra KRD og KS har ikke deltatt på noen av de planlagte møtene.

Det første møtet ble viet til: a) innspillet fra KOSTRAs rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om *universell utforming*, og b) gjennomgang av mandatet for 2008, og derav jakten på nye kvalitetsindikatorer for den kommunale barneverntjenesten. Til punkt a var Egil T. Andersen fra Deltasenteret, Shdir invitert som innleder for å redegjøre for og utdype begrepet *universell utforming*, og Henning Høie fra SSB som medlem av rammeverksgruppa for universell utforming.

Det andre møtet ble brukt til gjennomgang og drøfting av forslag til nye kvalitetsindikatorer fra ad-hoc gruppe for sentral kvalitetssikring av kvalitetsindikatorene i KOSTRA for barnevern.

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Til møtene i arbeidsgruppa var følgende instanser invitert: Barne- og likestillingsdepartementet (BLD), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Kommunal- og regionaldepartementet (KRD), Oslo kommune, Kommunenes sentralforbund (KS) og Statistisk sentralbyrå (SSB).

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppas generelle mandat er som følgende:

- Følge utviklingen på barnevernsområdet med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
  - Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres på barnevernsområdet.
  - Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
  - Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
  - Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenlignbarhet over tid.
-
- Arbeidsgruppa ble også i år spesielt bedt om å utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike (se punkt 7.1).
  - Etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming skal arbeidsgruppene vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008.

- Gruppene skal se nærmere på de publiserte kvalitetsindikatorerne på respektive områder, og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet.
- Arbeide med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres.

2) Oppsummering og anbefaling

Arbeidsgruppa for barnevern har, for fjerde år på rad, hatt en gjennomgang og diskusjon for å finne nye kvalitetsindikatorer. I år tok arbeidsgruppa utgangspunkt i et innspill fra en ad-hoc gruppe for sentral kvalitetssikring av kvalitetsindikatorerne i KOSTRA. Innspillet fra ad-hoc gruppa omfattet blant annet forslag til tre nye indikatorer hvor det i dag ikke finnes data. Da SSB nylig har gjennomført en omfattende statistikkomlegging basert på en statistikkgjennomgang i regi av BLD, vil det på kort sikt ikke være mulig å framskaffe de nødvendige data til de foreslåtte indikatorerne. Arbeidsgruppa har etter en grundig gjennomgang ingen forslag til nye indikatorer for den kommunale barnevernstjenesten. Det vil imidlertid bli publisert én ny kvalitetsindikator i 2008 basert på nye data etter statistikkomleggingen i 2007. Indikatoren er: *Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan, prosent.*

Det er i år ikke foreslått noen nye endringer i individstatistikken, dvs. endringer i skjema 15 - Barnevern 2009. Det er bred enighet om at vi først må innhente erfaringer fra siste statistikkomlegging før det kan legges opp til nye endringer.

I skjema 8: Personell og organisering av barneverntjenesten 2008, vil det heller ikke bli foretatt endringer, da arbeidsgruppa foreslår at data om *universell utforming* bør hentes inn på et eget KOSTRA-skjema for kommunale bygg. Det vil være bedre om noen fagpersoner på området kan stille de rette spørsmålene og samkjøre en ensartet rapportering for flere tjenesteområder.

Det arbeides nå med en ny institusjonsstatistikk på barnevernsfeltet i SSB, og første publisering blir høsten 2008. Denne statistikken vil kunne gi grunnlag for nye indikatorer, men da til StatRes barnevern, som omhandler ressursbruk, tjenesteproduksjon og resultater i det statlige barnevernet.

2.1 Oppsummering

Individstatistikken på barnevernsfeltet ble omlagt og utvidet fra og med rapporteringsåret 2007. Omleggingen skjedde etter ønske fra prosjektgruppe nedsatt av Barne- og likestillingsdepartementet og er i tråd med utfallet av behandlingen av BLDs rapport *Datainnsamlig på barnevernssområdet. Kvalitet, samsvar og utvikling*. Endringene i skjema 15: Barnevern - 2007, (første datainnsamling i 2008) har krevd store endringer både i SSBs opplegg for bearbeiding og publisering av barnevernsstatistikken. Kommunene har hatt store omkostninger knyttet til justering av rapporteringssystemene, med ekstraarbeid både for kommunene og SSB for å sikre nødvendig datakvalitet.

Det er i løpet av 2007 blitt foretatt nødvendige justeringer i KIRES barnevern (som er KOSTRAs revisjonssystem for individdata for barnevern). Det er i tillegg utarbeidet et nytt opplegg for online-rapportering og for første gang er også sensitive data blitt innrapportert via online. Omleggingen til online-rapportering har hatt noen barnesykdommer, men må likevel betegnes som vellykket. Det arbeides nå i SSB med utforming en ny tabellpakke for barnevernsstatistikken i SSB. Det vil si at alle dagens tabellprogrammer må justeres i tråd med det nye statistikkinnholdet og det vil bli nye tabeller i Statistikkbanken. I tillegg er det foretatt nødvendige justeringer i kontrollprogrammet for barnevern (BVK), da dette står sentralt i arbeidet for å få bedre kvaliteten på de individdata som kommunene rapporterer inn til SSB. Omleggingen vil også kreve justeringer av dagens opplegg for innlasting av sentrale tabeller i Statistikkbanken.

Det vil ikke være endringer i skjema 15: Barnevern - 2009.

I skjema 8: Personell og organisering av barneverntjenesten 2007 ble det foretatt små endringer som følge av et par tilleggsspørsmål knyttet til nye kvalitetsindikatorer.

Det vil ikke bli gjort endringer i skjema 8: Personell og organisering av barneverntjenesten - 2008.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppa har ikke forslag til nye kvalitetsindikatorer på barnevernsfeltet. Det blir likevel publisert én ny kvalitetsindikator i år basert på nye data etter statistikkomleggingen i 2007. Den nye kvalitetsindikatoren er:

Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan, prosent.

3) Evaluering av siste rapportering

Innrapporteringen på barnevernsfeltet siste år bygger på følgende to KOSTRA-skjema

- skjema 8: Personell og organisering av barneverntjenesten 2007
- skjema 15: Barnevern - 2007

De fleste store kommuner leverer i dag barnevernsdata som et filuttrekk (som tilsvarer data innrapportert via skjema 15: Barnevern -2007). Det var per 20 juni fortsatt 2 kommuner som ikke hadde levert individdata til SSB, og ved KOSTRA-publiseringen 15.6 manglet det data fra tre kommuner. Det har som følge av statistikkomleggingen vært store problemer med datakvaliteten for rapporteringsåret 2007, særlig knyttet til to fagprogram på barnevernsfeltet. Manglene i de innsendte data fra om lag 150 kommuner som bruker de to fagprogrammene var alvorlige, og ville berørt to sentrale indikatorer i faktaark-publiseringen. Gjennom et betydelig revisjonsarbeid vil disse manglene nå bli rettet opp. Revisjon av individdataene ble også i år forsinket på grunn av problemer knyttet til nytt mottak av filer i SSB, og publiserte tall per 15.6 vil derfor bli noe endret når endelige tall for 2007 kan publiseres.

Fagsiden trodde at det var åpnet for å kunne oppdatere tall i KOSTRA, når endelige tall var publisert. Det viste seg å ikke stemme, men vi håper at det lar seg gjøre i år.

3.1 Utarbeiding av skjema

Seksjon for levekårsstatistikk overtok høsten 2007 produksjonen av egne elektroniske skjema. Tidligere har skjemaproduksjonen vært lagt til en sentral enhet i SSB. Det har vært noen problemer i starten etter overtagelsen, med arbeidet med årets skjemaproduksjon har likevel gått greit og oppleves smidigere på grunn av nærhet til skjemaverktøyet.

3.2 Kontroller i skjema

I skjema 8: Personell og organisering av barneverntjenesten er det lagt inn sumkontroller for antall ansatte i den kommunale barneverntjenesten. Ved utfylling av antall årsverk for hver utdanningskategori blir disse automatisk summert opp i årsverk/stillinger i alt (i alt-summen skal ikke fylles ut). For spørsmålet om organisering er det benyttet radiobokser slik at flere alternativer ikke kan fylles ut. Kontrollene fungerer godt.

I skjema 15: Barnevern er det bare benyttet et begrensa antall kontroller for ikke å forhindre/forsinke utfyllingen. Ett viktig datofelt blir kontrollert, dvs. man kan ikke ha avsluttet undersøkelsen før den er påbegynt. Man vil heller ikke kunne fylle ut for gamle undersøkelser, da årstallet vil gi advarsel og stoppe videre utfylling.

Skjemakontrollene bidrar til å lette revisjonsarbeidet, men for skjema 15 - Barnevern, som gir oss individdata, er det bruken av kontrollprogrammet (BVK) som har vært bærebjelken i revisjonsarbeidet. Dette programmet (som nå har utvidet til 38 kontroller) er nå lagt inn i de fleste fagsystem, og er lett tilgjengelig via Internett. Stadig flere kommuner bruker BVK til å kontrollere dataene før innsending.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

Også i år har det vært problemer i KOSTRA-mottak knyttet til overgangen til online-rapportering av sensitive data. Som før nevnt kan online-rapporteringen i ettertid oppsummeres som en suksess, men problemer i starten førte til at data først ble tilgjengelig for fagseksjonen ultimo januar, noe som har forsinket revisjonsprosessen. Da det i tillegg ble oppdaget feil i to fagprogram har innhenting av nye data ytterligere forsinket revisjonsarbeidet.

Det er derfor i år flere kommuner som på grunn av feil i første innsending har vært nødt til å sende inn filer på nytt. Dette har økt sjansen for å få dubletter inn i databasen, og ekstra arbeid knyttet til slettinger av data, der både fagsiden, KOSTRA-IT og IT-seksjon tilknyttet fagsiden har vært involvert.

Purring av individdata (skjema 15) er blitt godt ivaretatt i et nært samarbeid mellom fagsiden og kommunene. Det har vist seg at noen av kommunene det har blitt purret på allerede hadde sendt inn data. Innsendt fil og records som har blitt stoppet i mottak på grunn av ulike typer feil. Fra i år vil innsending av feil årgang bli stoppet i mottaket med melding til oppgavegiver.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

- skjema 8: Personell og organisering av barneverntjenesten 2007

En grundig revisjon ble gjennomført i løpet av mai. KOSTRAS revisjonsopplegg for dette skjemaet er gradvis blitt forbedret år for år, og fungerer i dag tilfredsstillende. Ingen nevneverdige problemer knyttet til revisjonsarbeidet. Bruken av e-post adresser på skjema gjør det lett å ta kontakt med oppgavegiver.

- skjema 15: Barnevern - 2007

Kontrollprogrammet for barnevern (BVK) er i dag bærebjelken i revisjonsarbeidet, sammen med et stadig forbedret revisjonssystem - KIRES barnevern. Samtlige kommuner får en tilbakemelding etter at fagseksjonen i SSB har mottatt dataene. Tilbakemeldingen inneholder to tabeller som viser foreløpige tall, og to tilsvarende tabeller har endelige tall fra året før. Alle tall som inngår i KOSTRA publiseringen er med i disse tabellene. I tillegg får kommunene en feilliste som baserer seg på de 38 kontrollene vi har i BVK. Feillisten som skal besvares og returneres innen 2-3 uker danner grunnlaget for opprettingsarbeidet. Bare noen få kommuner står med opprettede tall til 15.3-publiseringen, og i år hadde bare vel 50 prosent av det totale antallet kommuner og bydeler ferdigstilte og reviderte tall for barnevern til 15.6-publiseringen. Per 20.6 er det flere store kommuner som ennå ikke har returnert feillister til SSB, men disse vil bli kontaktet og revisjon vil bli gjennomført.

3.5 Publisering

KOSTRA-publiseringen 15.06. gikk i år uten noen tekniske problemer. Testkjøringer og kontroll av tall til 15.06.-publiseringen har gått greit, og det oppstod heller ingen tekniske problemer knyttet til denne publiseringen.

3.6 Brukerreaksjoner

Det er kommet inn ønsker fra ad-hoc gruppe for sentral kvalitetssikring av kvalitetsindikatorene i KOSTRA. Forslagene er blitt behandlet i arbeidsgruppen i tillegg til at fagansvarlig har gitt sin tilbakemelding på forslagene i løpet av mai.

4) Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Det er ingen ønsker om endringer i kontoplanen (funksjon og art).

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Ingen endring.

4.2 Forslag til endring

Ingen endring.

5) Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for ønsket endring

Det gjøres ingen endringer i skjema 15 fra den kommunale barneverntjenesten for 2008. Det blir heller ikke endringer i skjema 8 for 2008.

5.2 Forslag til endring

6) Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket

Arbeidsgruppa er fornøyd med faktaark H: Barnevern slik det er i dag. Det gir oss mulighet til å se tiltaksprofiler i det kommunale barnevernet, og om hovedtyngden av utgiftene går til hjelp til barn i opprinnelig familie eller til hjelp til barn utenom opprinnelig familie (dvs. barn plassert utenfor hjemmet). Nøkkeltallene gir oss også tall for enhetskostnader og mulighet til å sammenligne seg med andre kommuner.

6.2 Ønskede endringer

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen

6.2.2 Nye nøkkeltall

Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan, prosent.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen.

7) Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kvalitetsindikatorer

Noen kommentarer til forslagene om nye indikatorer fra ad-hoc utvalgets innspill til sentral kvalitetssikring av kvalitetsindikatorene i KOSTRA for barnevern:

a) *Undersøkelser med behandlingstid over tre måneder*

- beholdes som en kvalitetsindikator, og ikke som ad-hoc utvalget foreslår ved 6 måneder. Dette fordi en undersøkelse etter barnevernsloven § 4-3 skal gjennomføres snarest, og senest inne 3 måneder. I særlige tilfeller kan fristen være 6 måneder. KOSTRA skjema 15 barnevern 2008 har i dag ingen

registrering som forteller om kommunen har fått utsatt frist for undersøkelsen. Det er heller ikke aktuelt å gjøre endringer i KOSTRA skjema 15 Barnevern 2009.

b) *Årsverk per barn med undersøkelse eller tiltak.*

- Arbeidsgruppa er enig i at denne indikatoren kan lages, da vi i dag har indikatoren *Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk*. Det blir å snu om på brøken hvor begge mellomregningene inngår. Argumentet mot en slik indikator er imidlertid at vi får en brøk hvor det trengs mange desimaler for å kunne skille mellom kommuner på denne indikatoren (få ansatte delt på langt flere klienter). Arbeidsgruppa valgte derfor å ikke gå inn for den foreslåtte indikatoren.

c) *Ventetid på fosterhjem.*

- Kan ikke hentes ut av KOSTRA – skjema 15 eller annen rapportering per i dag.

d) *Andel fosterhjemsbarn med tilsynsfører hele året.*

- Kan ikke hentes ut fra KOSTRA skjema 15.

e) *Andel meldte saker i kommunen?*

- Meldinger til barnevernet inngår ikke i populasjonen for individstatistikken. Populasjonen er *barn med undersøkelser og/eller tiltak*. (Vi vet imidlertid om hvem som meldte saken som førte til undersøkelse og saksinnholdet i meldingen. Men bare for de som går videre til undersøkelse, ikke de meldingene som barnevernet av faglige grunner avviser/henlegger). Vi har i dag indikatoren *Barn med undersøkelse ift antall innb. 0-17 år*.

7.2 Annet

Arbeidsgruppen hadde ingen konkrete ønsker og behov når det gjelder videreutvikling av KOSTRA.

8) Annet

9) Referanser

10) Vedlegg

Arbeidsgruppe for Vann, Avløp og Renovasjon (VAR)

25.6.2008

Innhold

1. Innledning.....	46
1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning.....	46
1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat	46
2. Oppsummering og anbefaling	48
2.1 Oppsummering	48
2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger.....	48
3. Evaluering av siste rapportering.....	49
3.1 Utarbeiding av skjema	49
3.2 Kontroller i skjemaene	50
3.3 Rapporteringen	50
3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll	52
3.5 Publisering.....	53
3.6 Brukerreaksjoner	54
4. Nye nøkkeltall i årets juni - publisering	55
5. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)	56
6. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk.....	56
6.1 Forslag til endringer	56
6.2. Særskilt redegjørelse for forslag om endringer i skjema 23.....	60
7. Ønskede endringer i faktaark.....	61
7.1 Generell vurdering av faktaarkene.	61
7.2 Ønskede endringer.....	61
8. Videreutvikling av KOSTRA.....	65
8.1 KOSTRA-KART	65
8.2 Energibruk i VA-sektoren	66
8.3 Indekserte indikatorer i KOSTRA?	67
8.4 Utvidelse av KOSTRA-skjemaer på VAR-området for datainnhenting til statistikkformål utenfor SSB/KOSTRA.....	68
9. Annet.....	68
10. Vedlegg	69
10.1 Skjema 21 og 21C	69
10.2 Skjema 26A	69
10.3 Skjema 26B1	69
10.4 Skjema 26B2	69
10.5 Skjema 26C	69
10.6 Skjema 26D	69
10.7 Skjema 22	69
10.8 Skjema 23	69
10.9 VREG-skjema.....	69

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

VAR-området omfatter statistikkområdene vann, avløp og avfall (renovasjon). Datainnhenting skjer via KOSTRA-skjemaene:

- 21 - Husholdningsavfall
- 21C – Husholdningsavfall i interkommunal renovasjon
- 22 - Kommunale gebyrer knyttet til bolig
- 23 - Kostnadsdekning i vann-, avløps- og avfallssektoren
- 26A – Offentlig ledningsnett, tilknytning og små avløpsanlegg
- 26B1 – Avløpsanlegg iht. kapittel 13 i forurensningsforskriften
- 26B2 – Avløpsanlegg iht. kapittel 14 i forurensningsforskriften
- 26C – Behandling og disponering av avløpslam
- 26D – Offentlig ledningsnett for avløpsanlegg omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14

I tillegg kommer kommuneregnskapene og eksterne data fra Vannverksregisteret (VREG). VREG er administrert av Folkehelseinstituttet.

VAR-gruppa har ansvar for funksjonene:

- 340 Produksjon av vann
- 345 Distribusjon av vann
- 350 Avløpsrensing
- 353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann
- 354 Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.
- 355 Innsamling av husholdningsavfall
- 357 Gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall
- 338 Forebygging av brann og andre ulykker. Feiervesen (*NB! VAR-gruppas ansvar omfatter kun feiegebyr*)

KOSTRAs gruppe for VAR har våren 2008 bestått av følgende medlemmer:

- Jørn Kristian Undelstvedt, Statistisk sentralbyrå (SSB), leder
- Bent Devik, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)
- Gunnar Hemstad, Holmestrand kommune og KS (har varslet avgang grunnet ny stilling)
- Ivar Jonassen, Oslo Kommune
- Harald Gaarde, Statens forurensningstilsyn (SFT)
- Elisabeth Møyland, SFT
- Liliane Myrstad, Nasjonalt Folkehelseinstitutt
- Carl Fredrik Nordheim, Nasjonalt Folkehelseinstitutt
- Morten Nicholls, Mattilsynet
- Ole Lien, Norsk Vann (repr. fra KS)
- Henrik Lystad, Avfall Norge
- Helge Mobråthen, Avfall Norge
- Svein Homstvedt, SSB
- Eva Vinju, SSB
- Gisle Berge, SSB
- Simen Sæterdal, SSB
- Kari B. Mellem, SSB

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat

Mandat

Arbeidsgruppen skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD).

Arbeidsgruppene skal:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.

De enkelte fagdepartementer kan utdype og spesifisere mandatet på sine områder. Samordningsrådet for KOSTRA skal i slike tilfelle holdes orientert.

Mandatet (med ev. utdypinger/spesifikasjoner fra fagdepartementene) skal årlig gjennomgås i Samordningsrådet for KOSTRA.

Arbeidsgruppene rapporterer til Samordningsrådet for KOSTRA. Arbeidsgruppene under Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområde rapporterer til Kontaktutvalget for helse- og sosialstatistikk. For disse gruppene samordner Kontaktutvalget evt. henvendelser/ problemstillinger som skal fremmes for Samordningsrådet.

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008

1. Etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming skal arbeidsgruppene vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008.
2. Gruppene skal se nærmere på de publiserte kvalitetsindikatorene på respektive områder, og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med et særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet.
3. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
4. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.
5. Effektiviseringsnettverkene til KS skal gis anledning til å gi innspill om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
6. Arbeidsgruppa for barnehager skal arbeide videre med rapporteringsrutinene og se på mulighetene for å tilrettelegge for filuttrekk på barnehager for de kommuner som ønsker dette.
7. Arbeidsgruppene skal vurdere behov for revisjons- eller kontrollhandlinger fra revisor på de skjema eller uttrekk som sendes fra kommunen eller fylkeskommunen, og eventuelt hva som bør være innhold og omfang i slike handlinger.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Evaluering av siste rapportering

Produksjonen av skjema – 😊

Oppdatering av applikasjoner for håndtering av data mellom databaser – 😞

Svarprosenter:

- Husholdningsavfall – 😞
- Avløp – 😞
- Vannverk – 😞
- Gebyrer – 😊
- Kostnadsdekning – 😊

Rapporteringsløsning - 😊

Ressurser til revisjon av data fra KOSTRA-skjema – 😞

Ressurser til revisjon av data fra VREG-skjema – 😊

Publisering – 😊

Ønskede endringer

Skjema:

Husholdningsavfall 21 – 4 nye spørsmål, 6 endringer av ordlyd i spørsmål

Husholdningsavfall 21C – som for 21

Avløp – 1 nytt spørsmål, 2 endringer i ordlyd i spørsmål

Gebyrer knyttet til bolig – 1 nytt spørsmål, 4 endringer av ordlyd i spørsmål, 2 spørsmål ut

VREG – 1 endringer av ordlyd i spørsmål

Faktaark:

Husholdningsavfall 21 – 7 endringer av ordlyd i eksisterende nøkkeltall, 4 nye nøkkeltall, 1 nøkkeltall ut

Husholdningsavfall 21C – som for 21

Gebyrer knyttet til bolig – 3 nye tall inn på KOSTRA nivå 3 - grunnlagsdata

VREG – 1 nytt nøkkeltall, 3 endringer av ordlyd i eksisterende nøkkeltall

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

6.1.1.1. Videreutvikling av KOSTRA

Arbeidsgruppa ønsker at KOSTRA-ledelsen i 2008 tar initiativ til å prøve ut Web Feature Services for innsamling av stedfestet informasjon fra kommunale databaser med tanke på å innføre dette som et alternativ til ordinær rapportering i 2009 (rapporteringsåret 2008).

På VAR-området er antallet indikatorer betydelig, og oversikten over indikatorsettet kan bli redusert som følge av dette. Basert på en rapport fra NORVAR (nr. 142-2005) har VAR-gruppa ved seksjon for miljøstatistikk sett på mulighetene for å kunne presentere indekserte indikatorer som på en enklere måte gir en oversikt over hvordan utviklingen er for en enkelt kommune, kommunegrupper eller andre aggregeringer. Forsøket er gjort på data for avløpsnett. VAR-gruppa ønsker ikke å ta i bruk denne type indekser uten at det blir gjort et betydelig utviklingsarbeide som sikrer at kvaliteten på indeksene blir

tilfredsstillende. KOSTRA-ledelsen oppfordres til å vurdere om det er grunnlag for et prosjekt for utvikling av indekser i KOSTRA. Satsningen på utvikling av kvalitetsindikatorer opplever vi nå er kommet over i en driftsfase og nye prosjekter bør kunne få oppmerksomhet. Det bør være kompetanse på dette feltet i SSB som kan bidra til prosjektet. Målet må være å komme fram til metodikk og retningslinjer for hvordan man kan gå fram hvis det er hensiktsmessig å lage ”KOSTRA-indekser”.

Prosesser i VA-sektoren involverer store mengder energi. Det går med energi til drift av anlegg, men det er også mulig å generere energi i en rekke prosesser. VA-sektoren har nå for alvor begynt å se på hvordan energibruken kan reduseres og hvilke muligheter som foreligger når det gjelder utnyttelse av ”egne” energikilder. Slike energikilder kan være vannkraft i vannbehandlingsanlegg og i ledningsnett, biogass i avløpsrensaneanlegg og utnyttelse av varmeveksler-teknologi på en lang rekke steder i VA-anlegg. Arbeidsgruppa vurderer å jobbe videre med dette temaet fram mot sommeren 2009, for å konkretisere mer hva som er aktuelt å innhente av informasjon og hvilke indikatorer som kan være av interesse på området.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Proessen med skriving av kravspesifikasjoner og formidling av disse til de som programmerte skjemaene forløp som for tidligere år, og uten særskilte problemer. Testing og prosessen med å få rettet opp mangler eller feil i programmeringen gikk også brukbart, tatt i betraktning at programmeringen ble foretatt i et nytt verktøy for produksjon av såkalte ”on-line-skjema”.

Litt ut på vinteren ble det så satt i gang arbeid med å få oppdatert de systemene som skal håndtere dataene etter at de er kommet inn til SSB og overføre de til fagseksjonene og inn i produksjonen av nøkkeltall. Denne fasen opplevde fagseksjonen for VAR-området som mer uoversiktlig og problematisk enn tidligere år. Grunnet nytt skjemaproduksjonsverktøy var det ikke lenger slik at metadataene til skjemaene passet til de eksisterende systemene fagseksjonen benytter for å kvalitetssikre og overføre dataene til systemene for beregning av KOSTRA nøkkeltall/indikatorer.

Fagseksjonen ble i en periode sittende i et vakuum mellom to it-miljøer/grupper, og fagseksjonen måtte drive betydelig kommunikasjon mot begge gruppene for å få de til å kommunisere direkte seg i mellom om de it-spesifikke utfordringene. Fagseksjonen har ikke kompetanse på dette og det ville medført unødig forsinkelse og grunnlag for diverse misforståelser dersom fagseksjonen skulle hatt en koordinerende rolle i et arbeid med å få forskjellige it-systemer til å ”kommunisere”.

De erfaringene som ble gjort høsten 2007 og vinteren 2007/2008 tilsier at rutiner for å sikre at KOSTRA-datasettene kan ledes gjennom produksjonsapparatet for KOSTRA (mottak, overføring til fagseksjon for kvalitetssikring, tilbakeføring til KOSTRA nøkkeltallsproduksjon) nå bør være på plass, og at de involverte i disse oppgavene blir gjort kjent med rutinene.

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Det ble lagt ned en større jobb med omlegging av avløpsskjema, og produksjonsprosessen har derfor spent mer utover i tid enn normalt. Omleggingen omfattet i hovedsak en oppsplitting av tidligere skjema 21B til skjema 26B1, 26B2, 26C og 26D. Det nåværende skjema 26A er i hovedsak samme skjema som tidligere het 21A.

Kommunale gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:

Det ble på skjemaet forsøkt tydeliggjort at rapporteringen gjelder for rapporteringsåret + 1, og det ser ut som dette var vellykket. Det ble også utvidet med noen flere spørsmål innen feieområdet.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

Ingen særskilte kommentarer.

Vannverksregisteret (VREG):

Ingen særskilte kommentarer.

3.2 Kontroller i skjemaene

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Kontrollene i skjemaene er i hovedsak overført fra tidligere skjema 21A og 21B inn i de nye skjemaene for 2007 rapporteringen – relativt få endringer er foretatt av kontrollene.

Kommunale gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:

Ingen særskilte kommentarer.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

Ingen særskilte kommentarer.

3.3 Rapporteringen

Kommunene mottok en generell purring fra KOSTRA sentralt etter innleveringsfristen 15. februar. Etter den 15. april har fagseksjonen for VAR gjennomført flere purringer og en del kommuner blitt kontaktet pr. telefon eller e-post for å få inn de nødvendige opplysninger.

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Tabell 1: Nøkkeltall for mottak av avfallsskjema

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
21	297	404	93,7	- 1,3
21C	27	64	100	0

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Tabell 2: Nøkkeltall for mottak av avløpsskjema

Skjema	Antall skjema mottatt,	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før,
---------------	-------------------------------	------------------------------------	-------------------------------------	------------------------------

	februar			prosentpoeng
26A	337	386	91	-2
26B1	2015	2244	-	-
26B2	358	393	-	-
26C	119	137	-	-
26D	360	417	-	-

Gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:

Tabell 3: Nøkkeltall for mottak av gebyrskjema

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
22	358	413	96	0

De innkomne data vedrørende tilknytningsgebyrer er også i år feilaktig rapportert for en del av de kommunene som ikke har delt gebyrsats. De som har rapportert kun en sats har i år i liten grad blitt korrigert i revisjonsapplikasjonen GenRev, og resultatene for de to satsgruppene (lav/høy) kan derfor bli noe annerledes enn forventet, særlig på fylkesnivå.

Spørsmålene vedrørende feiing er for 2008 fortsatt noe mangelfullt rapportert. Dette skyldes hovedsakelig at enkelte kommuner har vanskeligheter med å rapportere ett årlig gebyr da gebyret kun belastes husholdningen ved utføring av feiing og tilsyn. For enkelte kommuner utføres feiing og tilsyn kun ved behov.

Kostnadsdekning – Skjema 23:

Tabell 4: Nøkkeltall for mottak av selvkostskjema

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
23	360	404	94	1

I etterkant av den sentrale purringen ble det sendt e-post til alle kommuner som ikke hadde levert skjema 23. Det ble også sendt e-post til de kommunene som hadde mangelfull utfylling av skjema. Etter dette har det vært betydelig kontakt i form av både e-post og telefon. Dette arbeidet har pågått tett opp til publiseringstidspunktet.

Vannverksregisteret (Vreg):

Datasettet fra Vannverksregisteret blir levert av Folkehelseinstituttet. Datasett ble levert til både prøvekjøringer og endelig kjøring av nøkkeltall til KOSTRA-faktaarkene. Datasettet legges på serverområdet som eksterne data før kjøring av nøkkeltall. Vanlig kvalitetssikringsrutiner ble gjennomført i FHI med purrebrev sendt i mars, oversendte e-post til vannverk med logiske feil i dataene hele mai måned, flere telefonsamtaler og til slutt en siste intern kvalitetssikring i et ACCESS-basert program.

Av 1644 **rapporteringspliktige** vannverk er det, per 16. juni, 1005 kommunale vannverk. Kommunale vannverk finnes i 413 av 431 kommuner (18 kommuner har bare private vannverk). De kommunale vannverkene dekker 85 prosent av landets befolkning, og 94 prosent av innbyggerne tilknyttet til kommunale vannverk registrert i VREG.

KOSTRA-nøkkeltall er basert på tilfredsstillende svar fra 386 kommuner (93 prosent av alle kommuner med kommunale vannverk) som til sammen har 926 vannverk (92 prosent av alle kommunale vannverk i VREG), og dekker 98 prosent av innbyggere tilknyttet til kommunale vannverk i VREG.

Tabell 5: Rapportering fra kommunale vannverk

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra i fjor, prosentpoeng	Dekningsgrad for tilknytning til kommunal vannforsyning, prosent
VREG	662	926	92	- 5	98

Små vannverk som ikke er rapporteringspliktige til Vannverksregisteret, men som allikevel har rapportert, blir ikke tatt med i KOSTRA rapporteringen.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Fagseksjonene får tilgang til dataene ved å laste de over i fagsystemer som kommuniserer med KOSTRA-databasene. Våren 2008 har det vært en rekke problemer med å få fagsystemene til å kommunisere med KOSTRA-databasene, og i tillegg har det vært flere tilfeller av at data har blitt liggende i mottaket uten å ha blitt overført til KOSTRA-databasene. Fagseksjonene har gjerne vært de som har avdekket slik tekniske problemer, men de har ikke forutsetninger for å si hvor problemet ligger og hvordan det skal løses.

I slike tilfeller har det vært uklart hvor man skal henvende seg og hvem som kan søke opp og rette feilen. Dette medførte at verdifull tid til kvalitetssjekk av data gikk tapt.

Det er flere IT-grupperinger involvert og ansvarsfordelingen er uklar, sett fra fagseksjonenes side. Det har også vist seg at de IT-teknisk involverte mangler oversikt over hvilke ”steg” dataene skal gjennom før de skal brukes i beregningene av KOSTRA-nøkkeltall. For en stund tilbake var det tilgjengelig et flytdiagram som beskrev dataflyten i KOSTRA. Det kan se ut til at dette diagrammet må oppdateres med hensyn til dataflyt og ansvarsforhold, og at det må frem i bevisstheten til alle i KOSTRA-apparatet.

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Revisjonsprosessen har måttet gjennomgå en større omlegging på grunn av omlegging av skjemaene. Som følge av dette har det vært spesielt viktig å få følge opp at kommunene rapporterer alle skjema som det forventes slik at rapporteringen blir mest mulig komplett.

Purring ble sendt ut for samtlige skjema, og responsen har vært generelt god.

Revisjonen er lagt på et overordnet nivå, med prioritering av spesielt store og grove feil.

Gebyrer knyttet til bolig - Skjema 22:

Internettsider til kommunene er blitt brukt som kilde til kvalitetssjekk av rapporterte data.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

Ingen særskilte kommentarer.

Vannverksregisteret (Vreg):

Data fra alle vannverk som har blitt rapportert har gjennomgått en manuell kontroll i tillegg til en runde med automatisert kvalitetssikring i form av programmerte spørringer mot databasen (ACCESS-database).

3.5 Publisering

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Følgende nøkkeltall ble publisert 16. juni, merket som kvalitetsindikatorer for den kommunale tjenesten:

Tabell 6: Kvalitetsindikatorer for husholdningsavfall

	Enhet
Abonentens mulighet til å påvirke gebyret	Prosent
Andel husholdningsavfall utsortert for gjenvinning	Prosent

En artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 20. juni.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Følgende nøkkeltall ble publisert 16. juni, merket som kvalitetsindikatorer for den kommunale tjenesten:

Tabell 7: Kvalitetsindikatorer for avløp

	Enhet
Antall kloakkstopper i avløpsledninger, overløp og kummer per kilometer ledningsnett	Antall
Beregnet gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder	Antall år

Et nøkkeltall har fått en mer presis formulering: ”Beregnet gjennomsnittsalder for spillvannsnett **med kjent alder**”.

Artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 20. juni.

Skjema 22:

Tall ble publisert i KOSTRA på nivå 2 (Nøkkeltall) og nivå 3 (Grunnlagsdata) på mandag 16. juni.

Tabell 8: Nøkkeltall og grunnlagsdata for gebyrer knyttet til bolig

	Enhet
Feiing: Årsgebyr for feiing (rapporteringsår + 1)	Kroner
Vann:	

Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret+1) Tilknytningsgebyr - lav sats (gjelder rapporteringsåret+1) Tilknytningsgebyr - høy sats (gjelder rapporteringsåret+1)	
Avløp: Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1) Tilknytningsgebyr - lav sats (gjelder rapporteringsåret+1) Tilknytningsgebyr - høy sats (gjelder rapporteringsåret+1) Stipulert årsgebyr (gjelder rapporteringsåret+1) Gebyrsats ved målt forbruk (gjelder rapporteringsåret+1) (kr/m ³) Fastledd ved todelt gebyrordning (gjelder rapporteringsåret+1)	
Husholdningsavfall: Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	

Artikler i serien Dagens Statistikk (DS) med tabeller ble publisert 20. juni og 24. juni. 2008.

Skjema 23:

Nøkkeltall for kostnadsdekning basert på rapporteringen i skjema 23 ble publisert 16. juni i faktaarkene på nivå 2 for "I – Avfall og renovasjon", "I – Vann" og "I – Avløp". Kostnadsdekningen for de tre tjenesteområdene ble også omtalt i de tre artiklene i serien Dagens Statistikk som omhandler VAR-området.

Vannverksregisteret (VREG):

Følgende nøkkeltall ble publisert 16. juni, merket som kvalitetsindikatorer for de kommunale vannforsyningstjenestene:

Tabell 9: Kvalitetsindikatorer på vannforsyning

	Enhet
Forsyningssikkerhet, vann	Prosent
Andel av innbyggere forsynt fra vannverk med hygienisk trygt vann mht. <i>E.coli</i> .	Prosent
Andel av innbyggere forsynt fra vannverk med bruksmessig tilfredsstillende vann mht. farge	Prosent
Andel av innbyggere forsynt fra vannverk med bruksmessig tilfredsstillende vann mht. pH	Prosent
Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder	Antall år

Artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 24. juni.

I tillegg til den ordinære KOSTRA-publiseringen, har kommunale nøkkeltall og grunnlagsdata blitt lagt ut for kvalitetssikring på Folkehelseinstituttets hjemmeside 17. mars 2008 og reviderte nøkkeltall for alle rapporteringspliktige vannverk i VREG ble publisert 16. juni 2008.

3.6 Brukerreaksjoner

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Generelt har den nye rapporteringskanalen på Internet (prøveperiode i fjor) blitt positivt mottatt. Det har vært en etterlengtet oppgradering av innrapporteringen i følge flere kommuner. Muligheten til å delegere rapporteringen på e-post, har også vært framhevet som et positivt teknisk hjelpemiddel.

Det har vært noen spørsmål vedrørende oppsplittingen av årets avløpsskjema – gått fra 2 til 5 skjema – men i hovedsaken overgangen gått ”smertefritt”. Et par tekniske feil er oppdaget i skjemaene bl.a. manglende kommaplasseringer i et felt eller for liten plass til å legge inn lengre merknader. En kontroll som lå inne i en gammel versjon av et skjema ”fulgte med” over i den nye versjonen og skapte litt frustrasjon for en del kommuner. Dette er delvis rettet opp i år, og er delvis planlagt utbedret til neste år.

For kommune som har mange anlegg og dermed også skjema å fylle ut på avløpsområdet, har noen kommuner etterlyst mulighet til å slette/skjule eventuelle skjema som er rapportert. Det kan være snakk om skjema som er feilrapportert eller justert, og dermed rapportert to eller flere ganger. Kommuner som har 15 anlegg eller mer kan fort miste oversikten i lange lister.

Skjema 22:

Ingen særskilte kommentarer.

Skjema 23:

Ingen særskilte kommentarer.

Vannverksregisteret (Vreg):

Ingen særskilte kommentarer.

4. Nye nøkkeltall i årets juni - publisering

Følgende nye grunnlagsdata (KOSTRA nivå 3), nøkkeltall (KOSTRA nivå 2) og merke for kvalitetsindikator er lagt inn ved publisering 16. juni 2008.

Tabell 10. Forslag til nye grunnlagsdata (KOSTRA nivå 3), nøkkeltall (KOSTRA nivå 2)

Tema	Endring	Begrunnelse
Avløp	Grunnlagsdata: ”Lengde ledningsnett med ukjent alder. Enhet: meter”	
Avløp	Nytt nøkkeltall: ”Andel ledningsnett med ukjent alder. Enhet: Prosent”	Det legges til grunn at dersom alder på ledningsnettet er ukjent, så er sannsynligheten for at nettet er gammelt og i dårlig forfatning relativt høy. Sett sammen med andre indikatorer på ledningsnett skal dette gi et forbedret beslutningsgrunnlag for de aktuelle forvaltningsnivåene. Nøkkeltallet baseres på eksisterende rapportering.
Avløp	Kvalitetsindikator-status: ”Beregnet gjennomsnittsalder for spillvannsnett med kjent alder. Enhet: Antall år”	Indikatoren uttrykker strukturkvalitet. Det legges til grunn for kvalitetsindikatoren at sannsynligheten for at lekkasjer kan oppstå øker med alderen på ledningsnettet. Kvaliteten anses derfor å være omvendt proporsjonal med tallverdien til indikatoren, dvs. en økning i verdien fra et år til et annet vil utgjøre en negativ utvikling

		for den aktuelle kommunen.
Vannforsyning	Grunnlagsdata: ”Antall meter ledningsnett med ukjent alder”	
Vannforsyning	Nytt nøkkeltall: ”Andel ledningsnett med ukjent alder. Enhet: Prosent”	Det legges til grunn at dersom alder på ledningsnettet er ukjent, så er sannsynligheten for at nettet er gammelt og i dårlig forfatning relativt høy. Sett sammen med andre indikatorer på ledningsnett skal dette gi et forbedret beslutningsgrunnlag for de aktuelle forvaltningsnivåene. Nøkkeltallet baseres på eksisterende rapportering.
Vannforsyning	Kvalitetsindikator-status: ”Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder. Enhet: Antall år”	Indikatoren uttrykker strukturkvalitet. Det legges til grunn for kvalitetsindikatoren at sannsynligheten for at lekkasjer og innsug av forurenset vann kan oppstå øker med alderen på ledningsnettet. Kvaliteten anses derfor å være omvendt proporsjonal med tallverdien til indikatoren, dvs. en økning i verdien fra et år til et annet vil utgjøre en negativ utvikling for den aktuelle kommunen.

5. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Ingen forslag

6. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

6.1 Forslag til endringer

Tabell 11. Forslag til endringer i skjema

Skjema	Tema	Endring	Begrunnelse
	Husholdningsavfall		
21	Innsamling av næringsavfall	Nytt spørsmål om totale mengder næringsavfall som samles inn.	Behov for å gjøre dette spørsmålet obligatorisk for å danne grunnlag for internasjonal rapportering av ”kommunalt avfall (iht EU-definisjonen)”.
	Endring i spørsmål 2	”Tilbys valgfrihet for hvilke materialer som kan leveres kildesortert?” <i>endres til</i> ”Tilbys valgfrihet for hvilke materialer som kan kildesorteres?”	Språklig presisering som skal gjøre spørsmålene enklere å forstå.

	Endring i spørsmål 2	”Tilbys valgfri hjemmekompostering?” <i>endres til</i> ”Tilbys ordning for valgfri hjemmekompostering?”	Språklig presisering som skal gjøre spørsmålene enklere å forstå.
	Endring i spørsmål 2	” <u>Gi opp</u> antall husholdninger med hjemmekompostering” <i>endres til</i> ”Oppgi antall husholdninger med hjemmekompostering.”	Språklig presisering som skal gjøre spørsmålene enklere å forstå.
	Endring i spørsmål 4	Fjerner alle kolonnene unntatt for ”Hente-system, sortert av abonnement.” (evt. dele i to kolonner: ”Regelmessig henting” og ”Sporadisk henting 1 - 2 g pr. år.”)	
	Gjenvinningsstasjoner	Skjemaet endres slik at man får fram hvilke tilbud det er på gjenvinningsstasjonene: Antall stasjoner, type fraksjoner og betjente/ikke betjente. Bruke (og definere) begrepet gjenvinningsstasjon.	Gjenvinningsstasjoner er viktige brikker i renovasjonsordningene. Mer kunnskap om hvordan de fungerer og benyttes er viktig å få fram for å beskrive det samlede tilbudet innbyggerne har.
	Avfallssug	Vurder om det kan fanges opp i skjemaet. Har man avfallssug? Hvor mange meter? Antall nedkast? Finnes digitale kart?	Avfallssug blir stadig mer utbredt. Viktig å få fatt i informasjon om hvordan nye teknologier benyttes i renovasjonsordningene. Spørsmålet utsettes et år.
	Universell utforming	Legge inn spørsmål om henteordningen for husholdningsavfall: 1. Har det blitt utført en vurdering av behovet for endringer av henteordningen i forhold til Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne (også kalt plan for universell utforming)? Svaralternativer: Ja/Nei 2. Hvor stor andel av abonnentene har en individuell tilpasning av henteordningen for husholdningsavfall pga nedsatt funksjonsevne? Svaralternativ: oppgi prosent	Punkt nr 1 i årets mandat. En følge av myndighetenes satsing på området. Spørsmålene må vurderes nærmere i forhold til definisjonene av "Universell utforming", og evt utformingene av spørsmålene før endelig utforming av skjema.

21C	Innsamling av næringsavfall	Nytt spørsmål om totale mengder næringsavfall som samles inn.	Behov for å gjøre dette spørsmålet obligatorisk for å danne grunnlag for internasjonal rapportering av "kommunalt avfall (iht EU-definisjonen)".
	Avløp og slam		
26B2	Interkommunal tilknytning	Skjemaet endres slik at det opplyses om hvilke kommuner som er tilknyttet avløpsanlegget (dersom flere enn en). "Droppliste" med kommunenummer og navn legges inn i skjemaet.	Det vil forenkle prosessen med oppdatering av hvilke kommuner som skal ha tilsendt skjema 26D i de tilfellene hvor en kommune er tilknyttet et avløpsanlegg lokalisert i en nabokommune.
26C	Slam – spørsmål 3	Spørsmålet endres slik at det blir lydende: "3. Slamtørrestoff fordelt på kvalitetsklasser. - For slambehandlingsanlegg: Slam mottatt - For avløpsrensianlegg med slambehandling: Produsert slam"	Språklig presisering som skal gjøre spørsmålene enklere å forstå. Se også møtereferat fra 14.05.08
	Slam – spørsmål 5	Spørsmålet endres slik at det blir lydende: "5. Innhold av tungmetaller i slam (tørrestoff). - For slambehandlingsanlegg: Slam mottatt - For avløpsanlegg med slambehandling: Produsert slam"	Språklig presisering som skal gjøre spørsmålene enklere å forstå. Se også møtereferat fra 14.05.08
	Gebyrer		
22	Tilsyn	Endre tekst i spørsmål om tilsyn. Angi tilsynspris per år uten mva (for boliger).	Språklig presisering som skal gjøre det enklere å finne fram til riktige tall.
	Feiing og tilsyn	Forklaringsteksten endres slik at det fremgår at tilsynsgebyret er inkludert i feiegebyret.	Språklig presisering som skal gjøre spørsmålene enklere å forstå.
	Gebyr for septiktømming	Gebyret for septiktømming settes inn i skjema under spørsmål 2 Avfall.	
	Vann	Spørsmålet om	Kommunene har ikke lenger

		minimumsgebyr for vann fjernes.	denne muligheten. Todelt gebyrordning er fortsatt tillatt, men man kan ikke ha et minimumsgebyr på forbruk.
	Avløp	Spørsmålet om minimumsgebyr for avløp fjernes.	Kommunene har ikke lenger denne muligheten. Todelt gebyrordning er fortsatt tillatt, men man kan ikke ha et minimumsgebyr på forbruk.
	Vann – beregningsmodell for standardbolig	Nåværende beregningsmåte tar utgangspunkt i en standard enebolig som er satt til 120m ² . NS3490 er omtalt i veiledningsteksten i skjemaet for 2007-rapporteringen. Det må avklares om det nåværende spørsmål og veiledning er upresis i forhold til NS3940, og eventuelt omformulere spørsmålene. NB! Dette punktet er ikke ferdig utredet ved fristen for levering av arbeidsgrupperapporten. En avklaring må foreligge ved oppstart av skjemaproduksjonen i september.	SSB har mottatt et spørsmål fra en kommune om det er slik at kun NS3940 skal benyttes som beregningsgrunnlag, og en antydning om at KOSTRA dermed bør endre beregningsmåten for vannforbruk.
	Utskriftsvennlig versjon av skjemaet	Det er feil i PDF-skjemaet for angivelse av m ² og m ³ . Det kommer fram tegn/symboler som er malplassert.	
	Tilknytningsgebyr	Endre skjemaformat og spørsmål, slik at de som bare har en sats og de som har to (lav/høy) rapporterer disse satsene i riktig kolonne.	Problemer med tallene som rapporteres i de to kolonnene gir rare utslag i de publiserte tallene for lav og høy sats
	On-line utgaven av skjemaet	Det er noen feil i formateringen i on-line versjonen av skjemaet, hvor det mangler formatering for hevet skrift i angivelsen av m ² og m ³ .	
	Vannforsyning		
VREG	Sektorinndeling av vannforbruk i VREG	Forslag til ny sektorinndeling av vannforbruk i VREG er under bearbeiding. Folkehelseinstituttet, Mattilsynet (og SSB?) skal enes om nye kategorier innen nærmere fastsatt dato i forhold	Dette bør gi en inndeling som gjør informasjonen om vannforbruk fordelt på sektorer i VREG mer anvendelig som grunnlag for offisiell statistikk på vannforbruk i alle næringer.

		til fristene som gjelder for klargjøring av VREG-skjemaet før rapportering av 2008-data.	
--	--	--	--

6.2. Særskilt redegjørelse for forslag om endringer i skjema 23.

Flytting av "Alternativkostnad på selvkostfond" til post C i skjemaet?

SSB har mottatt henvendelser om rapporteringen av alternativkostnad på selvkostfond (linje M i skjema 23). Spørsmålet er om alternativkostnaden bør rapporteres som i dag ("under streken"), eller om dette bør inngå i beregningen av årets finansielle resultat og dermed rapporteres "over streken".

Det ene alternativet er å beholde skjema 23 som i dag. Det andre er at linje M flyttes opp "over streken" slik at dette inngår i beregningen av årets gebyrgrunnlag (linje F). Dersom linje M flyttes opp "over streken" kan den plasseres som en egen linje, eller man kan la linje M inngå i linje C (som mange kommuner antagelig gjør i dag). Siden innholdet i linje M er vesensforskjellig fra innholdet i linje C, synes det bedre at linje M beholdes som en egen linje og ikke inngår i linje C.

Rapporteringen for 2007 viser at flertallet av kommunene ikke rapporterer noe beløp på linje M, selv om de har et selvkostfond eller fremførbart underskudd. En utbredt praksis kan være at disse kommunene heller inkluderer beløpet på linje M i rapporteringen på linje C (kalkulatorisk rente på anleggsvesteringer), slik at alternativkostnaden for bundne midler i selvkostfond eller framførbart underskudd påvirker årets gebyrgrunnlag og årets finansielle resultat. På den andre siden er det et stort mindretall av kommunene som rapporterer beløp på linje M. Praksis er således nokså todelt.

KRDs retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-2140) angir at på avsatte midler til selvkostfond skal det legges til en alternativkostnad (gebyrbetalerne skal kompenseres). Tilsvarende prinsipp skal legges til grunn ved framføring av underskudd i selvkostregnskapet (kommunen skal kompenseres). Retningslinjene gir imidlertid ikke klart svar på hvordan dette skal håndteres i oppsettet av selvkostregnskapet, men ordlyden i retningslinjene (jf. side 30 i retningslinjene) kan leses som at kompensasjonen ikke skal inngå i gebyrgrunnlaget, men legges direkte på fondet/fremførbart underskudd. Dette kan tale for at linje M ikke flyttes, og at skjema 23 beholdes uendret.

På den andre siden er det slik at dersom linje M flyttes opp, slik at dette påvirker årets gebyrgrunnlag, vil henholdsvis gebyrbetalerne eller kommunen bli kompensert på et tidligere tidspunkt, enn dersom kompensasjonen føres direkte til fondet eller fremførbart underskudd (som skjema 23 er basert på i dag). Dette kan tale for at linje M bør flyttes opp "over streken".

Hvordan selvkostregnskapet skal settes opp bør avklares gjennom retningslinjene for beregning av selvkost. Rapporteringen av selvkostregnskapet i KOSTRA bør ha som utgangspunkt at en følger de avklaringer som er gitt i gjeldende retningslinjer. Rapporteringsskjema 23 kan i utgangspunktet ikke basere seg på et oppsett av selvkostregnskapet som ikke er forankret i retningslinjene. Selv om praksis før føring av alternativkostnad på selvkostfond/fremførbart underskudd i dag er todelt, kan en ikke se at det er grunnlag for å si at dagens skjema 23 må sies å være et feil oppsett av selvkostregnskapet. Selv om det kan hevdes at det vil være mer fornuftig at alternativkostnad på selvkostfond/fremførbart underskudd i et selvkostoppsett inngår i årets gebyrgrunnlag, finner ikke arbeidsgruppen at det foreligger tilstrekkelige grunner til å endre skjema 23. Som nevnt vil en endring i skjema 23 heller ikke synes å ha en klar forankring i gjeldende retningslinjer for beregning av selvkost. Arbeidsgruppen mener derfor at dagens skjema 23 ikke bør endres.

Så lenge retningslinjene for beregning av selvkost ikke har gitt et klart svar på hvordan selvkostregnskapet skal settes opp, må en kunne akseptere at det videre vil være ulik praksis for hvordan kommunene rapporterer alternativkostnad på selvkostfond/fremførbart underskudd. Slik

nøkkeltall for finansiell dekningsrad og selvkostgrad er definert vil ulik praksis trolig ikke ha vesentlig betydning for sammenlignbarheten. Beløpsmessig er alternativkostnaden uansett som hovedregel liten i forhold til gebyrgrunnlaget. En må derfor kunne anta at ulik praksis ikke påvirker nøkkeltall og sammenlignbarhet i nevneverdig grad.

Et sentralt poeng er at kompensasjon til gebyrbetalerne for at det er bundet opp midler i selvkostfond skal finansieres av kommunen. Denne alternativkostnaden må derfor komme til fratrukk i årets gebyrgrunnlag dersom denne føres ”over streken”. Alternativkostnaden som skal kompensere kommunen for fremføring av underskudd må komme i tillegg til årets gebyrgrunnlag. Dette kan muligens komme tydeligere frem i veiledningen til skjema 23, slik at en sikrer riktig fortegn.

Tabell 12. Forslag til endringer i skjema 23

Skjema	Tema	Endring	Begrunnelse
	Kostnadsdekning		
23	Alternativkostnader flyttes til post C i skjemaet?	Konklusjonen i redegjørelsen over: Forslaget til endring tas ikke til følge.	Rapporteringsskjema 23 kan i utgangspunktet ikke basere seg på et oppsett av selvkostregnskapet som ikke er forankret i retningslinjene. Selv om praksis før føring av alternativkostnad på selvkostfond/fremførbart underskudd i dag er todelt, kan en ikke se at det er grunnlag for å si at dagens skjema 23 må sies å være et feil oppsett av selvkostregnskapet.

7. Ønskede endringer i faktaark

7.1 Generell vurdering av faktaarkene.

Det er få henvendelser fra kommuner, media og publikum til seksjon for miljøstatistikk angående faktaarkene for vann, avløp og avfall. Det kan tyde på at de er bra og fungerer etter hensikten, eller at de ikke brukes i noe særlig grad. De spørsmål som kommer er som oftest fra pressen/media eller fra konsulentseksjoner som er på leting etter data, og som rett og slett ikke har klart å finne fram til faktaarkene. Det samme gjelder statistikkbanken.

Faktaark-administrasjonen (applikasjonen for styring av innhold og utseende på faktaark) ser ut til å fungere bra.

7.2 Ønskede endringer

7.2.1 Fjerning av eksisterende grunnlagsdata og nøkkeltall

Tabell 13. Nøkkeltall og grunnlagsdata som foreslås tatt ut.

Tema	Endring	Begrunnelse
Husholdningsavfall	Nøkkeltall går ut: ”Husholdningsavfall gjenvunnet per innbygger (inkl.	Det er kommet noen innspill på at det er mange indikatorer på avfall, og at det kan være

	energigjenvinning)”	vanskelig å vite hvilken indikator man skal bruke. De kan oppfattes som like, og det kan være vanskelig å forstå hva de innebærer.
--	---------------------	--

7.2.2 Nye grunnlagsdata (KOSTRA nivå 3) og nøkkeltall (KOSTRA nivå 2)

Tabell 14. Nye grunnlagsdata og nøkkeltall som foreslås lagt inn.

Tema	Endring	Begrunnelse
Husholdningsavfall	Forslag til nytt grunnlagsdata: ”Antall innbyggere som har under 20 km reiseavstand til betjent gjenvinningsstasjon.”	Behov for bedre og flere kvalitetsindikatorer for renovasjon. Må vurderes om alle de nye indikatorene skal være med
Husholdningsavfall	Forslag til nytt nøkkeltall: ”Andel av befolkningen som har under 20 km reiseavstand til betjent gjenvinningsstasjon.”	Behov for bedre og flere kvalitetsindikatorer for renovasjon. Må vurderes om alle de nye indikatorene skal være med
Husholdningsavfall	Forslag til nytt grunnlagsdata: ”Tømmefrekvens for matavfall og restavfall”	Behov for bedre og flere kvalitetsindikatorer for renovasjon. Må vurderes om alle de nye indikatorene skal være med
Husholdningsavfall	Forslag til nytt nøkkeltall: ”Tømmefrekvens for matavfall og restavfall”	Behov for bedre og flere kvalitetsindikatorer for renovasjon. Må vurderes om alle de nye indikatorene skal være med
Husholdningsavfall	Nytt grunnlagstall: Antall dager det er mulig å levere avfall til betjente gjenvinningstasjoner utenom vanlig arbeidstid	Behov for bedre og flere kvalitetsindikatorer for renovasjon. Må vurderes om alle de nye indikatorene skal være med
Husholdningsavfall	Nytt nøkkeltall: Antall dager det er mulig å levere avfall til betjente gjenvinningstasjoner utenom vanlig arbeidstid	Behov for bedre og flere kvalitetsindikatorer for renovasjon. Må vurderes om alle de nye indikatorene skal være med
Husholdningsavfall – universell utforming	Forslag til nytt grunnlagsdata: ”Andel av abonnentene som har individuell tilpasning av henteordningen for husholdningsavfall pga nedsatt funksjonsevne.”	Punkt nr 1 i årets mandat. En følge av myndighetenes satsing på universell utforming. Spørsmålet foreslås stillet slik at svar blir oppgitt som andel av abonnenter. Grunnlagsdata og indikator blir likelydende i faktaarkene.
Husholdningsavfall –	Forslag til nytt nøkkeltall:	Her må det gjøres en vurdering

universell utforming	”Andel av abonnentene som har individuell tilpasning av henteordningen for husholdningsavfall pga nedsatt funksjonsevne.”	av om dette er innenfor def. av hva som er universell utforming.
Feiing og tilsyn	Forslag til nytt grunnlagsdata: ”Feiegebyr”	Det har vært en henvendelse ang. feiegebyret, om at det ikke er sammenlignbare data. I fjor ble det satt in noen ekstra spørsmål ang. hyppighet. SSB vil publisere et årlig beløp selv om det ikke er årlig feiing. Problemet er å definere en frekvens for de kommunene som har feiing ved behov. Feieforskriften sier at det skal være feiing minimum hvert fjerde år.
Feiing og tilsyn	Forslag til nytt grunnlagsdata: ”Tilsynsgebyr”	Som over.
Feiing og tilsyn	Forslag til nytt grunnlagsdata: ”Feiehyppighet”	Som over.
Vannforsyning	Forslag til nytt grunnlagsdata: ”Antall innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. intestinale enterokokker”	Per i dag benyttes <i>E. coli</i> som mikrobiologisk indikatorparameter i KOSTRA, men fravær av slike bakterier garanterer ikke fravær av alle smittestoffer, da enkelte virus og parasitter overlever lengre tid enn <i>E. coli</i> i vann. Intestinale enterokokker (IE) er en annen gruppe tarmbakterier som indikerer fekal forurensning, og som overlever lengre i vann enn <i>E. coli</i> .
Vannforsyning	Forslag til nytt nøkkeltall: ”Andel av innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. intestinale enterokokker”	Som over.

7.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende grunnlagsdata

Tabell 15. Forslag til endringer av eksisterende grunnlagsdata.

Tema	Endring	Begrunnelse
Vannforsyning:	Forslag til ny ordlyd i	Språklig presisering i forhold

”Antall innbyggere forsynt fra vannverk med hygienisk trygt vann mht. E. coli. Enhet: Prosent”	nøkkeltall: ”Antall innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. E. coli”	til den gamle indikatoren. Dette skal bidra til at ordlyden i indikatoren blir mer i tråd med hvordan kvaliteten blir vurdert av myndighetene.
Vannforsyning: ”Antall innbyggere forsynt fra vannverk med bruksmessig tilfredsstillende vann mht. farge. Enhet: Prosent”	Forslag til ny ordlyd i nøkkeltall: ”Antall innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. pH”	Språklig presisering i forhold til den gamle indikatoren. Dette skal bidra til at ordlyden i indikatoren blir mer i tråd med hvordan kvaliteten blir vurdert av myndighetene.
Vannforsyning: ”Antall innbyggere forsynt fra vannverk med bruksmessig tilfredsstillende vann mht. pH. Enhet: Prosent”	Forslag til ny ordlyd i nøkkeltall: ”Antall innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. farge”	Språklig presisering i forhold til den gamle indikatoren. Dette skal bidra til at ordlyden i indikatoren blir mer i tråd med hvordan kvaliteten blir vurdert av myndighetene.

7.2.4 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Tabell 16. Forslag til endringer av eksisterende nøkkeltall.

Tema/nøkkeltall	Endring	Begrunnelse
Husholdningsavfall: ”Husholdningsavfall per innbygger ”	Nøkkeltall endres til: ”Husholdningsavfall per innbygger (Kommune, justert for hytter)”	Det er kommet noen innspill på at det er mange indikatorer på avfall, og at det kan være vanskelig å vite hvilken indikator man skal bruke. De kan oppfattes som like, og det kan være vanskelig å forstå hva de innebærer.
Husholdningsavfall: ”Husholdningsavfall per innbygger (ikke juster for hytter)”	Nøkkeltall endres til: ”Husholdningsavfall per innbygger (Fylke og landet)”	Som over
Husholdningsavfall: ”Utsortert husholdningsavfall per innbygger”	Nøkkeltall endres til: ”Utsortert husholdningsavfall per innbygger (Kommune, justert for hytter)”	Som over
Husholdningsavfall: ”Utsortert husholdningsavfall per innbygger (ikke justert for hytter)”	Nøkkeltall endres til: ”Utsortert husholdningsavfall per innbygger (Fylke og landet)”	Som over
Husholdningsavfall: ”Andel husholdningsavfall utsortert for gjenvinning”	Nøkkeltall endres til: ”Andel husholdningsavfall utsortert”	Som over
Husholdningsavfall: ”Husholdningsavfall til materialgjenvinning per innbygger”	Nøkkeltall endres til: ”Husholdningsavfall sendt til materialgjenvinning per innbygger”	Som over

Husholdningsavfall: ”Andel husholdningsavfall gjenvunnet (inkl. energiutnytting)”	Nøkkeltall endres til: ”Andel husholdningsavfall sendt til materialgjenvinning og energiutnyttelse”	Som over
Feiing og tilsyn	Forklaringsteksten endres slik at det fremgår at tilsynsgebyret er inkludert i feiegebyret.	Det har vært en henvendelse ang. feiegebyret, om at det ikke er sammenlignbare data. I fjor ble det satt in noen ekstra spørsmål ang. hyppighet. SSB vil publisere et årlig beløp selv om det ikke er årlig feiing.
Vannforsyning: ”Andel av innbyggere forsynt fra vannverk med hygienisk trygt vann mht. E. coli. Enhet: Prosent”	Forslag til ny ordlyd i nøkkeltall: ”Andel av innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. E. coli”	Språklig presisering i forhold til den gamle indikatoren. Dette skal bidra til at ordlyden i indikatoren blir mer i tråd med hvordan kvaliteten blir vurdert av myndighetene.
Vannforsyning: ”Andel av innbyggere forsynt fra vannverk med bruksmessig tilfredsstillende vann mht. farge. Enhet: Prosent”	Forslag til ny ordlyd i nøkkeltall: ”Andel av innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. pH”	Språklig presisering i forhold til den gamle indikatoren. Dette skal bidra til at ordlyden i indikatoren blir mer i tråd med hvordan kvaliteten blir vurdert av myndighetene.
Vannforsyning: ”Andel av innbyggere forsynt fra vannverk med bruksmessig tilfredsstillende vann mht. pH. Enhet: Prosent”	Forslag til ny ordlyd i nøkkeltall: ”Andel av innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater mht. farge”	Språklig presisering i forhold til den gamle indikatoren. Dette skal bidra til at ordlyden i indikatoren blir mer i tråd med hvordan kvaliteten blir vurdert av myndighetene.

8. Videreutvikling av KOSTRA

8.1 KOSTRA-KART

Arbeidsgruppa for KOSTRA-VAR ber om at det blir satt fokus på å utvikle en alternativ rapporteringsveg for stedfestet informasjon.

Bakgrunn for satsningen på stedfestet informasjon er at offentlig forvaltning og private tjenesteleverandører i dag står overfor omfattende satsninger på etablering av servicetjenester på Internett. Oppdatert geografisk informasjon er et nødvendig bakteppe for mange av de tjenester som etableres for å effektivisere forvaltningen og offentlig tjenesteyting. eForvaltning (eGovernment) og et kommende direktiv for en europeisk geografisk infrastruktur (INSPIRE) krever at mest mulig informasjon foreligger som internettbaserte tjenester.

Tanken er å benytte såkalt Web Feature Services (WFS) installert hos kommuner og andre for enkel tilgang til databaser med data fra diverse fagsystemer og GIS. Dette er særlig aktuelt å prøve ut på

vann- og avløpsområdet (VA) i KOSTRA. Skjemaene inneholder mange spørsmål som kunne blitt erstattet av en direkte internettbasert tjeneste for innhenting av data. Dermed unngår kommunene å måtte aggregere data til bruk i et skjema på kommunenivå eller for å passe inn i en gitt spørsmålsmatrise. WFS (ISO 19142) og andre tjenester, vil komme inn i norsk lovgivning gjennom implementeringen av INSPIRE-direktivet. Et opplegg med WFS for VA-området innebærer at kommunene legger til rette sine databaser for at SSB eller andre autoriserte instanser kan hente ut ønskede data til bruk i for eksempel statistikk, forvaltning eller overvåking.

Som resultat av spørsmålene i skjema 26A foreligger en foreløpig kartlegging av status, per 2007, for bruken av digitale ledningsnett i kommunene:

- **Benytter digitale kart på kommunalt ledningsnett?**
  - Ja 287
  - Nei 78
  - Blank/ubesvart 66

- **Kan ledningsnett-dataene konverteres til SOSI-standarden?**
  - Ja 283
  - Nei 40
  - Blank/ubesvart 108

Disse funnene tilsier et betydelig potensial for å kunne redusere oppgave byrden og øke kvaliteten på rapporterte data ved å unngå flere operasjoner for å aggregere til tall som passer i skjemaer.

Arbeidsgruppa for KOSTRA-VAR vil derfor oppfordre KOSTRA-ledelsen til å legge ressurser i å få etablert kartbasert rapportering som et alternativ til skjemabasert rapportering snarest mulig. I løpet av 2009 bør dette prøves ut mot et bredt utvalg kommuner som representerer et tverrsnitt med hensyn til størrelse, antall innbyggere, dekningsgrad for avløpsnettet, avløpstekniske løsninger og implementering av digitale fagsystemer og GIS. Utvikling og bruk av WFS er et av satsningsområdene for Avdeling for IT og datafangst i SSB.

8.2 Energibruk i VA-sektoren

Prosesser i VA-sektoren involverer store mengder energi. Det går med energi til drift av anlegg, men det er også mulig å generere energi i en rekke prosesser. VA-sektoren har nå for alvor begynt å se på hvordan energibruken kan reduseres og hvilke muligheter som foreligger når det gjelder utnyttelse av "egne" energikilder. Slike energikilder kan være vannkraft i vannbehandlingsanlegg og i ledningsnett, biogass i avløpsrensaneanlegg og utnyttelse av varmeveksler-teknologi på en lang rekke steder i VA-anlegg.

Det er mulig å tenke seg 1-2 tilleggsspørsmål lagt inn i KOSTRA og VREG skjema, eller opprette mer spesifikke skjema om energibruk rettet mot IKS og kommuner. Mest naturlig er å spørre på anleggsnivå, og aggregere opp til kommunenivå. Det blir viktig med avgrensning gjennom nøyaktige definisjoner for å fange informasjonen man er ute etter.

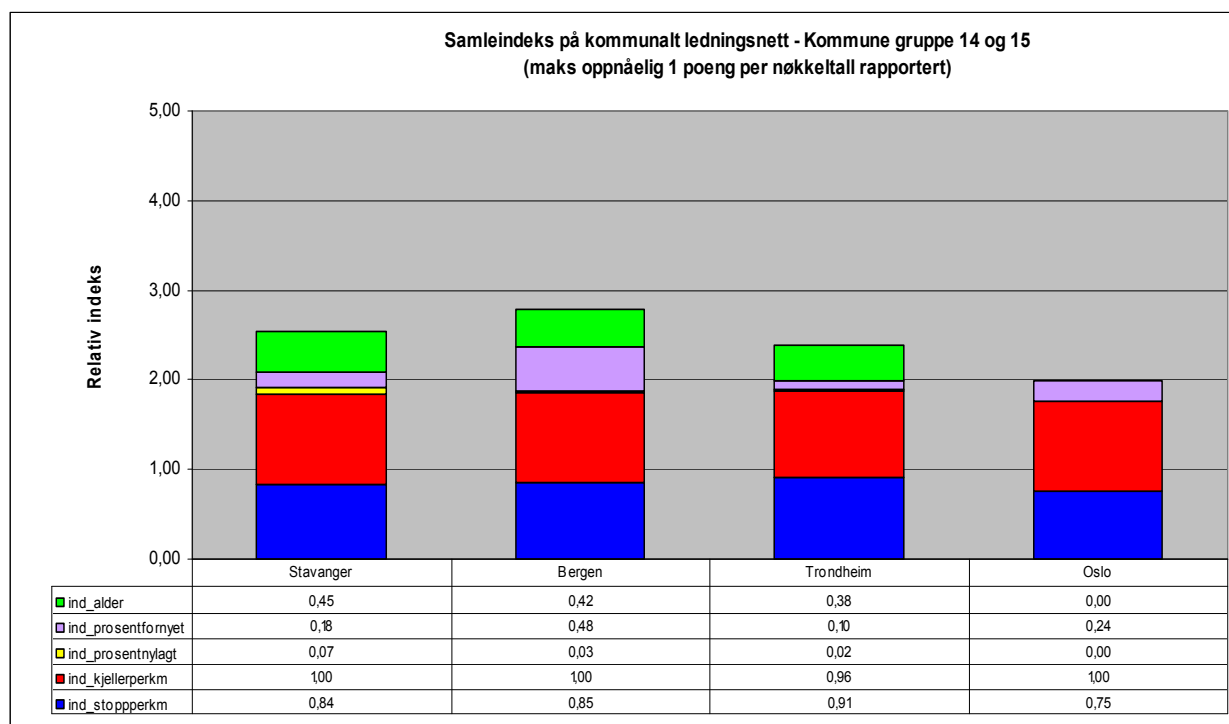
Arbeidsgruppa vurderer å jobbe videre med dette temaet fram mot sommeren 2009, for å konkretisere mer hva som er aktuelt å innhente av informasjon og hvilke indikatorer som kan være av interesse på området.

8.3 Indekserte indikatorer i KOSTRA?

På VAR-området er antallet indikatorer betydelig, og oversikten over indikatorsettet kan bli redusert som følge av dette. Basert på en rapport fra NORVAR (nr. 142-2005) har VAR-gruppa ved seksjon for miljøstatistikk sett på mulighetene for å kunne presentere indikatorer som på en enklere måte gir en oversikt over hvordan utviklingen er for en enkelt kommune, kommunegrupper eller andre aggregeringer. Forsøket er gjort på data for avløpsnett. Kommunenes rapportering i KOSTRA for et av de siste årene er behandlet med utgangspunkt i SSBs kommunegruppering (16 stk).

En måte å presentere resultater på er å sette opp en graf per kommunegruppe.

Figur 1. Eksempel på indikator i form av indeks for kvalitet på ledningsnett.

Utfordringer knyttet til bruken av indekser er blant annet:

1. Manglende rapportering for enkelte grunnlagsdata skjevt totalbilde ved indeksberegning?
2. Hvilke indikatorer bør inngå i en slik indeks?
3. Indeksen bør omfatte flere enn bare et rapporteringsår for å gi et "rettferdig bilde" over situasjonen i kommunen?
4. Tolkning av grafene – krever en viss veiledning!
5. Oppfattet som "kommunal gapestokk"?

VAR-gruppa ønsker ikke å ta i bruk denne type indekser uten at det blir gjort et betydelig utviklingsarbeide som sikrer at kvaliteten på indeksene blir tilfredsstillende. KOSTRA-ledelsen oppfordres til å vurdere om det er grunnlag for et prosjekt for utvikling av indekser i KOSTRA. Satsningen på utvikling av kvalitetsindikatorer opplever vi nå at er kommet over i en driftsfase og nye prosjekter bør kunne få oppmerksomhet. I SSB bør det være kompetanse på dette feltet som kan bidra til prosjektet. Målet må være å komme fram til metodikk og retningslinjer for hvordan man kan gå fram hvis det er hensiktsmessig å lage "KOSTRA-indekser".

8.4 Utvidelse av KOSTRA-skjemaer på VAR-området for datainnhenting til statistikkformål utenfor SSB/KOSTRA.

Arbeidsgruppa diskuterte mulighetene for å utvide enkelte skjema med flere spørsmål til bruk i "benchmarking"-sammenheng på VAR-området driftet av andre aktører. Benchmarking på anleggs-/bedriftsnivå er aktuelt i flere sammenhenger, men SSB er begrenset av statistikkloven på dette feltet. Tanken var at KOSTRA kunne benyttes som en rapporteringskanal og at dataene kunne bli formidlet videre til brukerne som selv måtte stå for kvalitetssjekk og ansvarlig for resultatene i deres benchmarkingssystemer. Denne type benchmarking er gjerne begrenset til en gruppe kommuner som ser det som hensiktsmessig å delta i prosjekter der de på et svært detaljert nivå sammenligner seg med andre i prosjektet.

Lederen av arbeidsgruppa fikk i oppdrag å avklare om dette kunne tenkes å la seg realisere innen en rimelig tidshorisont. Resultatet av gruppelederens undersøkelser er oppsummert her:

KOSTRA er nå i ferd med å nå taket med hensyn til kapasitet. Betydelige utvidelser av skjemaer er lite ønskelig. I tillegg er det et grunnleggende prinsipp for KOSTRA at det som samles inn skal angå alle kommuner (eller så mange som mulig) og at SSB i betydelig grad skal bidra til at kvaliteten på det som legges ut er tilfredsstillende. Det er derfor ikke umiddelbart mulig å se for seg at KOSTRA kan bidra til å skaffe tilvege data for andre "statistikkaktører" i VAR-sektoren.

Et moment som ble tatt opp i forbindelse med saken redegjort for over, er at siden KOSTRA står i en særstilling når det gjelder datainnhenting fra kommunene, bør man i størst mulig grad benytte KOSTRA for å dekke all datainnsamling på VAR-området som kommunene selv ser nytten av eller er ønsket av myndighetene. utfordringen blir da å avgjøre hvilket omfang denne datainnsamlingen skal ha, hvilke instanser som har nytte av innsamlingen og hvordan den skal finansieres.

9. Annet

Representanten for små og mellomstore kommuner, Gunnar Hemstad fra Holmestrand kommune, har varslet at han skal skifte arbeidsgiver og at han dermed ikke kan fortsette i arbeidsgruppa for VAR. På vegne av arbeidsgruppas medlemmer takker "redaktøren" av denne rapporten Gunnar for alle velfunderte innspill til diskusjoner i arbeidsgruppa og et godt samarbeid gjennom flere år.

KS er varslet om dette og en ny representant bør oppnevnes i løpet av høsten 2008.

10. Vedlegg

10.1 Skjema 21 og 21C

10.2 Skjema 26A

Uendret siden i rapporteringsåret 2007. Se: <https://skjema.ssb.no/Docs/skjema/nb/26A.pdf>

10.3 Skjema 26B1

Uendret siden i rapporteringsåret 2007. Se: <https://skjema.ssb.no/Docs/skjema/nb/26B1.pdf>

10.4 Skjema 26B2

10.5 Skjema 26C

10.6 Skjema 26D

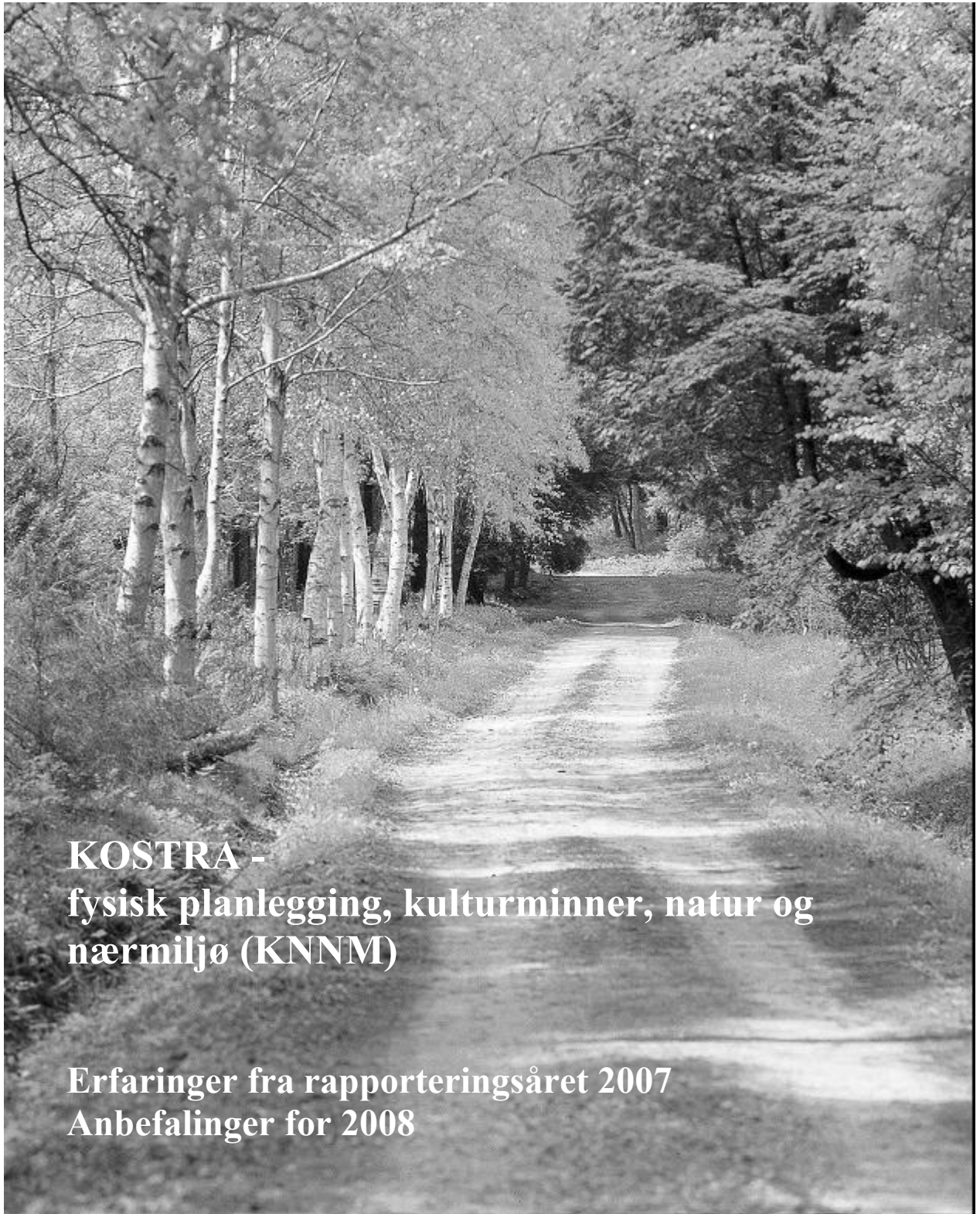
Uendret siden i rapporteringsåret 2007.

10.7 Skjema 22

10.8 Skjema 23

10.9 VREG-skjema

Siste utgave av skjema ligger her: <http://www.fhi.no/dav/385b9164fd.pdf>

**KOSTRA -
fysisk planlegging, kulturminner, natur og
nærmiljø (KNNM)**

**Erfaringer fra rapporteringsåret 2007
Anbefalinger for 2008**

Innhold

1 Innledning	73
1.1 Arbeidsgruppas ansvar og sammensetning	73
1.2 Mandat for 2008	73
2 Oppsummering og anbefalinger	74
2.1 Oppsummering	74
2.1.1 Rapportering og revisjon	74
2.1.2 Kvalitetsindikatorer	74
2.1.3 Online rapportering	74
2.1.4 Publisering i Dagens statistikk	74
2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger for rapporteringsåret 2007	74
3 Evaluering av 2007-rapporteringen	76
3.1 Utarbeiding av skjema	76
3.2 Online rapportering	76
3.3 Kontroller i skjema	76
3.4 Innsamling av data	77
3.4.1 Registerinformasjon som inngår i nøkkeltallene	77
3.5 Bearbeiding/revisjon og kontroll	78
3.5.1 Sentrale purringsrutiner	78
3.5.2 Generelt om revisjonen av skjema 20 og 51	78
3.5.3 Revisjonen har begrenset effekt på forbedring av tallene	78
3.5.4 Revisjon av KOSTRA-skjema 20, kommuneskjema	78
3.5.5 Revisjon av KOSTRA-skjema 51, fylkesskjema	78
3.5.6 Resultater fra revisjonen av KOSTRA-skjema 20, kommuneskjema	79
3.5.7 Nøkkeltall i faktaark	80
3.5.8 Dagens statistikk med statistikk og artikler	80
3.6 Brukerreaksjoner	80
4 Ønskede endringer i skjema (tjenesterapportering)	80
4.1 Forslag til endringer i skjema 20 – kommune	81
4.1.1 Del B Nye innsigelsesmyndigheter i spørsmålene om innsigelser med begrunnelser	81
4.1.2 Del C: Antall saker med overskredet saksbehandlingstid	81
4.1.3 Del C Forslag til endret rapportering, tiltak i områder regulert til spesialområde bevaring av kulturminner	82
4.1.4 Del E Justering av rapportering på motorferdsel i utmark	82
4.1.5 Del H Endret rapportering biologisk mangfold	83
4.2 Forslag til endringer i skjema – fylkeskommune	84
4.2.1 Del 4: Innføring av universell utforming som begrunnelse for fraråding og påklagelser til kommunale dispensasjoner	84
4.2.2 Del 6 Rapportering av mindre, private tiltak på del 6 Automatisk fredete kulturminner	85
5 Ønskede endringer i regnskapsrapportering	87
5.1 Funksjonskontoplanen	87
5.1.1 Forslag	87
5.1.2 Vedtak	87
5.2 Artskontoplanen	87
5.2.1 Forslag og vurdering	87
5.2.2 Vedtak	87
6 Ønskede endringer i faktaark	88
6.1 Generell vurdering av faktaarket	88

6.2	Ønskede endringer innenfor dagens opplegg.....	89
6.2.1	Brukergrensesnitt.....	89
6.2.2	Nye nøkkeltall	89
7	Kvalitetsindikatorer i KOSTRA for KNNM-området.....	90
8	Videreutvikling av KOSTRA	90
8.1	Ny plan- og bygningslov.....	90
8.2	Kommunenes og fylkekommunenes arbeid med klimatilpasning	90
8.3	Tiltak for å heve kvalitet i KOSTRA-tallene.....	91
8.3.1	God revisjon	91
8.3.2	Kartdata	91
8.3.3	Filuttrekk fra kommunale datasystemer	92
	Referanser	93

Tabellregister

Tabell 2.1.	Begrunnede anbefalinger for rapporteringsåret 2007	74
Tabell 2.2.	Anbefalinger gitt tidligere år, men som fortsatt gjelder	75
Tabell 3.1.	Antall kommuner som ikke hadde sendt inn KOSTRA-skjema 20 i ulike faser av revisjonen.....	79
Tabell 3.2.	Svarprosent på skjema 20 i forskjellige faser av revisjonen. Prosentandel av kommunene som har besvart	79

1 Innledning

1.1. Arbeidsgruppas ansvar og sammensetning

KOSTRA Kulturminner, natur- og nærmiljøgruppa (KNNM) ble opprettet våren 1998, og har levert rapport til KOSTRA Samordningsråd hvert år siden da. Arbeidsgruppa dekker områdene fysisk planlegging, kulturminner, natur- og nærmiljøarbeid i kommunene. Arbeidsgruppa har hatt to møter første halvår 2008, der følgende personer har møtt:

Henning Høie, Statistisk sentralbyrå (SSB) (leder)

Svein Homstvedt, SSB

Vilmi Bloch, SSB

Lisbet Høgset, SSB

Dag Høgvard, Miljøverndepartementet (MD)

Bjørn Casper Horgen, MD

Ole Christian Tollersrud, MD (som vikar)

Hans A. Støen, Bærum kommune (representant for Kommunenes sentralforbund (KS))

Arne G. Berg, Hobøl kommune (representant for KS)

Magnar Tveit, Østfold fylkeskommune (representant for KS)

Even Vaboen, Kommunal og regionaldepartementet (KRD)

Einar Jensen, Statens kartverk (SK)

Ingerid Angell-Petersen, Direktoratet for naturforvaltning (DN)

Ingunn Holm, Riksantikvaren (RA)

Sissel Carlstrøm, RA (som vikar)

I tillegg er Øystein Nesje, MD, Tor Corneliusen, Bergen kommune (KS) og Asle Moltumyr faste medlemmer i gruppa per juni 2008.

1.2. Mandat for 2008

Føringer for arbeidet i 2008 er gitt i mandat (se http://www.ssb.no/kostra/sr/mandat_arbgr_2008.doc). Endringene fra i fjor besto i at arbeidsgruppene, etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming, skulle vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008 (se kapittel 4.2.1).

2. Oppsummering og anbefalinger

2.1. Oppsummering

2.1.1. Rapportering og revisjon

KOSTRAs gruppe for Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (KNNM-gruppa) legger med dette fram sin 10. rapport. For rapporteringsåret 2007, som er syvende år der *alle* kommuner og fylkeskommuner deltar, har 393 av landets 431 kommuner levert KNNM-skjema. Siden i fjor har svarprosenten gått ned fra 93 til 91 prosent på skjemanivå, mens den har økt fra 83 til 85 prosent på feltnivå. 430 kommuner og alle fylkeskommunene har levert regnskapstall.

Revisjon av rapportering ble i hovedsak gjennomført siste halvdel av mai 2008 og var rettet mot publiseringen 15. juni. Samme revisjonssystem som tidligere ble brukt. Revisjonsinnsatsen var noe høyere enn året før, hovedsakelig fordi vi var to personer involvert.

2.1.2. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppa har fulgt anbefalingene fra rammeverksgruppa for kvalitetsindikatorer og tatt ut en indikator og byttet om på en annen. Dette vil medføre ett nytt spørsmål på kommuneskjemaet. I alt 11 kvalitetsindikatorer vil bli publisert for KNNM-området fra neste år.

2.1.3. Online rapportering

I 2007 ble online rapportering innført i full skala. Dette forenkler administreringen av skjemaene i kommunene vesentlig, men førte til en del problemer som gjorde at kommuneskjema ble tilgjengelig to uker forsinket.

2.1.4. Publisering i Dagens statistikk

SSB publiserte i år to artikler innen KNNM-området i forbindelse med frigivingen av endelige tall 15. juni.

2.2. Arbeidsgruppas anbefalinger for rapporteringsåret 2007

Arbeidsgruppas anbefalinger er sammenstilt i tabell 2.1. Det forutsettes at alle utvidelser av rapporteringen følges opp med egen finansiering.

Tabell 2.1. Begrunnede anbefalinger for rapporteringsåret 2007

Anbefalinger	Begrunnelse
Endring i skjema for tjenesterapportering	
Skjema 20:	
Nytt spørsmål om antall byggesaker med <u>overskredet saksbehandlingstid</u>	Gir en bedre kvalitetsindikator for ventetid byggesaker. Tar implisitt mer hensyn til grundighet som kvalitetsaspekt, ikke bare kort ventetid.
Biologisk mangfold: Legge inn forhåndsutfylte felt om kommunen har kartlagte områder	Forbedre kvaliteten i rapporteringen – svært manglende utfylling i kommuner med slike områder
Utvikle filuttrekksløsning for byggesaksrapporteringen som alternativ til skjemadel C	Vil gi bedre datakvalitet, mindre oppgavebyrde og større muligheter for å kombinere data til for eksempel nye nøkkeltall .
Listen med innsigelsesmyndigheter utvides med Kystverket, Jernbaneverket og Statens	

Anbefalinger	Begrunnelse
landbruksforvaltning.	
Rapporteringen av tiltak og dispensasjoner i områder regulert til spesialområder kulturminnevern utvides til å omfatte meldingssaker	Tiltak som i enkelte reguleringsplaner som er definert meldingssaker kan ha stor betydning
Ordne med å fjerne feilmeldinger før innsending av skjema	Skaper unødig usikkerhet hos oppgavegiver
Skjema 51:	
Rapporteringen av begrunnelse for fraråding og påklagelser fra fylkeskommunen skal også inkludere universell utforming.	Universell utforming er et stadig viktigere hensyn i den fysiske planleggingen.
Rapportering av automatiske fredete kulturminner utvides til å omfatte mindre private tiltak	En vesentlig del av fylkeskommunens ressursinnsats går med til dette.
Endring i regnskapsrapportering	
KRDs forslag om presiseringer for f. 301 Plansaksbehandling og 302 Bygge- og delesaksbehandling og seksjonering støttes	Vil gi bedre sammenlignbarhet mellom kommunene
KRDs forslag om å inkludere konsesjonskraft under art 180 Energi frarådes	Eksisterende nøkkeltall for energiutgifter kan miste sin utsagnskraft

Tabell 2.2. Anbefalinger gitt tidligere år, men som fortsatt gjelder

Anbefalinger	Begrunnelse
Revisjon:	
Raskere og mer effektiv tilbakemelding til oppgavegiver ved at SSBs revisjonskontroller kjøres hos oppgavegiver i forbindelse med utfylling/oversendelse av skjema.	<ul style="list-style-type: none"> • Sen tilbakemelding fra SSB gir dårlig respons hos oppgavegiver på feilmeldinger • Vil øke kvalitet (nøyaktighet) i publiseringen 15. mars. • Øke motivasjon hos oppgavegiver når tilbakemelding gis like etter skjemautfylling
Tilbakemelding og kontroller i form av ferdige nøkkeltall (tverrgående revisjon)	<ul style="list-style-type: none"> • Vil kunne gjennomskue mange flere feil i rapporteringen
Faktaark og statistikkbanken	
Metadata i Statistikkbanken gjøres lettere tilgjengelig	<ul style="list-style-type: none"> • Vil forbedre brukervennlighet og informasjonsverdi
Variabelnavn i Statistikkbankens tabeller beholde sin lengde og ikke trunkeres	<ul style="list-style-type: none"> • Unngår at deler av tabelloppsett blir uforståelig
	<ul style="list-style-type: none"> •
Filuttrekk fra kommunale GIS- og saksbehandlingssystemer:	
Utvikle rapporteringsopplegg fra kommunenes GIS-systemer	<ul style="list-style-type: none"> • Vil på sikt redusere oppgavebyrden og gi bedre og flere data • Bruken av GIS er i sterk vekst og vil om få år gi et mye bedre rapporteringsgrunnlag • KOSTRA bør så tidlig som mulig være en pådriver for etablering av standardisert, digital kartproduksjon fordi felles standarder er særlig viktig i rapportering og statistikk.

3. Evaluering av 2007-rapporteringen

3.1. Utarbeiding av skjema

2007 var første året all rapportering ble gjort online. Dette medførte at store deler av KOSTRAs IT-ressurser var bundet opp i omleggingen. Prosedyrene for de fagansvarlige i SSB var imidlertid de samme. Disse to forholdene sammen medførte at kravspesifikasjonene fra fagansvarlige ikke ble fulgt som forutsatt, og skjema 20 ble forsinket og måtte legges ut med en del mangler.

Det er fortsatt sterke begrensninger i hvordan spørsmålene kan settes opp i skjema, og en er 100 prosent avhengig av IT-personer for å utarbeide skjemaet. Dette er svært negativt i forhold til å lage et godt skjema, og det er et stort behov for en mer fleksibelt oppsett. Utarbeidelse av kravspesifikasjoner og gjennomføringen av disse er i tillegg svært arbeidskrevende, så det bør utvikles løsninger som er mer effektive.

3.2. Online rapportering

I 2007 ble all rapportering gjennomført online for første gang. Dette medfører en stor forenkling for kommunene ved at en kan bruke hvilken som helst pc når en fyller ut skjema. Andre viktige fordeler er tilgang til veiledningstekst/forklaringer direkte i skjema og at det en kan delegerer deler av skjema via e-post til andre medarbeidere. Alle, om enn noe tilfeldige, tilbakemeldinger var alle svært positive, særlig fordi det lettet den interne organiseringen i forbindelse med utfylling av skjema. Da må det også tas i betraktning at det fortsatt er rom for mange viktige forbedringer.

3.3. Kontroller i skjema

Kontrollene som ligger i skjemaet er "logiske" kontroller, som legges inn der to eller flere felt er avhengig av hva som er svart i et annet felt (f.eks. at turstier med kommunalt driftsansvar ikke kan overstige samlet lengde turstier).

Det er to typer kontroller, "myke" kontroller (varsler, men ingen begrensninger i utfyllingsmulighetene) og "harde" kontroller (endrer mulighetene for skjemautfylling):

"Myke": De fleste kontrollene er "myke", dvs. at det bare gis varsel. Dette er gjort for at man skal kunne fylle ut hvor man vil på skjemaet uten å være tvunget til å følge en bestemt rekkefølge. Skjemaet er også såpass sammensatt at for flere kommuner må flere fagansvarlige fylle ut skjemaet.

"Harde": De "harde" kontrollene i skjemaet er slik at de stenger mulighet for å fylle ut et annet felt, for eksempel dersom det er svart "nei" på spørsmål om de har plan for friluftsliv, så blir feltet for år vedtatt stengt.

Harde kontroller eliminerer potensiell feilutfylling.

Online rapportering har sannsynligvis økt effektiviteten av kontrollene fordi det nå vil være mer hensiktsmessig at ansvarlig fagperson selv fyller ut skjema. Første året med online medførte imidlertid problemer med en del av kontrollene slik at de måtte tas ut. Det kan også bli liggende igjen feilmeldinger som oppgavegiver ikke har løsning på. Disse feilmeldingene har ingen betydning for innsending av data, men flere kommuner har vært usikre på om innsending av skjema har lyktes.

3.4. Innsamling av data

Oversikt over datainngangen for skjema 51 og 20 er gitt i hhv. kapittel 3.5.5 og 3.5.6. For regnskapsrapporteringen vises til annen rapport. I kapittel 3.4.1 beskrives eksterne data og annen rapportering knyttet til arbeidsområdet.

3.4.1. Registerinformasjon som inngår i nøkkeltallene

3.4.1.1. Befolkning

Befolkningstallene hentes fra SSBs befolkningsstatistikk, med tall per 31.12 i rapporteringsåret.

3.4.1.2. Fritidsboliger

Fra GAB-registeret hentes data for antall fritidsboliger i kommunene per januar i rapporteringsåret. Disse inngår i en rekke nøkkeltall som har årsinnbygger i nevner.

3.4.1.3. Godkjent bruksareal

Fra GAB hentes godkjent bruksareal siste år. Tallet brukes som nevner i to nøkkeltall som indikator på produktivitet innen f. 302 Byggesaksbehandling og seksjonering.

3.4.1.4. Årsinnbygger

Årsinnbygger er et konstruert begrep, og er en variabel som tar hensyn til at også feriebefolkningen beslaglegger planleggingskapasitet i kommunen. Inngår som nevner i en rekke nøkkeltall. Beregnes slik:

Folkemengde i alt + antall fritidsboliger * 3.

3.4.1.5. Eiendommer

Fra Eiendomsregisteret hentes tall over antall eiendommer i kommunene per januar i rapporteringsåret.

3.4.1.6. Kystlinje utenom tettsteder

Lengden av kystlinjen utenom tettsteder i hver kommune beregnes av SSB basert på grunnlagsdata fra Statens kartverk og SSBs tettstedsgrenser. Disse tallene inngår i nøkkeltallet "Antall dispensasjoner knyttet til nye bygninger i strandsonen per 100 km kystlinje".

3.4.1.7. Tettsteder

SSB oppdaterer årlig tettstedsgrensene basert på befolkningstall og GAB-registeret. Tettstedsarealet inngår i ett nøkkeltall (kartstatus i tettsteder) og befolkning i tettsteder inngår i en rekke nøkkeltall som har tettstedsbefolkning i nevner.

3.4.1.8. Vedtaksfredete kulturminner

Fra Riksantikvaren hentes tall over antall vedtaksfredete kulturminner i fylkene per januar i rapporteringsåret. Disse inngår i ett nøkkeltall på fylkesnivå (antall innvilgede dispensasjoner per fredet kulturminne).

3.4.1.9. Kartstatus i kommunene fra Statens kartverk

Statens kartverk (SK) oversender plan og status på standard og kartlagt areal per 01.01 i kommunene. Det er fylkeskartkontorene som gjør denne registreringen. Tallene baserer seg på Geovekstsamarbeidet der det er utarbeidet geodataplaner som omhandler blant annet status for etablering av digitalt kartverk og planer for videre etablering for hver kommune.

De ca. 10 kommunene som i dag står utenfor Geovekst-samarbeidet er store bykommuner som allerede er heldekket med FKB-data. SK har god kommunikasjon med disse kommunene, slik at Statens kartverk kan rapportere fra alle landets 431 kommuner.

Disse dataene ble tidligere rapportert i KOSTRA, men datakvaliteten i opplysningene fra Statens kartverk var bedre. Dette reduserte også rapporteringsbyrden.

3.5. Bearbeiding/revisjon og kontroll

3.5.1. Sentrale purringsrutiner

Før publiseringen 15. mars ble det fra sentralt hold i SSB sendt ut påminnelser til alle kommuner som ikke hadde fått godkjent skjema.

3.5.2. Generelt om revisjonen av skjema 20 og 51

SSB har utviklet et felles revisjonssystem (KOSTRA-GenRev), der de ulike avdelingens IT-seksjoner lager en skyggedatabase for data fra skjemaene og har programmert de logiske kontrollene som har blitt definert av de fagansvarlige.

For KNNM-området ble systemet brukt for femte gang. Funksjonaliteten utvikles stadig, men det er fortsatt behov for videreutvikling. For eksempel må hver e-post genereres og sendes ut individuelt. Dagens revisjonsopplegg gir tilbakemelding til oppgavegiver først 2-3 måneder etter innsending av skjema. Revisjonssystemet kontrollerer bare parametrene hver for seg og ser ikke tallene i sammenheng. Kontrollene fanger sannsynligvis bare opp en del av målefeilene i rapporteringen. Disse forhold betyr at det er potensial for betydelig forbedring og effektivisering. I kapittel 8.3.1 har vi foreslått tiltak i fagrevisjonen for å forbedre kvaliteten i tallene, og disse er prioritert i tabell 2.2.

3.5.3. Revisjonen har begrenset effekt på forbedring av tallene

Analyser viser at for KNNM-kommune ble 3,7 prosent av nøkkeltallene endret fra 15. mars til 15. juni i 2005 (Foss 2007). 64,6 prosent forble uendret, mens 31,7 prosent manglet 15. mars. Denne revisjonen omfattet også regnskapsrevisjonen som gjøres av andre enn denne arbeidsgruppa. Rettelsene er heller ikke særlig store, og det var regnskapsnøkkeltallene som ble endret mest. Disse resultatene tilsier at man har liten effekt av revisjonen slik den nå gjennomføres, og det er derfor grunn til å være kritisk til ressursbruken til dette. Mulighetene for en tidligere og mer effektiv revisjon åpner seg gjennom ny rapporteringsteknologi (online), og dette er drøftet i kapittel 8.3.1.

3.5.4. Revisjon av KOSTRA-skjema 20, kommuneskjema

3.5.4.1. Revisjon av inntømme skjema til publiseringen 15. juni

- kontroll av manglende utfylling
- unormale avvik fra fjoråret (gjaldt gebyr, saksbehandlingstid, årstall for vedtatt plan, turstier og areal av friluftsområder)
- "logiske" kontroller, f.eks. at antall reguleringer etter PBL § 25.6 ikke er større enn totalt antall reguleringer.
- -ekstreme verdier og unormale tall ("uteliggere"). Denne kontrollen ble delvis gjort manuelt.
- En del felt ble slettet eller endret uten å kontakte kommunene, for eksempel saksbehandlingstid når det ikke var vedtatt plan (slettet), eller at det ble satt 0 for antall planer med innsigelse når ingen planer var sendt på høring.

I alt ble det sendt ut henvendelse per e-post til 232 kommuner som hadde fått feilmeldinger. Tilsvarende tall i fjor var 132.

I tillegg ble en håndfull kommuner kontaktet per telefon der større feil var oppdaget og der hvor kommunene ikke hadde svart på de utsendte feilmeldingene. Rapporteringen knyttet til innsigelser og friluftsområder med universell utforming ble prioritert. Det ble ikke tid til å kontakte alle kommuner der det opplagt var feil i rapporteringen.

3.5.5. Revisjon av KOSTRA-skjema 51, fylkesskjema

Ved publiseringen 15. mars hadde 17 fylkeskommuner levert skjema. Ved revisjonsstart i mai hadde alle fylkeskommunene sendt inn skjema. Det ble gjort kontroller på besvarelsene ved GenRev-systemet. Besvarelsene var generelt svært bra, og ingen fylkeskommuner fikk tilbakemeldinger.

3.5.6. Resultater fra revisjonen av KOSTRA-skjema 20, kommuneskjema

Kvaliteten i rapporteringen avhenger både av svarprosenten og hvor riktig tallene er (målefeil). Henvendelsene påpekte både manglende svar og svar som virket urimelige. Per i dag er det ingen funksjonalitet i revisjonssystemet (KOSTRA-GenRev) for å måle effekten av de ulike kontrollene, dvs. hvilke henvendelser som fører til rettelser.

3.5.6.1. Revisjon av innkomne skjema til publiseringen 15. juni

Av de 232 kommunene som fikk henvendelse om mulige feil i rapporteringen 20. mai per e-post, svarte 6 kommuner at de oppgitte svar var korrekte. 48 kommuner gav tilbakemelding via e-post som medførte rettelser i skjema. 6 kommuner sendte inn skjema på nytt. I tillegg ble 8 kommuner som hadde oppgitt et høyt antall friområder tilrettelagt med universell utforming, kontakten på nytt, enten per telefon eller e-post. 6 av disse korrigerende da til et lavere antall eller til null, mens 2 svarte at antallet var riktig. Til sammen medførte dette rettelser på i alt ca 56 skjemaer, hvilket utgjør 24 prosent av kommunene som fikk henvendelse. Dette er bedre enn i fjor da 12 prosent gav tilbakemelding, men noe dårligere enn tidligere år. Det skyldes en bedre telefonisk oppfølging av e-postene enn i fjor.

I dette bildet hører også med at mange av kommunene der kontrollene hadde slått til og som dermed fikk henvendelse, men ikke svarte, ikke nødvendigvis hadde feil. På den annen side er det også mange feilsvar som kontrollene ikke fanger opp.

3.5.6.2. Purring av kommuner som ikke hadde sendt inn skjema pr. 30.april

Tabell 3.1 viser antall skjema som manglet ved de ulike faser i revisjonsprosessen. Ved revisjonsstart var det i år 62 kommuner som ikke hadde sendt inn skjema, Etter e-postpurring kom det inn 15 skjema.

Tabell 3.1. Antall kommuner som ikke hadde sendt inn KOSTRA-skjema 20 i ulike faser av revisjonen

	2003-rapporteringen	2004-rapporteringen	2005-rapporteringen	2006-rapporteringen	2007-rapporteringen
Ved revisjonsstart ca. 1. mai	47	47	53	46	62
Etter purring pr. e-post	37	37	35	32	47
Etter telefonrunde ¹		21	17		38
Ved publisering 15. juni	37	21	17	32	38

¹ Det ble ikke purret per telefon på 2003- og 2006-rapporteringen.

I alt fikk vi inn 39 prosent av skjemaene som manglet ved revisjonsstart. Det er dårligere enn for 2004- og 2005-rapporteringene, da det også ble purret per telefon i tillegg, men bedre enn 2006-rapporteringen, hvor det bare ble brukt e-post.

3.5.6.3. Svarprosjenter KOSTRA-skjema 20

I alt 393 kommuner hadde levert skjema til publiseringen 15. juni. Det medfører en svarprosent på skjemanivå ligger 91 prosent, mens den ligger på ca. 85 prosent på feltnivå (kan ikke bli 100 prosent fordi en del spørsmål er irrelevante for enkelte kommuner). Tabell 3.2 viser svarprosent for hele skjemaet for alle år med fullskala KOSTRA.

Tallene viser at utgangspunktet ved revisjonsstart var dårligere enn det foregående året, og det endte også opp dårligere etter revisjonen, til tross for større innsats med purring enn året før. Vi tror det skyldes at innrapporteringen var lagt om til online, og at en del kommuner ikke rakk å lære seg denne innrapporteringsmåten.

Tabell 3.2. Svarprosent på skjema 20 i forskjellige faser av revisjonen. Prosentandel av kommunene som har besvart

	Av alle kommuner		
	15. mars	15. april ¹	15. juni
Skjema			
Rapporteringsåret 2001	83	91	93

	Av alle kommuner		
	15. mars	15. april ¹	15. juni
Rapporteringsåret 2002	89	93	95
Rapporteringsåret 2003	79	89	91
Rapporteringsåret 2004	82	89	95
Rapporteringsåret 2005	80	88	96
Rapporteringsåret 2006	81	89	93
Rapporteringsåret 2007	79	85	91
Gjennomsnitt, alle spørsmål			
Rapporteringsåret 2002	74	77	80
Rapporteringsåret 2003	69	75	79
Rapporteringsåret 2004	56	61	85
Rapporteringsåret 2005	71	77	86
Rapporteringsåret 2006	59	..	83
Rapporteringsåret 2007	63	..	85

¹ Ved revisjonsstart i etter 15. april. Dato kan variere noe fra år til år.

3.5.7. Nøkkeltall i faktaark

KNNM-området inneholder mange nøkkeltall på nivå 2. Det er forholdsvis arbeidskrevende å beregne egne nøkkeltall ut fra dataene på nivå 3 (skjemadata og andre grunnlagsdata), slik at arbeidsgruppa ser det som fordelaktig å ha et stort tilfang av "ferdigberegnete" nøkkeltall som de ulike brukerne kan plukke fra til egne sammenstillinger. Dette medfører imidlertid at oversikten blir dårligere.

Nye nøkkeltall:

Følgende nye nøkkeltall ble publisert i 2008:

- Gjeldende plan eller retningslinjer med spesiell fokus på klima og energi, som omfatter mål om å redusere klimagassutslipp Enhet : Ja/nei
- Innsyn i kartverk via kommunens Internettssider Enhet : Ja/nei (endret fra innsyn i kartverk via Internett for tjenester som kommunen selv forvalter Enhet : Ja/nei)

3.5.8. Dagens statistikk med statistikk og artikler

SSB publiserer to Dagens statistikkmeldinger, en med fokus på fysisk planlegging og en med fokus på kulturminner, rekreasjon og biologisk mangfold. De er å finne på

- www.ssb.no/fysplan
- www.ssb.no/miljo_kostra

Tidligere år har det blitt publisert to DS-meldinger i forbindelse med publiseringen av foreløpige tall 15. mars 2007. Artikkel til 2007-tallene ble publisert i forbindelse med publiseringen 15. juni.

3.6. Brukerreaksjoner

Gruppa har også i år mottatt innspill som har medført endringer i rapportering og publisering. Ellers har ulike innspill medført presiseringer i spørsmålsstilling og/eller veiledning og er ikke behandlet nærmere i denne rapporten.

4. Ønskede endringer i skjema (tjenesterapportering)

Det forutsettes at alle utvidelser av rapporteringen følges opp med egen finansiering.

Forslagene som er presentert nedenfor er de forslagene som innebærer *endringer i innhold* i rapporteringen. I tillegg til dette vil det bli gjort en gjennomgang av spørsmålsformuleringer. Disse skjemajusteringene var ikke klare da denne rapporten ble avlevert.

Arbeidsgruppa vil ha et møte 22. august 2008. Der vil bl.a. Direktoratet for sikkerhet og beredskap (DSB) sin kommuneundersøkelse for 2008 om klimatilpasning bli behandlet. Dersom DSB og KOSTRA-KNNM finner det hensiktsmessig, kan deler av DSBs undersøkelse bli foreslått lagt til KOSTRA.

4.1. Forslag til endringer i skjema 20 – kommune

4.1.1. Del B Nye innsigelsesmyndigheter i spørsmålene om innsigelser med begrunnelser

4.1.1.1. Vedtak

Etter ønske fra Miljøverndepartementet legges følgende nye innsigelsesmyndigheter til i rapporteringen: Kystverket, Jernbaneverket og Statens landbruksforvaltning. Disse inngikk tidligere under kategorien ”Andre myndigheter”

4.1.2. Del C: Antall saker med overskredet saksbehandlingstid

4.1.2.1. Bakgrunn og drøfting

Rammeverksgruppa for kvalitetsindikatorer som er nedsatt av Samordningsrådet, har våren 2008 hatt en gjennomgang av eksisterende kvalitetsindikatorer (dvs. de indikatorene som publiseres under det dedikerte settet med kvalitetsindikatorer). Gruppa har foreslått å skifte ut indikatoren ”gjennomsnittlig saksbehandlingstid” med ”Andel saker som har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid” (se også kapittel 7)

Det nye forslaget vil kreve ny rapportering i skjema 20

Når det gjelder ventetid for byggesaker, så er hensynet primært rettet mot den som søker om tiltak; kort ventetid = god kvalitet. Et annet svært viktig aspekt ved byggesaksbehandlingen er at den er grundig for å sikre at bygget får tilstrekkelig kvalitet og at det tas tilstrekkelig hensyn til de virkningene bygget ellers har på mennesker og omgivelser. Eksempelvis skal byggesaksbehandlingen ivareta en rekke andre behov enn de som er knyttet til tiltakssøkere (eks. bevaring av kulturminner, nabointeresser, ivareta kvalitet og sikkerhet ved bygg). Det er mao. mange brukere av byggesaksbehandlingen. Kvalitet knyttet til ventetid og grundighet i saksbehandling får tilnærmet motsatt tolkning når saksbehandlingstid endres. Indikatoren ”Gjennomsnittlig saksbehandlingstid” vil lett gi et ensidig fokus på kort saksbehandlingstid, og vil heller ikke fange opp de urimelige ventetidene. Det nye forslaget vil fokusere mer på utslagene av urimelig saksbehandlingstid, der kommunene ikke imøtekommer sin oppgave eller har helt spesielle utfordringer eller svært kompliserte saker.

Rammeverksgruppas forslag har ikke et ensidig fokus på kortest mulig ventetid, og tar indirekte mer hensyn til andre kvalitetsaspekter ved byggesaksbehandlingen.

Meldingssaker holdes utenfor antall saker med overskredet tid fordi disse etter dagens regel er automatisk godkjent når kommunens tid er overskredet. For å kunne beregne andel, bør antall saker som har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid telles ut fra samme populasjon som spørsmål 1 (”antall søknadspliktige tiltak mottatt”). Også den populasjon som gjennomsnittlig saksbehandlingstid beregnes ut fra, bør være den samme.

4.1.2.2. Vedtak

Rammeverksgruppas forslag anbefales, og for å skaffe til veie data, legges følgende nytt spørsmål inn i skjema 20:

5. I hvor mange saker har kommunen overskredet lovpålagt saksbehandlingstid for søknad om tiltak?
[Det skal regnes ut fra søknadspliktige tiltak etter PBL 93.1, pkt a-j, og som er i samsvar med gjeldende arealplaner, og som det er gjort vedtak på i løpet av rapporteringsåret.]
Antall

4.1.3. Del C Forslag til endret rapportering, tiltak i områder regulert til spesialområde bevaring av kulturminner

4.1.3.1. Bakgrunn og drøfting

Dagens rapportering i KOSTRA omfatter bare søknadspliktige tiltak. Planbestemmelsene for områder regulert til spesialområder for bevaring av kulturminner varierer meget mht. hvor detaljert de legger rammene for tiltak og utbygging. Det betyr at reguleringsplaner i en del regulerte områder, særlig fra 1970-tallet, har tekstdeler som krever skjønnsmessig tolking, for eksempel av typen; ”bevare strøkets karakter”. I slike tilfeller vil det som blir definert som en meldingssak kunne ha betydelig innvirkning på området. For å dekke alle saker som kan ha betydning for slike områder, er det derfor ønskelig å registrere meldepliktige tiltak.

4.1.3.2. Forslag til vedtak

Rapporteringen utvides med to spørsmål om meldingssaker. Hele spørsmålssekvensen blir slik (uthevet tekst er nytt):

7. Tiltak i områder regulert til spesialområde for bevaring av kulturminner siste år:
Rapporteringen gjelder alle tiltak, både nybygg, ombygging og påbygg.

1. Meldingssaker

a. Hvor mange meldinger om tiltak i spesialområder for bevaring av kulturminner mottok kommunen siste år (antall)?	
b. Hvor mange av disse meldingene ble avslått?	

2. Søknadspliktige tiltak

a. Hvor mange søknader i samsvar med plan ble innvilget (antall)?	V148
b. Hvor mange søknader ble innvilget ved dispensasjon, jf. PBL §7 (antall)?	V152
c. Hvor mange søknader ble avslått (antall)?	V156

4.1.3.3. Vedtak

Det forelagte forslaget undersøkes nærmere med tanke på om kommunene har forutsetninger for å rapportere riktige tall. Dersom det er tilfellet, godkjennes forslaget, hvis ikke vil forslaget justeres og tilpasses slik at det blir mulig. Dersom det ikke er mulig, tas forslaget ikke inn. MD og RA utreder dette.

4.1.4. Del E Justering av rapportering på motorferdsel i utmark

4.1.4.1. Bakgrunn og drøfting

Nytt spørsmål om antall avslag:

Det er flere indikasjoner på at en del kommuner i spørsmål a om ”antall søknader behandlet” ikke inkluderer avslagene, men bare oppgir summen av antall dispensasjoner gitt. Dette vil medføre at nøkkeltallet ” Andel søknader om motorferdsel i utmark innvilget” blir systematisk beregnet for høyt.

Utheve spørsmålene om motorferdsel i utmark til en egen skjemadel:

Med den nye skjemaapplikasjonen blir de enkelte skjemadelene tydeligere. Ved å heve spørsmålene om motorferdsel i utmark "ett nivå" i skjema, blir motorferdselspørsmålene en egen skjemadel, og ikke en del av "Rekreasjon og friluftsliv" som nå. Det vil gjøre dem mer synlige, og det vil bli lettere for kommunene å delegere spørsmålene til rette saksbehandlere.

Ingen av disse endringene vil medføre noe nytt innhold i rapporteringen, men har til hensikt å få inn bedre tall på det vi allerede spør om.

4.1.4.2. Vedtak

Følgende justeringer legges inn (uthevet tekst er nytt)

F. Motorferdsel i utmark

a. Hvor mange søknader om dispensasjon fra motorferdselforbudet ble totalt behandlet i løpet av rapporteringsåret?	V210
Summen av spørsmålene b, c, d og e nedenfor skal være likt tallet oppgitt i spørsmål a.	
b. Hvor mange søknader om dispensasjon fra motorferdselforbudet ble avslått	
c. Hvor mange dispensasjoner ble i rapporteringsåret gitt etter § 6 i loven (motorfartøy, luftfartøy)?	V404
d. Hvor mange dispensasjoner ble i rapporteringsåret gitt etter § 5 i forskriften?	V328
e. Hvor mange dispensasjoner ble i rapporteringsåret gitt etter § 6 i forskriften?	V329
f. Av antallet dispensasjoner gitt etter § 6 i forskriften i rapporteringsåret, hvor mange gjaldt kjøring på barmark?	V212
g. Hvor mange dispensasjoner gitt i tidligere år etter § 6 i loven og §§ 5 og 6 i forskriften var fremdeles hyldige i rapporteringsåret?	V1230
h. Hvor mange motorkjøretøy var disponible/tillatt brukt til leiekjøring etter § 5 i forskriften pr. 31.12. i rapporteringsåret?	V214

4.1.5. Del H Endret rapportering biologisk mangfold

4.1.5.1. Bakgrunn og drøfting

Rapporteringen ble lagt om i fjor. Formålet er å bruke KOSTRA til å registrere inngrepene som skjer i områdene som er kartlagt for biologisk mangfold (BM). I årets rapportering har 217 kommuner svart at de ikke har BM-kart, men av disse har 159 naturtypedata i DN's Naturbase. I tillegg vil flere kommuner kunne ha viltdata, marine data, rødlistedata og/eller data om vannforekomster. Det betyr at minst 70 prosent av kommunene svarte "Nei" når svaret var "Ja" på innledningsspørsmålet om de hadde områder kartlagt for BM.

Bare 22 kommuner har rapportert inngrep i viktige naturtyperlokalteter, dette er trolig også en underrapportering.

KNNM-gruppa peker på at disse resultatene tyder på manglende prioritering i kommunene, og at rapportering av inngrep i BM-områder er ikke innarbeidet. Dette er i så fall et alvorlig problem som DN bør ta opp med Miljøverndepartementet og fylkesmennene.

Generelt er det ikke uvanlig at første rapportering er dårlig. En bør derfor gi det en sjanse til, kvaliteten vil gå opp etter hvert.

Det bør gjøres tiltak både på informasjonssiden og i skjema. På informasjonssiden er et tiltak for å forbedre rapporteringen at man kjører fylkesvise informasjonsmøter med kommunene for å få opp bevisstheten omkring rapportering av inngrep i BM-områder. Det må også presiseres hvordan en skal kople inngrep til disse områdene, og når inngrep skjer (ved søknad, vedtak eller faktisk gjennomføring). Arenaer for dette kan være Fylkesmannens møter med rådmennene. Fylkesmannen er ansvarlig for å veilede kommunene i KOSTRA-rapporteringen, og bør også trekkes inn i den sammenheng.

Et tiltak for å forbedre skjema er å preutfylle feltet der kommunene skal oppgi om de har kartlagte områder. Da ville kommunene vite mye bedre hva de skulle ta for seg i rapporteringen

Mulighet av å rapportere hvilke eiendommer inngrepene skjer i for å matche dette mot BM-områder ble drøftet, men foreløpig avvist fordi dette er problematisk i forhold til for eksempel større landbrukseiendommer. De kartlagte lokalitetene er som oftest små i forhold til eiendommene. Dette vil lett kunne gi altfor mange treff (at eiendom-inngrep matcher) i forhold til hvor mange lokaliteter som faktisk er berørt av inngrep.

4.1.5.2. Vedtak:

1. Spørsmålene opprettholdes, men følgende justeringer i skjema innføres:
  1. Skjemaene preutfylles med data om hvilke områder kommunen har kartlagt
  2. Tiltak som skal rapporteres begrenses til det kommunen har informasjon om og ansvar for (meldingssaker og søknadspliktige tiltak, event. annet)
  3. Tidspunkt for når inngrep skal medregnes presiseres og defineres til tidspunkt for vedtak

2. DN tar initiativ overfor Fylkesmannen for å iverksette informasjon- og opplæringstiltak overfor kommunene, både når det gjelder rapportering og bruk av data. Dette bør tas opp i forbindelse med møter mellom FM og rådmennene og den kurs- og veiledningsvirksomhet som FM har overfor kommunene ang. KOSTRA.

4.2. Forslag til endringer i skjema – fylkeskommune

4.2.1. Del 4: Innføring av universell utforming som begrunnelse for fraråding og påklagelser til kommunale dispensasjoner

4.2.1.1. Bakgrunn og drøfting

Samordningsrådet har pålagt arbeidsgruppene å vurdere hva slags data det kan rapporteres på når det gjelder universell utforming for rapporteringsåret 2008. Rådet har nedsatt en rammeverksgruppe for dette arbeidet, og de skal gi innspill til arbeidsgruppene. KNNM-gruppa hadde imidlertid en grundig gjennomgang av dette temaet i 2006, og etablerte allerede da rapportering innen plansaksbehandling, byggesaksbehandling og rekreasjon og friluftsliv samt tilhørende nøkkeltall for dette. Rammeverksgruppas anbefaling var i tillegg ikke klar da KNNM-gruppa hadde sine møter. KNNM-gruppa vil derfor avvente en ny og grundig behandling dersom rammeverksgruppas anbefalinger skulle tilsi det, eller når nytt lovverk foreligger og gir nye føringer.

Likevel vil KNNM-gruppa anbefale en liten utvidelse på skjema 51 (fylkeskommune). I dag rapporteres det på hvilket grunnlag fylkeskommunen eventuelt fraråder og påklager kommunale dispensasjoner. På bakgrunn av signalene fra Samordningsrådet, og fordi hensynet til universell utforming er et stadig viktigere hensyn, mener KNNM-gruppa at dette bør inn som en egen begrunnelse i spørsmål 4.2 og 4.3.

Dette vil sannsynligvis ikke være vanskelig å svare på, og oppgavebyrden vil ikke øke vesentlig siden fylkeskommunene allerede i dag har en gjennomgang av begrunnelsene.

4.2.1.2. Vedtak

Skjema 51 utvides med universell utforming som et av alternativene til begrunnelse for uttalelse og påklagelse fra fylkeskommunen til kommunale dispensasjoner.

Hele spørsmålsettet blir slik (ny rapportering er uthevet og merket gult):

2. Har fylkeskommunen i rapporteringsåret frarådet dispensasjon etter PBL § 7 av hensyn til:

	A.	B. Hvis ja, antall saker
1. Automatisk fredete kulturminner	Ja Nei	
2. Nyere tids kulturminner	Ja Nei	
3. Maritime kulturminner	Ja Nei	
4. Landskap	Ja Nei	
5. Strandsonen	Ja Nei	
6. Vassdrag	Ja Nei	
7. Universell utforming	Ja Nei	
8. Større, sammenhengende naturområder	Ja Nei	
9. Andre planfaglige hensyn	Ja Nei	

3. Har fylkeskommunen påklaget kommunale vedtak om dispensasjon etter PBL § 7 av hensyn til:

	A.	B. Hvis ja, antall saker
1. Automatisk fredete kulturminner	Ja Nei	
2. Nyere tids kulturminner	Ja Nei	

3. Maritime kulturminner	Ja Nei	
4. Landskap	Ja Nei	
5. Strandsonen	Ja Nei	
6. Vassdrag	Ja Nei	
7. Universell utforming	Ja Nei	
8. Større, sammenhengende naturområder	Ja Nei	
9. Andre planfaglige hensyn	Ja Nei	

4.2.2. Del 6 Rapportering av mindre, private tiltak på del 6 Automatisk fredete kulturminner

4.2.2.1. Bakgrunn og drøfting

Som det går fram av St.meld. 16 (2004-2005), er det behov for at staten i større grad enn i dag dekker utgifter til utgraving av automatisk fredete kulturminner i forbindelse med mindre, private tiltak. På bakgrunn av dette har Miljøverndepartementet ønsket å øke tilskuddsmidlene og gjennom å gi nye retningslinjer, endre dagens forvaltningspraksis slik at staten i større grad dekker disse utgiftene. Dette er i de to siste årene fulgt opp ved at tilskuddsmidlene er økt og ved at det har kommet et nytt rundskriv om dekning av utgifter til arkeologiske arbeider ved mindre, private tiltak (rundskriv T-02/2007). Rundskrivet trådte i kraft 1. mars 2007.

Det er Riksantikvaren som forvalter tilskuddsmidlene, og avgjør når det skal innvilges hel eller delvis dekning av utgifter til arkeologiske arbeider ved mindre, private tiltak. Dette gjelder utgifter både til fylkeskommunenes registreringer og evt. utgravninger. Riksantikvaren har derfor en god oversikt over hvordan de statlige midlene i tilskuddsordningen disponeres.

Kulturminneloven skiller imidlertid mellom offentlige og større, private tiltak på den ene siden og mindre, private tiltak på den andre. I mindre, private tiltak har ikke fylkeskommunen anledning til å kreve kostnadsdekning i forbindelse med nødvendige arkeologiske registreringer, og må dermed dekke disse utgiftene selv. Spørsmålet om evt. statlig kostnadsdekning blir først aktuelt når en dispensasjonssøknad fremmes for Riksantikvaren. Det betyr igjen at fylkeskommunene gjennomfører en lang rekke registreringer for egen regning.

Eksisterende spørsmål under pkt. 6 i skjema 51 omfatter kun offentlige og større, private tiltak. I forbindelse med oppfølgingen av rundskriv T-02/2007 og den økte oppmerksomheten knyttet til mindre, private tiltak er det et behov for å utvide pkt. 6 til også å omfatte denne typen saker.

Forslaget vil ikke medføre brudd i tidsseriene for eksisterende rapportering, men vil bidra til å klargjøre forskjellen mellom nye og eksisterende spørsmål.

Selv om mindre, private tiltak vil utgjøre et stort antall saker, antas det at det ikke vil være en stor oppgavebyrde for fylkeskommunen å rapportere inn disse sakene. Fylkeskommunen skiller allerede i dag internt mellom befaringer der de tar betalt, og befaringer der de ikke tar betalt. Det vil ikke være vanskelig å få fylkeskommunen til å rapportere presise tall. Mindre, private tiltak er definert i rundskriv T-02/2007, og fylkeskommunen må ut fra rundskrivets definisjoner ta stilling til om et tiltak er å betrakte som mindre og privat når de besvarer innkommende brev i de aktuelle sakene.

4.2.2.2. Forslag til vedtak med begrunnelse

Nytt spørsmål 6.1.2: Hvor mange søknader om tiltak vurdert som mindre, private har fylkeskommunen mottatt i rapporteringsåret

Begrunnelse: Det er ønskelig å få en generell oversikt over hvor mange saker som på årsbasis faller inn under ordningen. Dette vil være et viktig grunnlag for evt. vurderinger av hvordan ordningen fungerer.

Nytt spørsmål 6.2.2: ”Hvor mange arkeologiske registreringer i mindre, private tiltak har fylkeskommunen gjennomført i løpet av rapporteringsåret?” og 6.3.2 ”I hvor mange av registreringene i mindre, private tiltak ble det påvist ikke tidligere kjente automatisk fredete kulturminner?”

Begrunnelse: Disse spørsmålene vil gi en pekepinn på om det gjøres andre vurderinger i mindre, private tiltak (der fylkeskommunene som hovedregel må dekke kostnadene selv) vs. offentlig og større, private tiltak der evt. registreringskostnader kan pålegges tiltakshaver. Dette er viktig for å kunne vurdere ordningen.

Nytt spørsmål 6.5.2: ” Hvor store kostnader har fylkeskommunen hatt i forbindelse med registreringer i mindre, private tiltak?”

Begrunnelse: Riksantikvaren har i dag oversikt over de statlige midlene til mindre, private tiltak og hvordan disse disponeres for eksempel i forholdet mellom registreringer og utgravninger, men det finnes ingen oversikt over hvor mye midler fylkeskommunene skyter inn i forbindelse med sine registreringer. Dette er et viktig tall for å kunne synliggjøre den totale offentlige innsatssummen i ordningen.

Hele spørsmålssettet blir slik (ny rapportering er uthevet og merket gult):

6. Automatisk fredete kulturminner

	Antall
1. Hvor mange reguleringsplaner, bebyggelsesplaner, energi- og vassdragskonsesjonssøknader, søknader om landbruksveger, nydyrking, vannledninger eller andre offentlige eller større, private tiltak som kan utløse undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 har fylkeskommunen mottatt til sammen i rapporteringsåret?	
2. Hvor mange søknader om tiltak vurdert som mindre, private har fylkeskommunen mottatt i rapporteringsåret	

	A. I forb. med kommune(del)-planer	B. I forb. med reguleringsplaner og bebyggelsesplaner	C. I forb. med energi- og vassdragsaker	D. I forb. med landbruksaker	E. I forb. med andre saker
2. Hvor mange arkeologiske registreringer i medhold av KML § 9 har fylkeskommunen gjennomført i løpet av rapporteringsåret? Antall					
3. Hvor mange arkeologiske registreringer i mindre, private tiltak har fylkeskommunen gjennomført i løpet av rapporteringsåret					
4. I hvor mange av registreringene etter KML § 9 ble det påvist ikke tidligere kjente automatisk fredete kulturminner? Antall					
5. I hvor mange av registreringene etter KML § 9 ble det krevd kostnadsdekning etter KML § 10? Antall					

	NOK
5. Hvor stort beløp har fylkeskommunen krevd dekning for etter KML § 10 i rapporteringsåret?	
6. Hvor store kostnader har fylkeskommunen hatt i forbindelse med registreringer i mindre, private tiltak	

4.2.2.3. Vedtak:

Forslaget tas inn i skjema 51

5. Ønskede endringer i regnskapsrapportering

5.1. Funksjonskontoplanen

5.1.1. Forslag

Kommunal- og regionaldepartementet foreslår å legge inn en ny setning i veiledningen for KOSTRA-funksjon 301 og 302 (skrevet med store bokstaver):

301 Plansaksbehandling

Utarbeiding, behandling, kontroll og konsekvensutredninger av planer etter plan- og bygningsloven. Gjelder både arbeid med reguleringsplan, bebyggelsesplan og kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. **BEHANDLING AV DISPENSASJONER FRA PLANDELEN AV PLAN- OG BYGNINGSLOVEN**

302 Bygge- og delesaksbehandling og seksjonering

Saksbehandling og kontroll knyttet til søknader og meldinger om tiltak etter plan- og bygningsloven (byggesaksbehandling), herunder behandling av konsekvensutredninger av tiltak, behandling av søknader som krever dispensasjon fra byggesaksreglene, behandling av søknader om delingstillatelse, ekspropriasjon, behandling av søknader om ansvarsrett og klagesaksbehandling, registrering og ajourføring av data i bygningsdelen av GAB dersom dette gjøres i forbindelse med byggesaksbehandlingen. Saksbehandling etter lov om eierseksjoner. **SAKSBEHANDLING AV UTSLIPPSTILLATELSE ETTER FORURENSNINGSLOVEN**

5.1.2. Vedtak

KOSTRA-KNNM anbefaler forslaget.

5.2. Artskontoplanen

5.2.1. Forslag og vurdering

Kommunal- og regionaldepartementet foreslår å legge inn en ny setning i veiledningen for KOSTRA-art 180 Energi (skrevet med store bokstaver):

180 Energi

Strøm/elektrisk kraft til belysning og oppvarming

Olje, parafin, ved til oppvarming

KJØP AV KONSESJONSKRAFT?

KOSTRA-KNNM publiserer flere nøkkeltall på energi som beskriver kommunenes energiutgifter. Formålet er å måle kommunens energiutgifter knyttet til de tjenestene som kommunen produserer. Kommuner som har rett til å kjøpe konsesjonskraft, vil ikke nødvendigvis bruke dette selv, men kan også selge det videre, enten til andre formål i kommunen eller i markedet for å tjene penger. Hvis det skjer i noen utstrekning, vil ikke tall som føres til art 180 utelukkende beskrive kommunens energiutgifter knyttet til egne tjenester.

5.2.2. Vedtak

Kjøp av konsesjonskraft bør ikke legges til art 180 dersom det fører til at en ikke lenger kan framstille nøkkeltall som beskriver kommunens energiutgifter knyttet til egne tjenester.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Generell vurdering av faktaarket

Faktaarkene i KOSTRA er svært verdifulle fordi de inneholder hele KOSTRA-rapporteringen i detalj og i form av interessante nøkkeltall, samtidig som de ligger på nettet åpent tilgjengelig for alle. Men arbeidsgruppa mener at det fortsatt er vesentlige svakheter ved faktaarkene:

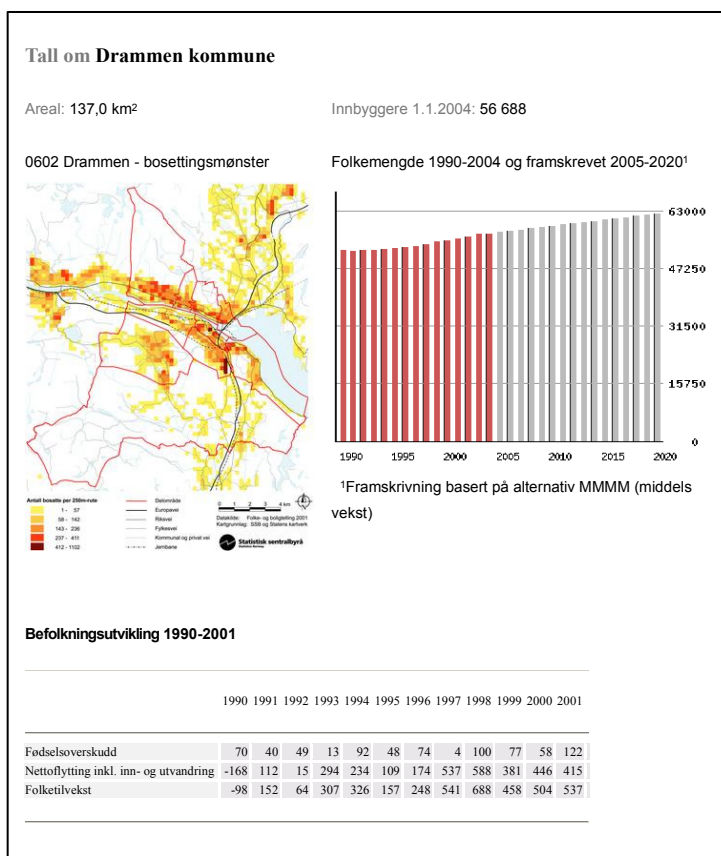
- de er til dels ukjente, kanskje særlig for oppgavegivere
- det er vanskelig å finne fram til dem og å manøvrere i dem
- de er lite fleksible mht. oppsett og presentasjonsformer.

Nøkkeltallene på nivå 2 og 3 er lagt inn i SSBs Statistikkbank. Dette gir faktaarkene en plattform som er enklere i bruk, den kjent av mange brukere og det gir KOSTRA-dataene samme inngangsport som andre kommunedata. Det er utviklet en lagringsfunksjon for tabeller som er laget. Dette har forbedret brukervennlighet vesentlig for ”storbrukere” av KOSTRA-tallene. Arbeidsgruppa anbefaler at denne portalen til KOSTRA-dataene utvikles siden den er sentral for presentasjon av alle statistiske data.

Arbeidsgruppa mener at presentasjonen av nøkkeltallene må utvikles videre for å bli mer brukervennlige og samtidig gi flere muligheter for presentasjonsformer. Et mål må være at diagrammer, figurer og tabeller kan presenteres sammen, at dette kan velges interaktivt og at grunnkart, registerinformasjon og rapportert temainformasjon kan presenteres samlet. Et eksempel på presentasjonsform er vist i figur 1 (befolkningsdata for Drammen, se også http://www.ssb.no/kommuner/hoyre_side.cgi?region=0602. Forut for det bildet som presenteres, har brukeren foretatt noen valg på skjermen).

Det bør arbeides med bedre faktaark og statistikkpublisering på fylkesnivå, som er et viktig nivå for nasjonal formidling og politikktutforming.

Figur 1. Eksempel på presentasjonsform av ulike indikatorer for en kommune

Det bør utarbeides tilsvarende oppsett for presentasjon av faktaark på nivå 1 og 2. Dette er meget aktuelt for KNNM-området, men også for andre temaområder i KOSTRA.

6.2. Ønskede endringer innenfor dagens opplegg

6.2.1. Brukergrensesnitt

- Metadata i statistikkbanken er vanskelig tilgjengelig. Eksempelvis mangler forklaringene av kvalitet hos kvalitetsindikatorne.
- Variabelnavnene i tabellene som genereres fra Statistikkbanken trunkeres uten varsel. Kan føre til uforståelige variabelnavn.
- Kolonnehoder må beholdes i skjermbildet når man scroller nedover. Nå blir de borte, og det gjør at man veldig lett mister oversikten over hvilke regioner tallene gjelder
- Bør være en lettere måte å generere tabeller (regneark) av alle regionene til et faktaark
- Faktaarkene på nivå 3 (grunnlagsdata) bør ha fylkesnivå som automatisk opsjon, slik at man får ut fylkestall direkte i tabellene. Denne mangelen koster sentrale brukere mangfoldige ekstra arbeidstimer.

6.2.2. Nye nøkkeltall

I fjor ble nøkkeltall knyttet til dispensasjoner fra krav om tilgjengelighet og inngrep i områder kartlagt for biologisk mangfold foreslått, men ikke implementert pga. usikkerhet mht. datakvalitet. Ellers ble de andre forslagene implementert.

Med de foreslåtte skjemaendringene for 2008 ønskes følgende nøkkeltall fra og med rapporteringsåret 2008:

- Andel søknader om tiltak der lovpålagt saksbehandlingstid er overskredet. Prosent

7. Kvalitetsindikatorer i KOSTRA for KNNM-området

Dette tema ble grundig behandlet i fjorårets rapport. KNNM-gruppa har i år behandlet forslag til fra rammeverksgruppa for kvalitetsindikatorer, og bifaller deres forslag til ny indikator på ventetid for byggesaker: ”Andel søknader om tiltak der lovpålagt saksbehandlingstid er overskredet. Prosent”. Dette vil medføre ett nytt spørsmål i skjema 20. Se også kapitlene. 4.1.2 og 6.2.2.

Rammeverksgruppa foreslo også å ta bort nøkkeltallene ”Samlet lengde av turstier og turveier” og ”gjennomsnittlig saksbehandlingstid” fra kvalitetsindikatorsettet. Rapporteringen opprettholdes, siden den var iverksatt uavhengig av å være spesielt utvalgte kvalitetsindikatorer. Særlig er ”gjennomsnittlig saksbehandlingstid” et svært etterspurt tall.

På sikt bør det og vurderes å utvikle en indikator for gjennomsnittlig saksbehandlingstid for en kommune som uttrykkes som avvik fra en gitt norm eller et valgt gjennomsnitt.

8. Videreutvikling av KOSTRA

8.1. Ny plan- og bygningslov

Stortinget vedtok i mai 2008 ny plan- og bygningslov (plandelen). Bygningsdelen av loven legges etter planen fram i november 2008. Det legges opp til at loven kan tre i kraft 1. juli 2009.

Siden en vesentlig del av rapporteringen innen KNNM-området er knyttet til forvaltning av plan- og bygningsloven, vil dette få stor betydning for hvordan rapporteringen i KOSTRA bør være utformet.

KNNM-gruppa vil høsten 2008 starte arbeidet med å gå igjennom den nye loven og vurdere behovene for endringer i rapportering. Dette tas opp på møte i KNNM-gruppa 22. august.

8.2. Kommunenes og fylkekommunenes arbeid med klimatilpasning

Som et ledd i Regjeringens klimasatsing, er det nedsatt en koordineringsgruppe som skal ivareta arbeidet med klimatilpasninger – på tvers av departementer og sektorer – og ledes av Miljøverndepartementet. Det konkrete samordningsarbeidet ivaretas av et sekretariat som er lagt til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

Problemstillingen er at samfunnet må tilpasse seg de klimaendringene som man forventer at skal komme. Norge er langstrakt, og det vil være store variasjoner i konsekvenser av klimaendringene. Siden arbeidet skjer på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, vil det derfor også involvere kommune og fylkeskommune. Her står særlig planarbeidet sentralt.

De enkelte samfunnsaktører, både statlige og kommunale aktører, skal ha ansvar for å kartlegge klimasårbarhet, planlegge for å møte klimaendringer og iverksette og gjennomføre tiltak. DSB skal årlig framskaffe en helhetlig oversikt over status for klimatilpasning, og vil derfor gjennomføre en undersøkelse i kommunene, fylkeskommunene og hos Fylkesmannen årlig framover. Første undersøkelsen var i 2007, og det er hensikten å gjenta undersøkelsen årlig. Dette reiser spørsmål om samordning ift. KOSTRA. Det finnes noen analoge spørsmål i KOSTRA som det bør skjeles til, og en må vurdere om en skal utvikle KOSTRA for å ta hånd om rapportering av mer varig karakter.

Undersøkelsen gir ikke informasjon om hvem i kommunene som har besvart skjema (som er sendt til ordføreren). Det finnes noen ”knagger” i ny PBL om ”hensynssoner”, hvor det er mulig å utvikle indikatorer for hvordan hensyn faktisk er skjedd. Spørreskjema inneholder ikke spørsmål om det er identifisert særskilte hensynssoner i forhold til klimaendringer eller om det er gitt tillatelse i slike soner. Det er også spørsmål om utvalgsbaserte spesialundersøkelser vil være bedre egnet for noen problemstillinger.

Den første undersøkelsen konstaterte bl.a. at ”Fylkesmannen tar ansvar”, og at ”Kommunene er mest opptatt av utslippsreduksjoner”. Det er stor usikkerhet knyttet til hva man skal tilpasse seg, etter som trusselbildet er sammensatt og usikkert. Noen få kommuner (store og sentrale) har utarbeidet indikatorer for arbeidet med klimatilpasninger. Planleggingsinnsatsen har vært variabel. DSB inviterer til en nasjonal nettportal for klimaendringer, og noen nasjonale institusjoner har sluttet seg til utviklingsarbeidet. Det har vært kontakt med KS (Livskraftige kommuner) om klimasårbarhet og tiltak.

DSB og KNNM-gruppa vil ha et møte 22. august 2008, i god tid før DSBs neste undersøkelse, der særlig koordinering mot KOSTRA vil bli vurdert.

8.3. Tiltak for å heve kvalitet i KOSTRA-tallene

8.3.1. God revisjon

God revisjon øker datakvalitet på to måter; på kort sikt ved at feil tall rettes, og på lengre sikt ved at tilbakemeldinger kan skjerpe og øke motivasjon hos oppgavegivere generelt.

8.3.1.1. Rask tilbakemelding

Arbeidsgruppa mener at rask tilbakemelding på rapporteringene er svært viktig av hensyn til oppgavegivers motivasjon og mulighet for å rette tall. Under dagens organisering får kommunene tilbakemelding i mai, dvs. ca. tre måneder etter rapporteringsfristen. Bare 24 prosent av kommunene reagerte på henvendelsen om mulige feil som SSB sendte ut i 2008.

Målet må være å ha hovedrevisjonen ferdig før publiseringen 15. mars. Med online-rapportering åpnes også muligheten for at revisjonskontrollene og tilbakemelding kan gjøres umiddelbart etter innsending av skjema.

8.3.1.2. Tverrgående revisjon og umiddelbar tilbakerapportering av nøkkeltall

Pr. i dag gjøres kontrollen på enkeltvariable. Ved å utvide kontrollen til også å kunne gjelde nøkkeltall, vil en kunne oppdage langt flere feil og uteliggere i rapporteringen. Med online-rapportering åpnes mulighetene for at nøkkeltall kan rapporteres tilbake umiddelbart etter innsendelse av skjema.

8.3.2. Kartdata

KOSTRA-KNNM ønsker en videreutvikling av KOSTRA slik at en kan håndtere geografisk informasjon i form av koordinatfestede punkter, linjer og omriss. Dette vil gi en langt bedre informasjonsverdi for statistikk og registreringer der geografisk posisjon er av betydning. For KNNM-området gjelder det for eksempel rapportering knyttet til dispensasjoner i strandsonen, inngrep i områder kartlagt for biologisk mangfold, og regulerte områder av spesiell verdi. Dette er nærmere beskrevet i fjorårets rapporter (SSB Notater 2007/39. [KOSTRA: Arbeidsgrupperapporter 2007](#)). En slik løsning ligger fortsatt et stykke fram i tid.

På kortere sikt kan det være aktuelt å ta i bruk en kartapplikasjon som Staten landbruksforvaltning har utviklet for KOSTRA-landbruk i forbindelse med rapportering av avgang av dyrka og dyrkbare arealer. Systemet bygger på DMK som i hovedsak finnes for alle utbyggingsområder. Det kan tegnes polygoner over planlagt utbygging, og systemet vil deretter beregne arealfordeling etter ressursgrunnlaget og formål. Hver polygon må imidlertid merkes manuelt, og systemet beregner ikke summer for formål og dyrkingsklasser, foreløpig. Denne applikasjonen kan særlig være aktuell i forbindelse med rapportering av inngrep i områder kartlagt for biologisk mangfold eller andre ting der det er et kartgrunnlag å tegne mot.

Applikasjonen er nærmere beskrevet i rapporten fra KOSTRA-landbruk.

8.3.3. Filuttrekk fra kommunale datasystemer

I mandatet er det lagt til en presisering under et av punktene for arbeidsgruppens oppgaver (i kursiv):
Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, *herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.*

Også KOSTRA-KNNM har i flere år etterlyst en bedre koordinering av oppgaveplikter i KOSTRA og saksbehandlingssystemene i kommunene. En kartbasert rapporteringsløsning ligger fortsatt et stykke fram i tid, og KOSTRA arbeidsgruppe for fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø har bedt SSB med bistand fra Hobøl og Bærum kommuner om å utrede muligheter for filuttrekk i forbindelse med rapportering av dispensasjonssaker i KOSTRA. Bakgrunnen for denne henvendelsen er behovet for bedre kvalitet i tallene som kommunene rapporterer gjennom KOSTRA. Det gjelder både at dispensasjonene som rapporteres ikke er riktig telt opp (unøyaktighet), at dagens rapporteringsform ikke gir informasjon om hver enkelt dispensasjon, og at en ikke har informasjon om det totale omfanget av dispensasjoner.

I tillegg til en forbedring i kvalitet og dekningsgrad, er det også et mål at rapporteringsbyrden skal bli mindre.

SSB har arrangert et møte med geodataeksperter fra Hobøl og Bærum kommuner og en systemleverandør (Norkart).

Kommunene er svært interessert i å få til en løsning med filuttrekk. I dag bruker kommunene, særlig de større, mye tid på KOSTRA-rapportering samtidig som nøyaktigheten på mange av spørsmålene ikke er bra. Det gjelder ikke minst spørsmålene om dispensasjoner.

Noen av systemleverandørene er i dag i ferd med å utvikle løsninger for en automatisk overføring av data om vedtakene fra saksbehandlingssystemet til forvaltningsløsninger for Matrikkelen. Dette skal sikre en nøyaktig overføring av data for alle relevante vedtak, og et effektivt ajourhold av Matrikkelen. Løsningene som er tenkt for KOSTRA bør sannsynligvis være etter samme prinsipp, og forvaltningsløsninger for Matrikkelen brøyter på mange måter vei for en filuttrekksløsning i KOSTRA, særlig mht. til koordinatfesting av tiltakene. I tillegg vil andre variabler måtte inngå etter KOSTRAs behov.

Det bør etableres en egen tiltaksbase i kommunen som skal være kilden/verktøyet som skal generere en grunnlagsfil for KOSTRA. Mange kommuner har allerede etablert en tiltaksbase, men den må utvikles videre for å tilfredsstille behovene i KOSTRA. Sakssystemene kan per i dag ikke utvikles for å gi nødvendige data i en filuttrekksløsning i KOSTRA. En tiltaksbase gir mulighet for koordinatfesting av tiltakene og riktig enhetstelling (dispensasjoner er knyttet til vedtak for det enkelte tiltak og ikke til sak eller søknad). En annen viktig grunn er at de fleste tellevariablene ikke kan telles i sakssystemet siden de eventuelt bare finnes som tekst i vedtaksdokumentet.

En filuttrekksløsning må basere seg på at alle nødvendige kjennetegn blir registrert under saksbehandlingen og lagret for senere, spesifiserte uttak. Registrering av vedtakene i en tiltaksbase vil være en viktig del av løsningen. Det forutsetter at alle registreringspunktene er helt entydig og klart definert, og at alle (kommuner) følger samme standard, uavhengig av programvare. Å få til dette vil være den viktigste og største jobben med å utvikle en filuttrekksløsning. Det vil ikke være en stor oppgave å videreutvikle programvaren når dette er på plass. Grensesnittet i programvaren kan utformes slik at saksbehandler er tvunget til å registrere nødvendige kjennetegn.

Rapporteringen i KOSTRA må ta utgangspunkt i at saksbehandlingen og vedtakene er innrettet etter lover og forskrifter, og rapportering må derfor følge de begreper og inndelinger som gjelder der. Dagens utforming av dispensasjonsrapporteringen i KOSTRA følger på en del punkter ikke begrepene som anvendes i saksbehandlingen, og er heller ikke er presis nok i forhold til et entydig kodeverk i tiltaksbasen. Det betyr at krav til rapportering må gjennomgås slik at en oppnår tilstrekkelig presisjon til å lage et entydig kodeverk og for å etablere entydige registreringsrutiner. En slik gjennomgang bør

gjøres uavhengig av om det etableres en filuttrekksløsning, poenget er at en filuttrekksløsning er helt umulig uten et konsistent kodeverk. Inkonsistens i et tradisjonelt skjema stanser ikke datastrømmen, men fører bare til dårlig rapportering.

Når det gjelder mottak av data i KOSTRA fra filuttrekk, finnes det allerede løsninger i KOSTRA. Flere tjenestoområder med individrapportering samt regnskap kan rapporteres som filuttrekk som alternativ til skjema. For KOSTRA-byggesak vil en filuttrekksløsning også være en overgang fra aggregert rapportering (hele kommunen) til rapportering på hvert enkelt sak/tiltak. Dette vil gi helt nye muligheter for nye nøkkeltall og statistikk uten at rapporteringsbyrden nødvendigvis økes.

Arbeidet bør i første omgang organiseres som eget prosjekt med mål om å implementere en løsning i noen kommuner. Det viktigste arbeidet vil være å definere en kodeliste som dekker KOSTRAs behov. Miljøverndepartementet er fremste bruker av dispensasjonsrapporteringen, og bør ha en sentral rolle i å utarbeide en slik kodeliste. I tillegg bør det være deltakelse fra kommuner som sikrer at systemet blir en integrert del av den ordinære saksbehandlingen samt en systemleverandør som kan realisere spesifikasjonene. Som ansvarlig KOSTRA-operatør og som mottaker av dataene bør SSB bidra med å koordinere og eventuelt lede prosjektet. Kopling mot Matrikkel og Norge digitalt tilsier at også Statens kartverk bør trekkes inn.

Arbeidet tas opp videre i KOSTRA-KNNM over sommeren.

Referanser

Foss, A.H. (2007): Analyse av revisjonen i KOSTRA - nøkkeltall nivå 2. Interne dokumenter, 2007/25, Statistisk sentralbyrå.

SSB (2007): KOSTRA Arbeidsgrupperapporter 2007, Notater 2007/39, Statistisk sentralbyrå (http://www.ssb.no/emner/00/00/20/notat_200739/notat_200739.pdf)

27. juni 2008

Til: Samordningsrådet i KOSTRA
Fra: Arbeidsgruppen KOSTRA kultur/barne- og ungdomstiltak

Arbeidsgrupperapport 2008 KOSTRA-kultur/barne- og ungdomstiltak

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen skal vurdere og gi eventuelle forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken på området kultursektoren.

Arbeidsgruppen for kultur har ansvar for følgende regnskapsfunksjoner i kommunene:

- 321 Aktivitetstilbud barn og unge, 370 Bibliotek, 373 Kino, 375 Museer, 377 Kunstformidling, 380 Idrett og 385 Andre kulturaktiviteter,

samt følgende regnskapsfunksjoner for fylkeskommunene;

- 740 Bibliotek, 760 Museer, 771 Kunstformidling, 772 Kunstproduksjon, 775 Idrett, 790 Andre kulturaktiviteter

Arbeidsgruppen har i 2007/2008 bestått av representanter for:

- Kultur- og kirke departementet - Sverre Miøen
- Kommunal- og regionaldepartementet – Alexander Wiken Lange/Mari Jacobsen
- Barne- og likestillingsdepartementet - Einar Saga
- Kommunene – Arne Moen, Gjøvik kommune og Eva Holvik, Fredrikstad kommune
- Fylkeskommunene – Tom A. Pedersen, Akershus fylkeskommune
- SSB ved Seksjon for offentlige finanser – Anne Brit Thorud
- SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk – Per Torstein Tuhus og Liv Taule (leder)

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppens mandat er generelt å identifisere og gjennomgå eksisterende rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor funksjonsområder arbeidsgruppen har ansvaret for. Dessuten forholder arbeidsgruppen seg til generelt mandat for arbeidsgruppene i KOSTRA, samt spesielle arbeidsoppgaver.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Arbeidsgruppen har hatt to møter i løpet av det siste året. Gruppen har arbeidet videre med revisjonsforlag av skjema 17 (forslag fra ASSS-kulturgruppe). I tillegg har gruppen også vurdert muligheten for å benytte data fra idrettsanleggsregisteret i KOSTRA (kommune). En egen arbeidsgruppe som er nedsatt spesielt for å vurdere bruk av data fra idrettsanleggsregisteret har hatt ett møte. Vedrørende sysselsettingstall til kulturfunksjonene, er dette arbeidet ikke kommet lenger det siste året. På kultursektoren (kommune) er det innført to nye funksjoner i veilederen for 2008, f381 og f386.

2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen har følgende anbefaling for neste år:

- til betydelige endringer i skjema 17 (per 27.6. er ikke det reviderte forslaget klart)
- til presiseringer til tekst i veiledningen
- arbeide videre med å synliggjøre kommunale kultur- og musikk skoler på kulturfaktaarket
- arbeide videre med utvikling av fylkesfaktaarket med data fra ”Den kulturelle skolesekken”

- arbeide videre med utnyttelse av data fra idrettsanleggsregisteret.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Det ble også for statistikkåret 2007 foretatt enkelte endringer i skjema 17. Frivillige barne- og ungdomsforeninger ble flyttet fra punkt 4 i skjema til punkt 2. Hensikten var å samle alt som har med barn og unge å gjøre på skjemaet til funksjon 231 (bortsett fra idrett som har egen funksjon).

3.2 Kontroller i skjema

Revisjonssystemet for skjema 17 inneholder flere kontroller. Hovedvekten av revisjonen er lagt på sammenligning av årets og fjorårets tall. I tillegg er det en del logiske kontroller. Revisjonssystemet har stor betydning for kvalitetssikring av data. Kontrollen under punkt 4, som er kontroll/påminnelse om at beløpsfeltet skal være i hele 1000 kroner, ser ut til å virke etter hensikten. Det er fremdeles 1000-feil, men betydelig mindre enn tidligere år.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Dataene samles inn ved hjelp av skjema 17, samt eksterne data for kino (funksjon 373) og folkebibliotek (funksjon 370). Til publiseringen i mars fikk vi foreløpige tall bare for kino. Til juni-publiseringen mottok vi data fra begge disse områdene. Filene er stort sett godt tilrettelagt og arbeidsbyrden i SSB er redusert i forhold til tidligere år.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Ingen spesielle merknader.

3.5 Publisering

Ingen spesielle merknader verken til de nye indikatorene eller kvalitetsindikatorene.

3.6 Brukerreaksjoner

Arbeidsgruppen mottok en del reaksjoner på endringene i skjema 17. Muligheten for å registrere tilskuddbeløpet til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner var fjernet, og noen kommuner opplevde det som forvirrende. Feltet ble fjernet fordi denne opplysningen i stedet hentes fra regnskapet(f231,a470). SSB fikk mange telefoner vedrørende dette, og en stund vurderte vi å åpne for muligheten å registrere disse tilskuddsopplysningene likevel. Men etter å ha tatt reaksjonene opp med KOSTRA-ledelsen, valgte vi likevel å opprettholde skjemaendringene.

Vi har fått tilbakemeldinger fra brukere på at de savner tjenestedata fra kommuner som ikke har faste kinoer, men har besøk av Bygdekinoen. Arbeidsgruppen vurderte å ta med data fra bygdekinoen i årets rapportering, men på grunn av dårlig kvalitet må det vente til et bedre rapporteringssystem foreligger (høsten 2008). Ut over dette har vi ikke mottatt noen spesielle kommentarer.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

De ønskede endringene i kontoplanen, nye funksjoner er gjennomført i løpet av 2007/2008. Veilederen for regnskapsåret 2008 inneholder to nye kulturfunksjoner, funksjon 381(Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg) og funksjon 386 (kommunale kulturbygg). Presiseringsnivået er også betydelig bedret. Det er kommet forslag om splitting av f771 (fylke) og opprettelse av egen funksjon for ”Den kulturelle skolesekken”, jf. pkt. 7.2.2, dersom data fra rapporteringen fra ”Den kulturelle skolesekken skal inn i KOSTRA.

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Bakgrunnen for endringsforslaget er å kunne knytte tjenestedata mot regnskapsdata, uten ”forstyrrende” føringer og føring på flere funksjoner.

4.2 Forslag til endring

Det er ikke kommet noen forslag til endring av tekst eller innhold.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppen foreslår ytterligere endring av skjema 17 for 2008. Det vedlagte forslaget (foreløpig utkast) er primært utarbeidet av ASSS-arbeidsgruppen for kultur. KOSTRA-arbeidsgruppen har hatt forslaget til behandling og gitt tilbakemeldinger underveis. Endringene i årets skjema ble som nevnt opplevd noe uklart.

5.2 Forslag til endring

Forslagene til endring går på å presisere hvilke punkter i skjemaet som hører til de ulike kulturfunksjonene. Punkt 2 og 3 refererer til f231. I punkt 2 er det spesifisert (i tillegg til eksisterende) ulike frivillige barne- og ungdomsforeninger (som for eksisterende skjema). Selve spørsmålene er betydelig endret. Bakgrunnen for endringsforslaget er dels at aktivitetstilbudet ute i kommunene er betydelig endret siden skjemaet ble utviklet første gang i 2001.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Kulturfaktaarket med nøkkeltall var gjenstand for en del endringer til publiseringen i 2007. Til juni-publiseringen ble eksisterende nøkkeltall fra grunnskolefaktaarket som gjelder kommunale musikk- og kulturskoler linket til kulturfaktaarket. I tillegg ble det lagt inn en ny indikator, netto driftsutgifter f231 per innbygger 6-18 år (i tillegg til per innbygger). Da begrepet barn og unge stadig utvides, er det laget enda en indikator, per innbygger 6-20 år. Ellers ser det ut som faktaarket fungerer greit.

Arbeidsgruppen har foreløpig ikke mottatt ønsker om ytterligere endringer som er gjennomførbare for neste år.

6.2 Ønskede endringer

Arbeidsgruppen har i flere år ønsket å presentere/synliggjøre kommunale kultur- og musikkskoler bedre i Kulturfaktaarket. Arbeidsgruppen mener at dette området naturlig hører til under kultursektoren. Arbeidsgruppen hadde også forslag til nye nøkkeltall ved siste rapportering. Disse ønskene står fremdeles ved lag, men vi avventer fremdeles avklaring rundt eierforholdet til disse dataene.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen forslag til fjerning av nøkkeltall.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Foreløpig ikke konkrete ønsker om nye nøkkeltall da vi avventer omfanget av data på noen områder (data fra idrettsanleggsregisteret, kulturskoler).

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Noen av nøkkeltallene fikk endret innhold i 2008:

- Antall lag og foreninger som mottar driftstilskudd: Frivillige barne- og ungdomsforeninger trukket ut av denne indikatoren og laget egen indikator for disse (basert på antallet oppgitt i pkt. 2 i skjema 17).
- Driftstilskudd per lag som mottar kommunal støtte. Driftstilskudd til frivillige barne- og ungdomsforeninger trukket ut av denne indikatoren og laget egen indikator basert på regnskapstall f231, art 470.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har ikke utviklet noen nye kvalitetsindikatorer for inneværende år. Den sentrale gruppen for vurdering av kvalitetsindikatorer vurderte kvalitetsindikatorerne for kultur som ikke særlig gode mål på kvalitet. På bakgrunn av dette forslaget har arbeidsgruppen fjernet to indikatorer fra kvalitetsfaktaarket, (brutto investeringsutgifter per innbygger og kinobesøk per innbygger), men ellers beholdt kvalitetsindikatorerne for kultur. Begrunnelsen for å fjerne den sist nevnte indikatoren er hovedsakelig at denne indikatoren kun gir tall for ca halvparten av kommunene. Arbeidsgruppen vil arbeide med å få supplerende data på kino (bygdekinoen) neste år. Videre vil arbeidsgruppen arbeide for å innhente nye tjenestedata som vil kunne danne grunnlag for andre kvalitetsindikatorer. (Kommunale kultur- og musikkskoler, idrett).

7.2. Annet

7.2.1 Data om idrettsanlegg.

Arbeidsgruppen har startet innledende arbeid med å få data om idrettsanlegg, men dette har tatt noe lengre tid enn først antatt. I første omgang tenker vi oss muligheten for å benytte Idrettsanleggsregisteret (idrettsanlegg.no). Registeret inneholder en del interessante data som kan si noe om tjenestetilbudet i kommunen og dessuten knyttes opp mot økonomitall på idrettsfronten. Kulturgruppen vedtok å opprette en egen arbeidsgruppe som skal vurdere anvendelse av data fra

idrettsanleggsregisteret. Denne gruppen har hatt ett møte. Dette er interessant å få med i KOSTRA da idrett er en vesentlig del av kommunenes tjenestetilbud på kulturområdet. Innhenting av data fra idrettsanleggsregisteret var også en begrunnelse for ny f381. Det ble imidlertid ikke noen idrettsdata til årets KOSTRA-publisering på grunn av at rapporteringssystemet hos KKD ikke fungerte etter intensjonen.

7.2.2 Data fra "Den kulturelle skolesekken" (DKS)

Arbeidsgruppen arbeider videre med forslaget om eventuelt å benytte data om DKS. ABM-utvikling (ABM-utvikling – Statens senter for arkiv, bibliotek og museum) har for første gang gjennomført en rapportering fra fylkeskommunene for skoleåret 2006/2007. Det ble vedtatt å høste erfaringer fra ytterligere ett år med rapportering. Det blir eventuelt aktuelt å synliggjøre data/nøkketall på fylkeskulturaktaarket. Det finnes liten informasjon per i dag om pengestrømmen og tilbudet fra DKS. I denne forbindelse er det foreslått en egen funksjon for DKS, da utgifter til DKS ser ut til å bli ført på flere og ulike funksjoner i regnskapene til fylkeskommunene.

7.2.3 Universell utforming

Arbeidsgruppen har behandlet universell utforming på ett møte og vedtok å vente på anbefalinger fra rammeverksgruppe for universell utforming.

7.2.4 Folkebibliotek

Det kan bli aktuelt å vurdere videreutvikling av data om folkebibliotek. Det er foretatt en del endringer i rapporteringsskjemaet for 2007 og 2008. Vi bør blant annet se på endring av alder på en av målgruppene. Endringer på dette området vil skje i samarbeid med ABM-utvikling.

7.2.5 Film og kino

Arbeidsgruppen vil arbeide for å data fra Bygdekinoen (ca 170 kommuner), jf. pkt. 7.1.

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

10.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Vedlegg 1 – Nytt skjema 17, foreløpig utkast

Rapport til samordningsrådet i KOSTRA fra arbeidsgruppen for KOSTRA kirke. 2008

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Gruppen har ansvar for funksjonene 390, Den norske kirke og 393, Kirkegårder, gravlunder og krematorier. Sammensetningen i 2007/2008:

Trygve Natvig, Fagforbundet Arbeidslivsavdelingen
Betty Haga, Kirkens Arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA)
Ida Marie Høeg, KIFO
Kyrre Moe/Ellen Stavseth, NSD
Alexander Wiken Lange/Mari Jacobsen, KRD
Per Tanggaard, Kirkerådet
Ellen Ur, KKD Kirkeavdelingen
Bjørn Kjellin, SSB
Liv Taule, SSB
Hossein Moafi, SSB
Per T. Tuhus (leder), SSB

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Utdrag fra mandatet til arbeidsgruppene i 2008:

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008

8. Etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming skal arbeidsgruppene vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008.
9. Gruppene skal se nærmere på de publiserte kvalitetsindikatorerne på respektive områder, og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med et særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet.
10. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
11. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.
12. Effektiviseringsnettverkene til KS skal gis anledning til å gi innspill om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
13. Arbeidsgruppa for barnehager skal arbeide videre med rapporteringsrutinene og se på mulighetene for å tilrettelegge for filuttrekk på barnehager for de kommuner som ønsker dette.
14. Arbeidsgruppene skal vurdere behov for revisjons- eller kontrollhandlinger fra revisor på de skjema eller uttrekk som sendes fra kommunen eller fylkeskommunen, og eventuelt hva som bør være innhold og omfang i slike handlinger.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Arbeidsgruppen har avholdt ett møte siden forrige rapport. I tillegg har det vært to seminarer i regi

av KOSTRA, kvalitetsseminar og seminar om universell utforming. KKD arrangerte også et seminar om kirkestatistikk i januar. På alle tre seminarene har arbeidsgruppa vært godt representert.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

På arbeidsmøtet som ble avholdt i april var hovedtemaet universell utforming. Siden kirkebyggdatabasen har vært nevnt som en mulig kilde til data om universell utforming var KA invitert til møtet for å presentere databasen. Foreløpig er det ikke informasjon om universell utforming i kirkebyggbasen, arbeidsgruppen vil derfor vurdere å komme med innspill til KA om hva slags informasjon som er ønskelig å legge til basen.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Online skjemaet er nå etablert i KOSTRA, og fungerer forholdsvis greit. Fortsatt bruker fagseksjonen forholdsvis mye ressurser på å gjøre skjemaet klart til rapportering. Prosessen med levering av kravspesifikasjon og kommunikasjonen med KOSTRA-IT gjør at det brukes mye tid før selve skjemaet er klart til rapportering. Det blir også noe knapp tid til selve uttestingen av skjemaet. I år var skjemaet klar til rapportering 7. januar, det er i seneste laget når rapporteringsfristen var flyttet til 1. februar. Til neste rapportering skal fagseksjonene etter planen selv ha ansvaret for å utarbeide skjema. Det vil forhåpentligvis bety en forenkling av skjemaprosessen, men betinger at fagansvarlige får opplæring og oppfølging underveis.

3.2 Kontroller i skjema

Det er kontroller på obligatoriske felt. (Alle felt skal fylles ut). Det er kontroller på riktig antall siffer på tlf.nr., org.nr., post nr. osv. Det er også logiske kontroller, hvor en feilmelding vil slå ut hvis den overtreddes. Det oppleves som en kvalitetsheving at det ligger kontroller allerede når avgiverne fyller ut skjemaet, og det er ressursparende hvis feil blir oppdaget før skjemaet blir innsendt. Skjemaet kan sendes inn selv om det er feil. Avgiver får da et kontrollspørsmål om skjemaet skal sendes inn til SSB, eller om feilen skal rettes før innsending.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

Rapporteringsfristen for skjema 28 ble endret til 1. februar, etter ønske fra KKD og bispedømmene. Det kan synes som det har slått heldig ut i forhold til antallet som rapporterer i tide til mars publiseringen, og dermed vil det anbefales at denne fristen også benyttes neste år. Til tross for bedre rapportering til mars, bruker SSB fortsatt mye tid på å purre sokn som ikke overholder fristene. Til mars-publiseringen hadde cirka 96 prosent av alle soknene levert. Også i år måtte SSB ringe rundt til flere store sokn for å få de med i den foreløpige publiseringen. For å oppnå bedre datainnfang må fellesråd og bispedømmer involveres mer. Til juni-publiseringen hadde nærmere 100 prosent levert, 8 sokn hadde ikke levert. Soknene som ikke leverte til mars ble purret per telefon, noen opptil flere ganger. SSB har også i år tilrettelagt for at det skal være mulig med direkte import fra administrative systemer. Det foreligger ikke tall på hvor mange som har benyttet seg av denne muligheten, men inntrykket er at det er mange.

Eksterne data: Til mars-publiseringen ble det hentet inn en fil med eksterne data fra Den norske kirkes medlemsregister, denne ble også benyttet til juni-publiseringen. Til juni ble det også hentet inn en fil med eksterne data fra seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk (sysselsettingstall for kirken)

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det blir kjørt forskjellige kontroller på dataene i SSB etter mottak. Blant annet blir det kjørt systematiske kontroller mot fjorårets data på bispedømme, fellesråd og soknenivå. Under disse kontrollene blir det oppdaget en del feil og mangler som må rettes opp i SSB. Det er tastefeil, data som mangler, data med store avvik fra året før osv. Det er tidkrevende og vanskelig å oppdage og rette feil i innkomne data. Det er også en del store variasjoner som har naturlige forklaringer. En viktig del av kvalitetssjekken for dataene i framtiden bør derfor være at fellesråd, prost, bispedømme osv. kontrollerer data ved innsending, og eventuelt ber

soknene om å korrigere feil.

3.5 Publisering

På grunn av bedre datainnfang ble mars-publiseringen bedre i år, og det ble heller ikke så store endringer til juni som det har vært tidligere. Det har ikke blitt publisert nye indikatorer i år, men alle de gamle indikatorene har blitt videreført. I juni ble det publisert en ny tabell i statistikkbanken med medlemmer, kirkelige handlinger og gudstjenester etter bispedømme.

3.6 Brukerreaksjoner

Viktige brukere av statistikken som departement og Kirkeråd har gitt tilbakemelding om at de ønsker en tydeligere inngang til statistikken fra SSB sin forside. Brukerne etterlyser også en ”i alt” funksjon for totaltall på nivå 3.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Ingen

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Per juni 2008 er det ikke meldt endringer til neste års skjema.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Gruppen er i gang med å vurdere å hente inn informasjon om universell utforming. Det kan i hvert fall på sikt bety flere indikatorer på dette området.

6.2 Ønskede endringer

Det er ønske om å at indikatorene i større grad må normeres opp mot brukergruppen, dvs. medlemmer i Den norske kirke. Det fordrer at SSB kan innhente flere opplysninger fra kirkens medlemsregister enn det som gjøres i dag.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Det har ikke blitt utarbeidet nye kvalitetsindikatorer dette året. Den sentrale gruppen for vurdering av kvalitetsindikatorer anbefalte å fjerne de eksisterende kvalitetsindikatorene, men arbeidsgruppen ønsket ikke dette, og dermed er de beholdt som tidligere.

7.2. Annet

Resultater fra rapportering av Årsstatistikk for Den norske kirke blir blant annet brukt av bispedømmene i sin årlige rapport til departementet. For 2007 har soknene sendt kopi av skjema til fellelråd, prost og bispedømme. I tillegg har det vært forsøk med oversendelse av grunnlagsfiler til bispedømmene. Det har vært positive tilbakemeldinger fra bispedømmene om dette, og dersom det er ønskelig vil denne ordningen fortsette. Departementet ønsker i tillegg å fremskynde publiseringsdatoen, slik at også filuttrekkene kan oversendes bispedømmene på et tidligere tidspunkt.

8. Annet

9. Referanser

10. Vedlegg

Rapport fra arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel

Innstilling avgitt 30. juni 2008 til Samordningsrådet
for KOSTRA

Innhold

1. Innledning	103
1.1 Arbeidsgruppas sammensetning for 2008.....	103
1.2 Mandat	103
2. Oppsummering og anbefalinger.....	103
3. Evalueringen av siste rapportering (for 2007)	105
3.1 Skjemaene.....	105
3.2 Registerdata	105
3.3 Kontroller i skjemaene.....	106
3.4 Innsamling av data (skjemarapporteringen).....	106
3.5 Oppgavedifferensiering	107
3.6 Skoleskyss.....	107
3.7 Bearbeiding/revisjon og kontroll	108
3.8 Publisering	108
3.9 Brukerreaksjoner.....	108
4. Forslag til endringer i kontoplanen (funksjon og art).....	109
5. Forslag til endringer i skjema/filuttrekk.....	109
6. Forslag til endringer i faktaarkene	110
6.1 Generell vurdering av faktaarkene.....	110
6.2 Nøkkeltall som foreslås fjernet	110
6.3 Forslag til nye nøkkeltall	110
7. Videreutvikling av KOSTRA	110
7.1 Kvalitetsindikatorer	110
7.2 Tilgjengelighet for funksjonshemmede/universell utforming.....	111
7.3 Skoleskyss.....	112
7.4 Kvalitetsgjennomgang for Fylkes-KOSTRA.....	112
7.5 Kvalitetsgjennomgang for Kommune-KOSTRA	113
7.6 Andre forslag til videreutvikling av KOSTRA Samferdsel	113

1 Innledning

Arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel ble opprettet våren 1999, og det har vært utarbeidet en rapport hvert år siden. Ett møte er gjennomført våren 2008. Neste møte vil bli avholdt høsten 2008.

1.1 Arbeidsgruppas sammensetning for 2008

Finn Gulbrandsen gikk høsten 2007 ut av utvalget grunnet overgang til ny stilling. Han ble erstattet av Turid Åsen Olsgård våren 2008. Hun er sekretær for Vegforum for byer og tettsteder, som er et fagnettverk for større bykommuner i Norge.

Representant	Etat
Arnold Langaas	SD (Samferdselsdepartementet)
Hallvard A. Vie	TL (Transportbedriftenes Landsforening)
Inga Gjerdalen	KRD (Kommunal- og regionaldepartementet)
Kyrre Riis	Statens Vegvesen (SVV), Vegdirektoratet
Grethe Hjelle	Akershus fylkeskommune
Turid Åsen Olsgård	VBT (Vegforum for byer og tettsteder)
Ove Søberg	KS (Kommunenes Sentralforbund)
Henning Høie	SSB, Seksjon for miljøstatistikk
Jan Monsrud	SSB, Seksjon for samferdsels- og reiselivsstatistikk/leder
Asbjørn Wethal	SSB, Seksjon for samferdsels- og reiselivsstatistikk/sekretær

1.2 Mandat

Arbeidsgruppa har forholdt seg til mandatet for 2008. Hovedpunktene i mandatet er:

- Gjennomgå rapporteringsordningene fra kommunene og fylkeskommunene innenfor gruppas funksjonsområder
- Samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene
- Vurdere og eventuelt gi forslag til endringer i rapporteringsomfang og innretning på rapporteringen ut fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon. Eventuelt behov for tilleggsinformasjon med utgangspunkt i behovene som den offisielle statistikken har ellers, skal også vurderes.
- Forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres på samferdselsområdet. Oppgavebyrden skal tillegges betydelig vekt når rapporteringsomfanget skal fastlegges, og det er viktig å unngå dobbelrapportering samt å utnytte administrative registre så langt råd er.
- Vurdere mulig rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming
- Gjennomgå allerede publiserte kvalitetsindikatorer og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med et særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet

Arbeidsgruppa skal rapportere til Samordningsrådet for KOSTRA innen 1. juli.

2 Oppsummering og anbefalinger

- Registerdataene fra Statens vegvesen Vegdirektoratet har for dårlig kvalitet. Datakvaliteten har ikke blitt bedre til tross for gjentatte møter med etaten. SSB vil ta opp problemet på nytt med etaten, i brev til trafikkdirektøren.

- Mange kommuner og fylkeskommuner svarer ikke på henvendelser fra SSB om mulige rapporteringsfeil via skjemaene, som SSB oppdager gjennom sin revisjon. Fylkenes og kommunenes ansvar for korrekt rapportering og oppfølging av henvendelser knyttet til SSBs revisjon, bør presiseres ytterligere i de årlige brevene som sendes ut fra KOSTRA sentralt.
- Grappa foreslår følgende nye kvalitetsindikatorer for 2009-publiseringsen:
  - Frekvens. Vognkilometer pr. linjekilometer for buss
  - Frekvens. Setekilometer pr. linjekilometer for buss
  - Bybusser. Andel med lavgulv/laventré og/eller rullestolheis

I tillegg er det laget 2 nye kvalitetsindikatorer til publiseringen pr. 16.6.2008. Grappa har også forslag til ytterligere kvalitetsindikatorer som kan etableres så snart nye registre av god kvalitet er tilgjengelige. Det mest aktuelle er Vegdirektoratets nye holdeplassregister, som ventelig vil bli etablert i løpet av 2009.

- KOSTRA Samferdsel har tidligere gjort noe arbeid for å følge opp anbefalinger fra rammeverksgruppa for universell utforming/tilgjengelighet. Nye, varslede anbefalinger til gruppene om oppfølging på området kom ikke tidnok til at de kunne behandles i gruppa for KOSTRA Samferdsel i år. Vi henviser derfor til rammeverksgruppa for oppfølging av KOSTRA-gruppens mandat på dette punktet.
- Grappa ønsker at fylkeskommunene tar en sterkere rolle i KOSTRA-arbeidet, for å styrke kvaliteten på nøkkeltallene gjennom klargjøring av sammenhengene mellom tjeneste- og regnskapsrapporteringen og indikatorene. Forslaget om en bred gjennomgang av fylkes-KOSTRA for Samferdsel, tar utgangspunkt i et tilsvarende arbeid gjennomført innen gruppa for videregående utdanning. For å vinne erfaringer med opplegget innen Samferdsel, anbefaler gruppa at det ikke gjennomføres en fullskala gjennomgang i første omgang. Fylkeskommuner på Østlandet vil bli kontaktet først, med sikte på at disse fylkeskommunene oppnevner representanter til ei undergruppe av KOSTRA Samferdsel, hvor det sikres representasjon fra både regnskaps- og tjenestesiden. Detaljene i opplegget vil for øvrig bli fastlagt på et møte til høsten i arbeidsgruppa for Samferdsel.

Arbeidsgruppa antar at en slik gjennomgang for noen fylkeskommuner kan gjennomføres høsten 2008/våren 2009 uten noen annen formalisering enn ved godkjenning av denne rapporten i Samordningsrådets godkjenning til høsten. Det forutsettes at fylkeskommunene deltar i arbeidet på frivillig basis. Hvis dette forsøksprosjektet viser seg å være vellykket, vil det på sikt være aktuelt å involvere alle fylkeskommunene. Dette vil da komme som et eventuelt konkret forslag i rapporten til Samordningsrådet, og hvor det er naturlig at saken hjemles i et tilleggsmandat for KOSTRA Samferdsel.

- Det er også et generelt ønske om bedre tilbakemelding på nøkkeltallene for kommune-KOSTRA Samferdsel. Grunnet manglende effektivitetsnettverk og ASSS-samarbeid for området samferdsel (nettverkssamarbeid for de ti største kommunene i landet), har det i liten grad vært noen organisert tilbakemelding om feil og mangler. Dette er i ferd med å endres. Senest i forrige uke (uke 24) ble det godkjent i VBT at forumet tok på seg rollen som ASSS-gruppe innen samferdsel/vei. En egen arbeidsgruppe vil se nærmere på behovet for indikatorer over sommeren. For området samferdsel er dette positivt og innspill fra denne arbeidsgruppa vil bli tatt hensyn til og grundig vurdert i arbeidsgruppa for KOSTRA samferdsel.

VBT starter nå dessuten opp arbeidet med å revidere prosesskodene. Arbeidet forventes ferdig våren 2009 og kan dermed først få effekt på KOSTRA rapporteringen fra og med 2010. Prosesskoder også for universell utforming vil bli innarbeidet i revisjonen.

- KRD foreslår endringer i funksjonskontoplanen for 2009. Noen av disse berører også kommune-KOSTRA Samferdsel, men høyst sannsynlig kun indirekte i form av presiseringer. Avslutningsvis under beskrivelsen av funksjon 333 er det tatt inn ”Parkeringshus”. Arbeidsgruppa er i tvil om dette kun er en presisering eller oppdatering. Vi avventer svar fra KRD.

3 Evalueringen av siste rapportering (for 2007)

3.1 Skjemaene

Fylkesskjemaet har vært uendret fra 2002 til 2006, men ble utvidet for 2007 med ytterligere spørsmål knyttet til skoleskyss. Mens det tidligere ble spurt om antall skolereiser i alt etter transportform, ble det nå bedt om en spesifisering på henholdsvis grunnskole- og videregående skoleelever. Tilsvarende for antall skyssberettigede elever og antall elever med lukket skoleskyss (tilleggsskyss), men ikke etter transportform.

Det var ingen forslag til endringer i kommuneskjemaet for 2007, bortsett fra mindre tekstlige presiseringer for å hindre misforståelser.

3.2 Registerdata

En stor del av dataene som er grunnlaget for indikatorene i KOSTRA, hentes inn fra Nasjonal vegdatabank i Statens vegvesen Vegdirektoratet. Dataleveransene bestilles hvert år i eget brev fra SSB til SVV. Fristen for å levere data er satt til 15.2. Dataleveransene de siste 2-3 årene har vært en del forsinket, og også vært preget av noe feil og brudd i tidsseriene som har ført til at filer må lastes på nytt med til dels tilbakegående oppdateringer for tidligere år. Noen av problemene skyldes også at det ikke finnes klare definisjoner for mange av variablene som SSB etterspør.

For å rydde opp i problemene med dataene ble det holdt et eget møte mellom SVV og SSB høsten 2007, hvor man ble enige om hvilke datasett som skulle leveres og hvordan variablene skulle defineres. Til tross for dette har leveransen vært beheftet med de samme problemene som tidligere.

Tabellene under viser avvik mellom bestilte og leverte data for 2007, og hvilke filer som er levert på nytt for 2006. På grunn av manglene i leveransene har det ikke vært mulig å publisere alle de vanlige nøkkeltallene per 16.6. for 2007. Manglene var enda større for publiseringen per 14.3.

Oversikt over dataleveranser fra SVV i 2008

Statistikk/navn	Måle- enhet	2006 Data	2007 Data
En fil for fylke og en fil for kommune for hver rapport			
Europa- og riksveier	Km	uendret	10.03.2008
Fylkesveier	Km	uendret	10.03.2008
Kommunale veier og gater	Km	uendret	10.03.2008
Private veier	Km	uendret	10.03.2008
Skogsbilveier (kjørbar med personbil)	Km	uendret	10.03.2008
Motorvei kl. A	Km	01.01.2008	20.05.2008
En fil for fylke for hver rapport			
Fylkesvei med fast dekke	Km	20.05.2008	20.05.2008
Fylkesvei med tillatt aksellast 10 tonn og over	Km	20.05.2008	20.05.2008
Fylkesvei med tillatt aksellast opp til og med 8 tonn	Km	20.05.2008	20.05.2008
Fylkesvei med hastighet = 50 km/t eller lavere	Km	20.05.2008	20.05.2008

Europa- og riksvei med vegbredde < 6 meter	Km	20.05.2008	20.05.2008
Fylkevei som har vegbredde < 6 meter	Km	20.05.2008	20.05.2008
Antall statlig vedlikeholdte tunneler europa- og riksveg og fylkesveger	Antall	X	X
Antall statlig vedlikeholdte tunneler europa- og riksveg og fylkesveger	Antall	X	X
Lengde på statlig vedlikeholdte tunneler på europa- og riksveg og fylkesveger	m	X	X
Lengde på statlig vedlikeholdte tunneler på europa- og riksveg og fylkesveger	m	X	X
Antall underganger på europa- og riksveger og fylkesveger	Antall	X	X
Antall underganger på europa- og riksveger og fylkesveger	Antall	X	X
Antall vegbruer på europa- og riksvei, og fylkesveg	Antall	X	X
Antall vegbruer på europa- og riksvei som er skiltet med tillatt aksellast på 10 tonn	Antall	X	X
Antall vegbruer på fylkesvei som er skiltet med tillatt aksellast på 10 tonn	Antall	X	X
Fylkesvei med fast dekke som har spordybde over 17 med mer	Km	20.05.2008	20.05.2008
Fylkesvei med fast dekke >5000 ÅDT	Km	20.05.2008	20.05.2008

X= Rapporter ikke levert grunnet mulige mangler i datasettene

For at SSB skal kunne opprettholde mange av nøkkeltallene knyttet til veier, er det nødvendig med en betydelig kvalitetsforbedring i dataene fra SVV. Forholdene tas opp i brev form til trafikkdirktøren i SVV.

Etter SSBs mening bør følgende tiltak gjennomføres i høst, for å ha forberedt leveransene for 2009 av tilstrekkelig kvalitet:

- SVV gjør testkjøringer for 2006 og 2007 for datasett som ikke er blitt levert. Resultatene kvalitetssikres og godkjennes på høyt nivå i SVV
- SVV innkaller SSB til et møte om resultatene av kvalitetssikringsarbeidet høsten 2008. Møtet må konkludere på hvilke dataserier som er robuste nok til å kunne publiseres som årlige tidsserier og hvilke definisjoner som skal ligge til grunn for de årlige uttrekkene
- SVV legger til rette for at søket i NVDB som danner SSBs filer lagres, slik at de bare kan kjøres mot oppdaterte grunnlagsfiler i NVDB vinteren 2009. Det vurderes om SSB kan hente ut dataene selv via sin tilgang til NVDB 123 og NVDB Studio.
- En oversikt over dataleveransene til KOSTRA for 2009 er gitt i pkt. 5.
- Absolutt siste frist for levering av data for statistikkåret 2008 settes til 15.3. 2009

3.3 Kontroller i skjemaene

Det er etablert et fåtall logiske kontroller i de elektroniske skjemaene, som fungerer bra

3.4 Innsamling av data (skjemarapporteringen)

Tabellen nedenfor viser antall innkomne skjema og regnskap for 2007-publiseringsen per 14. mars og 16. juni 2008:

	14.03.08				16.06.08			
	Antall skjema	Andel skjema	Antall regnskap	Andel regnskap	Antall skjema	Andel skjema	Antall regnskap	Andel regnskap
Fylke*	19	90,5%	20	95%	21	100%	21	100%
Kommune	370	85,8%	381	88%	403	93,5%	430	99,8%

*Inklusive kommunene Trondheim og Bergen (jf. ny forvaltningsordning 2004 - 2006). Det er 431 kommuner i Norge.

Indikatorene for samferdsel bygger også på registerdata (befolkning og infrastruktur). Alle registerdataene ble ikke levert innen fristen, verken til 14.3. eller 16.6. publiseringen (jf. avsnitt 3.2.)

14.03.08

Tallet på skjema er de seneste årene stabilisert seg på rundt 370-380. Også antall regnskap har de to siste årene vært rundt 380, men lå seinst i samband med rapporteringen for 2005 på rundt 300 regnskap. Svarinngangen må sies å være tilfredsstillende.

16.06.08

Tabellen viser full dekning i både tjeneste- og regnskapstall for fylkeskommunene etter revisjonen. For kommunene er dekningsgraden på henholdsvis knapt 94 og tilnærmelsesvis 100 prosent. Dekningsgraden målt i antall skjema er med dette noe lavere enn for de siste tre årene hvor gjennomsnittet var 415 skjema. Frafallet består stort sett av mindre kommuner i de tre nordligste fylkene. Dessverre har en såpass folkerik kommune som Halden også falt ut. Etter purringer svarte de, men for seint til å komme med i publiseringen.

Det ble i år sendt og mottatt om lag 350 e-post i alt, klart flere enn i fjor. Det er i tillegg et betydelig antall henvendelser over telefon.

3.5 Oppgavedifferensiering

Området samferdsel ble berørt av forsøkene med ny forvaltningsordning i 2004. Ordningen ble videreført i perioden 2005 - 2007, og skal deretter opphøre. For samferdsel medførte dette at både Bergen og Trondheim overtok ansvaret for driften av busstransporten i respektive kommuner. Trondheim overtok dessuten ansvaret for TT-transporten, sporveiene og for fylkesveiene i kommunen.

Rapporteringen i fireårsperioden har vist at både skjema- og regnskapsføring har vært i tråd med den nye organiseringen. Dvs. at begge kommunene har ført produksjonsdata i henhold til skjema 50 og regnskapsdata på fylkesfunksjonene de har fått ansvaret for.

Arbeidsgruppa for samferdsel har ingen motforestillinger mot at forsøket med oppgavedifferensiering ikke blir videreført utover 2007. Det har vært vanskelig å spore noen form for effektivitetsgevinst for de involverte bykommunene/fylkene med grunnlag i KOSTRA rapporterte tall for området samferdsel. Dessuten har Hordaland hatt problemer med å rapportere tall for virksomheten i fylket eksklusiv produksjonen i Bergen.

3.6 Skoleskyss

Utvidelsen av skjema 50 med spørsmål om skoleskyss, kom i forlengelsen av konklusjonene i rapporten til en tverretatlig arbeidsgruppe. Gruppas mandat var å se på muligheten for å utarbeide bedre indikatorer om denne viktige og eneste fylkeskommunale lovpålagte samferdselsoppgaven. I tillegg til spørsmålene nevnt under pkt. 3.1. ovenfor, ble det foreslått, og vedtatt, at kostnadene fylkeskommunen hadde i form av billettbetalinger skulle føres på de samme funksjonene som tidligere kun rommet kjøp av eksterne tjenester, dvs. funksjonene fra 730-732 og 734. Billettbetalingene ble til og med 2006 ført på funksjon 510. Det ble ingen endring i føringen på funksjon for grunnskoleskyssen (funksjon 223). For nærmere detaljer om blant annet arbeidsgruppa for samferdsels forslag til bedre kartlegging av skoleskyssen, og bakgrunn for etablering av den tverretatlige arbeidsgruppa, se fjorårets rapport pkt. 7.3.

En oversikt over rapporteringen for 2007 er tatt inn nedenfor.

Manglende svar. Bilruter. Per 16.06.08. Fylke

Grunnlagsdata	Grunnskolen	Videregående
Antall skolereiser	0	1
Antall skysberettigede elever	0	0
Antall elever med lukket skolebarnttransport	3	3

Når det gjelder *kostnader* til lukket skoleskyss (tilleggsskyss) som ikke er fordelt på henholdsvis grunnskole og videregående skole, er det to fylker som ikke har oppgitt kostnader. Dvs. at ett fylke har oppgitt kostnadene til transport av elever i lukket skoletransport, men ikke tallet på elever med slik skyss.

Grunnlagsdata for skoleskyss kan tilsynelatende virke noe mer mangelfullt utfylt for fylker med fylkesveiferger og/eller båtruter. For et par fylker er dette opplagt riktig. I Møre og Romsdal og Hordaland med relativt høye passasjertall spesielt for båtruter, er det lite trolig at disse ikke benyttes også av skoleelever. Noen fylker har oppgitt kun grunnskoleelever eller bare videregående elever, noe som også kan tyde på mangelfull informasjon fra selskapene og rapportering til KOSTRA. 16 fylker har fylkesveiferger og/eller båtruter. Langt de fleste har oppgitt data om skoleskyss.

Til å være det første rapporteringsåret med denne detaljeringen, må vi si oss fornøyd med svarinngangen, særlig for bilruter. Det må likevel settes ytterligere fokus på innrapporteringen av data om skoleskyss i samband med neste års rapportering/revisjon.

Én ting er om data rapporteres, noe annet er kvaliteten på tallene og hva nøkkeltallene synliggjør. Disse viser for eksempel at det er store forskjeller i andelen skoleskyss mellom fylkene. I Finnmark og Østfold er om lag halvparten av de reisende med buss skoleelever, mens skoleelevene i Akershus og Troms står for en firedel av samtlige bussreiser. Tilsvarende tall i Hordaland var 17 prosent i 2007. Etter revisjonen er det således en del variasjoner mellom fylkene, også i de øvrige nøkkeltallene om skoleskyss. Om disse variasjonene beskriver reelle forskjeller eller er et resultat av helt eller delvis feilrapportering, har ikke latt seg gjøre å avklare i løpet av en hektisk revisjonsperiode. Dette vil vi måtte komme tilbake til seinere.

3.7 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det er et stort problem at mange kommuner ikke svarer på henvendelser fra SSB om mulige feil og mangler knyttet til rapporteringen. SSB sender hvert år ut 200-300 e-post til ansvarlig kontaktperson, men mange av disse blir ikke besvart til tross for gjentatte purringer. Dette fører til at tall som mest sannsynlig er feil ikke blir rettet opp og må publiseres slik de er levert til SSB. Gruppen anbefaler at KOSTRA sentralt bidrar til at disse rutinene blir innskjerpet i kommunene og fylkene gjennom høstens årlige brev om rapporteringen for kommende år.

3.8 Publisering

Publiseringene har gått etter planen.

3.9 Brukerreaksjoner

Det har kommet noen merknader og spørsmål knyttet til skjemautformingen:

På skjemaet er det i felt 3.11. spurt om "Antall utstedte parkeringstillatelser for funksjonshemmede i alt". I rettledningen er det presisert at dette skal omfatte det totale antallet gyldige parkeringstillatelser for funksjonshemmede som er utstedt i alt i kommunen, uavhengig av hvilket år utstedelsen er foretatt. Mange kommuner opererer med "aktive" kort. Dvs. at kommunene har oversikt over antall totalt utstedte tillatelser, men de ikke har oversikt over hvor mange det er i avgang. Det kan synes som om

dette er et generelt problem. Grappa forslår at spørsmål og rettleddning for 2008-rapporteringen tilpasses denne problemstillingen, for å få en oversikt over problemet.

Det er også noen problemer knyttet til spørsmål om gatebelysning og kostnader. Noen kommuner oppgir antall kilometer hvor de har ansvar for gatebelysning, men oppgir ikke tilhørende kostnader. Omvendt er det kommuner som svarer nei på spørsmålet om finansiering, men likevel oppgir kilometer. Enkelte kommuner svarer nei på spørsmål om kostnader til gatebelysning selv om de yter tilskudd til velforeninger. De svarer også nei på spørsmålet om lengde i kilometer. Antakelsen til disse kommunene er at de ikke har ansvar for gatebelysning, selv om de yter tilskudd til andre. Grappa anbefaler at spørsmålsstilling og veiledningstekst for gatelys presiseres ytterligere i skjemaet for 2008-rapporteringen.

Det er fortsatt noen fylker som ikke fører korrekt beløp for kostnader til miljøtiltak i spørsmål 2.1. i fylkesskjemaet, men det er gradvis bedring å spore.

4 Forslag til endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppa har ingen forslag til endringer i kontoplanen eller artskontoplanen for 2009-rapporteringen.

5 Forslag til endringer i skjema/filuttrekk

Grappa foreslår ingen endringer i 2008-rapporteringen knyttet til skjema, verken for kommune eller fylke. Det vil imidlertid bli foretatt enkelte justeringer i skjematekster og rettleddning.

Det kan bli endringer i registerdataene som hentes inn fra Vegdirektoratet, etter at det kvalitetssikringsarbeidet som er omtalt i punkt 3.2. er gjennomført.

Følgende filer fra SVV ønskes levert for statistikkåret 2008:

Oversikt over ønskede dataleveranser fra SVV i 2009 (for statistikkåret 2008)

Statistikk/navn	Måle- enhet	Frist levering
En fil for fylke og en fil for kommune for hver rapport		
Europa- og riksveier	Km	15.02.2009
Fylkesveier	Km	15.02.2009
Kommunale veier og gater	Km	15.02.2009
Private veier	Km	15.02.2009
Skogsbilveier (kjørbar med personbil)	Km	15.02.2009
Motorvei (tidligere kl. A)	Km	15.02.2009
En fil for fylke for hver rapport		
Fylkesvei med fast dekke	Km	15.02.2009
Fylkesvei med tillatt aksellast 10 tonn og over	Km	15.02.2009
Fylkesvei med tillatt aksellast opp til og med 8 tonn	Km	15.02.2009
Fylkesvei med hastighet = 50 km/t eller lavere	Km	15.02.2009
Europa- og riksvei med vegbredde < 6 meter	Km	15.02.2009
Fylkevei som har vegbredde < 6 meter	Km	15.02.2009
Antall statlig vedlikeholdte tunellsystemer europa- og riksvei	Antall	15.02.2009
Lengde statlig vedlikeholdte tunellsystemer på europa- og riksvei	Km	15.02.2009
Antall statlig vedlikeholdte tunellsystemer på fylkesvei	Antall	15.02.2009
Lengde statlig vedlikeholdte tunellsystemer på fylkesveier	Km	15.02.2009

Antall tunneller/underganger på europa- og riksvei (Type: Gangbru, jernbane, veg, bygning, viltovergang, låvebru)	Antall	15.02.2009
Antall tunneller/underganger med skiltet høydebegrensning 4,5 m eller lavere på europa- og riksvei (Egenskaper: Kjøreledning, kabel, skiltportal/wire, brustag, rasoverbygg, transportbånd, bomstasjon, brukabler, bygning)	Antall	15.02.2009
Antall tunneller/underganger på fylkesveier (Type: Gangbru, jernbane, veg, bygning, viltovergang, låvebru)	Antall	15.02.2009
Antall tunneller/underganger med skiltet høydebegrensning 4,5 m eller lavere på fylkesvei (Egenskaper: Kjøreledning, kabel, skiltportal/wire, brustag, rasoverbygg, transportbånd, bomstasjon, brukabler, bygning)	Antall	15.02.2009
Antall vegbruer på europa- og riksvei	Antall	15.02.2009
Antall vegbruer på europa- og riksvei som er skiltet med tillatt aksellast på 10 tonn	Antall	15.02.2009
Antall vegbruer på fylkesvei	Antall	15.02.2009
Antall vegbruer på fylkesvei som er skiltet med tillatt aksellast på 10 tonn	Antall	15.02.2009
Fylkesvei med fast dekke som har spordybde over 17 mm	Km	15.02.2009
Fylkesvei med fast dekke >5000 ÅDT	Km	15.02.2009

6 Forslag til endringer i faktaarkene

6.1 Generell vurdering av faktaarkene

Faktaarkene for 2009-publiseringen kan bli justert, hvis kvalitetsgjennomgangen for fylkesKOSTRA som skal gjennomføres høsten 08/vinteren 09 viser at det er behov for det. Det kan også bli behov for en generell vurdering av faktaarkene etter møtet høsten 2008 med SVV om problemene med registerdataene.

6.2 Nøkkeltall som foreslås fjernet

Det er ingen forslag om fjerning av nøkkeltall nå, men det kan bli aktuelt etter høstens arbeid med KOSTRA (jf. punkt 6.1.).

6.3 Forslag til nye nøkkeltall

Gruppen har ingen forslag til ”ordinære” nøkkeltall for 2008-rapporteringen. For forslag til nye kvalitetsindikatorer, se avsnitt 7.1.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kvalitetsindikatorer

En undergruppe til Rammeverksgruppa i SSB har hatt som mandat å gå kritisk gjennom eksisterende kvalitetsindikatorer. I et utkast til konklusjoner fra denne gruppa, pekes det på at utvalget av kvalitetsindikatorer innen samferdsel er noe tynt på kommunenivå, og at de bør suppleres.

I lys av momenter som kom fram på seminaret i KRD vinteren 2008, innspill fra den sentrale rammeverksgruppa i SSB og samferdselsgruppas egen behandling på vårens møte, ble det konkludert slik:

Status publisering pr. 16.6.2008:

Fylke

- Antall drepte og skadde i ulykker med buss innblandet
- Spordybde på fylkesveinettet
- Omfang av rutetilbudet for buss (antall setekm pr. innbygger) - (ny kvalitetsindikator fra 16.6.08-publiseringen)

Kommune

- Andel kommunale veier og gater med fast dekke
- Antall parkeringsplasser skiltet for handikappede pr. 1000 innbyggere (ny kvalitetsindikator fra 16.6.08-publiseringsen)

Forslag til ny publisering i 2009, eller med endrete definisjoner i forhold til tidligere (for statistikkåret 2008):

Fylke

- Antall drepte og skadde i buss (omfanget endret i forhold til tidligere, bare drepte og skadde i bussen tas med)
- Andel fylkesveier med fast dekke
- Frekvens. Vognkilometer pr. linjekilometer for buss
- Frekvens. Setekilometer pr. linjekilometer for buss
- Bybusser. Andel med lavgulf/laventré og/eller rullestolheis

Forslag til ny publisering i 2010, eller med endrete definisjoner i forhold til tidligere (for statistikkåret 2008):

Fylke

- Andel av bussene med lavgulf/laventré og/eller rullestolheis (omfanget foreslås utvidet fra bybusser til å gjelde alle busser). Dataene for 2008 fra kollektivstatistikken er ikke klare før etter KOSTRA-publiseringsen i 2009. Derfor kan ikke data for 2008 publiseres i KOSTRA før i 2010)

Forslag som ligger på vent til datakvalitet eller tilgjengelighet er vurdert:

- Utgifter per km kommunal vei på vedlikehold
I følge kontoplanen skal det være mulig å skille ut kommunenes utgifter til vedlikehold ført i driftsregnskapet til funksjon 333, vha artskonto 230 Vedlikehold og byggtjenester. I spesifikasjonen til artskonto 230 står det at det her skal føres Vedlikehold og nyanlegg av veier (byggtjenester elimineres vha funksjon 333 hvor dette ikke er relevant) - og nyanlegg skal bli eliminert ved at dette føres i investeringsregnskapet.
- Nytt holdeplassregisteret kan gi grunnlag for å lage flere spennende indikatorer innen samferdsel. Registeret blir imidlertid trolig ikke landsdekkende før i 2009. Arbeidet med å utvikle indikatorer med utgangspunkt i dette nye registeret vil starte så snart registeret er operativt og kvaliteten er tilfredsstillende. I en tidligere fase i arbeidet med å utvikle kvalitetsindikatorer, drøftet gruppa noen mulige kandidater:
  - Prosentvis andel av alle gjennomførte avganger som skjer med maksimalt 15 minutters forsinkelse.
  - Gjennomsnittlig avstand til nærmeste kollektive holdeplass i tettsteder.
  - Andel av holdeplassene som er tilrettelagt for bevegelseshemmede
- Andre mulige kvalitetsindikatorer som er drøftet tidligere, som avhenger av tilgang til data av god kvalitet:
  - Støyplageindeks (SPI) fra veitrafikk pr. innbygger. Fylke
  - Bruk av salt per km² vei

7.2 Tilgjengelighet for funksjonshemmede/universell utforming

Regjeringen har opprettet en egen handlingsplan for å bedre tilgjengeligheten med vekt på prinsippene om universell utforming. Planen går over perioden 2005-2009 og koordineres av Miljøverndepartementet. Gjennom handlingsplanen koordineres en rekke tiltak, hvor utnyttning av eksisterende KOSTRA-data er ett viktig bidrag til belyse temaet. Det kan også være aktuelt med ny datainnsamling i KOSTRA for formålet.

Som en følge av arbeidet med universell utforming i gruppa for KOSTRA Samferdsel, er det fra og med 2006-datainnsamlingen i kollektivstatistikken tatt med et nytt spørsmål om andel av bybussene som har lavgulv/laventré og/eller rullestolheis. Kvaliteten var ikke god nok til publisering i år, men vil ventelig være det i 2009. Andel av holdeplassene som er tilrettelagt for bevegelseshemmede, kan muligens hentes ut fra det nye holdeplassregisteret, når det er klart. Dette registeret kan forhåpentligvis også være grunnlag for flere indikatorer om tilgjengelighet/universell utforming. Dette vil bli vurdert av gruppa så snart registeret er i drift.

For blant annet å bistå KOSTRA-arbeidsgruppene best mulig, er det nedsatt ei rammeverksgruppe i SSB for universell utforming. Denne gruppa har som en av sine oppgaver å gå konkret inn på de ulike KOSTRA-områdene med sikte på å komme med en anbefaling om hva gruppene skal prioritere innenfor disse temaene på kort sikt.

Anbefalingene fra rammeverksgruppa kom ikke tidsnok til at de kunne behandles i gruppa for KOSTRA Samferdsel i år. Vi henviser derfor til rammeverksgruppa for universell utforming for oppfølging av KOSTRA-gruppenes mandat på dette punktet.

7.3 Skoleskyss

Bakgrunnen for og utvidelsen av skjema 50 for å innhente ytterligere data om skoleskyss, er omtalt under pkt. 3.6. i denne rapporten og i mer detalj i fjorårets rapport.

Heller ikke det nye forslaget gjør det enklere å kvantifisere de reelle kostnadene til henholdsvis grunnskole- og videregående skoleskyss i forhold til øvrige reiser. Dette kan være et neste skritt i en videre kartlegging av skoleskyssen. Ettersom dette er forsøkt før i flere sammenhenger tidligere uten tilfredsstillende resultat, er det imidlertid ingen selvfølge at dette bør være en oppgave for arbeidsgruppa for samferdsel verken på kort eller lang sikt. Dette vil bli drøftet nærmere i møtet til høsten. I løpet av kommende år vil det imidlertid være viktigst med ytterligere konsolidering av tjenestetallene for skoleskyss.

7.4 Kvalitetsgjennomgang for Fylkes-KOSTRA

Fylkeskommunene har ansvar for levering av grunnlagsdata til KOSTRA, mens arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel blant annet har ansvaret for å sammenstille tjeneste- og regnskapstall til gode indikatorer/nøkkeltall. Arbeidsgruppene skal følge utviklingen på sine områder og blant annet se på samordningen av tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel ønsker å legge mer vekt på dette arbeidet framover. Erfaringen har vist at det er vanskelig å utføre dette arbeidet innenfor rammen av dagens organisering og sammensetning av gruppa. Følgelig ønsker gruppa at fylkeskommunene får en sterkere rolle i KOSTRA-arbeidet, for å styrke kvaliteten på nøkkeltallene gjennom klargjøring av sammenhengene mellom tjeneste- og regnskapsrapporteringen og indikatorene.

Forslaget om en bred gjennomgang av fylkes-KOSTRA for Samferdsel, har tatt utgangspunkt i et tilsvarende arbeid gjennomført innen gruppa for videregående utdanning. For å vinne erfaringer med opplegget innen Samferdsel, anbefaler gruppa at det ikke gjennomføres en fullskala gjennomgang i første omgang. Fylkeskommuner på Østlandet vil bli kontaktet først, med sikte på at disse fylkeskommunene oppnevner representanter til ei undergruppe av KOSTRA Samferdsel, hvor det sikres representasjon fra både regnskaps- og tjenestesiden. Detaljene i opplegget vil for øvrig bli fastlagt på et møte til høsten i arbeidsgruppa for Samferdsel.

Arbeidsgruppa antar at en slik gjennomgang for noen fylkeskommuner kan gjennomføres høsten 2008/våren 2009 uten noen annen formalisering enn ved godkjenning av denne rapporten i Samordningsrådets godkjenning til høsten. Det forutsettes at fylkeskommunene deltar i arbeidet på

frivillig basis. Hvis dette forsøksprosjektet viser seg å være vellykket, vil det på sikt være aktuelt å involvere flere/alle fylkeskommunene. Dette vil da komme som et eventuelt konkret forslag i rapporten til Samordningsrådet i 2009, og hvor det er naturlig at saken hjemles i et tilleggsmandat for KOSTRA Samferdsel.

7.5 Kvalitetsgjennomgang for Kommune-KOSTRA

Det er ikke et særskilt effektivitetsnettverk på området samferdsel som for de fleste andre områdene i KOSTRA. Samferdsel har heller ikke vært et område innenfor ASSS-samarbeidet (nettverkssamarbeid mellom de 10 største kommunene i landet). En organisert tilbakemelding på feil og mangler til kommune-KOSTRA Samferdsel har derfor manglet. Dette kan det nå bli en endring på da det så sent som i uke 24 ble godkjent at VBT (Vegforum for byer og tettsteder) skal inneha rollen som ASSS-gruppe innen samferdsel/vei. En egen arbeidsgruppe vil se nærmere på behov for indikatorer over sommeren.

Det er dessuten viktig å merke seg at VBT nå starter opp arbeidet med å revidere prosesskodene. Arbeidet forventes ferdig våren 2009. Dette kan bli i seineste laget for implementering i samband med rapporteringen av 2008-data. Også prosesser for universell utforming vil bli innarbeidet i revisjonen.

7.6 Andre forslag til videreutvikling av KOSTRA Samferdsel

Arbeidsgruppa for TERM (transport- og miljøindikatorer) ledet av Samferdselsdepartementet, ønsker mer info om parkeringsanlegg og -plasser. Det finnes allerede noe om dette i eksisterende publisering, blant annet en oversikt og park-and-ride anlegg, samt om parkeringsplasser og utstedte tillatelser for handikappede. Gruppa for samferdsel anser det som uaktuelt å øke oppgavebyrden ved å ta inn ytterligere spørsmål om parkering på skjemaet nå. Imidlertid vil det bli undersøkt om det er mulig å hente informasjonen fra registre (GAB og NVDB).

RAPPORT TIL SAMORDNINGSRÅDET FRA ARBEIDSGRUPPEN FOR KOMMUNALT DISPONERTE BOLIGER OG BOLIGVIRKEMIDLER

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvaret for å utarbeide skjema og veileder for kommune-KOSTRA-skjema nr. 13 "Kommunalt disponerte boliger og boligvirkemidler". Skjemaet dekker funksjonene 265 "Kommunalt disponerte boliger" og 283 "Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig" i KOSTRA sin funksjonskontoplan.

Arbeidsgruppen består av følgende personer:

Agnes Aall Ritland, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD), Bolig og bygningsavdelingen, Jonina Hermannsdottir, KRD, Bolig og bygningsavdelingen, Arild Kormeseth, KRD, Kommunalavdelingen, Aud Kristiansen, Kommunenes sentralforbund (KS), Ski kommune, Atle Kristiansen, KS, Skien kommune, John S. Schistad, Kommunale Boligadministrasjoners Landsråd (KBL), Trondheim kommune, Lajla Nystad, KBL, Helse- og velferdsetaten, Oslo kommune, Liv Kristensen, Husbanken, Utviklingsseksjonen, Strategikontoret, Tuan Anh Ngu, Husbanken, Rapporterings- og analyseseksjonen, Strategikontoret, Tanja Auren, Husbanken, Boligsosial seksjon, Region Øst, Tonje Houg, Sosial- og helsedirektoratet (Shdir), avd. for kommunale velferdstjenester, Christian Hellevang, KS, Dag R. Abrahamsen, Statistisk sentralbyrå (SSB), seksjon for helsestatistikk, Else Bredeli, SSB, seksjon for helsestatistikk.

1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat

Arbeidsgruppen har som mandat å fremskaffe styringsinformasjon om kommunale boliger og boligvirkemidler.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Data for 2007 er publisert via KOSTRA per 16. juni 2008. Her mangler data fra 20 kommuner. Det er videre publisert endelige, nasjonale tall for 2007 i en forenklet Dagens Statistikk (DS) den 3. juli 2008. Her er det lagt inn tall for tidligere år for 19 kommuner som ikke har levert 2007-data (1 kommune leverte data etter 16. juni-publiseringsen).

Det er for 2007-tallene, ikke gjort endringer i publiseringen av etablerte indikatorer. Det er ikke publisert noen nye indikatorer i 2007, men to av de tidligere publiserte indikatorene er også publisert som kvalitetsindikatorer. Det er "Andel midlertidige opphold med varighet 0-3 mnd. Prosent av alle midlertidige opphold" og "Gjennomsnittlig antall opphold for husstander som har benyttet et midlertidig botilbud i løpet av året". Disse kommer i tillegg til de tidligere publiserte kvalitetsindikatorene som er "Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere" og "Andel kommunalt disponerte boliger som er tilrettelagt for rullestolbrukere".

Arbeidsgruppen har et ønske om endring i Funksjonskontoplanen. Ønsket om endring er knyttet til teksten for funksjon 265 Kommunalt disponerte boliger. Vi ønsker å legge en del av dagens pkt. 6 i et eget punkt. Det gjelder setningen ”Planarbeid knyttet til funksjonen føres også her, for eksempel utarbeidelse av lokale boligsosiale handlingsplaner.”

Når det gjelder utvikling av indikatorer for universell utforming, så har arbeidsgruppen i første omgang valgt en snever men konkret tilnærming. Vi har i to år (data for 2006 og 2007) samlet inn tall for hvorvidt boligen er tilrettelagt for rullestolbrukere eller ikke. Arbeidsgruppen vil fortsette med å utvikle grunnlag for et videre spekter av indikatorer som kan belyse dette med universell utforming. Vi avventer imidlertid arbeidet til Rammeverksgruppa for universell utforming for mer konkrete definisjoner og retningslinjer for videre utvikling av indikatorer på området.

Skjema 13 er for tiden gjenstand for en grundig evaluering for blant annet å tilpasse det bedre til den måten kommunene administrerer sin boligvirksomhet på. En presentasjon av ny-utviklingsarbeidet, finnes i pkt. 7 nedenfor. Nytt skjema 13 er planlagt tatt i bruk ved innsamlingen av tall for 2009 våren 2010.

Arbeidsgruppen har innledet dialog med storkommunenettverket ASSS (Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner) for sosialtjenesten og fått nyttige innspill som vi vil behandle videre i evalueringsprosessen. ASSS er et nettverkssamarbeid blant de ti største kommunene i landet; Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger; Tromsø, Kristiansand, Drammen, Bærum, Sandnes og Fredrikstad. Det er enighet i arbeidsgruppen om at ASSS har mange gode forslag til forbedringer i boligstatistikken. Vi mener imidlertid det er viktig å melde tilbake til ASSS at nye spørsmål må ha aktualitet for majoriteten av kommunene.

2.2 Arbeidsgruppens anbefalinger

I og med at skjema 13 er inne i en evalueringsprosess, vil det ikke bli gjort store endringer i skjemaet for 2009. Noen små justeringer i skjema og veileder er det imidlertid nødvendig å gjøre for neste års skjema. Arbeidsgruppen anbefaler følgende endringer i skjemaet og/eller i veilederen:

- I skjemaets del 6 ”Midlertidige botilbud” ønsker vi å skille ut opphold i natthjem i et eget spørsmål. Opphold i natthjem regnes ikke lenger som et midlertidig botilbud etter sosialtjenestelovens § 4-5. Vi ønsker likevel å få opplyst antall opphold i natthjem men der dette skilles ut i et eget spørsmål for mer akutte boligløsninger.
- I kartleggingsspørsmålet i del 9 tok vi i fjor med en opplysning om at de kommuner som gir tilsvarende opplysninger om kartlegging av vanskeligstilte på boligmarkedet til Husbanken via Bokart, ikke skal fylle ut spørsmål 9. Vi fikk da disse opplysningene fra Husbanken. Nå har imidlertid Datatilsynet stoppet innrapporteringen av slike data via Bokart til Husbanken. For neste års skjema ønsker vi derfor å reversere dette og be kommunene igjen å sende inn kartleggingsdata via KOSTRA-skjema 13, del 9.
- Disse to foreslåtte endringene vil bli presisert i veilederen.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Skjemaet er uendret fra året før for rapporteringen av 2007-data våren 2008, med to unntak:
1) uttak av en sumlinje i spørsmålet om tilrettelegging for rullestolbrukere.
2) innføring av disposisjonsform i spørsmålet om antall utleide boliger.

Jamfør fjorårets Samordningsrådsrapport for nærmere begrunnelse for dette.

Ellers så er det lagt inn en del veiledningstekst til hvert enkelt spørsmål i det elektroniske skjemaet. Teksten ligger i form av ”i-knapper”.

3.2 Kontroller i skjemaet

I skjemaet er det både logiske kontroller og varsler om at visse felt må fylles ut. Skjemakontrollene forenkler til en viss grad revisjonsarbeidet ved å sikre konsistens mellom svar som har en logisk sammenheng og ved at sentrale deler av skjemaet blir fylt ut. Det er imidlertid mulig å sende inn skjemaet uten å aktivere kontrollene. Dette er et bevisst valg fra KOSTRA-administrasjonen, da man ikke ønsker å gjøre det for vanskelig å få sendt inn det elektroniske skjemaet. Tilsvarende logiske kontroller som i skjemaet er derfor også lagt inn i revisjons-kontroll-systemet.

3.3 Innsamling av data

Publiseringen 14. mars i år av ureviderte tall, var basert på om lag 86 prosent innkommet materiale. Ved publiseringen av endelige tall 16. juni, hadde 96 prosent av kommunene levert inn skjema 13.

Kommunene ble påminnet og purret sentralt av KOSTRA 2 ganger før publisering 14/3 og en gang etter denne publiseringen. Før publiseringen 16. juni er kommunene purret to ganger av saksbehandler for den kommunale boligstatistikken.

I tillegg ble det gjort en ekstra innsats med kontakt mot rådmennene i kommunene for om mulig å få med data fra kommuner som ikke hadde levert skjema 13 etter gjentatte purringer, og da spesielt 3-4 kommuner som ikke hadde levert data de 2-3 siste årene. Vi lyktes bare å få med 5 av de 24 kommunene der vi tok kontakt med rådmannen i kommunen. Én av disse 5 kommunene leverte data etter 16. juni-publiseringen og kom derfor bare med i publiseringen av endelige tall 3. juli.

Noen av kommunene som ikke har levert data, vil bli fulgt opp i forbindelse med evalueringen av skjema 13, der vi blant annet skal intervjuer utvalgte kommuner om deres oppfatning av dagens skjema 13.

Eksterne data fra Husbanken ble publisert som foreløpige tall 14. mars og endelige tall ved publiseringen 16. juni dette år. Tall fra Bokart om kartlagte vanskeligstilte på boligmarkedet ble bare publisert som foreløpige tall, det vil si at det var de samme tallene som ble publisert 14. mars og 16. juni. Dette da innsamlingen av slike opplysninger via Bokart, som nevnt over, ble stoppet av Datatilsynet. Ved publiseringen 16. juni, var dekningen for Husbankens data tilnærmet 100 prosent.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjonsarbeidet er i hovedsak basert på oppfølging av de feilmeldinger som revisjonssystemet kom frem med. Oppfølgingen bestod for det meste i e-mail-korrespondanse med skjema-utfyller. Aktuelle kommuner mottok en mail med spørsmål vedrørende feilmeldingene, samt kopi av kommunens innrapporterte tall. Kommunene mottok deretter to-

tre oppfølgingsmail avhengig av hvor viktig det var å få rettet feilen(e). Feilene ble deretter rettet opp i samsvar med kommunenes tilbakemeldinger.

3.5 Publisering

Data for 2007 er publisert via KOSTRA per 16. juni 2008. Her mangler data fra 20 kommuner. Det er videre publisert endelige, nasjonale tall for 2007 i en forenklet Dagens Statistikk (DS) den 3. juli 2008. Her er det lagt inn tall for tidligere år for 19 kommuner som ikke har levert 2007-data (1 kommune leverte data etter 16. juni-publiseringen).

Det er for 2007-tallene, ikke gjort vesentlige endringer i publiseringen av etablerte indikatorer.

Det er ikke publisert noen nye indikatorer i 2007, men to av de tidligere publiserte indikatorene er også publisert som kvalitetsindikatorer. Det er ”Andel midlertidige opphold med varighet 0-3 mnd. Prosent av alle midlertidige opphold” og ”Gjennomsnittlig antall opphold for husstander som har benyttet et midlertidig botilbud i løpet av året”. Disse kommer i tillegg til de tidligere publiserte kvalitetsindikatorene som er ”Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere” og ”Andel kommunalt disponerte boliger som er tilrettelagt for rullestolbrukere”.

3.6 Brukerreaksjoner

Det har ikke kommet spesielle kommentarer til nøkkeltallene. Kommentarene går mer på at KOSTRA-faktaarkene er vanskelig å finne ut av. For å komme dette i møte, ønsker vi for senere år, å redusere antall indikatorer i faktaarkene mot å utvide antall tabeller i Statistikkbanken. Vi tenker da på selvstendige Statistikkbanktabeller under emne 05.03 Bolig, boforhold, i tillegg til KOSTRA-Statistikkbank-tabeller. En mer ryddig presentasjon av grunnlagstallene, med tilsvarende overskrifter som for nøkkeltallsarket, står også på dagsorden.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har et ønske om endring i Funksjonskontoplanen. Ønsket om endring er knyttet til teksten for funksjon 265 Kommunalt disponerte boliger. Vi ønsker å legge en del av dagens pkt. 6 i et eget punkt. Det gjelder setningen ”Planarbeid knyttet til funksjonen føres også her, for eksempel utarbeidelse av lokale boligsosiale handlingsplaner.”

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

- I og med at skjema 13 er inne i en evalueringsprosess, vil det ikke bli gjort store endringer i skjemaet for 2009. Noen små justeringer i skjema og veileder er det imidlertid nødvendig å gjøre for neste års skjema.

5.2 Forslag til endring i skjema og i veileder til skjema

Arbeidsgruppen anbefaler følgende endringer i skjemaet og/eller i veilederen:

- I skjemaets del 6 ”Midlertidige botilbud” ønsker vi å skille ut opphold i natthjem i et eget spørsmål. Opphold i natthjem regnes ikke lenger som et midlertidig botilbud etter sosialtjenestelovens § 4-5. Vi ønsker likevel å få opplyst antall opphold i natthjem men der dette skilles ut i et eget spørsmål for mer akutte boligløsninger.

- I kartleggingsspørsmålet i del 9 tok vi i fjor med en opplysning om at de kommuner som gir tilsvarende opplysninger om kartlegging av vanskeligstilte på boligmarkedet til Husbanken via Bokart, ikke skal fylle ut spørsmål 9. Vi fikk da disse opplysningene fra Husbanken. Nå har imidlertid Datatilsynet stoppet innrapporteringen av slike data via Bokart til Husbanken. For neste års skjema ønsker vi derfor å reversere dette og be kommunene igjen å sende inn kartleggingsdata via KOSTRA-skjema 13, del 9.

Disse to foreslåtte endringene vil bli presisert i veilederen.

6. Ønskede endringer i faktaark

Arbeidsgruppen ønsker ikke å gjøre store endringer i faktaarkene for publiseringen i 2009. Vi venter med endringer her til nytt skjema 13 er etablert. En viss opprydding og omstrukturering av faktaarkene på nivå 3 slik at de samsvarer bedre organisatorisk med nivå 2-faktaarkene, er imidlertid et ønske for 2009-publiseringen.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Litt om hvorfor vi foretar en grundig evaluering/ny-utvikling skjemaet

- Kostra-skjema 13 for Kommunalt disponerte boliger og boligvirkemidler har vært med i Kostra fra 2001. Skjemaet var gjennom en forholdsvis stor evaluering og endring i 2004, med blant annet utbygging av såkalte brukergrupper og aldersgrupper. Senere år er skjemaet også endret, og da først og fremst utvidet, idet vi har tatt med mer detaljerte opplysninger om midlertidige opphold. Disse endringene er hovedsakelig gjort etter ønske og påtrykk fra Kommunal og regionaldepartementet (KRD), Sosial og helsedirektoratet (SHdir) og Husbanken, med tanke på å skaffe måltall for ulike politiske strategier og satsninger. Spesielt har vi ønsket å få samlet inn data som kan måle resultatoppgåelse i forhold til konkrete mål i strategien for bekjempelse av bostedsløshet; ”På vei til egen bolig”. En del variable visste vi at kommunene ikke ville kunne gi tall for det første året. Når vi likevel tok inn spørsmålene, var tanken at kommunene ville innrette dataregistreringen etter spørsmålene i skjemaet og kunne rapportere etter hvert. For noen kommuner viser dette seg å være tilfelle, for andre, og kanskje de fleste kommuner, har disse nye variablene ført til økt frustrasjon ved rapporteringen. Og for de kommuner som melder at de jobber med saken, så ser vi at det går mer enn ett år før man kan regne med pålitelige tall. Dette har igjen ført til skuffelse i departement, direktorat og i Husbanken når det gjelder å få gode måltall raskt nok.
- Alt i alt er inntrykket av dagens skjema 13 at det ikke gir tilfredsstillende data hverken for departement, Husbanken eller kommunene. Dette er også konklusjonen fra Riksrevisjonens vurdering av dataene.
- Med dette som bakgrunn, ble det høsten 2007, utarbeidet et prosjektskriv i seksjon for helsestatistikk (330), med tanke på å få hjelp fra seksjon for datafangstmetode (810) til å tenke helt nytt om skjema 13. Seksjon 810 har evaluert et annet KOSTRA-skjema tidligere (skjema 20 for Fysisk planlegging), og sluttrapporten fra det prosjektet ga oss en idé om å gjøre noe tilsvarende for skjema 13. Noe av resultatene fra evalueringen av skjema 20 er av mer generell KOSTRA-karakter, og er til dels tatt til følge og gjort gjeldende

for alle KOSTRA-skjema – blant annet dette med kun online-basert skjema. Evaluering av innholdet i spørsmålene vil imidlertid bli spesifikt for hvert KOSTRA-skjema – og det er dette vi ønsker å få gjort for skjema 13. Vi antar likevel at dette også vil kunne gi mer generelle anbefalinger når det gjelder spørsmålsformuleringer og skjemaoppbygging i KOSTRA.

7.2 Plan for utvikling av ”nytt” skjema 13

Vi startet i desember i fjor, opp evalueringsarbeidet eller utviklingsarbeidet som vi etter hvert heller benevner det i og med at vi har tenkt å være veldig nytenkende, og nærmest starte fra scratch i skjema utviklingen. Vi er i denne sammenheng, Else Bredeli fra seksjon for helsestatistikk og Tore Nøtnæs fra seksjon for datafangstmetode som utgjør prosjektgruppen for utviklingen av nytt skjema 13.

Prosjektet er planlagt avsluttet juni 2009 og nytt skjema 13 er planlagt tatt i bruk ved innsamlingen av 2009-data våren 2010. Høsten 2008 ønsker vi å kunne informere kommunene om hva vi planlegger at de skal samle inn av boliginformasjon for 2009. Dette for at kommunene skal kunne ha mulighet til å starte å samle de etterspurte dataene tidlig i innsamlingsåret. Endelig informasjon om innholdet i nytt skjema 13 kan imidlertid først gis etter godkjenning av nytt skjema 13 i Samordningsrådet høsten 2009.

Hovedfaser i utviklingsprosjektet

1. Avklare informasjonsbehovet til statistikkbrukerne (spesifiseringsfasen).

Vi ønsker å få fram hva som er svarene for deretter å stille de nødvendige spørsmålene. Har erfart at man har lett for ubevisst å spørre om flere ting i ett spørsmål – og dermed blir svaret vanskelig å tolke.

- a. Vi har hatt et første møte med sentrale brukere av dataene vi samler inn, Kommunal og regionaldep. (KRD), Husbanken, Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) og fire kommuner: Oslo, Trondheim, Ski og Skien. Ski og Skien representerer, foruten egen kommune, også Kommunenes Sentralforbund (KS). Trondheim og Oslo representerer i tillegg til seg selv, Kommunale Boligadministrasjoners Landsråd (KBL).
- b. Etatene har kommet med skriftlige innspill til møtet der de legger frem hva de ønsker av statistikk på området.

Det som kommer fram som en sentral sak å få avklart før vi fortsetter arbeidet, er hvorvidt vi ber om opplysninger kommunene ikke har lov til å lagre. Dette med bakgrunn i at vi tror bedre dokumentasjon/databehandlingsverktøy for å registrere de data vi etterspør, er en sentral faktor for å bedre datakvaliteten. Samtidig så kan det være at lagring av data for å besvare noen av spørsmålene kan komme i konflikt med lover som besørger personvern. Det gjelder spesielt spørsmålene om brukergrupper og om midlertidig bolig til personer løslatt fra fengsel og utskrevet fra institusjon.

Det er også viktig å sjekke ut hva som kreves av informasjon og samtykke fra dem opplysningene gjelder, samt eventuelle krav om lovhjemling for lagring og bruk av slike data til statistikk.

2. Avdekke problemer i dagens skjema og få kunnskap om hva slags dokumentasjon kommunene sitter på (tidlig operasjonaliseringsfase)

- a. **Snakke med Kostra-support**, for å høre hva slags erfaringer de har med skjema 13.
- b. **Ekspertevaluering.** I ekspertevalueringer er det to spørreskjemametodikere som bruker sin erfaring for å avdekke flest mulig svakheter/problemer i skjemaet. De ser både på spørsmålsformuleringer, rekkefølge og visuelt design. Ekspertevaluering er en veldig effektiv metode for å avdekke opplagte svakheter/problemer, og dermed unngå å bruke tid for å avdekke disse når man går til kommunene/respondentene for å kartlegge hva de opplever som problematisk med skjemaet.
- c. **Eksplorerende intervju.** Et eksplorerende intervju er en individuell samtale med en nøkkelperson, hvor hensikten er å få ny kunnskap om feltet man skal undersøke. I vårt tilfelle vil det være en samtale med skjemaansvarlig for skjema 13 i kommunene. Vi planlegger å gjennomføre 3- 6 eksplorerende intervju. Hensikten er å få:
  - i. 1. kunnskap om hva slags problemer kommunene sliter med i skjemaet
  - ii. 2. få kunnskap om hva slags dokumentasjon kommunene sitter på.

Vi planlegger å reise ut til kommune for å snakke med dem. Fordelen med det, er at det gir oss anledning til å se på fagsystemene deres, dvs. vi kan se hva slags dokumentasjon de sitter på. Vi tror mange av problemene i skjema 13 skyldes at kommunene ikke sitter på den dokumentasjonen som det spørres om i skjemaet.

Vi planlegger å snakke med 2 store kommuner, 2 mellomstore- og 2 små kommuner. Vi har ikke bestemt oss for hvilke kommuner vi skal snakke med ennå, men vi tror det vil være lurt å snakke med både kommuner som sliter med innrapporteringen, og med kommuner hvor innrapporteringen går greit.

- d. **Delvis strukturerte telefonintervju.** Vi planlegger å gjennomføre delvis strukturerte telefonintervju. Hensikten er å få mer kunnskap om utbredelsen av de problemene som har blitt avdekket i de eksplorerende intervjuene. Det er mulig denne aktiviteten utgår. Det avhenger av hvor god informasjon vi får i de eksplorerende intervjuene.

3. Bestemme det endelige innholdet i det nye skjema 13

Med utgangspunkt i hva slags info de sentrale statistikkbrukerne ønsker å samle inn, og hva slags informasjon (dokumentasjon) kommunene sitter på, skal vi, sammen med statistikkbrukerne, bestemme det endelige innholdet i det nye skjemaet. I denne fasen gjelder det å finne balansen mellom den informasjonen som statistikkbrukerne ønsker, og den informasjonen kommunene kan gi.

4. Utforme og teste nytt skjema

Når det er bestemt hva som skal være det endelige innholdet i skjemaet, vil vi gå i gang med å utforme spørsmålene i skjema. Deretter testes det nye skjemaet i utvalgte kommuner. Det legges opp til en iterativ utviklingsprosess, dvs. at utvikling og testing går fram og tilbake, helt til skjemaet fungerer bra. Vi planlegger å gjennomføre ca. 8 -10 tester, 4 -5 tester i første omgang, deretter ca. to tester i hver omgang. Metoden som brukes for å teste spørreskjemaer heter kognitiv kartlegging. Det er en metode som er effektiv for å avdekke svakheter/problemer i skjema. Vi har ikke tenkt så grundig på hvilken type kommuner vi skal teste ut skjemaet på ennå, men det vil være naturlig å teste det ut på en del kommuner som har hatt problemer med skjema.

5. Sluttrapport

Det er viktig å lage en god sluttrapport som de andre fag-seksjonene kan bruke i arbeidet med utviklingen av sine skjema.

Grovt sagt, så vil fase 1 og 3 være rettet mot de sentrale brukerne av dataene, mens fase 2 og 4 vil være rettet mot respondentene, dvs. de som gir oss dataene.

7.3 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen oppnevnte en undergruppe våren 2005 med oppdrag å utarbeide kvalitetsindikatorer for kommunalt disponerte boliger og boligvirkemidler.

Etter kvalitetsseminaret 16. januar 2006 jobbet gruppen videre med å finne bedre kvalitetsindikatorer etter den nye sjekklisten for utvikling av kvalitetsindikatorer som ble introdusert på seminaret. Metoden ga gruppen et nyttig verktøy, i tillegg til at den i større grad tilrettela for en felles forståelse av innholdet i begrepet kvalitet.

Dette arbeidet resulterte i en "bruttoliste" med i alt 14 forslag til kvalitetsindikatorer. De siste punktene i sjekklisten omhandler en del krav som skal stilles til indikatorene (om de er relevante, pålitelige, sammenlignbare, entydige, påvirkbare). Etter gjennomgang av disse punktene, satt vi igjen med 5 indikatorer:

1. Antall kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (indikator for resultat kvalitet)
2. Andel kommunalt disponerte boliger som er tilrettelagt for rullestolbrukere (indikator for produkt kvalitet).
3. Antall midlertidige opphold med varighet utover 3 måneder (indikator for prosess kvalitet/resultat kvalitet)
4. Gjennomsnittlig antall opphold per husstand med midlertidige opphold (indikator for resultat kvalitet).
5. Antall husstander på venteliste i forhold til antall nye vedtak/tildelte boliger i løpet av året (indikator for resultat kvalitet).

Av disse 5 ble de to første vurdert å være så gjennomarbeidet at vi valgte å publisere dem som kvalitetsindikatorer ved publiseringen av ureviderte tall 15. mars 2007. Indikator 3 og 4 ble publisert som kvalitetsindikatorer første gang 16. juni 2008. Indikatorene har følgende tekst (k-knapp) i faktaarket for kvalitet:

Indikator 1: Antall kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (indikator for resultat kvalitet). Indikatoren sier noe om dekningsgrad. Datakvaliteten anses som god og indikatoren er pålitelig. Også forholdsvis god mulighet for sammenligning mellom kommuner. Kommunalt disponerte boliger benyttes til personer som selv ikke kan skaffe et sted å bo, har særskilte behov og/eller til rekruttering av personell. Høy andel kommunalt disponerte boliger regnes som positivt. Indikatoren kan sees i sammenheng med Husbankens øvrige indikatorer på bruk av boligvirkemidler, for eksempel indikator på bostøtte, startlån, boligtilskudd til etablering og tilpasning. Husbankens indikatorer ligger under "Husbankindikatorer" på faktaark N, Bolig. Indikatoren er påvirkbar ved at kommunene kan bygge, kjøpe- eller leie inn flere kommunalt disponerte boliger.

Indikator 2: Andel kommunalt disponerte boliger som er tilrettelagt for rullestolbrukere (indikator for produkt kvalitet). Indikatoren sier noe om boligmassens kvalitet. Indikatoren har relevans i forhold til myndighetenes mål om flere tilgjengelige boliger og et mer inkluderende boligmarked. Datakvaliteten anses som god, men fordi dette er data som nylig ble startet innsamlet via KOSTRA-skjemaet, kan det variere noe mellom kommunene hvordan de faktisk teller tilrettelagte boliger. Indikatoren anses likevel å være pålitelig. Sammenlignbarheten antas å være god mellom kommuner så fremt kommunene har brukt gjeldende definisjon av tilrettelagt bolig for rullestolbrukere som er etter teknisk forskrift. Tolkningen er entydig. Høy andel regnes som positivt. Indikatoren er påvirkbar ved at kommunene kan bygge boliger/rehabiliterer slik at man får flere tilrettelagte boliger for rullestolbrukere.

Indikator 3: Andel midlertidige opphold med varighet 0-3 mnd. Prosent av alle midlertidige opphold (indikator for resultat kvalitet). Indikatoren sier noe om hvor stor andel av oppholdene i midlertidige botilbud som kan sies å være av kort varighet. Indikatoren har relevans i forhold til myndighetenes mål om at bostedsløse raskt skal få tilbud om varig bolig og at ingen skal oppholde seg mer enn tre måneder i midlertidige botilbud. Høy andel av midlertidige botilbud med varighet 0-3 måneder regnes dermed som positivt. Datakvaliteten anses som god og indikatoren anses som pålitelig. Indikatoren er påvirkbar ved at kommunene kan sette inn ressurser på å skaffe flere varige botilbud, slik at færre husstander bor lenge i midlertidige botilbud.

Indikator 4: Gjennomsnittlig antall opphold for husstander med midlertidige opphold (indikator for resultat kvalitet). Indikatoren sier noe om omfanget av gjengangere i midlertidige botilbud. Å redusere antall midlertidige opphold og antall gjengangere med midlertidige opphold er et uttalt mål i myndighetenes boligpolitikk. Høy verdi anses dermed som negativt. Man er likevel klar over at for noen mennesker er en midlertidig bolig av god kvalitet en foretrukket boform framfor mer varig og forpliktende boligløsninger. Datakvaliteten anses som god og indikatoren anses som pålitelig. Indikatoren er påvirkbar ved at kommunene kan sette inn ressurser på å skaffe flere varige botilbud, slik at færre husstander bor lenge i midlertidige botilbud.

Den 5. indikatoren, antall husstander på venteliste i forhold til antall nye vedtak/tildelte boliger i løpet av året, er tenkt å skulle si noe om graden av udekket boligbehov. Den er imidlertid noe problematisk både hva gjelder pålitelighet, sammenlignbarhet og tolkning/entydighet. I skjemaet blir man bedt om å oppgi antall husstander på venteliste, fordelt på brukergrupper. Dette skal være personer som har fått et positivt vedtak om kommunal bolig, men som ennå ikke er tildelt en fysisk bolig.

Kommunene praktiserer imidlertid dette på ulike måter. Noen venter med å gi positivt vedtak til det er en ledig bolig. Kommunene har også ulike kriterier for at en husstand skal kunne få et positivt vedtak og komme på venteliste. Noen steder praktiseres krav om 3 års botid. Andre steder er det en streng prioritering på hvem som kan få kommunal bolig, og dette er gjort allment kjent, slik at ventelisten av den grunn ikke sier noe om boligbehovet generelt.

I dagens skjema kan antall vedtak i løpet av året både være nye vedtak, vedtak om forlengelse av kontrakt og vedtak om bytte av kommunal bolig på grunn av uegnethet. For å kunne si noe om hvor mange nye som får hjelp, må vi få skilt ut antall nye vedtak i løpet av året. Dette er et av punktene vi jobber videre med i forbindelse med evalueringen av skjemaet.

Alt i alt så har vi konkludert med at indikator 5 ikke kan publiseres som kvalitetsindikator uten forbedringer i de forhold vi har nevnt over.

8. Annet

-

9. Referanser

-

eko 20/06-08

RAPPORT TIL SAMORDNINGSRÅDET FRÅ ARBEIDSGRUPPA FOR BRANN- OG ULUKKESVERN 2008

1 Innleiing

1.1 Arbeidsgruppa si samansetting

Arbeidsgruppa består av følgjande:

Anne Myrestøl, Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)

Heidi Vassbotn, Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)

Leif Johansen, Kommunanes Sentralforbund (KS) (Fredrikstad brann- og redningsvesen)

Bjørn Sigmund Andersen, Kommunanes Sentralforbund (KS) (Tønsberg kommune)

Espen Ottesen Vattekar, Statistisk sentralbyrå (SSB)

Trond Ekornrud, Statistisk sentralbyrå (SSB)

1.2 Gruppa sitt ansvar i KOSTRA

Gruppa sitt arbeidsfelt dekkjer følgjande funksjonar i KOSTRA:

338 Forebygging av branner og andre ulykker

339 Beredskap mot branner og andre ulykker

Gruppa arbeider etter det generelle mandatet for KOSTRA sine arbeidsgrupper.

2. Oppsummering og tilråding

2.1 Oppsummering

For 2007-tala vart kvalitetsindikatoren: ”Andel personer med kompetanse som fører tilsyn med særskilte brannobjekt” gjeninnført. Indikatoren har vore ute frå statistikken i nokre år grunna overgang til elektroniske innrapporteringskjema. Under overgangen forsvann spørsmålet ut frå skjemaet, men har no kome inn igjen. Gruppa tilrår at ein held fram med denne i samband med publiseringa av 2008-tala òg.

For 2007-tala blei indikatoren ”Netto driftsutgifter funksjon 338 per innbygger” innført etter ønskje frå arbeidsgruppa. Grunnlagstala for denne indikatoren fanst tilbake til 2001 for denne indikatoren. Dette gjer at tal heilt tilbake til 2001 vart publisert for denne indikatoren. Gruppa tilrår at ein held fram med denne i samband med publiseringa av 2008-tala òg.

Gruppa vil hausten 2008, enno ein gong, vurdere om data frå register skal nyttast på personalsida.

Gruppa tilrår å oppretta to nye funksjonar, ein for lokalutgifter og ein for alarmsentralar. For grunngeving sjå punkt 2.2.

2.2 Arbeidsgruppa sine tilrådingar

Arbeidsgruppa vurderer hausten 2008 om det skal nyttast tal frå register på personalsida. Arbeidsgruppa vedtok i fjor haust at datakvaliteten i register ikkje var tilfredsstillande nok til ein overgang, men har gått inn for å gjera eit nytt forsøk hausten 2008. Arbeidsgruppa ber difor om at Samordningsrådet godkjenner at gruppa tar denne avgjersla etter ei vurdering over sommaren.

Arbeidsgruppa ønskjer å reinsa funksjon 339 for lokalutgifter, og skilja dette ut i ein eigen funksjon. Sidan praksisen i kommunane og særbedriftene er svært ulik for korleis dette blir

ført på dei to ulike funksjonane, er det vanskeleg å samanlikna funksjon 338 og 339 kommunane imellom.

Arbeidsgruppa ønskjer også å skilja ut alarmsentralar i ein eigen funksjon, då ein meiner at dette er nyttig for å få ein oversikt over kostnadene knytte til dette bestemte området. Utifrå dagens rekneskapstal er det ikkje muleg å sjå kor mykje som er nytta på alarmsentralar i året. Praksisen er også ulik i forhold til korleis alarmsentralane er organisert i kvar enkelt kommune. Dette gjer at praksisen for korleis det blir ført på dei to funksjonane vil variera. Det er ikkje muleg utifrå rekneskapstala i dag å finna ut om alarmsentralar er inkludert eller ikkje. Utgiftene er ført opp anten på 338 eller 339. Dette gjer det, også i dette tilfelle, problematisk å samanlikna tal på tvers av kommunane. Det er også frå kommunane si side, igjennom Kommunanes Sentralforbund, ytra eit ønskje om ein eigen funksjon for alarmsentralar, slik at tala for funksjon 338 og 339 betre let seg samanlikna på kommunane imellom. Alarmsentralar er også eit viktig område av ein annan grunn, for tida er ein midt inne i ein utreiingsfase på sentralt nivå i Noreg. Utreiinga skal vurdera ei muleg samanslåing for naudmeldetenestene, slik at brann, politi og helse får felles alarmsentral. Ei samanslåing vil føra til færre alarmsentralar på landsbasis og eitt felles nødnummer, i motsetning til dagens tre. For å fatta ei avgjersle på så korrekt grunnlag som muleg hadde det vore svært nyttig å ha tilgjengeleg oversikt over kva kvar enkelt kommune har av utgifter på alarmsentralar. Desse tala kan synleggjera om det er lønsamt eller ikkje med ei sentralisering, og slik vil ei avgjersle i denne saka vera fundert på eit god bakgrunnskunnskap. Slik situasjonen er i dag er 338 og 339 tala uryddige i samband med alarmsentralar, og særleg for dei kommunane som er ansvarlege for å driva alarmsentralane.

Referansen til denne utreiinga er Stortingsmelding nr. 22(2007-2008) Samfunnstryggleik.

Utdrag frå meldinga:

”6.4.4 Ett felles nødnummer og felles nødmeldesentraler

Regjeringen tar sikte på å innføre felles nødnummer og etablere felles nødmeldesentraler for brann, helse og politi.

Nødmeldetjenesten er en del av den offentlige operative beredskapen som skal komme nødtilte til unnsetning. Tjenestens oppgaver er å motta nødansrop, vurdere situasjonen, gi profesjonell veiledning til innringeren og iverksette nødvendige tiltak, for eksempel utrykning. Nødmeldetjenesten er i dag tredelt, med separate nødnummer (110, 112, og 113) og egne nødmeldesentraler for brann, helse og politi. Til sammen er det 72 nødmeldesentraler (politi 27, brann 24, helse 21), hovedsakelig lokalisert i tilknytning til brannstasjoner, politihus og sykehus.”

For å sjå kva kommunane faktisk bruker på førebygging (funksjon 338) og beredskap (funksjon 339) ber arbeidsgruppa Samordningsrådet om å godkjenna at både lokalutgifter og alarmsentralar får egne funksjonar i statistikken frå og med publiseringa av 2008-tala. Dette vil gjera tala for dei to funksjonane meir korrekte og betre rusta for samanlikning på tvers av kommunane. I tillegg vil det vera med på førebu KOSTRA på ei utvikling som høgst sannsynleg vil koma uansett.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

All personal- og tenesterapportering skjer til DSB, som overfører eit ekstrakt til SSB som vert nytta i faktaarka. Gruppa kjem kvart år med merknader/innspeil til DSB sine skjema "Melding om brannvernet", som dannar grunnlag for hovuddelen av KOSTRA-dataa.

3.2 Kontrollar i skjema

Det er tredje gong "Melding om brannvernet" blei rapportert elektronisk frå kommunane til DSB. Skjemaet har valideringar og krav til felt som må fyllast ut før innsending. Rettleiing og informasjon ligg tilgjengeleg for dei enkelte felt som skal fyllast ut og i tillegg har alle kommunane fått tilsendt eit grunnlag (med fjorårets tal) og informasjon om overgangen til elektronisk rapportering.

3.3 Innsamling av data (rapporteringa)

Til rapporteringa 15/3 mottok SSB ei datafil frå DSB 6. mars. Fila var ufullstendig for ei rekkje tenesteindikatorar.

Til rapporteringa 15/6 mottok SSB data 30.mai. Det var om lag 50 kommunar som ikkje hadde rapportert på ei rekke tenesteindikatorar.

"Melding om brannvernet" rapporterast no elektronisk frå alle kommunar, medan ca. 70 % av kommunane rapporterer utrykkingar elektronisk. Utrykkingar rapporterast på skjema HR100 "Rapport om brann i bygning, fly og skip", og skjema HR101 "Kvartalsrapport om utrykkingar og oppdrag" Ei arbeidsgruppe i DSB vurderte hausten 2005/våren 2006 eit nytt fagsystem for etaten, kor dei skjemaa KOSTRA hentar data frå var inkludert, samt ei muleg framtidig rapportering frå 110-sentralane.

Det nye fagsystemet for etaten vil foreta rapportering frå det enkelte brannvesen og ikkje per kommune. Dette vil føra til tal på særskilte brannobjekt ikkje kan skiljast ut per kommune, men vil vera eit samla tal for kommunane som blir dekkja av det bestemte bannvesenet. Når det gjeld utrykkingar vil desse truleg knytast til bestemte stadar og vil på den måten kunna tilbakeførast til kommunane. Det nye fagsystemet er truleg i drift frå 2009 dersom ein følgjer dei noverande planane.

Det har vore problem knytte til rapportering av tenestedataa i år. Ved den foreløpige publiseringa 15.mars mangla fila DSB oversende SSB ei rekkje av grunnlagsdata som dannar grunnlaget for ei rekkje av tenesteindikatorane. Skjemaansvarleg fatta difor ei avgjersle ilag med KOSTRA-ansvarleg om å prikke desse indikatorane ved marspubliseringa for alle kommunane. Det førte til at den foreløpige publiseringa i mars var prikket for ei rekke av tenesteindikatorane.

For publiseringa 15.juni vart det levert data for alle tenesteindikatorane, men ei rekkje kommunar hadde ikkje rapportert inn til DSB i tide. Arbeidsgruppa drøfta eventuelle løysingar på dette problemet på førre arbeidsgruppemøte og held fram med å sjå på mulegheiter for ei snarleg løysing. Ei av hovudårsakene er eit nytt datasystem for innrapportering som DSB har tatt i bruk frå og med i år.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

For "Melding om brannvernet" har det gjennom åra vore varierende kvalitet på utfyllinga. Særleg gjeld dette årsverk til funksjon 339 (beredskap), der fleire kommunar har urimelige avvik mellom tal på personar og tal på årsverk. Problemet er ikkje berre avgrensa til kommunar med interkommunalt brannvern.

3.5 Fordeling mellom funksjonane 338 og 339

I 2007 kontakta arbeidsgruppa Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) vedrørende feilføring av kostnader og inntekter i samband med funksjonane 338 og 339, og mulege

løysingar på dette problemet. KRD ønskja ei meir detaljert kontakt, og gruppa utarbeida difor følgjande eksempel og forslag:

Ein gjennomgang av tala frå indikatoren netto driftsutgifter til funksjon 338 frå Kostra-publiseringa for 2006 for alle landets kommunar viser at 155 kommunar rapporterer netto inntekt, 9 kommunar 0, 259 kommunar netto utgifter og 54 kommunar er prikk for denne indikatoren.

Funksjon 338 inneheld feietenesta som er ei teneste kor kommunane krev inn feiegebyret og på den måten vil "nulla" ut funksjon 338. Dei kommunane som har rapportert funksjon 338 i null eller med netto inntekt vil truleg då berre inkludera feietenesta til funksjon 338 medan resten av det førebyggjande arbeidet som føregår i det enkelte brannvesen ikkje blir fordelt mellom funksjon 338 og 339, men blir bokført i sin heilskap på funksjon 339.

Arbeidsgruppa føreslo i fjorårets rapport at det så raskt som muleg vart sendt ut eit eige brev til alle kommunar kor det blei presisert at den enkelte kommune må følgja Kostra-rettleiaren i samband med å fordela utgiftene på desse to funksjonane. Samstundes måtte alle IKS og andre samarbeidsordningar spesielt, gjerast merksame på at dei måtte leggja til rette for fakturering til dei samarbeidande kommunar kor fakturaene splittast på funksjon 338 og 339. Dei kommunane som ikkje gjorde dette i dag burde få beskjed om å retta opp/ompostera før rekneskapet for 2007 blei sendt.

På bakgrunn av dette fekk arbeidsgruppa i fjor innlemma ei presisering om kor viktig det var å skilja mellom dei to funksjonane i "1.novemberbrevet" som vart sendt ut til alle kommunane. Ein gjennomgang av dei publiserte tala i 2008 ser ikkje ut til å ha gitt ein snarleg positiv løysing på problemet. Arbeidsgruppa ser difor på andre mulegheiter for å poengtera dette overfor dei ansvarlege for innrapportering i kommunane. Det er likevel mest sannsynleg at resultat av denne presiseringa særleg vil vera synleg ved neste års publisering.

Gruppa vurderer å forfatta eit brev som tar opp splittinga spesifikt. Dette planlegger ein å senda ut til alle brannvesen i landet.

I samband med informasjonen om rapporteringa for 2008 meiner gruppa at same informasjon bør repeterast.

3.6 Publisering

Om tal for samarbeidande kommunar, sjå rapporten sitt punkt 7.2. Elles er det ingen merknader til publiseringa.

3.7 Brukarreaksjonar

Utover oppklarings spørsmål frå enkeltkommunar har ein ikkje mottatt spesielle merknadar.

4. Ønska endringar i kontoplanen (funksjon og art)

Gruppa ønskjer ein eigen funksjon for lokalutgifter. Sjå punkt 2.2 for grunngjevinga til arbeidsgruppa.

Gruppa ønskjer også å skilja ut alarmsentralar i eigen funksjon. Sjå punkt 2.2 for grunngjevinga til arbeidsgruppa.

5. Ønska endringar i skjema/filuttrekk

Sjå 7.3 om årsverksopplysningar frå register

5.1 Bakgrunn for endring

5.2 Forslag til endring

6. Ønska endringar i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket

Faktaarket ser ut til å fungera rimeleg godt i forhold til dei data DSB og SSB samla sett har tilgjengelege. Innføringa av felles dekningsgrader for dei interkommunale samarbeidsområda har klart betra relevansen til faktaarka. Gruppa si vurdering er framleis at det ikkje er vesentlege haker ved informasjonsverdien ved slike felles tal. Jf. punkt 7.3.

6.2/6.2.3 Ønska endringar

7. Vidareutvikling av KOSTRA

7.1 Kvalitetsindikatorar

Dei seinare åra er det definert fire kvalitetsindikatorar på faktaarket:

- Andel A-objekter som har fått tilsyn
- Andel piper feiet
- Antall boligbranner pr. 1000 innbyggjar
- Andel personer med kompetanse som fører tilsyn med særskilte brannobjekter

Den siste indikatoren er gjeninnført i år og er eit mål på kor stor del av personellet i ein kommune som fører tilsyn med særskilte brannobjekt har kompetanse. Ifølgje forskriftene er det eit påbod om at alle som gjennomfører tilsyn skal ha gjennomført kurs i førebyggjande brannvern. Kurset skal gi dei kunnskap til å gjennomføra tilfredstillande tilsyn med brannobjekta. Indikatoren seier noko om kvaliteten på personellet som fører tilsyn i dei ulike kommunane. Dette er ein indikator som seier noko om strukturkvalitet.

Etter tilråding frå ad hoc-gruppa for kvalitetsindikatorar fatta arbeidsgruppa ei avgjersle om at indikatoren ”Andel A-objekter som har fått tilsyn” skal gå over til å seia noko om resultat kvalitet framfor strukturkvalitet, som var tilfelle tidlegare. Denne endringa tredde i kraft frå og med junipubliseringa i år.

I tillegg føreslo ad hoc-gruppa å innføra tre nye kvalitetsindikatorar:

- Netto driftsutgifter til brannvern per innbygger
- Netto driftsutgifter til funksjon 338 per innbygger
- Netto driftsutgifter per innbygger på brann og forebygging av brann

Gruppa gjekk inn for å innføra indikatoren ”Netto driftsutgifter til funksjon 338 per innbygger”, men ikkje som kvalitetsindikator, då ein meiner at det er problematisk å sjå på denne indikatoren som eit godt kvalitetsmål innanfor førebygging (sjå også punkt 2.1).

Når det gjeld ”Netto driftsutgifter til brannvern per innbygger” eksisterer allereie denne som ein vanleg indikator. Gruppa var einige om å ikkje løfta denne opp til å gjelda som kvalitetsindikator.

Når det gjeld den siste indikatoren som blei føreslådd ”Netto driftsutgifter per innbygger på brann og forebygging av brann” forstår arbeidsgruppa denne som identisk med den første som blei føreslått, derfor gjeld den same avgjersla for denne om å ikkje løfta indikatoren opp til ein kvalitetsindikator.

Arbeidsgruppa blei derfor einige om å ikkje iverksetja dei andre forslaga til endring frå ad hoc-gruppa i samband med kvalitetsindikatorar.

7.2 Universell utforming

Gruppa har drøfta universell utforming og eventuelle følgjer dette vil få for fagområdet. Gruppa vil avventa situasjonen med å utvikla eventuelle indikatorar for området til rammeverksgruppa for universell utforming kjem med sine tilrådingar.

7.3 Anna

Vedrørende data frå samarbeidande kommunar

Frå 2005 er tal som er sårbare for kommunale samarbeidsordningar gitt som felles dekningsgrader for dei aktuelle kommunane, mens dei tidlegare blei prikka i KOSTRA-publiseringa. Dette må sjåast på som ei klar styrking av det publiserte materialet.

I samband med å bruka utgiftsartane for betaling til interkommunale selskap (artane 375, 475, 775 og 895) som eit alternativ til slike felles dekningsgrader, er SSBs inntrykk framleis at desse ikkje alltid er rett fordelt på funksjon 338 og 339. Gruppa tilrår at det også for 2008 blir publisert felles dekningsgrader for samarbeidande kommunar.

Om alt går etter planen vil DSB frå og med 2009 la 110-sentralane (24 stykke i alt) overta rapportering av relevante delar ved "Melding om brannvernet" (uttrekk frå sentralane sine fagsystem). Per i dag er sentralane organisert ulikt, og med ulike datasystem, men her vil det truleg skje endringar på sikt. Dette vil truleg gi meir korrekte tal for bl.a. årsverk for samarbeidande kommunar (sjå også punkt 3.3)

Kjøp av private feietenester

Når det kjem til kommunen sine kjøp av private feietenester, er DSB si vurdering framleis at det ikkje er naturleg å inkludera slike årsverk i brannmeldingsskjemaet. Ein indikasjon om at omfanget her vil liggja på arten kjøp av tenester frå private under funksjon 338, sjølv om det her også kan skjula seg andre kjøp enn feietenester.

Konsernpublisering

I Samordningsrådsrapporten for 2006 varsla gruppa at ein i samråd med rekneskapssida i KOSTRA vil vurdere om det burde leggjast til konsernpublisering for dette området. Desse tala vart publisert 15.juni 2007. Konsernpubliseringa kom i tillegg til rekneskapstala som vanlegvis publiserast. Konsernpublisering korrigerer rekneskapstala for ulik organisering av tenestene. I år det andre gong ein publiserer rekneskapstal for konsern, og gruppa ser på dette som eit vellukka grep for å gjera tal meir samanliknbare på tvers av kommunar, også dei som inngår i IKS.

Årsverksopplysningar frå register

Når det gjeld mulegheitene for å erstatta årsverksopplysningane frå "Melding om brannvernet" med registerdata, vil gruppa vurdere dette over sommaren for så å konkludera. I fjor blei gruppa einige om at datakvaliteten frå register ikkje var av god nok kvalitet til å foreta ein overgang. Gruppa skal gjera eit nytt utreiingsarbeid i samarbeid med seksjon for arbeidsmarknadsstatistikk i Statistisk sentralbyrå i løpet av hausten. Gruppa ber difor Samordningsrådet om løyve til å iverksetja ei slik publisering frå mars 2009 dersom ein i løpet av hausten 2008 kjem fram til at tala er av tilfredsstillande kvalitet. I samband med denne vurderinga vil gruppa også vurdere kvaliteten på dei personelltala DSB leverer i dag. Det er her hensiktsmessig med ei totalvurdering, for å konkludera om ein ønskjer å nytta tal for register eller halda fram med dagens ordning. Av kapasitetsomsyn blir altså vurderinga utsett til hausten 2008.

RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPA FOR KOSTRA LANDBRUK.

Evaluering av rapporteringen for rapporteringsåret 2007.

Anbefalinger for rapporteringsåret 2008.

1. Innledning.....	131
1.1 KOSTRAs arbeidsgruppe for landbruk - ansvar og sammensetning.....	131
1.2 Rammer for gruppas arbeid	131
2. Oppsummering og anbefalinger	133
2.1 Oppsummering	133
2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger for rapporteringsåret 2008	133
3. Evaluering av 2007-rapporteringen	135
3.1 Utarbeiding av skjema	135
3.2 Kontroller i skjema	135
3.3 Innsamling av data	135
3.4 Revisjon av KOSTRA-skjema 32.....	137
4. Ønskede endringer i skjema.....	139
4.1 Veiledningstekster i skjema	140
4.2 Veiledning til skjema.....	140
5. Ønskede endringer i faktaark.....	142
5.1 Ønskede endringer i brukergrensesnitt	142
5.2 Nye nøkkeltall.....	142
6. Videreutvikling av KOSTRA på landbruksområdet.....	142
7. Tiltak for å heve kvaliteten i KOSTRA-tallene.....	143
7.1 Ny elektronisk plattform: Online løsning	143
7.2 Kartbasert rapportering.....	143
7.3 God revisjon.....	143
7.4 Forenkling av rapporteringen	143
7.5 Ny plan- og bygningslov	144
7.6 Endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven	145

1. Innledning

1.1 KOSTRAs arbeidsgruppe for landbruk - ansvar og sammensetning

KOSTRAs arbeidsgruppe for Landbruk ble opprettet våren 2004, og har levert rapport til KOSTRA Samordningsråd i juni hvert år siden rapporteringsåret 2005. Arbeidsgruppa har hatt to møter siden forrige rapportering, ett høsten 2007 og ett våren 2008. Arbeidsgruppa har følgende medlemmer:

Ole O. Moss, Statistisk sentralbyrå (SSB) (leder)

Berit Bjørlo, SSB

Åse Marie Rusaanes, Landbruks og matdepartementet (LMD)

Anne Berit Ulstad, Landbruks og matdepartementet (LMD)

Ole Syltebø, Møre og Romsdal fylke (representant for LMD), frem til februar 2008

Astrid Aass, Fylkesmannen i Buskerud, (representant for LMD) fra april 2008

Atle Ruud, Elverum kommune (representant for KS)

Anne-Beate Hekland, Tønsberg kommune (representant for KS)

Ellen Kongshaug, Kommunal og regionaldepartementet (KRD)

Geir Grønningsæter, Statens landbruksforvaltning (SLF)

I tillegg har Erik Anders Aurbakken, Statens landbruksforvaltning (SLF) og Henning Høie, SSB, deltatt på møtene.

Aud Sissel Meringdal, Landbruks og matdepartementet (LMD) deltok på arbeidsgruppemøtet 17.10.2007.

KOSTRA skjema 32 - Forvaltning av landbruksarealer - dekker følgende emneområder:
Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og etter plan- og bygningsloven
Saksbehandling etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven

- Nydyrking
- Omdisponering
- Deling av landbrukseiendom
- Konsesjon for erverv av fast eiendom
- Fritak fra boplikt

I tillegg legges det inn opplysninger om antall landbrukseiendommer fra Landbruksregisteret, og antall jordbruksbedrifter og jordbruksareal i drift i hver enkelt kommune fra SSBs totalpopulasjon for jordbruksbedrifter.

1.2 Rammer for gruppas arbeid

1.2.1 Rolleforståelse

Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk er satt sammen i henhold til direktivene for arbeidsgruppene i KOSTRA. Landbruks- og matdepartementet (som fagdepartement) har ansvaret for gruppa, og det er departementet sammen med KS, KRD, SSB og fagdirektorater som fatter gruppens vedtak. SSBs ledelse av faggruppa er mer operativ enn besluttsende, samtidig som SSB har et selvstendig ansvar for Norges offisielle statistikk.

1.2.2 Mandat for 2008

Landbruks- og matdepartementet har vedtatt å benytte KOSTRA som hovedkanal for innrapportering og publisering av styringsinformasjon på arealforvaltning fra kommunene til staten. Avgjørelsen må ses i sammenheng med overføringen av flere oppgaver til kommunene på landbruksområdet. Det er et mål å forenkle og modernisere offentlig forvaltning, bl.a. ved bruk av elektroniske løsninger, enklere regler og mindre detaljert styring. Gjennom kommunenes KOSTRA-rapportering på skjema 32 er en gått over fra rapportering på enkeltsaksnivå til rapportering på aggregert nivå på de områder som dekkes av skjemaet.

Rammen for KOSTRA arbeidsgruppenes arbeid gis av Samordningsrådet hvert år med et generelt mandat. Hver enkelt arbeidsgruppe kan tilpasse mandatet, hvilket arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk har gjort. I det tilpassede mandatet for arbeidsgruppa KOSTRA Landbruk sies det at gruppa skal:

- Følge utviklingen på landbruksområdet og vurdere og gi ev. forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres på landbruksområdet.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere om deler av informasjonsbehovet kan dekkes ved data fra offisiell statistikk, eksisterende fagsystemer eller offentlige registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.

Videre har arbeidsgruppa gjort følgende tilpasninger av punkt 2 i mandatet:

2. Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2008

1. Etter innspill fra rammeverksgruppe for rapportering og publisering av indikatorer om universell utforming skal arbeidsgruppene vurdere hva slags data det kan rapporteres på allerede for rapporteringsåret 2008. *Oppgaven gjelder kun for de gruppene der dette er en aktuell problemstilling.*
2. Gruppene skal se nærmere på de publiserte kvalitetsindikatorerne på respektive områder, og fortsette utviklingen av nye indikatorer, med et særlig fokus på indikatorer knyttet til produkt- og resultat kvalitet. *Oppgaven gjelder kun for de gruppene der dette er en aktuell problemstilling.*

Setningen i kursiv er føyd til.

Av mandatet framgår det også at SSB får ansvaret for å følge opp under punkt 4 i mandatet, vurdering av personellbasert rapportering:

- 4 Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.

2. Oppsummering og anbefalinger

2.1 Oppsummering

2.1.1 Rapportering og revisjon

KOSTRAs arbeidsgruppe for Landbruk legger med dette fram sin 5. rapport. For rapporteringsåret 2007, som er tredje året med rapportering gjennom KOSTRA, har 423 av landets 431 kommuner levert opplysninger til skjema 32 - Forvaltning av landbruksarealer. For rapporteringsåret 2006 leverte 428 kommuner skjemaet, slik at svarprosenten har gått ned fra 99 til 98 prosent fra 2006 til 2007.

KOSTRA-systemet er lagt opp slik at frigivningen av foreløpige tall 15. mars bygger på urevidert materiale. Revisjon av innkomne skjema foregår i hovedsak i perioden mellom publisering av foreløpige (15. mars) og endelige tall (15. juni). Det er brukt samme revisjonssystem som tidligere år, og oppfølging overfor kommunene ble intensivert ytterligere sammenlignet med tidligere år.

Fylkesmannens Landbruksavdeling har bidratt med opplysninger som grunnlag for SSBs revisjon av skjemaene også ved rapporteringen for 2007. De fikk tilsendt det rapporterte materialet i sitt fylke ved publiseringstidspunktet for foreløpige tall, og ble bedt om å gjennomgå materialet og gi vurderinger til SSB om mulige feil eller mangler i rapporteringen. Det er kommunene som har ansvar for å korrigere tallmaterialet, men Fylkesmannens tilbakemeldinger har vært til god hjelp i fagrevisjonen, og SSB ønsker at samarbeidet med fylkene kan fortsette også ved senere års rapportering. For rapportåret 2006 var det 16 av 19 fylker som ga tilbakemeldinger til SSB om dette, mens det for 2007 var 14 fylker som ga tilbakemeldinger.

2.1.2 Foreslåtte endringer i rapporteringen

Arbeidsgruppa foreslår ingen endringer i rapporteringen for 2008. Det er imidlertid behov for en ytterligere oppdeling av spørsmålet om omdisponering av dyrka og dyrkbar jord. Arbeidsgruppa foreslår å dele spørsmålet i to slik at en først spør om omdisponering etter jordloven, deretter om omdisponering etter plan- og bygningsloven. Det innebærer ingen ekstra spørsmål, bare en videre oppdeling av skjema.

2.1.3 Publisering av foreløpige tall i Dagens statistikk

SSB publiserte ingen artikkel på området forvaltning av landbruksarealer i forbindelse med frigivingen av foreløpige tall 15. mars. Det ble imidlertid laget en artikkel i etterkant av publiseringen 15. juni med hovedvekt på fylkestall. I tillegg omtales saken på LMD og SLF's hjemmesider i forbindelse med publiseringen av de endelige tallene.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger for rapporteringsåret 2008

Arbeidsgruppas anbefalinger er sammenstilt i tabell 2.1.

Tabell 2.1. Begrunnede anbefalinger for rapporteringsåret 2008

Anbefalinger	Begrunnelse
Skjematekniske forhold	
Online-løsningen: Legge inn veiledningstekster	Vil sikre et bedre skjema og være med på å redusere oppgavebyrden

Nummerere spørsmålet om omdisponering slik at jordlovstallene og plan- og bygningslovtallene framkommer som separate valg på skjema.	Det er ofte forskjellige saksbehandlere på jordlov og plan- og bygningslov, og de bør kunne delegeres hver for seg.
Faktaark	
Utvide tabellene i Statistikkbanken med fylkestall tilsvarende faktaark på nivå 3	Vil gi brukerne mye lettere tilgang til aggregerte tall. Aggregering er en møysommelig prosess slik dataene ligger tilgjengelig i Statistikkbanken i dag.
Nøkkeltall	
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning i prosent av samlede netto driftsutgifter	Beregnes ut ifra ny funksjonskonto 329-Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling og netto driftsutgifter.
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning i prosent av landbrukskriteriet i rammetilskuddet	Knyttes opp mot konto 329 og landbrukskriteriet i kommunenes rammetilskudd.
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning per landbrukseiendom	Beregnes fra netto driftsutgifter og antall landbrukseiendommer i kommunen.
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning per jordbruksforetak	Beregnes fra netto driftsutgifter og antall jordbruksforetak i kommunen.
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning per dekar jordbruksareal i drift	Beregnes fra netto driftsutgifter og antall dekar jordbruksareal i drift i kommunen fra totalpopulasjonen for jordbruksbedrifter.
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning per dekar produktivt skogareal	Beregnes fra netto driftsutgifter og antall dekar produktivt skogareal i kommunen fra Landbruksregisteret.
Antall årsverk til landbruksforvaltning per 100 landbrukseiendommer	Antall årsverk kan beregnes ut ifra funksjonskonto 329. Antall landbrukseiendommer fra Landbruksregisteret.
Antall årsverk til landbruksforvaltning per 100 jordbrukseiendommer i drift	Antall årsverk kan beregnes ut ifra funksjonskonto 329. Antall jordbruksbedrifter fra totalpopulasjonen for jordbruksbedrifter.
Antall lovsaker per 100 landbrukseiendommer (lovsaker = saker i hht. skogbrukslov, jordlov, odelslov, konsesjonslov)	Saker etter skogbruksloven er ikke med på skjema landbruk, og disse tallene må hentes fra andre systemer. Utledes delvis fra andre kilder enn landbruksskjema
Omsatte landbrukseiendommer i prosent av antall landbrukseiendommer	Utledes fra andre kilder enn landbruksskjema.
Produktivt skogareal	Utledes fra Landbruksregisteret.
Kvalitetsindikatorer	
Antall årsverk til landbruksforvaltning per 100 landbrukseiendommer	Vurderes som kvalitetsindikator.
Antall årsverk til landbruksforvaltning per 100 jordbrukseiendommer i drift	Vurderes som kvalitetsindikator.
Revisjon	
Purring fra fagkontor rett etter svarfristen 15. februar, og løpende revisjon og tilbakemeldinger til kommunene alt fra nyttår av	Målrettet purring på skjema 32 rett etter svarfristen 15. februar er en stor fordel med tanke på publisering av foreløpige tall 15. mars.
Fortløpende revisjon av innrapporterte skjema vil gi raskere tilbakemeldinger til oppgavegiver i forbindelse med feil på enkeltskjema	Vil øke kvaliteten i publiseringen 15. mars, og vil bidra til å øke motivasjonen hos oppgavegiver når tilbakemelding gis like etter skjemautfylling

Det er også mulig å sjekke opplysninger om omdisponert areal mot antall vedtatte planer rapportert i skjema 20. Ved revisjon av skjema 20 vil SSB ha nytte av opplysninger om antall daa omdisponert areal oppgitt på skjema 32.

3. Evaluering av 2007-rapporteringen

3.1 Utarbeiding av skjema

Overgang til online-løsninger av de ulike skjema ble i sin helhet gjennomført for 2007-rapporteringen. I online-løsningen ble spørsmålet om omdisponering delt opp. Det ble først stilt spørsmål om kommunen hadde behandlet søknader om omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven, hvor mange søknader som var behandlet og utfallet av disse, og til slutt skulle arealene fordeles på ulike formål.

Deretter ble det stilt spørsmål om kommunen hadde vedtatt omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven, og arealene skulle fordeles etter formål.

Det ble også lagt til et kommentarfelt på slutten av skjemaet, og flere kommuner benyttet seg av dette for å utdype rapporteringen eller komme med kommentarer til spørsmålene og rapporteringen generelt. Flertallet av kommentarene gjelder forståelsen av spørsmål om særlovene, men det var også en del merknader om arbeidsmengden knyttet til rapportering av omdisponert areal, fordeling på formål og problemer med å få tilgang til opplysningene som skal legges inn i skjema.

3.2 Kontroller i skjema

Kontrollene som ligger i skjemaet er i hovedsak logiske kontroller, og kontroller for manglende utfylling av obligatoriske felter. Logiske kontroller legges inn der to eller flere felt er avhengig av hva som er fylt ut i et annet felt. Dersom det f.eks. er svart ja på at kommunen har behandlet søknader om nydyrking, skal antall søknader om nydyrking være fylt ut.

Det er to typer kontroller:

”Myke”: De fleste kontrollene er ”myke”, dvs. at det bare gis varsel. Dette er gjort for at man skal kunne fylle ut hvor man vil på skjemaet uten å være tvunget til å følge en bestemt rekkefølge. Dette er en fordel, da det i mange kommuner er slik at flere fagansvarlige må inn for å få fylt ut hele skjemaet.

”Harde”: De ”harde” kontrollene i skjemaet er slik at de stenger mulighet for å fylle ut et annet felt, for eksempel dersom det er svart ”nei” på om kommunen har behandlet søknader om nydyrking, så blir feltet for antall søknader vedtatt stengt. Harde kontroller skal bidra til å eliminere utfylling på ulike områder som er i motstrid med hverandre.

3.3. Innsamling av data

Tabell 3.1. Innkomne skjema for rapportårene 2005, 2006 og 2007

	Antall skjema overført i alt 2005	Svarprosent 2005	Antall skjema overført i alt 2006	Svarprosent 2006	Antall skjema overført i alt 2007	Svarprosent 2007
15.03.	334	77,1	375	87,0	397	92,1
15.06.	416	96,1	428	99,3	423	98,1

Skjemaene ble ikke revidert før publisering 15. mars. Kommunenes generelle innleveringsfrist for KOSTRA-skjemaer er 15. februar. Det ble sendt ut purringer fra fagseksjonen på manglende innlevering av skjema 32 rett etter svarfristen 15. februar (19. og 20. februar). På det tidspunkt manglet 141 skjema som alle fikk tilsendt påminning. Det gikk også ut en generell purring fra

KOSTRA sentralt i slutten av februar der alle manglende skjema fra kommunen ble listet opp. Responsen på purringene var god, og 3. mars var ytterligere 97 skjema kommet inn.

Deretter fulgte fagkontoret opp med ytterligere puringer per telefon til de som ikke hadde levert skjema, og ved publisering av foreløpige tall 15. mars manglet svar fra 34 kommuner.

Tabell 3.2. Innkomne skjema for rapporteringsårene 2005, 2006 og 2007. Fylke

	2005	2006	2007	Komm. i alt
HELE LANDET	416 (96,1 %)	428 (99,3 %)	423 (98,1 %)	431
Østfold	18	18	18	18
Akershus/Oslo	23	23	23	23
Hedmark	22	22	22	22
Oppland	26	26	26	26
Buskerud	21	21	21	21
Vestfold	14	14	14	14
Telemark	18	18	18	18
Aust-Agder	15	15	15	15
Vest-Agder	15	15	15	15
Rogaland	26	26	26	26 (+1 i 2005)
Hordaland	29	32	32	33
Sogn og Fjordane	25	26	24	26
Møre og Romsdal	34	37	36	37 (+1 i 2005)
Sør-Trøndelag	25	24	25	25
Nord-Trøndelag	23	24	24	24
Nordland	40	43	41	44
Troms	24	25	24	25
Finnmark	17	19	19	19

Hovedrevisjonen av innkomne skjema startet etter publisering av foreløpige tall 14. mars. Samtidig med revisjon ble kommuner som ikke hadde levert skjema fulgt opp med ytterligere puringer per telefon. Mange av dem er kontaktet flere ganger, og ved publisering av endelig tall var det 8 kommuner som ikke hadde levert skjema.

Ved publisering av endelige tall for 2007 16. juni i år manglet opplysninger fra 8 kommuner. Dette er noen flere enn året før, da bare 3 kommuner manglet ved endelig publisering. Første året det ble rapportert på skjema 32, i 2005, manglet det til slutt opplysninger fra 17 kommuner.

Tabell 3.3. Manglende kommuner for rapporteringsårene 2005, 2006 og 2007

Fylke	Antall 2005	Kommuner	Antall 2006	Kommuner	Antall 2007	Kommuner
11	1	1145 - Bokn				
12	4	1260 - Radøy 1264 - Austrheim 1265 - Fedje 1266 - Masfjorden	1	1264 - Austrheim	1	1238 - Kvam
14	1	1439 - Vågsøy			2	1438 - Bremanger 1439 - Vågsøy
15	3	1532 - Giske 1545 - Midsund 1572 - Tustna			1	1534 - Haram

16			1	1620 - Frøya		
17	1	1742 - Grong				
18	4	1849 - Hamarøy 1850 - Tysfjord 1856 - Røst 1874 - Masfjorden	1	1836 - Rødøy	3	1818 - Herøy 1834 - Lurøy 1859 - Flakstad
19	1	1928 - Torsken			1	1928 - Torsken
20	2	2004 - Hammerfest 2017 - Kvalsund				
I alt	17		3		8	

3.4. Revisjon av KOSTRA-skjema 32

SLF har hatt en nøye gjennomgang av rapporteringen både for 2005 og 2006, og sammenlignet med tidligere års rapporteringer på de ulike områdene. Resultatene av gjennomgangen er presentert i rapportene "KOSTRA Landbruk- en vurdering av rapporteringen for 2005" (SLF Rapport-nr.:16/2006, 20.10.2006) og "KOSTRA - Landbruk En vurdering av rapporteringen for 2006" (SLF Rapport-nr.: 20/2007, 12.11.2007). Gjennomgangen har vist at det ligger store utfordringer i å forbedre kvaliteten på rapporteringen, og at dette spesielt gjelder rapporteringen i forhold til arealavgang etter plan- og bygningsloven, der under- eller feilrapportering ser ut til å være omfattende. SLFs rapporter har tjent som meget nyttig bakgrunnsstoff ved utforming av revisjonsinstruks i SSB.

Kvaliteten i rapporteringen avhenger både av svarprosent og hvor riktige de oppgitte tallene er. Ved gjennomgang av utfylte skjema i SSB ble kommuner som ikke hadde fylt ut tall for areal under spørsmålene om omdisponering kontaktet per e-post, med spørsmål om det faktisk skulle stå null i disse feltene. Dette gjaldt også kommuner som hadde svart nei på spørsmålet om de hadde hatt søknader om omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven til behandling, eller de hadde svart nei på spørsmålet om omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven.

Ved revisjonsstart var det 141 kommuner som hadde svart nei på spørsmålet om de hadde omdisponert dyrka eller dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven, men hadde fylt ut arealer etter jordloven. Det ble sendt ut e-post til skjema-ansvarlig i disse kommunene med forespørsel om det var riktig at ingen dyrka eller dyrkbare arealer var omdisponert i kommunen i 2007. De aller fleste (125 kommuner) bekreftet at dette var riktig, men noen opplysninger ble korrigert (4 kommuner). 12 kommuner har ikke svart på henvendelsen, men i og med at de i utgangspunktet har svart nei på spørsmålet er de oppført med ingen arealer omdisponert etter plan- og bygningsloven i 2007. Enkelte kommuner der fylkene hadde merknad til tallene ble også kontaktet. Det førte til endringer for ytterligere 4 kommuner.

Det var 59 kommuner som svarte nei på begge spørsmålene om omdisponering. Disse ble også kontaktet, og 50 kommuner bekreftet at ingen omdisponering var foretatt i 2007, mens 1 kommune la inn manglende tall. Det var 9 kommuner som hadde ført opp samme arealer som omdisponert etter både jordlov og plan- og bygningslov, og etter henvendelse til kommunene ble arealene under plan- og bygningslov fjernet. 15 andre kommuner ble kontaktet med spørsmål i tilknytning til nydyrking og delingssaker.

Til tross for henvendelser til kommunene med direkte spørsmål om omdisponeringsarealene, er det likevel grunn til å anta at spørsmålene om omdisponering etter plan- og bygningsloven er mangelfullt besvart. SLF har utarbeidet et hjelpeskjema som sendes ut til kommunene ved årsskiftet til bruk ved den løpende saksbehandlingen i kommunene. Det ser likevel ut til at kommunene i liten grad fører en fortløpende registrering av disse arealene, og det er særlig omdisponeringen etter plan- og bygningsloven som ser ut til å være problematisk. Det er ofte teknisk sektor i kommunen som har

ansvar for å fylle ut opplysningene om omdisponering av arealer etter plan- og bygningsloven, mens landbruksforvaltningen har ansvar for rapporteringen av de øvrige opplysningene på skjemaet.

Det er påfallende at de registrerte arealene av omdisponert dyrka og dyrkbar jord har endret seg så mye de siste årene etter at KOSTRA ble innført. De registrerte tallene for 2007 tyder på at samlet omdisponert areal dyrka og dyrkbar mark også er lavere i 2007 enn i perioden 2002-04. Av et totaltall på ca. 16 500 dekar omdisponert i hele landet, utgjorde dyrka mark ca. 8 800 dekar og dyrkbar mark ca. 7 700 dekar. Da rapporteringsrutinene ble lagt om i 2005 er det fortsatt usikkerhet rundt tallene for omdisponert areal. Hele 267 kommuner rapporterer at de ikke har omdisponert dyrka eller dyrkbart areal gjennom regulerings- eller bebyggelsesplaner i 2006. Disse forholdene gjør at en skal være varsom med å konkludere med hvor stor den reelle reduksjonen er.

Tabell 3.5. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og plan- og bygningsloven

	Omdisponert i alt	Av dette		Omdisponert til andre formål enn landbruk
		dyrka jord	dyrkbar jord	
1993	16 571	11 430	5 141	12 536
1994	17 678	12 423	5 255	14 375
1995	21 233	13 167	8 066	18 033
1996	21 664	11 641	10 023	19 300
1997	21 159	12 093	9 066	19 222
1998	18 192	12 439	5 753	15 230
1999	18 544	14 743	3 801	16 617
2000	14 993	12 346	2 647	12 777
2001	19 710	14 974	4 736	17 652
2002	24 839	15 818	9 021	23 038
2003	20 762	13 993	6 769	20 079
2004	21 819	11 653	10 166	21 819
2005	17 948	7 714	10 234	17 627
2006	14 137	8 024	6 113	13 651
2007	15 442	8 809	7 663	14 380

Fra 2004 til 2005 var det en betydelig reduksjon i omdisponert areal etter jordloven (omdisponert dyrka mark gikk ned med 38% fra 2004 til 2005), mens omdisponert areal økte noe fra 2006 til 2007. Tidlig på 1990-tallet svingte de årlige tallene for omdisponert areal en hel del, men fra 1996 til 2001 var det en klar og jevn årlig økning, deretter en like klar og jevn årlig nedgang i perioden 2002-2005.

Etter midten på 90-tallet lå omdisponeringen høyt et par år for så å være markert lavere rundt år 2000. De første årene det ble rapportert gjennom KOSTRA på skjema 20 var tallene også høye, rundt 15 000 dekar pr. år.

I perioden 2002-2004 ble omdisponerte arealer etter plan- og bygningsloven som etter omdisponeringen utelukket landbruk rapportert på skjema 20 - Fysisk planlegging, kulturminner, natur- og nærmiljø. Tallene endret seg betydelig da rapporteringen ble flyttet til landbruksskjema i 2005, og er hhv. ca. 13 500, 9 300 og 11 000 dekar i 2005, 2006 og 2007. Tallene for 2005 utgjorde kun 29 prosent av gjennomsnittlig årlig omdisponert areal i årene 2002-2004 i de 7 fylkene som hadde høyest omdisponert areal i disse årene. Tilsvarende tall for 2006 og 2007 var 43 og 71 prosent.

For hele landet utgjorde omdisponeringen av dyrka mark etter plan- og bygningsloven i 2007 73 prosent av gjennomsnittet for 2002-2004. Tilsvarende tall for 2005 og 2006 var 42 og 62 prosent.

Tabell 3.6. Kommuner med oppgitt omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og plan- og bygningsloven

	Kommuner med oppgitt omdisponering etter jordloven	Kommuner uten oppgitt omdisponering etter jordloven	Kommuner med oppgitt omdisponering etter plan- og bygningsloven	Kommuner uten oppgitt omdisponering etter plan- og bygningsloven
2005	321	112	140	291
2006	342	89	167	264
2007	333	98	194	237

Oversikten over viser en jevn økning i antall kommuner som rapporterer omdisponering etter plan- og bygningsloven i årene 2005-2007. Det er grunn til å tro at både skjemautforming og en mer målrettet og tidlig revisjon gjør at flere kommuner rapporterer planer som medfører omdisponering i KOSTRA. Rapportering etter jordloven svinger noe, fra 74 prosent av kommune i 2005, til 79 i 2006 og 77 i 2007. Rapportering av omdisponerte arealer etter plan- og bygningsloven har økt fra 32 prosent av kommunene i 2005 til 39 i 2006 og 45 i 2007.

4. Ønskede endringer i skjema

Arbeidsgruppa har ingen forslag til nye spørsmål på skjema for 2008?-rapporteringen. Det er imidlertid et ønske om å få splittet opp spørsmålene som gjelder omdisponering av arealer etter jordloven og etter plan- og bygningsloven ytterligere slik at de blir liggende som hver sine valg på hovedsiden til skjema 32. For rapporteringsåret 2007 er første siden av skjema 32 utformet slik:

Det er ønskelig å dele opp punkt 2 slik at inndelingen av spørsmålgruppene på skjema blir som følger:

1. Opplysninger om kommunen og ansvarlig for rapporteringen
2. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven
3. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven
4. Nydyrking
5. Deling av eiendom etter jordloven
6. Søknader etter konsesjonsloven
7. Boplikt etter konsesjonsloven og odelsloven
8. Merknader

Flere kommuner har gitt uttrykk for at skjema er blitt mer oversiktlig og enklere å fylle ut etter at online-løsningen ble tatt i bruk. Men det er også lagt inn merknader om at formålsinndelingen er for detaljert, og at det er vanskelig for kommunene å framskaffe de opplysningene som det spørres etter.

Arbeidsgruppen har diskutert formålsinndelingen, men ønsker ikke å foreslå endring før ny plan- og bygningslov er på plass.

4.1. Veiledningstekster i skjema

Det har etter hvert vist seg at det er behov for ytterligere veiledning på skjema, og det legges inn i tilknytning til hvert enkelt punkt der det er hensiktsmessig.

Punkt på skjema for 2008	Tekst på skjema for 2007	Ønsket tekst på skjema for 2008
2. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven	Ta også med fradelinger etter jordloven §12 som innebærer omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord	Tekst i tillegg: Det skal rapporteres etter vedtak av de enkelte saker etter jordloven
3. Omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven	Har kommunen vedtatt omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven i 2007?	Har kommunen vedtatt omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven i 2008? Det skal rapporteres etter vedtak av regulerings- eller bebyggelsesplaner

4.2. Veiledning til skjema

Det lages i tillegg en egen veiledning som foreslått under. Denne legges ut under i-knappen på online-skjemaet:

Hvilke saker om omdisponering skal rapporteres i KOSTRA?

Det skal rapporteres etter vedtak av de enkelte saker etter jordloven og regulerings- og bebyggelsesplaner etter plan- og bygningsloven.

Hjelpeskjema

SLF har utarbeidet et hjelpeskjema for å lette arbeidet med rapporteringen i KOSTRA, se [link](#). (I denne rapporten er hjelpeskjema lagt ved som vedlegg 1).

Omdisponering etter jordloven

Antall saker og berørt areal av dyrka eller dyrkbar jord

Saker som kommunen behandler etter jordloven § 9, samt saker etter jordloven § 12 som innebærer omdisponering av dyrka og/eller dyrkbar jord, skal føres under punkt 2 på skjema, og berørte arealer føres opp under formålsinndelingen fordelt på dyrka og dyrkbar jord.

- Det er resultat av kommunens vedtak som skal oppgis. Opplysninger om utfallet av saker som påklages, både antall saker og berørte arealer, innhentes av SLF.
- Saker som gjelder midlertidig tidsbestemt omdisponering skal ikke tas med. Hvis det ved utløpet av omdisponeringsperioden så søkes om varig omdisponering, skal disse sakene og tilhørende areal, rapporteres på det året det ble gitt varig omdisponering.
- Det skal rapporteres omdisponert areal i alle saker som innvilges, helt eller delvis, etter jordloven § 9, inkludert de saker etter jordloven § 12 som innebærer omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord.
- Antall innvilgede saker eller antall daa omdisponert areal skal oppgis uavhengig av om omdisponeringen faktisk skjer. Det vil si at det også skal oppgis saker hvor manglende tillatelser etter annet lovverk, som plan- og bygningsloven, hindrer gjennomføring.
- Dersom tillatelsen faller bort på grunn av at tiltaket ikke gjennomføres innen den 3-årsfrist som er angitt i loven, skal berørt areal ikke rapporteres som tilbakeført areal eller trekkes i fra annet omdisponert areal, i senere KOSTRA-rapporter.
- Dyrka eller dyrkbar jord omdisponert til tilleggsnæring i landbruket skal oppgis under formålet "Annet landbruksområde".

En enkel kontroll i rapporteringen, er at hvis det er ført opp omdisponert areal, må det også være oppgitt saker under posten for "Søknader innvilget, helt eller delvis".

Areal tall rundes av til nærmeste hele dekar. Hvis arealet er mindre enn 1 dekar oppgis 1 dekar i rapporteringen.

Planer etter plan- og bygningsloven

- Hovedtrekk i arealdisponeringen skal fastsettes i kommuneplanenes arealdel. I KOSTRA er det vedtak av **reguleringsplaner** og **bebyggelsesplaner** som skal rapporteres:
- Alle regulerings- og bebyggelsesplaner skal rapporteres, også de som er i overensstemmelse med kommuneplanens arealdel (der planformål i regulerings- eller bebyggelsesplan er i tråd med kommuneplanen eller der arealet er omfattet av bestemmelser som spredt utbygging med krav om regulerings- eller bebyggelsesplan).
- Det skal ikke rapporteres på arealdel til kommuneplan eller kommunedelplan. Byggeområder i kommuneplan der det ikke er stilt krav om regulerings- eller bebyggelsesplan vil derfor ikke bli fanget opp av rapportering av planer etter plan- og bygningsloven.
- Kun arealer som ikke tidligere er berørt av regulerings- eller bebyggelsesplan skal rapporteres, med unntak av at arealer regulert til landbruk skal rapporteres dersom de omreguleres til andre formål.
- Hvis en vedtatt plan endres til å omfatte større arealer, så skal nytt regulert areal rapporteres. Endringer som gjør at planen omfatter mindre arealer, skal ikke registreres.
- Planer som ikke er endelig vedtatt på grunn av en innsigelse, skal ikke rapporteres før innsigelsen er avklart og planen eventuelt er vedtatt.
- Planer hvor det foreligger klage fra parter med rettslig klageinteresse, skal ikke rapporteres før klagen er ferdig behandlet, og da hvis planvedtaket er stadfestet. Dette gjelder også når klagen ikke er gitt oppsettende virkning.

Det skal oppgis antall dekar berørt dyrka og dyrkbart areal for hvert av de aktuelle reguleringsformålene i planen. I skjema 32 framgår reguleringsformålene i plan- og bygningsloven § 25, samt en underinndeling av byggeområde. De samme formålene skal brukes for saker etter jordloven. Her må tall for berørte arealer fordeles på formål ut i fra en skjønsmessig vurdering av hvilken arealbruk det er gitt tillatelse til.

Hvilke arealer skal rapporteres

Det skal rapporteres på dyrka og dyrkbar jord, som er vist i Økonomisk kartverk, DMK og arealressurskart (AR5). Areal tall rundes av til nærmeste hele dekar. Hvis arealet er mindre enn 1 dekar, oppgis 1 dekar i rapporteringen.

Dyrka jord omfatter fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite.

Dyrkbar omfatter ”Areal som ved oppdyrking kan settes i slik stand at det vil oppfylle kravene til lettbrukt eller mindre lettbrukt fulldyrka jord, og som oppfyller kravene til klima og jordkvalitet for plantedyrking. ....” Dyrkingsjord kan være *overflatedyrka jord, innmarksbeite, skogareal, anna jorddekt fastmark, myr og torvmark.*”

Omdisponering av *overflatedyrka jord* eller *innmarksbeite* som **også** er klassifisert som *dyrkingsjord* i kartet skal rapporteres som Dyrka jord.

Dyrka jord skal rapporteres selv om den for tiden ikke er i bruk. Dyrkbar jord skal rapporteres selv om det for tiden ikke er aktuelt, økonomisk eller politisk, å dyrke opp jorda.

5. Ønskede endringer i faktaark

5.1. Ønskede endringer i brukergrensesnitt

Nøkkeltall på nivå 2 og 3 er lagt inn i SSBs statistikkbank, og gir detaljerte oversikter og nøkkeltall på alle rapporteringsområdene i KOSTRA.

For faktaark på nivå 3 lages fylkesnivå som forhåndsdefinert valg sammen med kommune, slik at det på en enkel måte kan tas ut fylkestall. Det vil spare brukere av statistikken for mye arbeid.

5.2. Nye nøkkeltall

Det er vedtatt opprettet ny funksjonskonto på landbruksområdet – 329 Landbruksforvaltning og landbruksbaser næringsutvikling.. Arbeidsgruppa har i den sammenheng foreslått nye nøkkeltall. Det vil bli vurdert om enkelte av nøkkeltallene foreslått i tabell 2.1. også kan defineres som kvalitetsindikatorer på landbruksområdet.

6. Videreutvikling av KOSTRA på landbruksområdet

I det generelle mandatet som er gitt for arbeidsgruppene i KOSTRA heter det at gruppene skal ”..Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.”, og modellen er nærmere beskrevet i mandatet. Det legges vekt på metoder og prosesser som arbeidsgruppene skal benytte seg av for å komme fram til gode kvalitetsindikatorer på det enkelte område. Modellen er imidlertid rettet inn mot de individrelaterte tjenestene som publiseres gjennom KOSTRA, og utvikling av nøkkeltall og kvalitetsindikatorer for kommunen som myndighetsutøver og samfunnsstyrer bør ivaretas på annen måte.

Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk har gått gjennom de eksisterende nøkkeltall og indikatorer på landbruksområdet med tanke på klassifisering som kvalitetsindikatorer. Gjennomgangen avdekket at ingen av dagens indikatorer er å betrakte som kvalitetsindikatorer. Når ny funksjonskonto 329,

Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling, tas i bruk i 2008, vil det gi mulighet for utvikling av kvalitetsindikatorer også på landbruksområdet.

7. Tiltak for å heve kvaliteten i KOSTRA-tallene

7.1. Ny elektronisk plattform: Online løsning

For rapporteringsåret 2007 ble online-løsning benyttet i sin helhet. En av fordelene med online-løsning er at deler av skjema kan oversendes den enkelte saksbehandler elektronisk. Slik kan en langt på vei eliminere de feilene som oppstår ved distribusjon av papirkopier av skjema til den enkelte utfyller.

7.2. Kartbasert rapportering

I samarbeid med Skog og Landskap har SLF etablert en kartløsning til hjelp for kommunene ved beregning av arealer av dyrka og dyrkbar jord som er omdisponert til ulike formål. Det henvises til kartløsningen på skjema, og det ligger inne veiledning på Skog og Landskap sine sider om hvordan kartløsningen kan benyttes. Høsten 2008 vil SLF og Skog og Landskap arbeide med en videreutvikling av kartløsningen.

7.3. God revisjon

God revisjon sørger for å øke kvaliteten på data, både ved at feil rettes opp og ved at kommunene "oppdras" til å fylle ut skjema korrekt.

Det vil være en åpenbar fordel å kunne revidere skjema fortløpende etter hvert som kommunene rapporterer. Raske tilbakemeldinger til kommunene er viktig, og det bør derfor tilstrebes å komme i gang med revisjon så snart som mulig etter nyttår, og helst etter hvert som skjemaene kommer inn. Slik vil en kunne ta unna hovedrevisjon på de skjema som er levert innen publiseringen av foreløpige tall 15. mars.

I revisjonen er det en fordel med faglig kjennskap til området, og bistand fra fylkesmennenes landbruksavdeling har vært svært nyttig i dette arbeidet. Det er ønskelig at fylkesleddet bistår med kvalitetskontroll av det innrapporterte materialet også for senere års rapportering.

SLF har i samråd med arbeidsgruppa satt i gang et prosjekt for å undersøke omfang av feilrapportering av areal omdisponert etter plan- og bygningsloven i et utvalg på 55 kommuner. En ekstern konsulent vil innhente digitale plankart for regulerings- og bebyggelsesplaner for 2005, -06 og -07 og sammenligne tall for berørt dyrka og dyrkbart areal med tall kommunene har rapportert i KOSTRA. Det vil også bli innhentet vurderinger fra den enkelte kommune i utvalget av årsaker til eventuelle feil. Dette vil gi grunnlag for videre arbeid med skjema, veiledning og kvalitetstiltak.

7.4. Forenkling av rapporteringen

Arbeidsgruppa har drøftet om arbeidsbyrden ved den detaljerte utfyllingen av ulike formål ved omdisponering av arealer, medvirker til lav utfyllingsgrad eller underrapportering. Gruppa fant ikke å ville forenkle skjema for 2008-rapporteringen, men vil følge med på kvaliteten i rapporteringen framover og ta spørsmålet opp til ny vurdering på basis av erfaringene med 2007-rapporteringen. Arbeidsgruppen har diskutert formålsinndelingen, men ønsker ikke å foreslå endring før ny PBL er på plass. Som ledd i en slik vurdering, vil gruppa undersøke om opplysninger om formålene med omdisponeringen kan skaffes fra registerbasert arealstatistikk, for eksempel fra GAB, V-base, idrettsregister, samt digitale kart.

7.5. Ny plan- og bygningslov

Odelstinget behandlet og vedtok Regjeringens forslag til ny plandel i plan- og bygningsloven 29.05.08. (Stortingsdokumentene: Besl.O. nr. 84 (2007-2008), Innst.O. nr. 57 (2007-2008), Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen)). Endringer i formålsinndelingen vil kreve tilpasninger i spørsmålene om omdisponering etter ulike formål i KOSTRA-skjema for rapporteringsåret 2009.

I følge MD kan ny plan- og bygningslov tre i kraft fra 01.07.09. En overgang til ny lov midt i året byr på visse rapporteringstekniske utfordringer. Utfordringen ligger i om det er mulig å tilpasse dagens formålsinndeling til den nye inndelingen som følger av den nye plandelen i loven. Dersom det ikke lar seg gjøre å bruke eksisterende formålsinndeling etter at ny lov er trådt i kraft må to utgaver av omdisponeringsspørsmålene utarbeides.

Skal kommunene rapportere etter både gammel og ny lov samme rapporteringsår må skjema tilpasses dette. Et alternativ blir da å rapportere på to ulike deler i skjema, et som gjelder 1. halvår 2009 og et annet for omdisponeringer i andre halvdel av 2009. Det har også betydning for hjelpeskjema som SLF sender ut ved årsskiftet.

Tabell 7.1. Oversikt over formålsinndelingen i eksisterende plan- og bygningslov og i ny lov

Formålsinndeling i eksisterende plan- og bygningslov	Formålsinndeling i dagens KOSTRA-skjema	Arealformål i ny plandel i plan- og bygningsloven	Underformål
Byggeområder	Område for boliger	Bebyggelse og anlegg	Boligbebyggelse
	Fritidsbebyggelse		Fritidsbebyggelse
	Forretninger, kontorer, industri		Sentrumsformål
	Område for offentlige formål og andre allmenntilgjengelige formål		Kjøpesenter
			Forretninger
			Bebyggelse for offentlig eller privat tjenesteyting
	Annet byggeområde		Fritids- og turistformål
			Råstoffutvinning
			Næringsbebyggelse
			Idrettsanlegg
Andre typer anlegg			
			Uteoppholdsarealer
			Grav- og urnelunder
Offentlig trafikkområde	Offentlig trafikkområde	Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	Veg
			Bane
			Lufthavn
			Havn
			Hovednett for sykkel
			Kollektivnett
			Kollektivknutepunkt
			Parkeringsplasser
			Traséer for nærmere angitt teknisk infrastruktur
Friområder	Friområder	Grønnstruktur	Naturområder
			Turdrag
			Friområder
			Parker
		Forsvaret	Ulike typer militære formål

Landbruksområder	Skogplanting	Landbruks- natur- og friluftsmål samt reindrift, samlet eller hver for seg	Områder for jordbruk
	Annet landbruksområde		Områder for skogbruk
			Områder for reindrift
			Naturvern
			Jordvern
			Særlige landskaphensyn
			Vern av kulturmiljø eller kulturminne
			Friluftsområder
			Seterområder
			Landbruks- natur og friluftsområder der kommuneplanens arealdel tillater spredt bolig- fritids- bolig næringsvirksomhet
		Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone	Ferdsel
			Farleder
			Fiske
			Akvakultur
			Drikkevann
			Natur- og friluftsområder hver for seg eller i kombinasjon
Fareområder	Fareområder		
Spesialområder	Område for golfbane		
	Annet spesialområde		
Fellesområder	Fellesområder		
Fornyelsesområder	Fornyelsesområde		

7.6. Endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven

LMD har sendt ut høringsforslag til endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven, høringsfristen var 5. mai 2008. Planen er å utarbeide en ot.prp. om lovendringene.. Det er ikke kjent når forslaget vil bli behandlet i Stortinget. Ikrafttredelsestidspunkt for lovendringene er noe usikkert, men 1.7.2009 er nevnt som aktuelt. Forslaget består i endringer som kan få betydning for rapporteringen, bl.a. at fritak fra boplikt faller bort, og erstattes av andre tiltak. Dette vil ikke få konsekvenser for skjema for 2008. Dersom ikrafttredelse blir i løpet av 2009, må arbeidsgruppa høsten 2008 ta stilling til hvordan dette skal løses i praksis. Skal kommunene rapportere etter både gammel og ny lov samme rapporteringsår må skjema tilpasses dette. Det har også betydning for hjelpeskjema som SLF sender ut ved årsskiftet.

Opplysninger om landbrukseiendommer overtatt konsesjonsfritt fra nær slekt og odelsberettiget mener LMD er et område som fremdeles bør dekkes gjennom KOSTRA-rapporteringen. Ved slike konsesjonsfrie overdragelser fyller erverver ut egenerklæringskjema som følger tinglysingspapirene. Skjemaet (eller opplysningene i skjemaet) blir imidlertid ikke registrert hos tinglysingen, men sendes tilbake til kommunen for arkivering der. LMD ønsker å få med spørsmål om antall landbrukseiendommer ervervet konsesjonsfritt fra nær slekt/odelsberettiget i løpet av ett år på skjema for 2009-rapporteringen. SLF/LMD vil arbeide videre med forslag til spørsmål, og legge det fram for arbeidsgruppa høsten 2008.

Rapport fra arbeidsgruppen for eiendommer 2008

Forord

Arbeidsgruppen for kommunal eiendomsforvaltning var aktiv i KOSTRA fra 2001-2002, dvs inntil KOSTRA-prosjektet gikk over i drift. Deretter var ikke arbeidsgruppen aktiv i påvente av Eiendomsforvaltningsutvalgets utredning og oppfølging av denne og eventuelle konsekvenser for KOSTRA.

Arbeidsgruppen ble gjenopprettet høsten 2007 med navnet Eiendommer. Mandatet og omfanget av gruppens arbeid var utvidet i forhold til tidligere og omfatter både eiendomsskatt og eiendomsforvaltningen. Selv om temaene er forskjellige, er det en felles tilnærming, nemlig grunndata fra eiendommer i kommunene. Ved å tilrettelegge for egnede register, vil grunnlagsdata kunne trekkes ut av GAB/Matrikkelen til bruk for kommunene. For å gjøre arbeidsgruppen mer effektiv har den i praksis blitt delt i to. Møtene har blitt organisert slik at noen medlemmer deltar på begge seksjonene, mens de som har spesialkompetanse på hhv. eiendomsforvaltning og eiendomsskatt deltar på de seksjonene som omhandler sitt spesialfelt.

Oppdelingen av arbeidsgruppens arbeid fører til at rapporten vil ha to deler. Den første delen omhandler eiendomsskatt, mens den andre delen omfatter eiendomsforvaltning. Det har blitt avholdt åtte møter i arbeidsgruppen siden høsten 2007. To fellesmøter for alle medlemmene, fire møter for eiendomsforvaltning og to for eiendomsskatt.

Del 1. Eiendomsskatt

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvaret for KOSTRA-skjema 33 "eiendomsskatt i kommunene" og de to regnskapsartene 874 "verk og bruk" og 875 "annen fast eiendom".

Arbeidsgruppen består per juni 2008 av:

Arild Kormeseth (leder)	Regional- og kommunaldepartementet
Andreas Tveitereid	Finansdepartementet
Liv Elin Vermundsberget	KSE
Rolf Bakken	Statens Kartverk
Helge Høve	Sortland kommune
Espen O. Vattekar (sekretær)	SSB

Det har vært endringer i sammensettingen av gruppen i løpet av 2008:

KS oppnevnte to ny medlemmer til arbeidsgruppen:

Liv Elin Vermundsberget, KSE, erstattet Margareth Belling, KS
Helge Høve, Sortland kommune, erstattet Tor Leif Helgesen, Tysvær kommune.

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppens generelle mandat er som følger:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og gi ev. forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.

- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandat område.
- Sikre en hensiktsmessing og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Arbeidsgruppen er generelt fornøyd med både datainngangen og publiseringen. Revisjonsarbeidet har blitt omfattende på grunn av manglende kontroller i skjemaet. Det vil bli lagt inn kontroller i skjemaet til neste innrapportering.

Arbeidsgruppen ønsker å endre innholdet i eiendomsskatteartene 874 ”verk og bruk” og 875 ”annen fast eiendom”, slik at artene heller får dette innholdet (1) boliger og fritidseiendommer og (2) ”resten” (eiendomsskatten på verk og bruk, næringsseiendommer og annen fast eiendom oa). Den nye inndelingen vil være enklere og mer logisk for kommunene. Arbeidsgruppen mener at kommunesektoren, staten og andre brukere kan få mer anvendelige og interessante tall med den nye inndelingen. Videre ønsker arbeidsgruppen å gjøre mindre endringer i skjemaets spørsmål 1. før rapporteringen av 2008 tall.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler at innholdet i eiendomsskatteartene 874 og 875 blir endret, slik at inndelingen blir mer logisk.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Skjema 33 ble i stor grad utviklet av en ad. hoc. gruppe, som la frem rapport for samordningsrådet i 2007. Arbeidsgruppen har kun gjort to mindre endringer i skjemaet som ad. hoc. gruppen utarbeidet. Endringene gjelder spørsmålene om den generelle skattesatsen og den differensierte skattesatsen. Flere av arbeidsgruppens medlemmer var med på utformingen av skjemaet i ad. hoc. gruppen, og de mente at endringene ville gjøre rapporteringen enklere og lettere å gjennomføre.

3.2 Kontroller i skjema

Det er ikke lagt inn kontroller i skjema per i dag. Dette er noe som vil bli endret før rapporteringen for 2008. De manglende skjemakontrollene har ført til at omfanget på revisjonsarbeidet har blitt betydelig større enn nødvendig.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Til publiseringen 14. mars hadde 373 kommuner rapportert skjema 33, altså var svarprosenten 86,5. Til publiseringen 16. juni hadde 411 kommuner rapportert skjema 33, noe som gir en svarprosent på 95,3. For et skjema som blir innrapportert for første gang er arbeidsgruppen fornøyd med svarprosenten. 430 kommuner har levert regnskapsfiluttrekkene med eiendomsskatteartene 874 og 875.

Det ble foretatt en purreunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema). Fra fagseksjonen ble det sendt to purremail, en før publiseringen 14. mars og en før publiseringen 16. juni. KSE sendte også en purremail til sine medlemmer som ikke hadde levert før publiseringen 16. juni.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

I og med at skjemaet manglet kontroller ble revisjonen relativt omfattende. For eksempel hadde mange kommuner ikke svart på alle relevante spørsmål i skjemaet, med noen enkle kontroller skal dette løses.

Revisjonen ble gjennomført ved at det ble sendt ut felles-mail til kommunene som hadde samme feil. For kommuner med mer spesielle feil ble det sendt mail, samt at mye ble tatt over telefon.

Resultatet av revisjonsarbeidet for de spesielle feilene ble godt, men det er fortsatt flere kommuner som ikke har besvart alt det de burde. Det var ikke tid eller ressurser til denne delen av revisjonsarbeidet.

3.5 Publisering

Regnskapstallene for eiendomsskatt blir publisert i de to faktaarkene "A. Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter" og "A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter på nivå 2. Splittingen av eiendomsskatten til to arter i regnskapet førte til at det var nødvendig å endre eiendomsskatt nøkkeltallet. Fra 14. mars publiseres eiendomsskatt "totalt" av brutto driftsinntekter og to herav indikatorer. Herav eiendomsskatt på "verk og bruk" og herav eiendomsskatt på "annen fast eiendom".

Dataene fra skjemat blir publisert på et eget faktaark på nivå 3. (T. Eiendomsskatt, 0101 Halden):

Har ikke eiendomsskatt, Ja=1 Nei=0	0
Har eiendomsskatt bare på verker og bruk, Ja=1 Nei=0	0
Har eiendomsskatt bare i områder utbygd på byvis, Ja=1 Nei=0	0
Har eiendomsskatt både i områder utbygd på byvis og på verker og bruk, Ja=1 Nei	1
Har eiendomsskatt i hele kommunen, Ja=1 Nei=0	0
Generell skattesats	6,8
Hvis kommunen benytter differensiert skattesats for bolig- og fritidseiendommer	:
Hvilket år trådte takstene fra siste alminnelige taksering i kraft?	1 989
Har kommunen innført bunnfradrag som gjelder kun for boliger og fritidseiendom	1
Hvis ja, hva er størrelsen på bunnfradraget?	230 000
Gir kommunen eiendomsskattefritak for nye boliger inntil 20 år fra den tiden by	0
Hvis ja, antall år?	:
Eiendomsskatten på en enebolig på 120 kvm	2 500
Eiendomsskatt, totalt	36 435
Eiendomsskatt, 'verk og bruk'	3 612
Eiendomsskatt, 'annen fast eiendom'	

Et problem i publiseringen er at første linje kan skape forvirring. I første linje blir det grunnet formulering i skjemat slik at kommuner uten eiendomsskatt svarer "ja, har ikke eiendomsskatt" (ja=1, nei=0). Dette kan føre til at man kan misforstå og tro at når det står 1 i første linje at den kommunen har eiendomsskatt. Arbeidsgruppen ønsker å gjøre endringer i skjemaet slik at problemet løses.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Dagens inndeling i 874 "verk og bruk" og 875 "annen fast eiendom" kan være vanskelig og problematisk å gjennomføre for kommunene. Dette kan føre til at kommunene ikke klarer å skille inntektene som kommer fra eiendomsskatt på "verk og bruk" og andelen som kommer fra "annen fast eiendom". De innrapporterte størrelsene er derfor ikke nødvendigvis sammenlignbare. Arbeidsgruppen ønsker at den nye inndelingen gjøres ved å skille boliger/fritidseiendommer på en art, og øvrige eiendomsskattepliktige eiendommer på den andre arten. Dette forslaget fra arbeidsgruppen skal gjøre splittingen mer logisk og derfor enklere å gjennomføre for kommunene. Inndelingen er mer logisk ved at den skiller mellom boliger/fritidseiendommer på den ene siden og industri, næringseiendommer og ubebygd grunn med videre på den andre siden. I gruppen "annen fast eiendom" blandes i dag for eksempel boliger/fritidseiendommer med næringseiendommer som ikke er verk og bruk (f. eks. kjøpesentre). Informasjonen man får med dagens inndeling mener arbeidsgruppen ikke er nyttig for kommunesektoren, mens informasjonen man får med den nye inndelingen kan være verdifull for både innbyggerne og folkevalgte i kommunene. Arbeidsgruppen mener også at denne endringen vil gjøre datakvaliteten bedre.

4.2 Forslag til endring

Arbeidsgruppen ønsker fortsatt å ha to arter, men endre innholdet i dem. I dag er avgrensingen (1) verk og bruk og (2) "annen fast eiendom". Det foreslås å avgrense dette til (1) eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer, og (2) "resten" (eiendomsskatten på verk og bruk, næringseiendommer og annen fast eiendom oa).

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Til rapporteringen for 2008 mener arbeidsgruppen at det bør gjøres en endring i skjemaet for å sikre en bedre publisering og bedre datakvalitet.

Spørsmål 1 i skjema endres slik at kommunene først svarer ja eller nei på om de har eiendomsskatt. Hvis nei, er kommunen ferdig med utfyllingen. Hvis ja, skal kommunene svare på omfanget av eiendomsskatten i kommunen (hele kommunen, bare på byvis, bare verk og bruk eller på byvis og på verk og bruk).

Bakgrunnen for ønsket er at endringen i spørsmål 1 vil løse problemet i publiseringen beskrevet ovenfor.

5.2 Forslag til endring

Spørsmål 1 i skjema endres slik at kommunene først svarer ja eller nei på om de har eiendomsskatt. Hvis nei, er kommunen ferdig med utfyllingen. Hvis ja, skal kommunene svare på omfanget av eiendomsskatten i kommunen (hele kommunen, bare på byvis, bare verk og bruk eller på byvis og på verk og bruk).

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Arbeidsgruppen er fornøyd med faktaarket på nivå 3.

6.2 Ønskede endringer

Endringene arbeidsgruppen ønsker i skjemaets spørsmål 1 vil føre til endringer i publiseringen. Den nye første linje blir "har kommunen eiendomsskatt, ja/nei?". Deretter blir det "om ja, på hvilke områder er det utskrevet eiendomsskatt?".

Etter endringen ser ikke arbeidsgruppen lenger noen klare kilder til misforståelse i publiseringen.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Arbeidsgruppen ønsker ikke å fjerne noen nøkkeltall

6.2.2 Nye nøkkeltall

Det er laget fire nye nøkkeltall med eiendomsskatt til publiseringene i 2008. Det er to i A-faktaarket og to i A1-faktaarket.

1. Herav eiendomsskatt på verk og bruk i prosent av brutto driftsutgifter
2. Herav eiendomsskatt på annen fast eiendom i prosent av brutto driftsutgifter
3. Herav eiendomsskatt på verk og bruk i prosent av brutto driftsutgifter, konsern
4. Herav eiendomsskatt på annen fast eiendom i prosent av brutto driftsutgifter, konsern

I de nye nøkkeltallene er det regnskapsdata i både teller og nevner. Bakgrunnen for de nye nøkkeltallene er at de to nye regnskapsartene ga muligheten til dette.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Det er ingen endringer i eksisterende nøkkeltall.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen ser ikke at det muligheter for kvalitetsindikatorer innen for dette området.

8 Annet

9 Referanser

10 Vedlegg

10.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Del 2 Eiendomsforvaltning – rapportering av tilstand og areal på kommunale formålsbygg

11 Innledning

11.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppens ansvar har til nå vært å utarbeide et skjema for rapportering av areal og tilstandsvurderinger på kommunale formålsbygg.

Arbeidsgruppen består per juni 2008 av:

Arild Kormeseth (leder)	Kommunal- og regionaldepartementet
Einar Eide	SSB
Rolf Bakken	Statens Kartverk
Tore Justad	Bærum kommune
Erik Viken	Møre og Romsdal fylke
Ingebrigt Henningsen	Elverum kommune
Espen O. Vattekar (sekretær)	SSB

Margareth Belling, KS var medlem inntil juni, men går ut av gruppen. KS oppnevner et nytt medlem.

11.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppens generelle mandat er som følger:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og gi ev. forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike

12 Oppsummering og anbefaling

12.1 Oppsummering

Det har ikke vært gjennomført rapportering innenfor arbeidsgruppens ansvarsområde tidligere. Arbeidsgruppen ønsker å vise til behandling i samordningsrådet i august 2007, oppfølgingen av eiendomsforvaltningsutvalget og kommuneproposisjonen for 2009, kapittel 11. Arbeidsgruppen mener at rapporteringen kan gi viktig beslutningsinformasjon slik at kommunene kan ta bedre og mer overveide beslutninger.

Arbeidsgruppen skal gjøre en større revisjon av faktaarket kommunal eiendomsdrift før publiseringen 16. mars 2009. Det er flere nye nøkkeltall som kan publiseres med data fra det nye skjemaet og endringene i kontoplanen som ble vedtatt i 2007. Nøkkeltallene som kan produseres er for eksempel kostnader til FDV samlet, per bygningstype og per kvadratmeter.

12.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler at kommunene skal starte rapportering av areal og tilstandsvurderinger på kommunale formålsbygg på skjema fra og med regnskapsåret 2008. Rapporteringen skal gjelde både leide og eide bygg. Om kommunene har et kommunalt foretak (KF) som eier bygningsmassen er det KF'et som skal innrapportere skjemaet.

13 Evaluering av siste rapportering

13.1 Utarbeiding av skjema

Det er ikke gjennomført rapportering for 2007

14 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

14.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppen har ikke forslag til endring av kontoplanen

15 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

15.1 Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppen har utviklet et skjema hvor kommunene og KF skal rapportere bruttoarealet og tilstandsgraden på kommunale formålsbygg. Skjemaet skal rapporteres per formålsbygg.

Arbeidsgruppen viser til behandling i samordningsrådet i august 2007, hvor KS ga uttrykk for et behov for en bedre forankring av skjemaet hos sine medlemmer. KS gjennomfører en egen undersøkelse om tilstanden på kommunale bygg i 2008. Denne undersøkelsen er når det gjelder tilstandsrapportering forholdsvis lik det som er arbeidsgruppens forslag til skjema. I tillegg er det av KS varslet at det er overføringsverdier til den løpende rapportering i KOSTRA. I tillegg vises det til oppfølgingen av eiendomsforvaltningsutvalget, og sist kommuneproposisjonen for 2009, kapittel 11.

Arbeidsgruppen vurderte å hente arealopplysninger som registerdata fra GAB/Matrikkelen, men det var flere problemer med å utnytte arealopplysninger i GAB. For det første er det bygningens bruksareal som registreres i GAB. Det ble i gruppa konkludert med at bygningens bruttoareal er et bedre mål for beregning av nøkkeltall knyttet til eiendomsdrift. For det andre mangler opplysninger om bruksareal i GAB for enkelte bygninger, i hovedsak bygninger bygd før 1983. Det siste problemet er knyttet til at det ikke alltid er mulig å identifisere de ulike kommunale formålsbygningene i GAB, både ved mangler knyttet til hjemmelshaver og ved at enkelte kommunale formålsbygg er innleid av kommunen. Det ble gjort en enkel kartlegging av kvaliteten for henholdsvis Elverum kommune og Møre og Romsdal Fylke. Arbeidsgruppen skal arbeide videre med å vurdere om Matrikkelen kan benyttes i KOSTRA-rapporteringen på sikt, blant annet vurderes det om kommunene kan registrere bygningens bruttoareal i Matrikkelen.

15.2 Forslag til endring

Skjemaset arbeidsgruppen foreslår at kommunene skal rapportere:

Rapportering av areal og tilstandsvurderinger på (fylkes-) kommunale formålsbygg. Skjemaset gjelder for hvert formålsbygg.

Rapporteringen gjelder formålsbygg for F 130 administrasjonslokaler, F 221 førskolelokaler, F 222 Skolelokaler, F 261 Institusjonslokaler, F 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg og F 386 kommunale kulturbygg for kommunene. For fylkeskommunene gjelder rapporteringen formålsbygg F 430 administrasjonslokaler og F 510 skolelokaler og internater. Det skal rapporteres for bygningen selv om den inneholder flere funksjoner i tillegg til ovennevnte.

Angi funksjon for bygningen (ved flere funksjoner, angi fordelingen ut fra bruttoareal):

KOSTRA-funksjon	Bygningens navn	Gårds- og brukssnummer	GAB-bygningsnummer	Bruttoareal (BTA)	Andel av bygningen (%)	Eiet (kryss)	Leiet (kryss)
Summer:					100 %		

BYGNINGENS TILSTAND

Tilstanden rapporteres per 31.12.

	0	1	2	3
1. Bygningsdeler – utvendig				
1.1 Grunn, fundamenter og bæresystem				
1.2 Vinduer, ytterdører				
1.3 Utvendig kledning og overflate. Utvendig trapper balkong				
1.4 Yttertak, takrenner, nedløp				
2. Bygningsdeler – innvendig				
3. Sanitær, varme, brannanlegg, luftbehandling/ventilasjon				
3.1 Sanitær				
3.2 Varme				
3.3 Brannanlegg				

3.4 Luftbehandling/ventilasjon				
4. Elkraft-anlegg				
5. Heis				

Forklaring til skjemaet

1 Bygningsdeler - utvendige

1.1 Grunn, fundamenter og bæresystem

- 0 Sikre grunnforhold, fundamentert på/til fjell (peler). Ingen tegn til eller risiko for setninger. Ingen tegn til nedbryting eller svekkelse av bæresystem som følge av alder, økte påkjenninger el. Ingen nedbøying etc.
- 1 Sikre grunnforhold, fundamentert på såle. Små tegn til setninger/riss, men stabilt.
- 2 Fundamentert på såle, noe tegn til økende setninger. Tegn til svekkelser i form av avskallinger, sprekker etc.
- 3 Ustabile grunnforhold, tegn til setninger eller høy risiko for påbegynnende setninger. Tydelige tegn til nedbryting eller svekkelse av bæresystem som følge av alder, økte påkjenninger el. Tegn på underdimensjonering, synlig nedbøying, armeringskorrosjon etc.

1.2 Vinduer og ytterdører

- 0 Ingen skader, kun mindre slitasje fra nybyggstandard.
- 1 Noe avflassing på overflatebehandling. Ingen tegn til råte.
- 2 Oppsprukket treverk og tegn på begynnende råte.
- 3 Store skader, sprekkdannelse og/eller råte i karm/ramme, dårlige hengsler etc. Behov for utskiftning.

1.3 Utvendig kledning og overflate. Utvendige trapper og balkonger

- 0 Ingen skader, kun mindre slitasje fra nybyggstandard.
- 1 Noe avflassing/små riss på overflatebehandling. Ingen tegn til råte/korrosjon.
- 2 Oppsprukket/puss og tegn på begynnende råte/korrosjon. Tungt vedlikehold pga is etc.
- 3 Store skader, riss, råte etc. Behov for utskiftning/oppgradering/rehabilitering

1.4 Yttertak, takrenner og nedløp

- 0 Ingen skader, kun mindre slitasje/aldring fra nybyggstandard. God utforming i tekking og beslag i tilslutninger til gjennomføringer, piper, takrenner etc. God avrenning mot renne/sluk.
- 1 Begynnende mosegroing. Små/lite tegn til slitasje på tekking/deformasjoner på renner/avløp/beslag.
- 2 Klare tegn på begynnende skader i tekking. Lekkasje i nedløpsrør og renner. Omfattende mosevekst. Behov for periodisk vedlikehold.
- 3 Store skader i tekkingen, lekkasje, brudd i nedløpsrør, tette sluk etc. Krav til rehabilitering.

2 Bygningsdeler – innvendige, himlinger, dører, vinduer, vegger, gulv og fast inventar - samlet vurdering

- 0 Ingen symptomer.
- 1 Svake symptomer. Overflateskader og lignende som primært har estetiske konsekvenser som for eksempel maling som faller av, slitte dørkarmer, hull i innvendige gipsvegger.
- 2 Middels kraftige symptomer på skader som bør utbedres med det første for å unngå et akselererende forfall. For eksempel lekkasjer/fuktskader i våtrom, kjeller mv.

3 Kraftige symptomer på skader, som for eksempel større lekkasjer/ råteskader i våtrom, fukt i kjeller og andre rom. Eksterne pålegg om utbedring.

3 Skader på vannbåren varme, ventilasjon og sanitærinstallasjoner

3.1 Sanitær

0 Bunnledninger, ledningsnett, armatur og utstyr i tilnærmet nybyggkvalitet. Ingen tegn til problemer. Gjenstående levetid tilnærmet som nytt anlegg. Restkapasitet.

1 Anlegg inntil 15 år men godt ivaretatt. Ingen tegn til lekkasjer eller annet negativt. God kapasitet.

2 Eldre anlegg inntil 30 år. Eldre anlegg enn 30 år men godt ivaretatt med utskifting av deler med korte levetider. Tegn til underkapasitet.

3 Anlegg over 30 år og uten noen utskiftninger. Stort behov for utskiftninger/oppgraderinger.

3.2 Varme

0 Ledningsnett, armatur og utstyr i god stand og tilnærmet nybyggkvalitet. Gjenstående levetid tilnærmet som nytt anlegg. Rom og soneregulering. Restkapasitet. Flere energikilder.

1 Anlegg inntil 10 år. Soneregulering. Ingen tegn til lekkasjer eller annet negativt. God kapasitet.

2 Eldre anlegg inntil 20 år. Eldre anlegg enn 20 år godt ivaretatt med utskifting av deler med korte levetider. Ingen rom eller soneregulering. Tegn til underkapasitet.

3 Anlegg over 20 år uten noen utskiftninger. Stort behov for utskifting/oppgradering.

3.3 Brannanlegg

0 Anlegget er moderne og i meget god stand og i henhold til forskriftskrav.

1 Anlegg i god stand, tilfredsstillende forskriftskrav.

2 Eldre anlegg med behov for oppgraderinger/utskifting av enkeltkomponenter.

3 Tilfredsstillende ikke forskriftskrav.

3.4 Luftbehandling/ventilasjon

0 Nyere anlegg i meget god stand. Ingen driftsstans. Kapasitet i henhold til funksjonskrav (og eventuell restkapasitet) og stor energifleksibilitet. Tilstrekkelig filtrering, god fordeling og uten trekk. Gjenvinningsanlegg.

1 Anlegg inntil 10 år. Fungerer tilfredsstillende. Få/ingen driftsstans. Kapasitet i henhold til funksjonskrav og en viss grad av energifleksibilitet. Tilstrekkelig filtrert og lavt forurensningsnivå. Noe trekk som følge av luftfordelingsprinsipp og utforming. Har gjenvinningsanlegg.

2 Anlegg inntil 25 år. Fungerer ikke tilfredsstillende, enkelte driftsstans. Feil luftfordelingsprinsipp/utforming forårsaker trekk. Behov for delvis oppgradering/utskifting. Tegn på underkapasitet.

3 Mangler anlegg, men har behov. Eventuelt anlegg over 25 år. Stor sannsynlighet for funksjonssvikt/hyppige driftsstans. Kapasitet ikke i henhold til funksjonskrav. Ikke tilstrekkelig filtrering. Ingen energifleksibilitet. Krav til utskifting.

4 Elkraft - generelle anlegg/fordeling, lys, elvarme og driftsteknisk - samlet vurdering

0 Ingen symptomer.

1 Svake symptomer som ikke medfører fare. Overflateskader og lignende. Primært estetiske konsekvenser.

2 Middels kraftige symptomer. Skader på el-installasjon. Internkontroll på el-anlegg krever utbedring.

3 Kraftige symptomer (inkl. sammenbrudd eller total funksjonssvikt). Utskifting av elektrisk anlegg nødvendig. Eksterne pålegg om utbedring.

5 Heis i samsvar med krav eller behov og funksjonsdyktig

0 Nyere heis uten driftsproblemer. Bygningen har ikke heis og det er ikke krav om heis.

1 Heis med få/enkelte driftsproblemer.

2 Heis med større driftsproblemer/mangler.

3 Utskifting av heis nødvendig eller at heis ikke installert, men er påkrevd.

16 Ønskede endringer i faktaark

16.1 Generell vurdering av faktaarket.

Arbeidsgruppen har i liten grad diskutert faktaarket kommunal eiendomsdrift. Det vil bli gjort en større revisjon av faktaarket før publiseringen 16. mars 2009.

16.2 Ønskede endringer

Arbeidsgruppen skal fortsette arbeidet med nøkkeltall på møter til høsten. Det meste av tiden på arbeidsgruppemøtene har dreid seg om utformingen av skjemaet.

Arbeidsgruppen ser store muligheter når det gjelder å lage gode nøkkeltall med den informasjonen man får fra skjemaet og med endringene i kontoplanen som ble innført for regnskapsåret 2008. Nøkkeltallene som kan produseres er for eksempel kostnader til FDV samlet, per bygningstype og per kvadratmeter. Disse nøkkeltallene kan sammenholdes med tilstandsgraden på formålsbyggene.

16.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen endringer.

16.2.2 Nye nøkkeltall

Ingen nye nøkkeltall.

16.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen endringer.

17 Videreutvikling av KOSTRA

17.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har ikke startet arbeidet med kvalitetsindikatorer.

18 Annet

19 Referanser

20 Vedlegg

20.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

KOSTRA – Arbeidsgrupperapport for tannhelsetjenesten

1. Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen for tannhelsetjenester har ansvar for å holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordningene for fylkene innenfor tannhelseområdet. Videre har arbeidsgruppen ansvar for å videreutvikle skjemastatistikken og vurdere bruk av registre for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjonen innenfor følgende KOSTRA-funksjoner:

660 Tannhelsetjeneste - Fellesfunksjoner

665 Tannhelsetjeneste - Behandling

Skjema 43 *Tannhelsetjenesten* dekker tjenesterapporteringen for disse funksjonene. I tillegg benyttes SSB sine registre for innhenting av årsverkstall og befolkningstall. Totalt antall eldre, uføre og langtidssyke i institusjonspleie og totalt antall eldre, uføre og langtidssyke i hjemmesykepleie hentes fra IPLOS.

Arbeidsgruppen for tannhelsetjenester består av:

Andreas Hedum; Statistisk sentralbyrå (leder)

Linda Grytten, Statens helsetilsyn

Marianne Moi, Buskerud fylkeskommune

Tove Broback, fylkestannlege, Nordland fylkeskommune

Undi Flock, Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Jens Otto Ulseth, fylkestannlegen i Sør-Trøndelag/ Klæbu tannklinikk

Terje Falch, Kommunal og regionaldepartementet

Hanne Christine Lundemo, Helse - og omsorgsdepartementet

Jørgen Underthun, Sosial og helsedirektoratet

Helga Sleire, Fagforbundet

Aril Jul Nilsen, Den norske tannlegeforening

Arbeidsgruppen har hatt ett møte våren 2008.

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Rammen for gruppens arbeid gis av Samordningsrådet for KOSTRA hvert år. I tillegg er Helse - og omsorgsdepartementet, Statens helsetilsyn, Helsedirektoratet og andre avhengige av statistikken for å få innsikt i, holde oversikt over, og holde tilsyn med, den offentlige og private tannhelsetjenesten.

SSB overtok ansvaret for innsamlingen av statistikk for tannhelsetjenesten fra Statens helsetilsyn før rapporteringen for statistikkåret 2001. I hovedsak har innholdet i Statens helsetilsynets tidligere innsamling blitt videreført. Samtidig har arbeidsgruppen arbeidet for å forbedre statistikken og eller redusere oppgavebyrden ved bruk av SSB sine registre og annen statistikk samlet inn i SSB, gjennom KOSTRA eller på annen måte.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Følgende gjennomgås i rapporten:

- Evaluering av rapportering og publisering for statistikkåret 2007
- Forslag til endringer i skjema, rapportering og publisering for statistikkåret 2008

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Det legges opp til publisering av kvalitetsindikatorer for tannhelsetjenesten for første gang. Foreløpig vil ikke dette medføre endringer i skjema for statistikkåret 2008. Følgende kvalitetsindikatorer er foreslått av Helsedirektoratet for tannhelsetjenesten:

1. Andel undersøkt av tannlege/tannpleier siste tre år
2. Skriftlig samarbeidsavtale mellom Den offentlige tannhelsetjenesten og kommunene
3. System for brukerundersøkelser
4. Andel 2-åringer inspisert i munnhulen
5. Karies hos 2-åringer
6. Signifikant kariesindeks 12-åringer
7. Andel undersøkte/behandlede 18-åringer uten karieserfaring
8. Andel undersøkte/behandlede 18-åringer med DMFT >9
9. Antall innbyggere pr. tannlegeårsverk i hvert fylke
10. Antall innbyggere pr. tannpleierårsverk i hvert fylke
11. Antall tannlegespesialister i hvert fylke

Arbeidsgruppen anbefaler at indikatorene 7. – 11. publiseres fra og med statistikkåret 2008.

3. Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Skjema 43 ble videreført i sin gamle form med ett unntak.

Offentlig tilsyn av voksne betalende klientell blir igjen regnet ut i en autosummering i skjema. Arbeidsgruppen vurderte tilsyn av voksent betalende klientell som tilfredsstillende fordi det er lite tannhelsestatistikk om den voksne befolkning. Selv om tilsynsbegrepet i første rekke er rettet mot de prioriterte gruppene definert i loven tas autosummeringen i skjema altså tilbake etter at det i fjor ble tatt vekk.

3.2 Kontroller i skjema

Skjema 43 har enkelte logiske kontroller. Disse gir oppgavegiver beskjed om at utfyllingen ikke er riktig, logisk sett. Det er mulig å fylle ut feltene på tross av kontrollene. Kontrollene fungerte tilfredsstillende, og det er ikke rapportert om problemer med kontrollene fra oppgavegivers side.

Nytt av året er tilrettelegging for tverrgående revisjon. Det ble sendt tilbakemeldinger til et par fylkeskommuner, der det ble oppdaget mulige feil fra tverrgående revisjon.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

Skjema 43 rapporteres av fylkestannlegene i de enkelte fylkene. Fylkestannlegene på sin side innhenter informasjon fra de enkelte tannklinikkerne i fylkene. 15. mars hadde samtlige 19 fylker sendt inn skjema. Årets rapporteringsskjema fungerte stort sett tilfredsstillende. Enkelte oppgavegivere rapporterte om problemer med at fylkesnummer ikke lot seg fylle ut på riktig måte.

Fremdeles er det noe usikkerhet knyttet til etterslep i skjemaets punkt 2, om omfanget av den offentlige tannhelsetjenesten. Dette har vært tatt opp til diskusjon i arbeidsgruppen i flere møter. Arbeidsgruppen anbefaler at det settes opp møter mellom representanter fra SSB, Helsedirektoratet mfl. og fylkeskommunene for å oppnå en felles forståelse for begrepsbruken i skjema.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Etter 15. mars ble det gjennomført automatiske kontroller av de innrapporterte tallene. Kontrollene sjekker at det er samsvar mellom ulike tall og summeringer, og endringer fra ett år til et annet. Deretter sendes kontrollspørsmål til oppgavegiverne. Oppgavegiverne var i kontakt med SSB i forbindelse med revisjon.

3.5 Publisering

Publisering av tall 15. mars og 15. juni har fungert tilfredsstillende.

3.6 Brukerreaksjoner

Flere oppgavegivere reagerer fremdeles på tolkningen av begrepet etterslep. Arbeidsgruppen anbefaler at representanter fra SSB og helsemyndighetene møter fylkeskommunene for å diskutere rutiner for registrering i journalsystem og rapportering i KOSTRA.

4. Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppen ønsker ingen endringer på det nåværende tidspunkt.

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Det ønskes ingen endringer i skjema for statistikkåret 2008.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Faktaarket fungerer tilfredsstillende.

6.2 Ønskede endringer

Det ønskes nye faktaark for kvalitetsindikatorer i tannhelse

6.2.2 Nye nøkkeltall

Arbeidsgruppen ønsker å innføre følgende kvalitetsindikatorer i eget faktaark under G. Tannhelsetjenesten fra og med statistikkåret 2008.

- Andel undersøkte/behandlede 18-åringer uten karieserfaring
- Andel undersøkte/behandlede 18-åringer med DMFT >9
- Antall innbyggere pr. tannlegeårsverk i hvert fylke
- Antall innbyggere pr. tannpleierårsverk i hvert fylke
- Antall tannlegespesialister i hvert fylke

I tillegg foreligger det et forslag om ytterligere seks kvalitetsindikatorer som skal utredes nærmere før de eventuelt innføres i KOSTRA. Alle kvalitetsindikatorerne er beskrevet nærmere i vedlegg.

7. Annet

8. Referanser

Rapport til Samordningsrådet 2008

Arbeidsgruppe videregående opplæring

1 Innledning

1.1. Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppa for videregående opplæring har for regnskapsåret 2007 hatt følgende KOSTRA funksjoner som ansvarsområde:

510	Skolelokaler, forvaltning og internater
520	Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør
521	Studiespesialisering
522	Bygg- og anleggsteknikk
523	Elektrofag
524	Design og håndverk
525	Restaurant- og matfag
526	Helse- og sosialfag
527	Idrettsfag
528	Teknikk og industriell produksjon
529	Musikk, dans og drama
530	Medier og kommunikasjon
531	Naturbruk
532	Service og samferdsel
538	Allmennfaglige studieretninger (gammel ordning)
539	Yrkesfaglige studieretninger (gammel ordning)
554	Fagskole
559	Landslinjer
560	Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring
570	Fagopplæring i arbeidslivet
581	Voksenopplæring etter opplæringsloven
590	Andre undervisningsformål

Arbeidsgruppa består av representanter fra Utdanningsdirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet, fylkeskommunene (v/opplæringsregionene nord, øst (Østlandssamarbeidet) og sørvest)), VIGO, KS, Vox og Statistisk sentralbyrå.

1.2. Rammer for gruppas arbeid/mandat

Arbeidsgruppa har siste år først og fremst arbeidet med spørsmålet om helårsekvivalenter, og om bruk av KOSTRA. Disse temaene er sentrale for troverdighet i og lojalitet til statistikken i KOSTRA, og sikre at ulike parter fester lit til indikatorene.

I mandatet til arbeidsgruppene for KOSTRA fremgår at "Arbeidsgruppene er underlagt de respektive fagdepartementer. Fagdepartementene kan avtale at ledelse og sekretariatsoppgaver for arbeidsgruppene utføres av andre. Arbeidsgruppen skal settes sammen av representanter for:

- Berørte fagdepartementer
- ..."

For FylkesKOSTRA utdanning er fagdepartementets ansvar delegert til Utdanningsdirektoratet. I forbindelse med opprettingen av Utdanningsdirektoratet i 2004, ble ansvaret for grunnoppleringen i KOSTRA overført til Utdanningsdirektoratet. Som følge av dette eier i dag Utdanningsdirektoratet arbeidsgruppene i KOSTRA som omhandler grunnskole og videregående opplæring.

I mange arbeidsgrupper i KOSTRA er fagdepartementet representert sammen med direktorater og/eller andre underliggende etater. Det er arbeidsgruppas oppfatning at både overordnede drøftinger av behov for statistikk og indikatorer, og mer tekniske diskusjoner av hvordan statistikkgrunlaget skal utvikles og brukes for best mulig å illustrere status og utvikling i videregående opplæring i Norge, hadde vært bredere og mer effektive dersom departementet deltok i arbeidsgruppa. To sentrale eksempler er statistikk om voksne, og generelt statistikk om videregående opplæring som etterspørres til internasjonale organisasjoner/internasjonalt statistikk. Dette gitt at KOSTRA, og derigjennom arbeidsgruppa for fylkesKOSTRA utdanning, skal være en sentral arena for statistikk om videregående opplæring.

Datagrunnlaget for statistikken til KOSTRA for videregående opplæring er administrative registre i fylkeskommunen, på dette området foreligger ikke skjema tilpasset KOSTRA. Dette gir særlige utfordringer både mht. mulighetene for målrettethet i tjenstedata, og for kopling mellom tjeneste- og regnskapstall. Fylkeskommunene eier de aktuelle registrene og det påhviler disse et særlig ansvar for kvalitet i datagrunnlaget og koordinering av rapporteringen i KOSTRA. Arbeidsgruppa er imidlertid av den oppfatning at et mer aktivt engasjement fra Utdanningsdirektoratet i arbeidsgruppa for FylkesKOSTRA utdanning kan bidra positivt til løsning av noen av de forhold som bidrar til at KOSTRA ikke alltid gir relevant, pålitelig og sammenlignbar styringsinformasjon for området videregående opplæring.

Arbeidsgruppa ser positivt på etablering av "Styringsgruppe - prosjekt nasjonal styringsinformasjon" på initiativ fra Kunnskapsdepartementet. Det er et ønske at dette arbeidet kan bidra til fortgang i prosesser som også er sentrale for KOSTRAS ansvarsområder. Arbeidsgruppa ønsker spesielt å peke på behovene for

- et system for å få et godt statistikkgrunnlag for voksne - her må det tas initiativer og ansvar for oppfølging på nasjonalt nivå.
- sterkere koordinering i fylkeskommunene når det gjelder regnskapsføring etter forskriften om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner/kontoveileder.

Økt kunnskap om prinsipper, innhold og aktiv bruk av kontoveilederen i de ulike fylkeskommunene er nødvendig for at fylkeskommunene selv skal ha nytte av KOSTRA, og for at arbeidsgruppa skal ha mulighet for å fylle sine oppgaver i henhold til mandatet. Arbeidsgruppa har omtalt dette også i tidligere rapporter, spesielt i 2006, bl.a. knyttet til behovet for informasjon og veiledning. I den sammenheng ble det avklart at KRDS informasjonsoppgaver dekkes gjennom forskrift og kontoveileder, og arbeidsgruppa foreslo at KS ble styrket som en koordinerende instans på dette området.

Arbeidsgruppa bruker mye tid på kontoveilederspørsmål og ser det som en sentral del av gruppas virksomhet. Arbeidsgruppa mener imidlertid det er behov for avklaring av forholdet mellom problemstillinger som reises i løpet av året, av fylkeskommuner eller fra arbeidsgruppa og som kan avklares, for eksempel via KRD nettsider for kontoplanspørsmål, og hvilke spørsmål som dekkes gjennom arbeidsgruppas årlige forslag i rapporten til Samordningsrådet og behandlingen av denne. I den sammenheng mener for øvrig arbeidsgruppa det er et problem at de aktuelle kontoplansidene på KRDS nettsider er dårlig oppdatert, bl.a. er funksjonene i fylkesKOSTRA fra tidligere enn 2006.

2. Oppsummering og anbefaling

2.1. Oppsummering

Rapporten er mer kortfattet enn tidligere når det gjelder tjenesterapporteringen. Samarbeidet mellom Utdanningsdirektoratet, fylkeskommunene v/VIGO og Statistisk sentralbyrå er vel etablert, og arena for utstrakt informasjonsutveksling og evaluering når det gjelder uttrekk av data om elever, lærlinger og voksne fra VIGO. SSB sender også brev til fylkesutdanningsjefene i etterkant av publisering 15. mars med en orientering om hovedpunkter i publiseringen og spesielle områder som bør vurderes.

Arbeidsgruppa har arbeidet med bruk av KOSTRA, og et notat om dette er vedlegg til rapporten.

Videregående opplæring konsern publiseres for første gang 15. juni 2008. Arbeidsgruppa har så langt ikke rukket å drøfte utvidelsen i særlig grad, og tar foreløpig nytt faktaark til etterretning. Det er en viss usikkerhet knyttet til datainnhenting for "konsern" delen av fylkeskommunenes virksomhet, og også hvem som vil være brukere av KOSTRA konsern faktaark for videregående opplæring.

Usikkerhet om datainnhenting er først og fremst knyttet til at konserntallene som publiseres til enhver tid vil reflektere de utgifter som faktisk er rapportert inn fra eventuelle konsern (i tillegg til fylkeskommunenes egne regnskaper som i de ordinære faktaarkene), mens informasjon om eventuell underrapportering fra eventuelle foretak og særbedrifter vil være lite kjent og vanskelig tilgjengelig.

Nye funksjoner og prinsipper for regnskapsføring av eiendomsforvaltning har gitt arbeidsgruppa en del hodebry. Etter diverse drøftinger og forsøk på oppklaringer er det klart for arbeidsgruppa at denne ikke har kompetanse til og heller ikke er ment å skulle kunne dekke denne delen av rapporteringen faglig sett. Arbeidsgruppa har registrert usikkerhet om eiendomsforvaltning, både når det gjelder regnskapsføring og når det gjelder nøkkeltall som kan tenkes på grunnlag av materialet. Selv om det i liten grad blir gjort formelle henvendelser fra fylkeskommunene om saken tilsier erfaring at manglende tilbakemeldinger ikke betyr at situasjonen er under kontroll eller at det etableres lik praksis i alle fylkeskommuner.

Arbeidsgruppa oppfordrer til en form for informasjonsrunde, f.eks. et seminar, for å markere at KOSTRA tar på seg å måle eiendomsforvaltningen i kommunene og fylkeskommunene. Samtidig som dette viktige feltet blir behørig markert vil det gi anledning til å få bedre informasjon og kunne stille spørsmål om forhold som er uklare ved oppstarten av et nytt viktig og tverrsektorielt felt i KOSTRA.

Arbeidsgruppa ser fram til å få mer erfaring når det gjelder regnskapsføring av eiendomsforvaltning og prosessen mht. planlegging nøkkeltall, og mener at det kan gis bedre vurderinger av funksjonsbeskrivelser og nøkkeltall når det foreligger mer informasjon om utformingen.

KS har etablert effektiviseringsnettverk for videregående opplæring, på linje med nettverk for kommunesektoren. Arbeidsgruppa imøteser dette arbeidet, som systematisk skal anvende indikatorene i KOSTRA og kunne vurdere forbedringsmuligheter, og ser stor nytte av at KS ad hoc er representert med prosjektlederen for effektiviseringsnettverket i arbeidsgruppa.

KS har etter vedtak i FFU (forum for fylkesutdanningsjefer) sendt brev til Kommunal- og regionaldepartementet med anmodning om å gå over til KOSTRA-rapportering på institusjonsnivå. FFU ber departementet om en redegjørelse fra departementet om hvordan overgangen vil bli gjennomført, og hvilken tidsplan som legges til grunn.

2.2. Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppa har tatt til etterretning ønsket fra Statistisk sentralbyrå om å koordinere tjenestetatistikken om utdanning i henholdsvis KOSTRA og "ordinær fagstatistikk". Det har resultert i at faktaarket for videregående opplæring er blitt mindre og etter hvert kan bli mer oversiktlig.

Tjenestetall som tas ut av faktaarkene i KOSTRA kan hentes fra ordinære tabeller i Statistikkbanken. Det vil også være en direkte tilgang til denne utdanningsstatistikken fra KOSTRA i Statistikkbanken.

Arbeidsgruppa foreslår at helårsekvivalenter, fra publiseringsåret 2008, erstattes av antall elever i indikatorer for produktivitet og indikatorene for "økonomisk belastning". Ved en slik omlegging vil det også bli utarbeidet nye tidsserier for et visst antall år ut fra nye beregninger.

Arbeidsgruppa gjentar sin anbefaling om at produktivitetsindikatorerne "korrigerede brutto driftsutgifter" i faktaarket for videregående opplæring fjernes slik at det gjenstår én serie for produktivitet; "korrigerede brutto driftsutgifter inkludert kjøp fra egne foretak og IKS".

3. Evaluering av siste rapportering

3.1. Kravspesifikasjoner/datainnhenting ved filuttrekk

Kilder til KOSTRA data for videregående opplæring:

Elever:	VIGO sentralbase (<u>ikke</u> de fylkeskommunale registrene) Nasjonal vitnemåldatabase og HPR (autorisasjonsregisteret for helsepersonell)
Lærlinger:	VIGO - fylkeskommunenes registre
Søker/inntaksdata:	Utdanningsdirektoratet (ferdig reviderte tall basert på filuttrekk VIGO)
Regnskapsdata:	Kommuneregnskapet, fylkeskommuner
Personelldata:	Registerbasert personellstatistikk, SSB (hovedkilde: NAV Aa-registeret)
Befolkningsdata:	SSBs befolkningsdatabase

Grensesnitt for uttrekk av data om elever og lærlinger fra VIGO fastsettes i henhold til et organisert samarbeid mellom fylkeskommunene, Utdanningsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

VIGO sentralbase er den viktigste kilden for data om tjenesteproduksjon. Siste års erfaringer tilsier at rutinene blir enklere og bedre, og en drar god nytte av det etablerte samarbeidet som er utviklet over flere år. Siste år er data overført via sikre løsninger over Internett, dette gjør datainnhenting og også tilbakemeldinger til fylkeskommunene enklere. Arbeidet med å videreutvikle samarbeidet fortsetter, en nyorientering er nå at kontakten mellom SSB og fylkeskommunene nå ikke lenger er direkte, men går via sekretariatet til sentralbasen.

I forbindelse med Kunnskapsløftet er det etablert et nytt kodeverk som i større grad enn tidligere skal sette standard for all kodebruk for kurs og fag innenfor videregående opplæring. Dette er fulgt opp i arbeidet med sentralbasen hvor det nå også etableres en kodeverksdatabase for alle nødvendige kodeverk. Til sammen vil disse endringene legge grunnlag for en gjennomført standardisering av koder.

De viktigste utfordringene som - igjen - må rapporteres og som er kjente problemstillinger er:

Voksne, i tilrettelagte opplegg for voksne administrert av voksenopplæring, i større eller mindre grad av kombinasjon med voksne plassert innenfor ordinære undervisningstilbud. Dagens løsning utgjør et eget filuttrekk for voksne fra VIGO etter import fra voksesystemer, i tillegg til at data om voksne inngår i filuttrekket for elever og lærlinger. Et forhandlet kompromiss fra 2004 hvor en har forsøkt å forene det mulige og ønskelige bør snarest erstattes av et enhetlig system for registrering og rapportering av voksne som stiller like sterke krav til kurs- og institusjonstilhørighet for voksne som for andre i opplæring. Nye løsninger forutsetter avklaringer fra statlige myndigheter og mulighet for bruk av nasjonale føringer, samt koordinering fra fylkeskommunenes side. Kunnskapsdepartementet har tatt initiativ til arbeid på området som ikke bør stoppe opp.

Resultater fra videregående opplæring, spesielt på de ulike nivåene (vg1, vg2) men også vitnemål/vg3 er problematisk. Fjorårets utdanningsstatistikk fra SSB inkludert indikatorer i KOSTRA om resultater (avgangsåret 2006) ble trukket fra publisering p.g.a. store endringer som det var vanskelig å forklare årsakene til. Det er viktig å være oppmerksom på at datagrunnlaget fremdeles brukes i utdanningsstatistikk og oppdrag selv om SSB må avstå fra publisering av resultater det enkelte år. Årets resultater er ikke dramatisk forskjellig fra fjorårets, men SSB har valgt å publisere tallene.

Situasjonen er altså at fylkeskommunene ikke kan levere gode nok data for hvordan det går med elevene underveis. Avsluttende resultater suppleres med data fra Nasjonal vitnemålsdatabase, noe som avhjelper situasjonen, men det foreligger også overrapportering fra VIGO som heller ikke er gunstig.

3.2. Kontroller og revisjon

Datagrunnlaget fra VIGO sentralbase danner også grunnlaget for SSBs utdanningsstatistikk, og SSB har et utstrakt samarbeid med fylkeskommunene og Utdanningsdirektoratet også når det gjelder utarbeiding av kontroller, oppfølging av innholdet i suksessive filuttrekk, og evaluering av innhentingsprosedyrer og datakvalitet. Gjennomgang av SSBs revisjon og kontroll av datagrunnlaget inngår i dette samarbeidet.

3.3. Publisering

Nytt i 2008 er **indikatorer for omvalg**. Med utgangspunkt i innfasingen av Kunnskapsløftet i 2006 skal kullene følges fremover. For 2007 publiseres andeler for hhv progresjon fra vg1 til vg2, omvalg på vg1, deltakelse på vg1 samme utdanningsprogram på nytt, annen utdanning, og ikke i opplæring, i 2007. De to førstnevnte er også definert som kvalitetsindikatorer. For 2008 planlegges videre utvikling av disse indikatorene, som etter hvert kan følges gjennom hele løpet.

Under en viss tvil er det valgt å lage indikatorene for alle elever samlet uavhengig av eierforhold. Først og fremst er dette begrunnet med publiseringsmulighetene i KOSTRA som pga endimensjonalitet gjør at en fordeling av tallene på eierforhold blir svært omfangsrikt. Et alternativ var å måle overgangene kun for fylkeskommunale skoler, som fylkeskommunene har tiltaksmuligheter overfor. Arbeidsgruppa har imidlertid landet på at det skal lages indikatorer for alle elevene. Dette kan bli omvurdert underveis. Utvikling av andre løsninger med utvidelser av utdanningsstatistikken i Statistikkbanken gir også muligheter for mer detaljerte indikatorer.

I 2008 publiseres **tidsserier for de nye indikatorene for videregående opplæring; økonomisk belastning og korrigerede brutto driftsutgifter inkludert kjøp fra egne foretak og IKS**, fra 2004.

2007-tallene er første årgang hvor regnskapstallene for funksjon 510 er eksklusive skoleskys.

Personellstatistikken i Statistisk sentralbyrå har blitt korrigert i 2008, for årene 2005-2007.

Omleggingene hadde ubetydelige konsekvenser for personell i videregående skoler (om lag 100 årsverk på landsbasis) men det er endret også for denne sektoren fordi publiserte tall er endret for alle andre publiseringsområder av personellstatistikk.

Statistikk for tjenesteproduksjonen i KOSTRA bygger på det samme datagrunnlaget som SSBs offisielle utdanningsstatistikk. I noen grad foreligger helt overlappende tall, delvis publiseres tall med noe ulike definisjoner. Publiseringen i faktaarkene i KOSTRA har fordelen ved at det kan legges rikelig med informasjon til den enkelte indikator, ulempen er at statistikken er uoversiktlig.

SSB har startet arbeidet med å **flytte deler av tjenestestatistikken i KOSTRA til fagstatistikken emneområde**. Eksterne brukere vil få tilgang til relevante tabeller om utdanningsstatistikk fra en egen

katalog fra KOSTRA i Statistikkbanken. Imidlertid vil oppbyggingen av tabellene være annerledes; som ordinære statistikkbanktabeller i SSB med mulighet for valg av ulike variable. Det blir altså større funksjonalitet i valg av egne tabelloppsett.

Dette arbeidet tar noe tid men SSB påregner å legge ut en rekke tabeller i løpet av tidlig høst 2008. En av grunnene til at arbeidet tar tid er utforming av hensiktsmessige tabeller kombinert med at det tas hensyn til konfidensialitetsbehov i personstatistikken. En rekke tjenestetall ligger likevel fremdeles i KOSTRA, og det foreligger mye utdanningsstatistikk i SSB under emne utdanning.

I etterkant av rapporteringen av tall fra VIGO for 2007 og skoleåret 2006/2007 er det avklart at filuttrekk av tjenstedata fra VIGO foretas frem til 1. februar. **For videregående opplæring legges altså til grunn at det ikke gis mulighet for å levere nye filuttrekk innen 15.4 etter første publisering.** Fylkeskommunene er enige om at filuttrekk frem til ca. 1. februar gir den beste kvaliteten for årgangen, selv om det innebærer at fylkeskommunene ikke kan respondere på urevidert publisering gjennom levering av nye filuttrekk slik prinsippet er ellers i KOSTRA.

Fastsetting av dato for filuttrekk av tjenstedata til 1. februar samt tidligere påpekte omstendigheter omkring fylkeskommunenes regnskaper har som konsekvens at tallene som publiseres angående videregående opplæring 15. mars hvert år de facto representerer endelige tall for elevstatistikk og kostnadsindikatorer. Publisering av reviderte tall 15.6 gir likevel mulighet for korrigeringer dersom det oppdages feil, spesielt er det i forkant av 15. mars lite tid til vurdering av sammensatte indikatorer (regnskap/tjenester) og tverrgående revisjon vil derfor i stor grad foretas mellom publiseringene.

3.4. Brukerreaksjoner

Det er stort engasjement og en del støy knyttet til innhenting og publisering av utdanningsstatistikk for videregående opplæring. Filuttrekk fra VIGO på ulike tidspunkter kan gi ulike elevtall, og det gjøres et betydelig arbeid for å sikre at omfanget og kvaliteten på elevtallene er best mulig. Til publisering av foreløpige tall for videregående opplæring 15. februar (SSB DS) og KOSTRA 15. mars var det gjort bruk av data fra et uttrekk som det var enighet om mellom fylkeskommunene og SSB.

Når et slikt uttrekk er foretatt er også elevtallet gitt, basert på de kontroller og revisjonsrutiner som SSB gjennomfører. Hvorvidt statistikken er "feil" eller "usikker" er også et spørsmål om når uttrekk gjøres, grad av ustabilitet i omfanget av elever i VIGO, og i hvilken grad SSB foretar de korrekte valg i forbindelse med revisjon og kontroll av datagrunnlaget. Alle disse forhold er under kontinuerlig oppfølging av partene i samarbeidet om utdanningsstatistikken. Det er grunn til å vektlegge at statistikken til enhver tid bygger på det best tilgjengelige datagrunnlag og kvalitetssikringsarbeid. Når det lages en årlig statistikk må det gjøres valg av uttrekkstidspunkt som maksimerer kvaliteten, og som gir et "korrekt" elevtall, selv om det kan finnes andre uttrekk(stidspunkter) som gir andre elevtall.

Det ble gitt brukerreaksjoner på indikatorer for enhetskostnader for enkelte fylkeskommuner. På bakgrunn av SSBs system for tverrgående revisjon ble det tilbakemeldt til fire fylkeskommuner at det var unormale utslag i kostnadsindikatorer, i forhold til andre fylkeskommuner og/eller i forhold til tidligere år. SSB har så langt mottatt svar fra én av disse, og tilbakemeldingen består i at tallene som er rapportert er riktige.

Brukerreaksjoner og henvendelser gjennom året er ikke veldig stort, men av et visst omfang. Det er generelt mer henvendelser etter 15.3-publiseringen. Det gis tilbakemeldinger om at KOSTRA inneholder et stort antall nøkkeltall om virksomheten, hovedsakelig i positive ordelag, og det vil alltid være spørsmål etter mer detaljert statistikk enn hva KOSTRA presenterer, sitt omfang til tross.

4. Ønskede endringer i kontoplanen 2009 (funksjon og art)

Arbeidsgruppa ser svært positivt på KRDs initiativ til drøfting av et tidlig utkast til kontoveileder for 2009 som ble forelagt SSB i april d.å. Foreløpig utkast har vært nyttig i diskusjonene. Samtidig har ny funksjon 515 for skoleforvaltning, usikkerhet om ny funksjon 510 for eiendomsforvaltning samt relasjonene mellom de tre fellesfunksjonene for videregående opplæring i.e. også funksjon 520 tatt mye oppmerksomhet og tid, og det har vært vanskelig å balansere ulike hensyn.

Omleggingen har resultert i mange spørsmål og arbeidsgruppa har ikke i tilstrekkelig grad rukket å komme frem til gode forståelser eller forslag til justeringer som dekker de behov en ser. Dette til tross for at arbeidsgruppa har avholdt et ekstra møte i løpet av våren for kun å drøfte kontoveileder. Arbeidsgruppa beklager derfor at det ikke har vært anledning til å gi gode tilbakemeldinger på KRDs anmodning om innspill til prinsipper for bruk av artsseriene og artskontoplanen.

4.1. Bakgrunn for ønsket endring

Forslag til endringer i kontoveilederen bør i første rekke være presiseringer av prinsipper i kontoplanen i form av beskrivende tekster og/eller inkludering av eksempler/enkeltoppgaver som ikke er nevnt noe sted. Selv om forslagene uttrykker kun tekstlige forhold vil det resultere i flytting av regnskapsføring for de fylkeskommuner som tidligere har ført på en annen måte enn hva som blir presisert i kontoveilederen. Andre ganger vil arbeidsgruppa se behov for faktisk å flytte regnskapsføring fra en funksjon til en annen. Slike endringer bør være grundig vurdert, men kan være nødvendig for å oppnå lik(ere) regnskapsføring på funksjoner som arbeidsgruppa anbefaler.

Arbeidsgruppa ser tydelig at det er behov for styrket samarbeid mellom fylkeskommunene på regnskapsiden. Regiongruppene bidrar til dette, og på noe sikt vil økt fokus på regnskapsrapporteringen i fylkeskommunene og i arbeidsgruppa bidra til større grad av samordnet rapportering. Arbeidsgruppa ønsker å illustrere noen av problemstillingene som er blitt aktualisert siste året. Konklusjoner i form av forslag foreligger i kapittel 4.2.

- fylkeskommunene bruker funksjoner forskjellig og fører sine regnskaper ulikt; det er altså behov for å rydde i "eksisterende" uklarheter og forskjeller
- ny funksjon for eiendomsforvaltning og derav følgende utskilling av "skoleforvaltning" skaper usikkerhet spesielt om forholdet mellom funksjon 515 og funksjon 520
- funksjon 510 omfatter i dag utgifter som ikke er lovpålagte og dekke tjenester som kan være ulikt organisert i ulike fylkeskommuner, f.eks internat og kantine
- nøkkeltall som måler kostnader for videregående opplæring som utgifter til funksjon 510-560 vil derfor i noen - og varierende - grad omfatte utgifter som ikke er relevante for sammenligning mellom fylkeskommuner eller som grunnlag for tilskudd til private skoler
- ikke lovpålagte oppgaver bør i større grad legges til funksjon 590, fordi denne funksjonen ikke er inkludert i sentrale nøkkeltall som sammenligner fylkeskommuner
- samtidig ser arbeidsgruppa en fare i at funksjon 590 blir en sekkepost av mangslungent innhold
- arbeidsgruppa ønsker at funksjon 559 Landslinjer blir behandlet som funksjon 554 Fagskole i den forstand at alle utgifter til landslinjer føres på funksjonen, inkludert eiendomsrelaterte utgifter
- arbeidsgruppa ser at dette er en ulempe i forhold til ambisjonene om å måle drifts- og vedlikeholdskostnader ved bygningsmassen i sektoren
- tolkning av teksten til funksjon 554 tilsier at utgifter som skilles ut fra (tidligere) funksjon 510 og funksjon 520 er begrenset til "merkantile og administrative oppgaver" (utkast endrer 510 til 515)
- fra 2008 må tas spesielle grep mht bruk av nøkkeltall som inkluderer kostnader til funksjon 510

Ny funksjon 510 bringer altså opp og/eller aktualiserer en rekke problemstillinger som fylkeskommunene må forholde seg til. Arbeidsgruppa har ikke kapasitet til å forestå nødvendig informasjon og veiledning om disse spørsmålene, og har heller ikke mulighet for å undersøke i hvilken

grad kontoveilederen brukes likt av alle. En kan heller ikke påregne at alle fylkeskommuner som erfarer uklarheter og usikkerhet melder sine innspill eller spørsmål til KRD, ev arbeidsgruppa.

Et innspill til arbeidsgruppa er imidlertid at det skjer endringer i kontoveilederen for ofte. Arbeidsgruppa tar dette signalet alvorlig. Samtidig er forslag til endringer i størst grad relatert til behov for å plassere oppgaver og utgifter som ikke er presisert og som det er kjent at skaper forvirring og ulik regnskapsføring. Dernest er det arbeidsgruppas oppgave å vurdere bruken av funksjoner og arter i forhold til hvordan nøkkeltall defineres og brukes. Endringsforslag er derfor "prisen å betale" når det drives kontinuerlig aktivt arbeid med kontoveilederen.

Nærmere om funksjon 515 og funksjon 520 (referat fra arbeidsgruppa 23. mai 2008)

"Funksjon 515 Skoleforvaltning

"Skoleforvaltning" er et uheldig begrep kombinert med innføring av eiendomsforvaltning som egen "dimensjon" i KOSTRA. Arbeidsgruppa ser f515 som en utskillelse av utgifter som nettopp ikke er relatert til forvaltning av eiendom. Det er avgrensning mellom f515 og f520 som blir utfordringen etter at eiendomsforvaltning er skilt ut. Flere i arbeidsgruppa uttrykker tvil om plassering av oppgaver i de to funksjonene i forhold til hverandre. ...

Funksjon 520 Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør

Forslag til beskrivende tekst: Administrative fellesutgifter i den pedagogiske virksomheten. Problemet er at ikke alle utgifter (men noen) er administrative. Samtidig er det ikke alle administrative utgifter som er naturlig f.eks. å flytte til funksjon 515 for å lage et skille på administrasjon i forholdet mellom f515 og f520. Et eksempel er bibliotek, flere i arbeidsgruppa uttrykte at bibliotek etter etablering av f515 like gjerne kan knyttes til f520 som f515. ...

Kommentar: Sett under ett foreligger det nå tre ulike funksjoner - f515, f520, og f590, som i prinsippet er drøftingsområder for flere typer av utgifter. I tillegg til arbeidet med å skille fellesutgifter fra de rent undervisningsrelaterte utgiftene (kf arbeidsgruppas forslag om bredbånd til 515, ikke til undervisnings-funksjonene som KRD foreslo). Mest presserende synes å være avklaring av f515 i forhold til f520."

4.2. Forslag til endring

4.2.1. Funksjon 421 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen

1. punktum: "... utgifter knyttet til forvaltning av fylkeskommunens bygg og eiendom (inkludert tjenesteboliger og andre bygg som ikke direkte er relatert til tjenestefunksjoner), ...

4.2.2. Funksjon 450 Interne servicefunksjoner

6. punkt: "... mens utgifter knyttet til fagsystemer" som LINDA VIGO og skoleadministrative systemer osv. belastes de funksjonene som systemene betjener.

4.2.3. Funksjon 510 Skolelokaler og internater

Parentes punkt 4 noe uklar mht. IKS, bør presiseres at første punktum kun omfatter leie fra eksterne (andre enn fylkeskommunen som konsern). For øvrig ønsker arbeidsgruppa følgende tillegg til punkt 4 slik at alle tre tilfeller beskrives; kjøp fra "andre", kjøp fra egne foretak/IKS de er deltaker i, intern utgiftsføring:

"Husleieutgifter fylkeskommunen har fra egne fylkeskommunale foretak/inter(fylkes)kommunale selskap de selv er deltaker i (FKF/IKS de er deltaker i) føres i fylkeskommunens regnskap på art 380/375 og inntektsføres i FKF/IKS de er deltaker i sitt regnskap på art 780/775. Husleie (eiendomsrelaterte utgifter) mellom etater innen fylkeskommunen må den etat som leier ut føre direkte på funksjon 510 og på korrekt art (lønn, materiell, tjenestekjøp mv) og IKKE via fordeling på funksjon

490 og art 190 eller 290 og IKKE inntektsføre "leien". Art 190 kan kun benyttes ved leie fra eksterne (AS, IKS man ikke er deltaker i og andre organisasjonsformer)."

Punkt 2 skrivefeil?: Forvaltningsutgifter knyttet til skolelokaler (administrasjon, forsikring av slike bygg og pålagte skatter og avgifter knyttet til skolelokaler og internater) føres på funksjon 421.

Forslag: Begrepet "internater" erstattes med "internatbygninger" i beskrivelser under funksjon 510.

4.2.4. Funksjon 515 Skoleforvaltning

Forslag til ny overskrift: "Fellesutgifter og støttefunksjoner som ikke er direkte relatert til pedagogisk virksomhet eller eiendomsforvaltning"

4. Datakostnader til VIGO, skoleadministrative system inkludert voksensystemer, OTTO, mv

Forslag til nytt punkt 15: Utgifter til annonsering (markedsføring, profilering, hjemmesider mv) knyttet til utdanningsområdet.

Forslag til nytt punkt 16: Inntakskontor/elevinntak

Forslag til nytt punkt 17: Eksamenskontor

4.2.5. Funksjon 520 Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør

Forslag til beskrivende tekst: Administrative fellesutgifter i den pedagogiske virksomheten.

5. Kostnader til utviklings- og prosjektarbeid, nasjonale og internasjonale prosjekter (eks. Sokrates, Leonardo)

Forslag nytt punkt 14: Inventar og utstyr til pedagogisk virksomhet men som ikke kan føres på de enkelte utdanningsfunksjoner.

4.2.6. Funksjon Undervisning til alle elever fordelt på utdanningsprogrammene osv

Innledningsavsnittet: Fjerne "0". Arbeidsgruppa må komme tilbake til en mer utfyllende generell beskrivelse av funksjonen for utdanningsprogrammene.

9. Drift eller leie av gårdsbruk, ...

4.2.7. Funksjon 554 Fagskole

Alle utgifter til fagskoler, også merkantile og administrative oppgaver (de som for videregående opplæring føres på funksjonene 515 og 520), føres på funksjon 554, slik at det holdes utenfor videregående opplæring.

4.2.8. Funksjon 559 Landslinjer (første avsnitt; avsnitt to står uendret, avsnitt tre slettes)

Alle utgifter og inntekter (som er direkte knyttet) til landslinjer, også merkantile og administrative oppgaver som for utdanningsprogrammene føres på funksjonene 515 og 520), føres på funksjon 559 slik at det holdes utenfor kostnadene til de ordinære utdanningsprogrammene.

4.2.9. Funksjon 590

Forslag til ny overskrift: "Andre formål"

4. Utgifter og inntekter til privatister herunder privatistkontor

KRD nytt punkt 10: Spesialundervisning for psykisk utviklingshemmede (grunnskoleopplæring) på vegne av kommuner.

Forslag til nytt punkt 11: Undervisningsformål ikke knyttet til videregående opplæring, hvor elevene ikke telles som elever i registre/datagrunnlag som anvendes for nøkkeltallsberegninger (i så tilfelle føres utgiftene på respektive utdanningsfunksjoner)

Forslag til nytt punkt 12: Utgifter/inntekter til drift av kantine og internat eksklusive eiendomsforvaltning

Forslag til nytt punkt 13: Utgifter/inntekter til karriere- og veiledningssentre

Forslag til nytt punkt 14: Utgifter/inntekter elevbedrifter

5. Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Arbeidsgruppa har allerede kommentert behovet for rask forbedring av statistikkgrunlaget for voksne. Det vil medføre endringer i filuttrekk fra VIGO. Arbeidsgruppa har ikke konkrete forslag til utforming av endrede filuttrekk men vet at det blir arbeidet med spørsmålet om tiltak for å bedre statistikkgrunlaget for voksne. Slike tiltak vil også ha betydning for statistikken for ordinære elever, i den grad det nå er usikkerhet om hvorvidt alle voksne er omfattet av kriteriene for å være "voksen" i statistikken.

I tillegg til behovet for god registrering av voksne mens de er i gang med opplæring er det minst like påkrevet med en sikker rapportering av deres resultater. Dette gjelder spesielt voksne fordi det blant voksne kandidater kan være tilfeller hvor vitnemålet selv om de er gyldige ikke godkjennes av kontrollmotoren i Nasjonal vitnemåldatabase.

6. Ønskede endringer i faktaark

6.1. Generell vurdering av faktaarket

Faktaarket er omfattende. Samordning av tjenestetall med utdanningsstatistikk i Statistikkbanken kan avhjelpe dette, og det er arbeid i gang for å tilpasse tabeller basert på behov relatert til KOSTRA (f.eks. å publisere elevtall fordelt på eierforhold og fordelt etter skolefylke ikke bare bostedsfylke).

Arbeidsgruppa gjentar ønsket fra fjorårets rapport om at "korrigerede brutto driftsutgifter inkludert kjøp fra egne foretak og IKS" avløser det gjennomgående begrepet "korrigerede brutto driftsutgifter". Det vil gjøre faktaarket mer oversiktlig.

Arbeidsgruppa ønsker å foreta en relativt omfattende endring av faktaarket ved at nevneren i indikatorer for enhetskostnader - uttrykket for tjenesteproduksjonen - endres fra helårsekvivalenter til personer. Begrunnelsen er relatert til mangeårige problemer med å oppnå tilstrekkelig kvalitet, og ønske om nøkkeltall som er intuitivt mer tilgjengelige og sammenlignbar med fylkeskommunenes egen statistikk. Med antall personer som nevner i disse indikatorene vil det bli langt enklere å undersøke samsvar mellom fylkeskommunenes statistikk og offisiell statistikk i KOSTRA.

6.2. Ønskede endringer

6.2.1. Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Faktaarkene for videregående opplæring er omfattende og i 2008 er det fjernet relativt mange - spesielt mellomregninger - om tjenesteproduksjonen. I all hovedsak skal tjenestetall erstattes av mer funksjonelle tabeller i Statistikkbanken, et arbeid som er i gang i SSB.

6.2.2. Nye nøkkeltall

6.2.2.1. Indikatorer for omvalg

Implementert i første runde i 2008, fortsetter neste skoleår hvor elevene nå kan følges fra vg1 til vg2 og vg3. Detaljert utforming av nøkkeltall er ikke fastlagt ennå.

6.2.3. Endring i innhold i allerede eksisterende nøkkeltall - gjennomføres 2009

6.2.3.1. Bruke antall elever som mål for tjenesteproduksjon i indikatorer for enhetskostnader

Arbeidsgruppa fremmer forslag om endring av beregningsgrunnlaget for indikatorene for enhetskostnader. Enhetskostnader beregnes som kostnad per "helårsekvivalent", hvor helårsekvivalent representerer den enkelte elevs deltakelse i opplæring målt i variabelen "kursprosent" (fra VIGO).

Innenfor videregående opplæring omfatter slike indikatorer nå tre serier:

- Økonomisk belastning ved å drive videregående opplæring - indikatorer for alle funksjoner enkeltvis og grupper av funksjoner
- Korrigerte brutto driftsutgifter videregående opplæring - indikatorer for alle funksjoner enkeltvis og grupper av funksjoner
- Korrigerte brutto driftsutgifter inkludert kjøp fra egne foretak og IKS - indikatorer for alle funksjoner enkeltvis og grupper av funksjoner

Begrunnelse for forslaget er nærmere omtalt i vedlegg til rapporten; notat om "Bruk av KOSTRA". Kort oppsummert ønsker ikke arbeidsgruppa lenger å bruke et aktivitetsmål hvis datagrunnlag er komplekst både å etablere og forstå i alle ledd som registrerer og behandler data i fylkeskommunene. Helårsekvivalenter som mål for produksjon brukes i svært liten grad - om noen - til å lage statistikk lokalt. Aggregerte helårsekvivalenter er praktisk vanskelig å kontrollere tilbake mot den opprinnelige registrering av datagrunnlaget, og selv om det er mulig er det etter hvert mange års erfaring for at det ikke gjøres.

Utdanningsdirektoratets representant i arbeidsgruppa er ikke enig i at variabelen helårsekvivalenter skal erstattes av personer som tallfesting av tjenesteproduksjon. Innføring av VIGO sentralbase og økt fokus på kvalitet gjennom flere år tilsier at det vil komme en kvalitetsheving av kursprosent og dermed helårsekvivalenter. Utdanningsdirektoratet mener likevel at det har liten betydning om det benyttes helårsekvivalenter eller elever i aggregerte tall slik som i dag. Direktoratet vil tilføye at dersom det blir aktuelt med KOSTRA på skolenivå vil det igjen være behov for innføringen av helårsekvivalenter.

For arbeidsgruppa er det ikke et tilstrekkelig argument at kursprosent kan bli bedre. Bedre kvalitet har vært ønsket og bebudet i flere år (bl.a. omtalt i rapporten til Samordningsrådet i 2003) uten at verken fylkeskommunene, Utdanningsdirektoratet eller SSB har lyktes i sine ulike bestrebelser.

Et annet og viktigere argument er at begrepet om helårsekvivalent er tyngre tilgjengelig, vanskeligere å etterprøve, og i svært liten grad i bruk i fylkeskommunenes statistikk. Om tjenesteproduksjon målt i antall personer kan være et grovt mål, kan feil ekvivalenter som gir forvirrende tall om omfanget av "elever" være minst like skadelig for statistikkens omdømme.

Hvis endringen gjennomføres legges det opp til en tilbakeføring av tidsseriene for de (da) nye indikatorene, f.eks. tilbake til 2004 (hvor det er mulig å avgrense voksne i undervisningstilbud for voksne). Definisjon av tjenesteproduksjon vil for øvrig være som i dag, jf. notat "Bruk av KOSTRA".

6.2.3.2. Funksjon 570, fjerne art 470 i beregningsgrunnlaget for enhetskostnader
Etter presiseringen som er gjort i årets kontoveileder angående utgiftsføring av tilskudd til lærebedrifter på art 370, ønsker arbeidsgruppa fra og med regnskapsåret 2008 (publiseringen i 2009) å endre beregningsgrunnlaget for enhetskostnader for funksjon 570 slik at art 470 ikke lenger inngår i beregningsgrunnlaget.

6.2.4. Endring i innhold i allerede eksisterende nøkkeltall - implementert i 2008

6.2.4.1. Endret datagrunnlag for "Andel lærlinger som har fått oppfylt førsteønske om læreplass"

Arbeidsgruppa har besluttet og har også implementert endring av datagrunnlaget for denne indikatoren. På linje med indikator for elever er beregningsgrunnlaget for andelen som har fått oppfylt

førsteønske endret fra søkere til de lærlinger som er tatt opp som lærlinger. Endringen er markert i informasjonsknappen og en har valgt å ikke sette tidsbrudd for indikatoren.

7. Videreutvikling av KOSTRA

7.1. Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppa har siste år utarbeidet indikatorer for omvalg, med utgangspunkt i oppstarten av Kunnskapsløftet i 2006. For 2007 presenteres derfor i 2008 tall for progresjon fra vg1 til vg2, omvalg eller opplæring på nytt i samme utdanningsprogram, deltakelse i annen utdanning eller ikke i opplæring. Disse indikatorene ligger i det ordinære faktaarket, mens indikatorene for progresjon og omvalg er lagt ut som kvalitetsindikatorer.¹

For øvrig har rammeverksgruppa for kvalitetsindikatorer foreslått at det legges ut en indikator om søkere (andel elever som har fått oppfylt førsteønske til skole og kurs). Delvis pga mangel på tid til drøfting og delvis pga en viss usikkerhet om kvaliteten er dette p.t. ikke gjort, men vil bli vurdert videre. Det er naturlig å vurdere det i sammenheng med en likeartet indikator for lærlinger.

7.2. Undervisning i sosiale institusjoner

Omfanget av undervisning i sosiale institusjoner øker. Arbeidsgruppa ønsker at det utredes hvordan undervisning i sosiale institusjoner kan synliggjøres og eventuelt inngå i nøkkeltall for FylkesKOSTRA. Det bør vurderes om KOSTRA kan brukes som arena for nøkkeltall for gjennomsnittskostnader knyttet til elever plassert i sosiale institusjoner, slik at KOSTRA utgjør dokumentasjon og grunnlag for refusjonssatser.

På sikt bør kontoveilederen mer presist enn i dag angi hvordan kostnader og inntekter vedrørende sosiale institusjoner skal føres. Videre må fylkeskommunene registrere eller ha tilgang til undervisningsopplysninger om alle elever i sosiale institusjoner, uavhengig av alder og undervisningsnivå. Forut for dette er det imidlertid nødvendig å foreta flere avklaringer knyttet til oppfølgings- og finansieringsansvar:

- Hvordan skal fylkeskommunene identifisere hvilke elever som er plassert i sosiale institusjoner, deres undervisningssted og -nivå?
- Hvordan få informasjon om hvilken fylkeskommune som har betalingsansvar, dvs. hvor eleven hadde sin bostedsadresse på vedtakstidspunktet.
- Hvilken status har et familiehjem? Er det en sosial institusjon eller et fosterhjem?
- Hvilke elever og hvilke kostnader skal utgjøre datagrunnlag - og hvordan skal registrering av undervisning i sosiale institusjoner tilpasses øvrige funksjoner i KOSTRA?

Arbeidsgruppa ønsker at Samordningsrådet gir føringer for hvordan denne utredningen bør foretas og også gir sine vurderinger om hvem som skal være ansvarlig for fremdrift og avklaringer i saken.

8. Vedlegg

Ingen skjemaer.

Vedlegg til rapporten: Notat fra arbeidsgruppa om "Bruk av KOSTRA", datert 19.06.2008.

---

¹ Dessverre har SSB, svært kort tid før publisering, oppdaget en mulig feil i datamaterialet for 2006 som må undersøkes. Reviderte tall blir derfor p.t. holdt tilbake. Indikatorene legges ut så fort feilen er identifisert ev korrigeret.